

TOTALREGNSKAP FOR REINDRIFTSNÆRINGEN

Regnskap 2020 og budsjett 2021

RAPPORT NR. 34/2021

9.12.2021

Landbruksdirektoratet
Eanandoalldirektoráhtta

Rapport: Totalregnskap for reindriftsnæringen – regnskap 2020 og
budsjett 2021

Dato: 09.12.2021

Ansvarlig: Økonomisk utvalg

Rapport-nr.: 34/2021

Forsidebilde: Liv Berit Hætta

Forord

Mandatet til Økonomisk utvalg for reindriften er gitt ved instruks fastsatt av Landbruksdepartementet 16. juli 1993. Utvalgets oppgave er å fremstille et økonomisk grunnlagsmateriale som danner utgangspunkt for forhandlingene om en næringsavtale mellom staten og Norske reindriftssamers landsforbund (NRL).

Totalregnskapet for reindriftsnæringen, som legges frem i denne rapporten, viser en oversikt over de samlede verdiene som er skapt i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Regnskapet viser altså samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftsnæringen i Norge. I tillegg til regnskap for 2020 legger utvalget også frem et budsjett for 2021.

Utvalget har medregnet denne rapporten lagt frem 43 totalregnskap for reindriften siden 1980. Til sammen gir disse regnskapene oversikt over reindriftens økonomi i perioden 1975-2020.

Ved siden av å legge frem materiale som viser det økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt, er det også utvalgets oppgave å gi oversikt over utviklingen for de enkelte reinbeiteområdene. For Finnmarks vedkommende er reinbeiteområdene delt opp i soner.

I tillegg er det egne kapitler i rapporten som presenterer henholdsvis reindriftsavtalen, de langsiktige utviklingstrekkene for reindriften (fra 2011 til 2020), husholdsinntekter for familier som driver reindrift, samt vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene.

Landbruksdirektoratet, avdeling reindrift, er sekretariat for utvalget.

Desember 2021
Lars Johan Rustad

Čoahkkáigeassu

Boazodoalu oppalašrehketdoalu čoahkkáigeassu áigodagas 2017-20, rievdamat 2019 rájes 2020 rádjái, ja bušeahtta 2021 (1 000 kroner)

Rehketdoallo- poasttat	Rehketdoallogut				Rievdamat	Bušeahtta 2021
	2017	2018	2019	2020		
Buvttadandietnasat:	156 702	190 543	176 009	154 157	-21 853	207 687
Biergu ja lassibuktagat	113 989	122 767	146 898	100 231	-46 667	160 172
Bonus	8 187	3 988	6 029	6 089	61	3 193
Ealloárvvu rievdan	-6 609	12 879	-15 327	4 048	19 375	534
Lassiealáhusdietnasat	13 516	13 776	9 097	7 954	-1 143	7 954
Eará buvttadandietnasat ¹	27 620	37 132	29 312	35 834	6 522	35 834
Stáhtadoarjagat:	107 205	92 461	106 335	130 875	24 540	96 008
Dábálaš doarjagat	86 154	69 841	83 946	83 724	-222	75 865
Eará doarjagat	10 426	12 107	13 167	9 555	-3 612	8 477
Erenoamášdoarjagat	950	342	330	24 826	24 496	1 681
Lassiealáhusdoarjagat	700	481	105	32	-73	33
Árvoháhkoprográmma	793	281	365	174	-191	123
Doaibmabijut rádioakt.vuostá	-	909	-	-	-	0
Doaibmabijut riidoeast. borasp.	8 183	8 501	8 422	12 563	4 141	9 829
Buhtadusat:	75 062	104 006	88 050	102 763	14 712	97 831
Boazomassimat	68 501	91 667	83 671	98 145	14 473	90 719
Areálasisabahkkemat	6 561	12 339	4 379	4 618	239	7 112
Supmi sisaboadut:	338 969	387 010	370 395	387 794	17 399	401 526
Golut:						
Siidaosiid golut	187 178	197 017	167 732	184 957	17 225	189 931
Oktasašgolut	35 419	39 821	36 476	66 032	29 556	37 457
Boazoservviid golut	10 360	10 870	14 497	12 875	-1 622	13 221
Supmi golut:	232 956	247 708	218 705	263 864	45 159	240 610
Barggu ja kap. buhtadus	106 013	139 301	151 690	123 931	-27 759	160 917
Luoikkahuvvon kapitála reanttut	11 583	11 202	10 150	8 528	-1 623	8 497
Barggu ja iežaskap. buhtadus						
Oktiibuot (1 000 kr)	94 431	128 099	141 540	115 403	-26 136	152 420
Guđege jahked. nammii (kr)	100 565	143 448	152 357	124 054	-28 302	164 778
Guđege siidaoasi nammii (kr)	162 252	229 158	252 749	207 001	-45 748	273 153
Jahkedoaimmaid submi	939	893	929	930	1	925
Galle ovttaskas siidaoasi ²	582	559	560	558	-2	558
<i>Buhtadus barggu ja iežaskapitála ovddas, earret buhtadusat areálasisabahkkemiid ovddas</i>						
Oktiibuot (1 000 kr)	87 870	115 761	137 161	110 785	-26 375	145 308
Guđege jahked. nammii (kr)	93 578	129 631	147 643	119 090	-28 553	157 090
Guđege siidaoasi nammii (kr)	150 979	207 085	244 930	198 718	-46 212	260 409

¹ Poasta sisttisdoallá bargodietnasiid, láigodietnasiid ja eará doaibmadietnasiid.

² Boazoservviid jahkedoaimmat (23 doaimma 2020:s) leat mielde sámi boazodoalu siidaosiid logus (535).

Boadusmihtut

Oppalašrehketdoallu čájeha ahte boadusmihtut njidjet 2019 rájes 2020 rádjái. Buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas njiedjá 141,5 milj. ruvnnos 2019:s 115,4 milj ruvdnui 2020:s (- 26,1 milj. ruvno). Buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas guđege jahkedoaimma nammi njiedjá 152 357 ruvnnos 2019:s 124 054 ruvdnui 2020:s. Go mihtida ovttaskas siidaosiid mielde, de njiedjá buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 252 749 ruvnnos 2019:s 207 001 ruvdnui 2020:s.

Dietnasat

Buvttadandietnasiid supmi njejai 176,0 milj. ruvnnos 2019:s 154,2 milj. ruvdnui 2020:s (-21,9 milj. ruvno). Biergodietnasat njidjet 46,7 milj. ruvnnuin, ja ealu árvu lassána 19,4 milj. ruvnnuin. 2020 njuovvanhivvodaga njiedjan bohtá buoremuddui guohtunroasu geažil mii lei dán jagi.

Poasta Eará buvttadandietnasat lassána 6,5 milj. ruvnnuin 2019 ektui, ja poasta Lassiealáhusdietnasat njiedjá 1,1 milj. ruvnnuin.

Stáhtadoarjagiid supmi lassána 106,3 milj. ruvnnos 2019:s 130,9 milj. ruvdnui 2020:s (+24,5 milj. ruvno). Lassáneapmi sáhtá buoremuddui čatnasit postii Erenoamášdoarjagat, mas leat erenoamášdoarjagat roassogearggusvuhtii. Dán jagi guohtunroasu geažil ledje stuora máksámušat dán doarjjaortnega olis.

Boazomassimiid buhtadusat lassánit 83,7 milj. ruvnnos 2019:s 98,1 milj. ruvdnui 2020:s (+14,5 milj. ruvno), ja areálasisabahkkemiid buhtadusat lassánit 4,4 milj. ruvnnos 2019:s 4,6 milj. ruvdnui 2019:s (+0,2 milj. ruvno).

Oktiibuot leat oppalaš dietnasat lassánan 370,4 milj. ruvnnos 2019:s 387,8 milj. ruvdnui 2020:s (+17,4 milj. ruvno).

Golut

Siidaosiid golut lassánit 167,7 milj. ruvnnos 2019:s 185,0 milj. ruvdnui 2020:s (+17,2 milj. ruvno) ja oktasašgolut lassánit 36,5 milj. ruvnnos 2019:s 66,0 milj. ruvdnui 2020:s (+29,6 milj. ruvno). Oktasašgoluid lassáneapmi bohtá earret eará fuođđariid oastimis 2020 guohtunroasu geažil.

Boazoservviid golut njidjet 4,5 milj. ruvnnos 2019:s 12,9 milj. ruvdnui 2020:s (-1,6 milj. ruvno).

Oktiibuot mearkkaša dát ahte ollislaš golut lassánit 218,7 milj. ruvnnos 2019:s 263,9 milj. ruvdnui 2020:s (+45,2 milj. ruvno).

Reanttut luoikkahuvvon kapitála dáfus njidjet 10,2 milj. ruvnnos 2019:s 8,5 milj. ruvdnui 2020:s (- 1,6 milj. ruvno).

Siidaosit, boazolohku ja jahkedoaimmat

Siidaosiid lohku sámi boazodoalus lea njiedjan 2 doaluin 2019 ektui ja 2020:s leat 535 doalu. Boazolohku lassánii 214 500 bohccos 2019:s 216 300 bohccui 2020:s (+1 800 bohcco).

Jahkedoaimmaid lohku boazoservviin lea ain 23 2020:s. Boazosearvvit raporterejit ieža jahkedoaimmaid logu.

2021 bušeahtta

2021 bušeahta dietnasat váldet vuoddu raporterejuvvon njuovvandieđuin maid registrerejuvvon njuovahagat leat dieđihan dálvenjuovvamiid hárrái, Animalia loguin, njuovahagaid árvoštallamiin das man olu jáhkket njuovvat jagi loahpageahčái, skábmamánu rehketdoallologuin ja prognosain.

Daid dieđuid vuodul mat ledje skábmamánu, de vurdojuvvo ahte biergodietnasat lassánit 2021 lassánan njuovvanhivvodaga ja haddegoargnuma geažil.

Bušetterejuvvo ahte stáhtadoarjagat ja buhtadusat njidjet.

Ollislaš golut 2021:s vurdojuvvojit njiedjat 2020 ektui. Njiedjan čuovvu das go 2020 oktasašgolut lassánedje olu.

Daid eavttuid mielde mat leat bušeahtas vuodđun, meroštallojuvvo buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 152,4 milj. ruvdnui 2021:s. Dát lea 37,0 milj. ruvnno lassáneapmi 2020 ektui.

Sammendrag

Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2017-20, endring fra 2019 til 2020, og budsjett 2021 (1 000 kroner)

Regnskaps- poster	Regnskapstall				Endring	Budsjett 2021
	2017	2018	2019	2020		
Produksjonsbaserte inntekter:	156 702	190 543	176 009	154 157	-21 853	207 687
Kjøtt og biprodukter	113 989	122 767	146 898	100 231	-46 667	160 172
Bonus	8 187	3 988	6 029	6 089	61	3 193
Endring i livdyrverdien	-6 609	12 879	-15 327	4 048	19 375	534
Binæringsinntekter	13 516	13 776	9 097	7 954	-1 143	7 954
Andre prod.bas. innt. ¹	27 620	37 132	29 312	35 834	6 522	35 834
Statstilskudd:	107 205	92 461	106 335	130 875	24 540	96 008
Direkte tilskudd	86 154	69 841	83 946	83 724	-222	75 865
Andre tilskudd	10 426	12 107	13 167	9 555	-3 612	8 477
Ekstraordinære tilskudd	950	342	330	24 826	24 496	1 681
Tilskudd til binæringer	700	481	105	32	-73	33
Verdiskapningsprogram	793	281	365	174	-191	123
Tiltak mot radioaktivitet	-	909	-	-	-	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	8 183	8 501	8 422	12 563	4 141	9 829
Erstatninger:	75 062	104 006	88 050	102 763	14 712	97 831
Tap av rein	68 501	91 667	83 671	98 145	14 473	90 719
Arealinngrep	6 561	12 339	4 379	4 618	239	7 112
Sum inntekter:	338 969	387 010	370 395	387 794	17 399	401 526
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	187 178	197 017	167 732	184 957	17 225	189 931
Felleskostnader	35 419	39 821	36 476	66 032	29 556	37 457
Kostnader i reinlag	10 360	10 870	14 497	12 875	-1 622	13 221
Sum kostnader:	232 956	247 708	218 705	263 864	45 159	240 610
Vederlag til arbeid og kap.	106 013	139 301	151 690	123 931	-27 759	160 917
Renter på lånt kapital	11 583	11 202	10 150	8 528	-1 623	8 497
Vederlag til arbeid og EK						
Totalt (1 000 kr)	94 431	128 099	141 540	115 403	-26 136	152 420
Per årsverk (kr)	100 565	143 448	152 357	124 054	-28 302	164 778
Per siidaandel (kr)	162 252	229 158	252 749	207 001	-45 748	273 153
Sum årsverk	939	893	929	930	1	925
Antall siidaandeler ²	582	559	560	558	-2	558
<i>Vederlag til arb. og egenkapital eks. erstatninger for arealinngrep</i>						
Totalt (1 000 kr)	87 870	115 761	137 161	110 785	-26 375	145 308
Per årsverk (kr)	93 578	129 631	147 643	119 090	-28 553	157 090
Per siidaandel (kr)	150 979	207 085	244 930	198 718	-46 212	260 409

¹ Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

² Antall årsverk for reindrift i reinlagene (23 i 2020) er lagt til antall siidaandeler (535) i samisk reindrift.

Resultatmål

Totalregnskapet viser en reduksjon i resultatmålene fra 2019 til 2020. Vederlag til arbeid og egenkapital blir redusert fra 141,5 mill. kroner i 2019 til 115,4 mill. kroner i 2020 (- 26,1 mill. kroner). Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk reduseres fra 152 357 kroner i 2019 til 124 054 kroner i 2020. Målt per siidaandel reduseres vederlag til arbeid og egenkapital fra 252 749 kroner i 2019 til 207 001 kroner i 2020.

Inntekter

Sum produksjonsbaserte inntekter reduseres fra 176,0 mill. kroner i 2019 til 154,2 mill. kroner i 2020 (-21,9 mill. kroner). Kjøttinntektene reduseres med 46,7 mill. kroner, og den totale livdyrverdien øker med 19,4 mill. kroner. Reduksjonen i slakteuttak i 2020 kommer i stor grad som følge av beitekrisen dette året.

Posten andre produksjonsbaserte inntekter øker med 6,5 mill. kroner fra 2019, og posten binæringsinntekter reduseres med 1,1 mill. kroner.

Sum statstilskudd øker fra 106,3 mill. kroner i 2019 til 130,9 mill. kroner i 2020 (+24,5 mill. kroner). Økningen kan i stor grad knyttes til posten ekstraordinære tilskudd, som inneholder ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap. På bakgrunn av beitekrisen dette året var det store utbetalinger over denne tilskuddordningen.

Erstatningene for tap av rein øker fra 83,7 mill. kroner i 2019 til 98,1 mill. kroner i 2020 (+14,5 mill. kroner), og erstatningene for arealinngrep øker fra 4,4 mill. kroner i 2019 til 4,6 mill. kroner i 2020 (+0,2 mill. kroner).

Totalt sett gir dette en økning i de samlede inntektene fra 370,4 mill. kroner i 2019 til 387,8 mill. kroner i 2020 (+17,4 mill. kroner).

Kostnader

Siidaandelenes kostnader øker fra 167,7 mill. kroner i 2019 til 185,0 mill. kroner i 2020 (+17,2 mill. kroner) og felleskostnadene øker fra 36,5 mill. kroner i 2019 til 66,0 mill. kroner i 2020 (+29,6 mill. kroner). Økningen i felleskostnader skyldes blant annet økt kjøp av fôr og utbetaling av kriseberedskapsmidler til siidaandelene som følge av beitekrisen i 2020. Reinlagenes kostnader reduseres fra 14,5 mill. kroner i 2019 til 12,9 mill. kroner i 2020 (-1,6 mill. kroner).

I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 218,7 mill. kroner i 2019 til 263,9 mill. kroner i 2020 (+45,2 mill. kroner).

Renter på lånt kapital reduseres fra 10,2 mill. kroner i 2019 til 8,5 mill. kroner i 2020 (- 1,6 mill. kroner).

Siidaandeler, reintall og årsverk

Antall siidaandeler i samisk reindrift er redusert med 2 i forhold til 2019 og er på 535 i 2020. Reintallet økte fra 214 500 i 2019 til 216 300 i 2020 (+1 800 dyr).

Antall årsverk hos reinlagene er uforandret på 23 i 2020. Reinlagene rapporterer selv om antall årsverk.

Budsjett 2021

Inntektene i budsjett for 2021 bygger på innrapporterte slaktedata for vinterslakt fra registrerte slakterier, tall fra Animalia, anslag fra slakteriene over hvor mye som forventes slaktet ut året, regnskapstall per november og prognoser.

Ut ifra de opplysninger man i november satt inne med, forventes det at kjøttinntektene vil øke på grunn av økt slakteuttak og økt pris i 2021.

Det budsjetteres med en reduksjon i statstilskuddene og erstatningene.

De totale kostnadene i 2021 forventes å reduseres i forhold til 2020. Reduksjonen kommer som følge av at stor økning i felleskostnadene i 2020.

Med utgangspunkt i de forutsetningene som ligger til grunn budsjettet, er vederlag til arbeid og egenkapital beregnet til 152,4 mill. kroner i 2021. Dette vil være en økning på 37,0 mill. kroner sammenlignet med 2020.

Innhold

Forord	1
Čoahkkáigeassu	2
Sammendrag	5
Innhold	8
1. Økonomisk utvalg	10
1.1 Mandat	10
1.2 Medlemmer og sekretariat	10
1.3 Utvalgets arbeid	10
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	12
2.1 Reindriftspolitiske mål	12
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler	13
3. Grunnlag og forutsetninger	15
3.1 Prinsipper	15
3.2 Materiale og metode	15
4. Totalregnskap 2020 og budsjett 2021	23
4.1 Produksjonsbaserte inntekter	23
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader	36
4.3 Erstatninger	43
4.4 Kostnader	46
4.5 Kapitalforhold	57
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler	60
4.7 Sammendrag av totalregnskapet	61
4.8 Budsjett 2021	70
Tilleggsinformasjon	74
5. Nærmere om reindriftsavtalen	75
5.1 Innledning	75
5.2 Reindriftsavtalen 2021/2022.....	76
5.3 Fordeling av reindriftsavtalens ramme	77
5.4 Reindriftens utviklingsfond	79
5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd	84
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften	93
6.1 Kjøttinntekter	93
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet	96
6.3 Rovvilt	98
6.4 Erstatninger	102
6.5 Kostnader	103
6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital	105
6.7 Markedsforhold	107
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	112
7.1 Inntekter utenfor reindriftnæringen	112
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting	115
8. Vurderinger av materialet	129
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene	129
8.2 Generelle vurderinger	154
Vedlegg	157
1. Tabeller	157
4. Kart over reinbeiteområdene	160

5. Ordforklaringer..... 163

1. Økonomisk utvalg

1.1 Mandat

Ifølge hovedavtalen for reindriftsnæringen mellom Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) og staten ved Landbruksdepartementet av 26. februar 1993, skal det føres forhandlinger om en løpende reindriftsavtale. Landbruksdepartementet har 16. juli 1993, i medhold av hovedavtalen, fastsatt nærmere instruks for Økonomisk utvalg for reindriften. Utvalgets mandat fremgår av instruksens § 1, der det heter:

“Utvalget skal legge frem et økonomisk grunnlagsmateriale for reindriften som utgangspunkt for forhandlingene mellom staten ved Landbruksdepartementet og reindriftsnæringen ved Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om en næringsavtale for reindriften.

Utvalget har ansvaret for å fremskaffe nødvendige opplysninger, og tilrettelegge materialet for avtalepartene. Materialet skal gi en oversikt over den økonomiske situasjonen i næringen, herunder hovedtrekk i utviklingen, både for den enkelte driftsenhet, distrikter, tamreinlag, områder og for næringen som helhet.”

1.2 Medlemmer og sekretariat

Partene oppnevner to medlemmer hver til utvalget. Landbruks- og matdepartementet oppnevner i tillegg en leder etter samråd med NRL. Funksjonstiden er 4 år. Økonomisk utvalg ble første gang oppnevnt i januar 1977.

Økonomisk utvalg har følgende sammensetning for perioden 2018-2021:

- Lars Johan Rustad (leder), avdelingsleder, Norsk institutt for bioøkonomi
- Marit Meløy, prosjektleder, Karasjok kommune
- Katarina Påve Gaup, reineier, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Gina Grøtte Skarland, seniorrådgiver, Landbruks- og matdepartementet
- Per Mathis Oskal, reineier, Norske Reindriftsamers Landsforbund

Varamedlemmer:

- Per John Anti, reineier, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Silje Trollstøl, seniorrådgiver, Landbruks- og matdepartementet

Landbruksdirektoratet er sekretariat for utvalget.

1.3 Utvalgets arbeid

Utvalgets oppgave er å legge frem et materiale som viser det samlede økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt og regionalt. I tillegg skal utvalget beregne det økonomiske

resultatet og utviklingen for de enkelte reinbeiteområder. For Finnmark er reinbeiteområdene delt opp i soner.

Rapporten inneholder også egne kapitler som presenterer henholdsvis reindrifftsavtalen, langsiktige utviklingstrekk for reindrifften fra 2011 til 2020, husholdsinntekter for reindrifftsfamilier, samt utviklingstrekk for de enkelte reinbeiteområdene.

2. Mål og virkemidler i reindriftpolitikken

De reindriftpolitiske målene bygger på Meld. St. nr. 32 (2016-2017) *Reindrift - Lang tradisjon – unike muligheter*, og de årlige proposisjonene for reindriftsavtalen. De økonomiske virkemidlene fremgår av de årlige reindriftsavtalene, mens de juridiske virkemidlene hovedsakelig er gitt i Lov om reindrift (reindriftsloven) av 15. juni 2007 nr. 40.

2.1 Reindriftpolitiske mål

I Meld. St. nr. 32 (2016-2017) *Reindrift - Lang tradisjon – unike muligheter* vises det til at økologisk bærekraftig drift og økt produksjon danner grunnlaget for de unike mulighetene i reindriften. I meldingen presenteres strategier og tiltak for at næringen bedre skal kunne utnytte sitt potensiale i en rasjonell og markedsorientert retning. Reindriftenes inntekter skal i størst mulig grad skapes ved å selge etterspurte produkter og tjenester til markedet. Dette vil sikre grunnlaget for den unike næringen og kulturbæreren som reindriften er. Dette er hovedbudskapet i meldingen.

Delmålene om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift som ble fastsatt gjennom Stortingets behandling av St. meld. nr. 28 (1991-1992) er videreført i den nye meldingen. Imidlertid tydeliggjøres prioriteringen av økologisk bærekraft, og det understrekes at økologisk bærekraft er en grunnleggende forutsetning for å ivareta reindriftskulturen framover, og for utvikling av næringen og potensialet for økt lønnsomhet.

Ved behandling av meldingen gav Stortinget i all hovedsak sin tilslutning til de tiltakene som var foreslått i meldingen. Flertallet var enige med regjeringen om at det er behov for å endre formålsparagrafen i reindriftsloven slik at økologisk bærekraft prioriteres. De mente at det er viktig at det i tillegg gjennomføres et arbeid med å definere innholdet i de tre delmålene økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft. Videre var flertallet positive til forslaget om å innføre obligatorisk individmerking av rein, men det ble påpekt at en elektronisk individmerking ikke må erstatte den tradisjonelle øremerkingen. Stortingets flertall var også positive til en offentliggjøring av siidaandelens reintall internt i næringen. I oppfølging av meldingen i 2019 kom regjeringen til at man ikke fremmer forslag om å endre formålsparagrafen til å tydeliggjøre økologisk bærekraft.

Når det gjelder dyrevelferd og tap støtter flertallet regjeringens tiltak for å hindre spredning av sykdommen Chronic Wasting Disease (CWD). Videre påpekte flertallet at det må sikres erstatningsfôr i år med vanskelige beiteforhold. Når det gjelder tap av rein til rovvilt ba flertallet om at det gjøres en ny gjennomgang av rovdyr- og beiteprioriterte områder. Flertallet understreket at tilfeller av rovdyr tap må begrenses og erstattes fullt ut når det forekommer. Med dette som utgangspunkt ba flertallet regjeringen om raskt å bidra til at rovdyr- og rovfuglproblemer reduseres i et samspill mellom myndigheter og næringen.

Tilgang på nødvendige arealer er en sentral forutsetning for at reindriftnæringen skal få økt sin produksjon og lønnsomhet. Komiteens flertall støtter at det prioriteres midler over reindriftsavtalen til forskningsprosjekter for mer kunnskap om ulike arealinngreps innvirkning

på reindriften. Flertallet finner det positivt at det jobbes aktivt for å bygge opp kompetanse hos reinbeitedistriktene om plan- og bygningsloven, samt at det bygges opp kompetanse om reindrift og reindriftsrettigheter hos fylkeskommuner og kommuner. Flertallet var også positive til videreføring av arbeidet med å få helhetlige og dynamiske kart over reindriften arealbruk, og viste til at disse kartene vil være konfliktforebyggende og gi forutsigbarhet.

2.2 Reindriftspolitiske virkemidler

Reindriften er regulert gjennom reindriftsloven av 15. juni 2007. Loven konstituerer ikke reindriftsretten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen. Dette innebærer at reindriften rettsstilling ikke er uttømmende regulert gjennom loven. Loven må suppleres med rettigheter ervervet gjennom sedvane, alders tids bruk med videre. I reindriftsloven legges det opp til en større grad av egenforvaltning av interne forhold i reindriftnæringen enn hva som har vært tilfelle tidligere. Det arbeidsmessige fellesskapet siida utgjør et viktig element i bestemmelsene om intern organisering.

Formålet med reindriftsloven (§ 1) er å legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for reindriftsbefolkningen selv og samfunnet for øvrig. For å nå disse målene skal loven gi grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning av reindriften. Reindriften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv i samsvar med Grunnlovens § 108 og folkerettens regler om urbefolkning og minoriteter. Loven skal videre bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriften viktigste ressursgrunnlag.

Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene. Utenfor det samiske reinbeiteområdet skal loven legge forholdene til rette for en økologisk og økonomisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteressursene i de områder der reindrift foregår. Det påpekes for øvrig at det er en rekke juridiske styringsverktøy ved siden av reindriftsloven som har betydning for reindriften. Herunder nevnes plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, energiloven, fjelloven og Finnmarksloven.

Historisk har man omtalt reindriftsretten som en kollektiv rett. Dette innebærer at det er samene som har ervervet en rett til å drive reindrift på de arealer hvor det fra gammelt av har vært utøvet slik bruk. Det er reindriftssamene som etnisk gruppe som er bærere av denne rettigheten, og ikke enkeltpersoner eller mindre grupperinger innenfor dette kollektivet. Den enkelte har en andel i den kollektive rett, og ikke eksklusive rettigheter som nyter særskilt vern internt. Dette utgangspunktet vil i dag måtte nyanseres. I den senere tid har det innenfor reindriftsretten skjedd en relativt stor rettsutvikling knyttet til rettigheter. Både rettspraksis, arbeidet med rammebetingelser i reindriften og arbeidet frem mot en ny lov viser klart at siidaer kan etablere særskilte rettigheter over den grunn de disponerer. Reindriftsloven har en rekke bestemmelser som klargjør og fremhever at det skal tas hensyn til etablerte rettigheter.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 den gjeldende hovedavtalen for reindrift (St.prp. nr. 66 (1992-1993)), og ga Landbruksdepartementet (nå Landbruks- og matdepartementet) fullmakt til å forhandle med Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindriftnæringen. Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste operative

redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftspolitikken. Gjennom reindrifftsavtalen bestemmes bruken av de *økonomiske virkemidlene*, blant annet ut fra reindrifftslovens intensjon og bestemmelser. Dette skal bidra til at utviklingen går i retning av de målene som Stortinget har fastsatt.

Det vises til kapittel 5 for nærmere omtale av reindrifftsavtalen.

Ut over de nevnte virkemidlene viser Økonomisk utvalg også til i Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold. Her slås det fast at Sametinget og andre representanter for berørte samiske interesser har rett til å bli konsultert i saker som vil kunne påvirke samiske interesser direkte.

3. Grunnlag og forutsetninger

3.1 Prinsipper

Totalregnskapet for reindriften viser en oversikt over verdiene som skapes i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Kalenderåret er utgangspunkt for beregningene. På grunn av ulik periodisering er opplysninger om slakteuttak i totalregnskapet ikke direkte sammenlignbare med tilsvarende opplysninger i ressursregnskapet for reindriftsnæringen, som tar utgangspunkt i driftsår.

Publikasjonen er inndelt i åtte kapitler. I hovedoversikten i kapittel 4 er regnskap for 2020 sammenlignet med regnskapene for de fire foregående år. Budsjett for 2021 presenteres i kapittel 4.8. Kapittel 5 omhandler reindriftsavtalen, med spesiell vekt på tilskuddsordningene. I kapittel 6 presenteres langsiktige utviklingstrekk for reindriften fra 2011 til 2020. Kapittel 7 omhandler husholdsinntekter og strukturelle forhold, mens kapittel 8 gir en vurdering av utviklingen både totalt og i de ulike reinbeiteområdene – i hovedsak på bakgrunn av nøkkeltall fra kapitlene 4, 6 og 7.

Næringens kjøttinntekter omfatter førstehåndssalg og hjemmeforbruk av ikke foredlede produkter av rein slik som kjøtt, innmat, skinn, gápmasat og gevir. Inntektene korrigeres for endringer i den samlede livdyrverdien. I tillegg til inntektene fra salg av ikke foredlede reinprodukter, er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger med på inntektssiden i totalregnskapet.

På kostnadssiden inngår næringens bruk av varer og tjenester fra andre sektorer. Posten er inndelt i siidaandelens kostnader, distriktenes kostnader (felleskostnader) og kostnader i reinlag.

Resultatmålet som beregnes viser vederlag til arbeid og kapital. Arbeid består av næringsutøvernes egen arbeidskraft og leid arbeid. Utgifter til leid arbeid tas derfor ikke med under kostnader. Ved å gjøre fradrag for renter på lånt kapital, fremkommer vederlag til arbeid og egenkapital. Resultatet beregnes samlet for næringen, per årsverk og per siidaandel.

Som hovedregel er alle beregninger som ligger til grunn for fremstillingen gjort uten forkortelser og med flere desimaler enn det som fremkommer i tabellene. Dette innebærer at det i enkelte tabeller ikke er nøyaktig samsvar mellom del- og totalsummer. Totaltallene er basert på originaldata og er således korrekte.

3.2 Materiale og metode

Generelt

Gruppering av tallmaterialet

Datamaterialet er i hovedsak gruppert etter reinbeiteområder. Selv om Polmak/Varanger ikke er et ensartet område har en på bakgrunn av ulike driftsforhold valgt å splitte Øst-Finnmark

reinbeiteområde inn i Polmak/Varanger og Karasjok. Delingen er først og fremst begrunnet med et ønske om å skille ut Karasjok, slik at dette området kan sammenlignes med Vest-Finnmark reinbeiteområde. Fra og med 2006 er resultatene fra Karasjok splittet opp i to soner: Karasjok øst og Karasjok vest, resultatene fra Vest-Finnmark er delt opp i tre soner: Kautokeino øst, Kautokeino midt og Kautokeino vest. Denne splittingen er blant annet gjort i kapittel 4 og kapittel 5.5. Årsaken til dette er ønske om å fremstille sammenlignbare resultater over tid i allerede eksisterende soner innenfor disse områdene som er store og har ulike driftsformer.

Tidsangivelse

Datamaterialet i totalregnskapet er i hovedsak knyttet til kalenderår, men tallmateriale som er hentet fra reineiernes melding om reindrift gjelder for driftsåret. Et driftsår varer fra 1. april (inngående beholdning) til 31. mars påfølgende år (utgående beholdning). I totalregnskapet brukes foregående driftsårs korrigerede utgående beholdning som utgangspunkt når det gjelder fastsettelse av antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret. Dette betyr at antall aktive siidaandeler og korrigert reintall per 31. mars i driftsåret 2019/20 gir henholdsvis antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret 2020.

Produksjonsbaserte inntekter

Priser

I utarbeidelsen av totalregnskapet har det tidligere vært bruttopris fra slakteriene som ble lagt til grunn for beregning av kjøttinntektene. Slakteriene skal rapportere månedlig til Landbruksdirektoratet, og rapporten skal blant annet inneholde brutto- og nettopris per skrott.

Årsaken til at totalregnskapet baserte seg på bruttopris, var at slakte- og eventuelt fraktkostnadene ble ført opp som kostnader i totalregnskapets kostnadskapittel. Ved beregning av vederlag til arbeid og egenkapital er kostnadene trukket fra inntektene. Brutttopris består dermed av netto skrottopris med tillegg av slakte- og eventuelle fraktekostnader, eksklusiv merverdiavgift. Nettoprisen er kun skrottopris eksklusiv merverdiavgift.

Fra og med avtaleåret 2016/2017 ble vilkår for beregning av produksjonspremie presisert. Fra og med dette driftsåret er frakt- og slaktekostnader ikke inkludert i den næringspliktige inntekten, og da heller ikke i beregning av produksjonspremien. Dette betyr også at slakteriene endret sine avregningsmetoder til ikke å inkludere slakte- og fraktekostnadene i avregningsbilag til reineierne.

Reineiernes kostnader knyttet til slaktingen fremkommer ikke lengre som en del av næringens totale kostnader. Det blir derfor ikke korrekt å fortsette med beregning av bruttopriser når man ikke har slaktekostnader å trekke fra. Dette gjør at kjøttpriser og -inntekter, fra og med kalenderåret 2016, er beregnet ut fra nettopris. I prinsippet skal det totale vederlaget være upåvirket og dermed sammenlignbart med tidligere år, men fra og med 2016 er det et brudd i inntektsseriene.

Kjøttinntekter

Ut fra de data Økonomisk utvalg har tilgang til, er det ikke mulig å skille ut inntekter fra kjøtt og inntekter fra biprodukter fra de totale kjøttinntektene. Med begrepet biprodukter menes andre produkter fra rein slik som horn, skinn, hjerte, lever og blod. Dette innebærer at betegnelsen kjøttinntekter omfatter inntektene av kjøtt og biprodukter til sammen.

Slakterapporter fra registrerte slakteribedrifter danner grunnlag for beregning av offentlig godkjente slakt. Rapportene importeres inn i Landbruksdirektoratets databasesystem, og herfra genereres all informasjon til tabeller som baserer seg på vekt, pris, alder og kjønn i totalregnskapet.

Utgangspunktet for beregning av privat forbruk og omsetning var frem til 2015 satt til 20 dyr per siidaandel. For reinlagene var privat forbruk og omsetning satt til 50 dyr. Fra og med regnskapsåret 2015 gikk man over til å benytte det reelle tallet for privat uttak, da endringer i datasystemet har gjort dette mulig. Tallene hentes fra melding om reindrift. Privat forbruk og omsetning regnes å ha samme verdi per kg som slakt (voksne dyr) ved registrerte slakterier. Det beregnes gjennomsnittspris ved å dele den totale prisen i det enkelte reinbeiteområde på områdets totale kvantum.

Bonus fra slakterier er også en del av reieneiers inntekter. Bonus utbetalt i 2020 er basert på slakt i 2019. Bonus er hovedsakelig ikke med som kjøttinntekter i tabeller og figurer, men er med i sammendragstabeller/-figurer i sammendraget, delkapittel 4.7 og 4.8, samt i kapittel 8.

Endring i den samlede livdyrverdien

Ved å korrigere kjøttinntektene for endringer i den samlede livdyrverdien, fremkommer næringens produksjonsinntekter. Endringer i livdyrverdien er et uttrykk for verdien av bestandsendringer, det vil si endringer i reintall, flokksammensetning og dyrevekter, i løpet av en periode. Siden kalenderåret er utgangspunkt for beregningene i totalregnskapet, er det verdien av endringene i den totale livdyrverdien fra 1. januar til 31. desember som er interessant.

Reintall per 1. januar 2020 beregnes på grunnlag av korrigert reintall per 31. mars 2020 (korrigert utgående beholdning i driftsåret 2019/2020) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2020. Reintall per 31. desember 2020 estimeres med utgangspunkt i beregnet korrigert reintall per 31. mars 2021 (beregnet korrigert utgående beholdning i driftsåret 2019/2020) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2021. Endringer i antall og vekt for voksen rein og kalv beregnes separat.

Reintallet per 1. januar varierer fra år til år, både på grunn av reelle endringer i reintallet og på grunn av forskyvning i slaktetidspunkt. Bestandsendringer fra 1. januar til 31. desember i kalenderåret verdsettes til full slakteverdi. Verdiøkning inntektsføres, mens verdinedgang føres til fradrag. Verdiendringer som følge av endret prisnivå påvirker ikke inntektsnivået, da det tas utgangspunkt i samme pris for inngående og utgående beholdning.

I Totalregnskapet bruker vi Forskrift om grunnsatser for tap av tamrein eller skadet av rovvilt for å beregne livdyrverdi. Likevel vil den reelle verdien for reieneier alltid være større enn det som kommer frem i våre beregninger. Spesielt er dette ved beregning av avlsverdi og fremtidig tap av kalver.

Binæringsinntekter

Binæringsinntektene omfatter inntekter fra duodji og utmarksnæringer, og er en integrert del av den samiske reindriftsøkonomien. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring av disse inntektene. Tallene hentes fra siidaandelsinnehavers næringsoppagavene.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Posten "Andre produksjonsbaserte inntekter" omfatter leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Tallene hentes fra næringsoppgavene.

Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Tilskudd med inntektsvirkning for reindriftsnæringen er med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Posten er inndelt i direkte tilskudd, andre tilskudd og ekstraordinære tilskudd.

De direkte tilskuddene gjennom sammenligningsperioden omfatter distriktstilskudd, produksjonspremie, særskilt driftstilskudd til ungdom, særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel (fra og med 2020), etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd (til og med 2011), ektefelle- og samboertillegg, samt særskilt tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark (fra og med 2010 til og med 2012). Det ordinære driftstilskuddet ble avviklet i avtaleåret 2014/2015.

Andre tilskudd gjennom sammenligningsperioden omfatter tilskudd til investeringer (gjerder, bygninger og anlegg), pramming/transport, utdanningsstipend, fagbrevordning i reindriften, tiltak konvensjonsbeiter, tilskudd til feltbarnehage, tilskudd til innløsning av siidaandeler og ekstraordinær satsing på infrastrukturtiltak. Enkelte av tilskuddene er avviklet, men tas med i oversikten fordi det i tabellene framkommer tall knyttet til postene.

Posten ekstraordinære tilskudd har rommet ulike ordninger over tid. Eksempler i denne sammenheng er tap ved ulykker og tilskudd til implementering av bruksregler.

Tilskudd til tilleggsnæringer

Sametinget gir tilskudd til næringsutvikling og tilleggsnæringer til reindrift. Et av de prioriterte områdene er å øke omsetningen av lokalmat og videreforedling av lokalmat. Sametinget har også en særskilt satsning på samisk reiseliv og samiske kultur næringer.

Sametinget har en egen næringsavtale for duodji, som trådte i kraft 1. januar 2006. Over denne avtalen kan Sametinget gi støtte til blant annet etablererstilskudd, investeringstilskudd og andre utviklingstiltak. Merkevarerbygging innenfor duodjinæringen er særlig prioritert.

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning, tidligere Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat, ble fra 1. januar 2015 utvidet til også å inkludere Reinprogrammet. Reinprogrammet ble gjort operativt fra høsten 2012. Programmet avløste da det tidligere VSP rein. Programmet skal være tilpasset bedriftenes utfordringer. Samtidig skal reiselivsbasert næringsutvikling i reindriften, samt samarbeidstiltak mellom reindriften og foredlingsbedrifter, inngå.

Tiltak mot radioaktivitet

Etter Tsjernobyl-ulykken ble det satt i verk tiltak for å holde reindriftsutøverne økonomisk skadesløse. For å få tatt ut slaktedyrene når radioaktiviteten er lavest, og før det er nødvendig

å sette inn mer kostnadskrevende tiltak som fôring eller kassasjon, gis det kompensasjon for vekttap og merkostnader ved tidlig- og fremskyndet slakting. Det gis også tilskudd til nedfôring av slaktedyr. Refusjoner i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i verdien av kjøtt og biprodukter. Fra og med avtaleåret 2015/2016 ble det innført en grenseverdi på 3000Bq/kg reinkjøtt i målt radioaktivitetsnivå fra et representativt utvalg rein for at kompensasjon skal kunne innvilges. Kostnader for reinbeitedistrikter og reieneiere er inkludert i næringens totale kostnader. Økt arbeidsforbruk og eventuelle inntektsvirkninger som følge av dette er inkludert, men ikke spesifisert. Tilskudd til tiltak mot radioaktivitet er med som egen post under statstilskudd.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot tap av rein til rovvilt

Dagens rovviltforvaltning baserer seg på Stortingsmelding nr. 15 (2003-2004), hvor anbefalingene var at landet skulle deles inn i nye og større forvaltningsregioner uavhengig av fylkes- og kommunegrenser. De fylkesvise rovviltutvalgene ble med bakgrunn i dette erstattet av rovviltnemnder i hver region. For å sikre at det nasjonale ansvaret for levedyktige bestander av rovviltartene blir ivaretatt, har regjeringen fastsatt minimumstall for årlige ynglinger av hver art i den enkelte region. Nærmere om regioninndeling og bestandsmål finnes i rovviltforskriften.

De regionale rovviltnemndene forvalter i dag midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot tap av rein til rovvilt. Bruken av midlene skal følge fastsatt forskrift om tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak. Formålet med tilskuddordningen er å sikre iverksettelse av effektive tapsforebyggende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan forårsake på produksjonsdyr. For at tilskuddene skal kunne gis, må det omsøkte tiltaket ha en direkte taps- og skadeforebyggende effekt. De enkelte søknadene behandles av Statsforvalteren og midlene utbetales derfra. Det er dermed Statsforvalteren som er vår kilde til tabellene i publikasjonen. Tilskudd til tiltak ytes både forskuddsvis etter søknad og etterskuddsvis etter mottakers dokumenterte forbruk.

Erstatninger

Erstatninger regnes også som inntekter til næringen. De ordningene som er med i totalregnskapet er erstatninger fra Miljødirektoratet ved rovvilttap, erstatninger over reindrifftsavtalen ved omfattende tap av rein, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept av bil.

Erstatningsbeløpene for rein drept av bil beregnes med utgangspunkt i erstatningssatsene fra Miljødirektoratet og innrapporterte trafikktap fra melding om reindrift – fratrukket det antall rein som er drept av tog og erstattet av Jernbaneverket. Årsaken til at erstatningssatsene fra Miljødirektoratet legges til grunn, er at forsikringsselskapene og Jernbaneverket oppgir at de bruker disse satsene ved beregning av erstatningsbeløp.

Erstatninger for arealinngrep anvendes i hovedsak til dekning av felles kostnader, og beregnes ut fra regnskaper for reinbeitedistrikter og reindrifftsfond. Disse erstatningene inntektsføres i en egen post som omfatter årlige erstatninger og engangserstatninger. I de tilfeller der distrikter ikke søker tilskudd får vi ikke inn distriktsregnskap.

Kostnader

Fra og med avtaleåret 2016/2017 ble vilkår for beregning av produksjonspremie presisert, frakt- og slaktekostnader skal ikke inkluderes i den næringspliktige inntekten, og da heller ikke i beregning av produksjonspremien.

På bakgrunn av dette gikk man over fra å bruke bruttopris (med slakte-/ fraktkostnader) til å bruke nettopris (uten slakte-/ fraktkostnader) i beregninger i Totalregnskapet. Det ble samtidig bestemt at man skulle gjøre et fradrag i kostnadene for slakte-/fraktkostnader. Dette ble gjort fra og med 2017, da man i 2016 ikke fikk inn alle disse kostnadene fra slakteriene.

Slakte- og fraktkostnader er en kostnad slakteriene har, men som reineier ikke ser noe til da den trekkes fra prisen før reineier får sitt oppgjør fra slakterier. Det vil derfor heller ikke føres i næringsoppgavene som en kostnad. Økonomisk utvalg har vurdert det slik at det ikke er rett å fortsette å gjøre dette fradraget i kostnadene. Alle tabeller i Totalregnskapet som inneholder siidaandelens/reinlagenes fradrag for slaktekostnader for årene 2017-2019 er endret fra tidligere publiserte tall.

Siidaandelens kostnader

Fra og med 2009 er alle innleverte næringsoppgaver lagt til grunn for beregninger av siidaandelens kostnader. Det gjøres en forholdsmessig endring av kostnadene ut fra antall innleverte næringsoppgaver. Tidligere ble kostnadene beregnet ut fra et utvalg av næringsoppgaver og selvangivelser. Systemendringer og andre metoder for dataoverføringer har derimot muliggjort et bredere informasjonsgrunnlag.

Felleskostnader

Felleskostnader beregnes på grunnlag av regnskaper fra reinbeitedistrikter og reindriftsfond. For distrikter der regnskap mangler, beregnes totaltallene med utgangspunkt i gjennomsnittskostnader per rein i de øvrige distriktene, og antall rein i de distriktene der regnskap mangler.

I tillegg til distrikts- og fondskostnadene er overføringer i forbindelse med pramming av rein tatt med under felleskostnadene.

Reinlagenes kostnader

Reinlagenes kostnader beregnes med utgangspunkt i samtlige lags regnskaper. Som ellers i totalregnskapet holdes lønnsutgiftene utenfor. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen, gir dette særlig utslag for reinlagene, der lønnsutgiftene til gjeterer er en betydelig kostnadspost.

Kapitalforhold

Reindriftsnæringens kapital domineres av en hovedverdi, reinen. Balanseverdi beregnes med utgangspunkt i reintall, flokksammensetning og livdyrverdi. Sistnevnte beregnes på grunnlag av gjennomsnittlige priser og slaktevekter.

Andre eiendeler (balanseverdi på driftsbygninger, private reindriftsanlegg og maskinelle hjelpemidler) og gjeld beregnes på grunnlag av næringsoppgavene. Som gjeld regnes

siidaandelens lån, avbetalingsgjeld og skyldig merverdi- og arbeidsgiveravgift. Kapitalberegningene omfatter ikke eiendeler og gjeld i reinbeitedistrikter, eller i private og offentlige fond.

Sammendrag av totalregnskapet og årsverksberegninger

Sammendrag av totalregnskapet viser sum inntekter, sum kostnader, renter på lånt kapital, antall siidaandeler og antall årsverk. Det beregnes vederlag til arbeid og kapital, og vederlag til arbeid og egenkapital. Disse resultatmålene beregnes både totalt, per siidaandel og per årsverk. Renter på lånt kapital omfatter både næringsgjeld og privatgjeld i siidaandelene.

En arbeidstidsundersøkelse ble igangsatt i 2012 og utgitt i 2014. Undersøkelsen bygde på et spørreskjema som ble sendt ut til alle siidaandelsledere. I spørreskjemaet ble innehaverne bedt om å anslå arbeidsinnsatsen til seg selv, familie og andre som bidro med arbeidskraft i siste driftsår. Svarprosenten var liten, men var større enn ved forrige undersøkelse, som ble gjennomført i 1989, og representerte på en bedre måte hele reindriften. Beregningen tok hensyn til innehavers kjønn og alder, antall reineiere i siidaandelen og reinbeiteområde.

Datagrunnlaget ga også mulighet for å beregne kvinners arbeidsinnsats i reindriften. Beregningen baserte seg på kvinnelige innehavere, felles siidaandeler og kvinnelige ektefeller/samboere. Kvinneandelen blant øvrige medlemmer ble ikke iberegnet. Dette tilsa at den reelle andelen av kvinners totale arbeidsinnsats var noe høyere enn denne beregningen, da innehavere og ektefeller bidro med 80 prosent av arbeidsforbruket og de resterende 20 prosent ble utført av andre medlemmer i siidaandelen.

Årsverksberegningene for reinlag ble ikke oppdatert ved arbeidstidsundersøkelsene i 1989 og 2014. Fra og med totalregnskapet 2018 har vi derfor gått over til å bruke reinlagenes egne beregninger for årsverk. Dette har ført til at antall årsverk for reinlagene har blitt halvert, noe som har den effekten at vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk har økt.

Reindriftsfradraget

Fra og med skatteåret 2003 ble det innført et fradrag i alminnelig inntekt for skattytere med positiv næringsinntekt fra reindriften. Hensikten med innføringen var å legge til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen. Totalregnskapet er et sektorregnskap hvor resultatmålet er på nivå før skatt. Som følge av dette, og som følge av at den skattemessige virkningen av reindriftsfradraget er vanskelig å beregne, er virkningen av reindriftsfradraget ikke innarbeidet i totalregnskapet.

For 2020 utgjorde fradraget inntil 63 500 kroner pluss 38 prosent av inntekt i reindriftnæring som overstiger 63 500 kroner opp til et maksimalt fradrag på 166 400 kroner. Dette innebærer at næringsinntekt mellom 0 og 63 500 kroner gir reindriftsfradrag lik inntekten. Dersom næringsinntekten er mellom 63 500 kroner og 334 289 kroner er fradraget 63 500 kroner pluss 38 prosent av næringsinntekt over 63 500 kroner. Når næringsinntekten er 334 290 kroner eller høyere får man maksimalt fradrag på 166 400 kroner.

Avgiftsfritak ved kjøp av driftsmidler i reindriften

Fra og med 1. juli 2018 ble det gitt nye regler om fritak for engangsavgift og fradragsrett for merverdiavgift for snøscootere og ATVer til bruk i reindriftnæringen. Kjøretøy som brukes som driftsmidler i reindriftnæringen får på denne måte en mer lik avgiftsbehandling som kjøretøy som benyttes som driftsmidler i landbruket for øvrig.

Etter de nye reglene kan virksomheter som driver med reindrift kjøpe inntil fire eller åtte, avhengig av organisasjonsform, snøscootere eller ATVer per toårsperiode til bruk i reindriftnæringen uten å betale engangsavgift på disse. De får også fradragsrett for merverdiavgift på inntil fire eller åtte slike kjøretøy per toårsperiode. Fradragsretten gjelder også for merverdiavgift ved reparasjoner og drift av disse kjøretøyene.

Langsiktige utviklingstrekk

Sammenligning av tallmateriale over et lengre tidsrom skaper behov for omregning til faste priser. Da det ikke er utarbeidet egne indekser spesielt tilpasset reindriften, er konsumprisindeksen nyttet ved alle beregningene.

4. Totalregnskap 2020 og budsjett 2021

Inntektssiden i totalregnskapet består av produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger. Under posten produksjonsbaserte inntekter inngår kjøttinntekter, endringer i samlet livdyrverdi, binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter. Kostnadssiden består av siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i reinlag. I tillegg inngår kapitalkostnader og sysselsetting (antall årsverk og siidaandeler) i totalregnskapet. I det følgende omtales de ulike postene hver for seg. Deretter oppsummeres totalregnskapet for 2020 i kapittel 4.7. Kapittel 4.8 viser budsjettet for 2021.

4.1 Produksjonsbaserte inntekter

Kjøttinntekter

Samlet slaktekvantum, gjennomsnittspris og verdi for 2020, samt gjennomsnittspris og verdi for 2019, er vist i tabell 4.1.1. For ytterligere omtale av prisutviklingen i kroner per kg henvises det til tabell 4.1.5. Flere detaljer om kjøttinntektene er presentert i vedleggstabellene 1 og 2.

Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2020 og 2019 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Tonn slakt i 2020			2020		2019		
	Slakteri	Privat	Totalt	Kroner per kg	Verdi 1 000 kr	Tonn slakt	Kroner per kg	Verdi 1 000 kr
Polmak/Varanger	189	11	199	75,05	14 960	267	75,16	20 094
Karasjok øst	21	16	37	84,10	3 081	180	75,81	13 669
Karasjok vest	92	34	126	79,55	10 049	196	71,31	13 960
Øst-Finnmark	302	60	362	77,05	27 917	643	74,28	47 797
Kautokeino øst	76	28	104	82,62	8 587	197	73,68	14 503
Kautokeino midt	110	48	159	72,91	11 559	201	66,25	13 310
Kautokeino vest	84	19	103	62,19	6 416	158	71,39	11 261
Vest-Finnmark	271	95	366	72,35	26 453	555	70,46	39 140
Troms	34	18	52	100,56	5 246	70	96,36	6 768
Nordland	38	16	54	81,13	4 361	72	86,53	6 266
Nord-Trøndelag	91	8	100	78,72	7 845	101	74,04	7 488
Sør-Tr./Hedmark	115	9	124	82,04	10 209	232	80,04	18 584
Reinlag	195	0	195	93,14	18 199	234	89,01	20 855
Totalt i 2020	1 047	206	1 253	79,97	100 231			
<i>Totalt i 2019</i>						1 909	76,94	146 898

Tabell 4.1.1 viser en reduksjon i de totale kjøttinntektene fra 147 mill. kroner i 2019 til 100 mill. kroner i 2020.

Reduksjonen i slakteuttak skyldes blant annet at det vinteren og våren 2020 var beitekrise i de fleste distrikter i Troms og Finnmark og Nordland. I Trøndelag ble det ikke erklært beitekrise, men det var vanskelige beiteforhold i reinbeiteområdet Sør-Trøndelag/Hedmark. Reinlagene i Sør-Norge hadde krevende driftsforhold på våren, særlig i april og mai.

Beitekrisen oppstod på grunn av store mengder snø. Det ble dannet lag med hardpakket snø på beiten, samt ising etter veksling mellom mildvær og frost i noen områder. Dette medførte at det var utfordrende for reinen å komme til beiten og i noen distrikter ble beiten helt låst.

Fra 2019 til 2020 ble slaktekvantumet som ble tatt ut redusert med 34 prosent, mens gjennomsnittsprisen økte med 4 prosent.

Bonus fra slakterier er også en del av reineiers inntekter. Bonus utbetalt i 2020 er basert på slakt i 2019. Tabell 4.1.2 viser utbetalt bonus i 2019 og 2020.

Tabell 4.1.2 Bonus utbetalt i 2020 og 2019 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Bonus 2019	Bonus 2020
Polmak/Varanger	2 615	1 810
Karasjok øst	586	910
Karasjok vest	922	588
Øst-Finnmark	4 122	3 307
Kautokeino øst	681	1 120
Kautokeino midt	524	802
Kautokeino vest	667	797
Vest-Finnmark	1 872	2 719
Troms	35	64
Nordland	-	-
Nord-Trøndelag	-	-
Sør-Tr./Hedmark	-	-
Reinlag	-	-
Totalt	6 029	6 089

Bonus er hovedsakelig ikke med som kjøttinntekter i tabeller og figurer, men er med i sammendragstabeller/-figurer i sammendraget, delkapittel 4.7 og 4.8, samt i kapittel 8.

Antall slakt

Tabell 4.1.3 viser fordelingen av antall dyr slaktet ved registrerte slakterier mellom ulike sesonger i de tre siste kalenderårene og driftsårene. Tabellen viser også vinterslakt i årene 2019, 2020 og 2021.

Tabell 4.1.3 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger

Reinbeiteområde	Kalenderår			Driftsår			Vinterslakt		
	2018	2019	2020	2018/19	2019/20	2020/21	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	12 261	11 610	8 556	13 014	11 721	9 714	956	822	1 980
Karasjok øst	2 456	8 230	1 000	4 871	5 839	2 819	2 685	241	2 058
Karasjok vest	8 666	8 496	4 379	9 360	7 431	4 285	1 527	394	300
Øst-Finnmark	23 383	28 336	13 935	27 245	24 991	16 818	5 168	1 457	4 338
Kautokeino øst	5 812	7 942	3 801	5 980	7 658	3 823	403	5	27
Kautokeino midt	8 008	8 566	5 536	8 023	8 670	5 405	329	433	262
Kautokeino vest	4 069	7 469	5 049	6 731	7 824	4 242	2 770	2 372	1 565
Vest-Finnmark	17 889	23 977	14 386	20 734	24 152	13 470	3 502	2 810	1 854
Troms	1 538	1 906	1 226	1 557	1 887	1 232	19	0	6
Nordland	2 132	1 959	1 269	2 217	1 935	1 445	98	74	250
Nord-Trøndelag	4 817	3 890	3 650	5 037	4 057	4 082	861	1 028	1 460
Sør-Tr./Hedmark	6 408	9 724	4 932	8 578	6 475	6 294	4 185	1 215	2 577
Reinlag	7 083	7 933	6 697	7 504	7 560	7 098	425	52	453
Totalt	63 250	77 725	46 095	72 872	71 057	50 439	14 258	6 636	10 938

Av tabell 4.1.3 fremgår det at det totale antallet dyr slaktet ved registrerte slakterier ble redusert med 41 prosent i kalenderåret 2020. Alle reinbeiteområdene hadde reduksjon i slakteuttaket sammenlignet med året før, men størst reduksjon hadde sonene Karasjok øst (- 88 prosent), Karasjok vest (- 48 prosent), Kautokeino øst (- 52 prosent) og reinbeiteområdet Sør-Trøndelag/Hedmark (- 49 prosent).

Reduksjonen i slakteuttak skyldes blant annet at det vinteren og våren 2020 var beitekrise i de fleste distrikter i Troms og Finnmark og Nordland. I Trøndelag ble det ikke erklært beitekrise, men det var vanskelige beiteforhold i reinbeiteområdet Sør-Trøndelag/Hedmark. Reinlagene i Sør-Norge hadde krevende driftsforhold på våren, særlig i april og mai.

Beitekrisen oppstod på grunn av store mengder snø. Det ble dannet lag med hardpakket snø på beitene, samt ising etter veksling mellom mildvær og frost i noen områder. Dette medførte at det var utfordrende for reinen å komme til beitene og i noen distrikter ble beitene helt låst.

Tabellen nedenfor viser hvor stor andel Finnmark har av totalt slakteuttak på landsbasis (slakt levert slakteri). Andel vinterslakt er vinterslakt hele landet delt på driftsår.

Tabell 4.1.4 Andel av totalt slakt, og andel vinterslakt

	2016	2017	2018	2019	2020
Slakteandel Finnmark	70 %	61 %	65 %	67 %	61 %
Andel vinterslakt	17 %	8 %	8 %	20 %	9 %

Slaktevekter

Tabell 4.1.5 viser utviklingen i gjennomsnittlige slaktevekter for slakt til slakteri, og andelen kalveslakt de fem siste årene. Samlet gjennomsnittsvekt i 2020 er 22,7 kg. For voksne rein er gjennomsnittsvekten 33,9 kg, og for kalv er den 19,3 kg. De totale gjennomsnittsvektene har i sammenligningsperioden vært stabile mellom 22,0 og 22,7 kg.

Slaktevektene er lavest i Finnmark. I 2020 har Finnmark 61 prosent av det totale slakteuttaket i landet i antall dyr. I antall tonn, har Finnmark 55 prosent av det totale uttaket i landet, noe som kan forklares med lavere slaktevekter totalt sett i dette området enn områdene for øvrig.

Tabell 4.1.5 Utvikling i gjennomsnittsvekter (slakt til slakteri) i perioden 2016-20 (kg)

Gjennomsnittsvekter	2016	2017	2018	2019	2020
Kalv	19,6	18,8	19,2	19,0	19,3
Voksne	33,3	34,0	33,3	33,4	33,9
Totalt	22,7	22,5	22,0	21,9	22,7
Andel kalv totalt	78 %	76 %	80 %	80 %	76 %
Andel kalv Finnmark	82 %	79 %	84 %	84 %	79 %

Tabell 4.1.6 gir en mer detaljert oversikt over slaktevektene for slakt levert til slakteri i 2019 og 2020. Reinlagene, Troms og Nordland er de områdene med høyest slaktevekter.

Tabell 4.1.6 Gjennomsnittlige slaktevekter (levert til slakteri) for kalv, voksne dyr og totalt i 2019 og 2020 (kg)

Reinbeiteområde	Gj.sn. slaktevekter kalv			Gj.sn. slaktevekter voksne			Gj.sn. slaktevekter totalt		
	2019	2020	Endring	2019	2020	Endring	2019	2020	Endring
Polmak/Varanger	20,2	19,4	-0,8	34,1	32,7	-1,4	22,3	22,1	-0,2
Karasjok øst	18,6	19,0	0,3	28,8	31,3	2,5	20,2	21,0	0,8
Karasjok vest	17,0	18,2	1,2	26,9	29,6	2,7	18,7	21,0	2,3
Øst-Finnmark	18,8	19,0	0,2	30,2	31,5	1,3	20,6	21,7	1,0
Kautokeino øst	18,5	18,0	-0,5	30,3	30,8	0,5	20,5	20,1	-0,4
Kautokeino midt	16,4	16,4	-0,1	28,5	27,9	-0,5	18,2	19,9	1,7
Kautokeino vest	16,2	15,0	-1,2	28,2	27,3	-0,9	18,2	16,6	-1,6
Vest-Finnmark	17,0	16,3	-0,7	29,0	28,4	-0,6	19,0	18,8	-0,1
Troms	21,8	22,3	0,5	41,6	43,4	1,8	26,8	28,0	1,2
Nordland	21,9	21,8	-0,1	48,2	46,1	-2,1	30,3	30,0	-0,2
Nord-Trøndelag	20,0	19,7	-0,3	33,6	35,4	1,8	23,9	25,1	1,2
Sør-Tr./ Hedmark	19,6	20,1	0,5	33,2	34,8	1,6	23,2	23,4	0,2
Reinlag	24,1	24,8	0,7	40,4	40,4	0,0	29,5	29,1	-0,4
Totalt	19,0	19,3	0,3	33,4	33,9	0,5	21,9	22,7	0,8

For mer om fordeling av slaktevektene henvises det til ressursregnskapet.

Priser

En vanskelig markedssituasjon i perioden 2010-2012 bidro til en reduksjon i produsentprisen. Markedsregulerende tiltak iverksatt av avtalepartene, en planmessig gjennomføring av merkenøytrale markeds kampanjer fra Markedsutvalget for reinsdyrkjøtt, og økt markedsarbeid fra reinkjøttbransjen, bidro til å gjenskape balansen i reinkjøttmarkedet og til at produsentprisen nådde et historisk høyt nivå i 2015. Deler av denne økningen knyttes til at slakteriene økte sine frakte- og slaktekostnader betydelig i årene før. Bruttoprisen, inkludert

frakte- og slaktekostnader, som reieneierne førte opp i sin næringsoppgave dannet grunnlaget for beregningen av produksjonspremien.

Fra og med avtaleåret 2016/2017 ble det presisert at frakte- og slaktkostnader ikke skal inkluderes i den næringspliktige inntekten, og da heller ikke danne grunnlag for beregning av produksjonspremie. På bakgrunn av dette er det fra og med 2016 nettopriser, uten frakte- og slaktekostnader, som brukes i totalregnskapet.

Tabell 4.1.7 viser prisutviklingen i perioden 2016 til 2020. Det går frem av tabellen at den totale gjennomsnittsprisen (netto) har økt med 2,87 kroner per kg fra 2019 til 2020, og økt med 9,61 kroner per kg i sammenligningsperioden.

Tabell 4.1.7 Nettoprisutvikling i perioden 2016-20, og endring fra 2019 til 2020 (kroner per kg kjøtt omsatt via slakteri)

Reinbeiteområde	Pris 2016	Pris 2017	Pris 2018	Pris 2019	Pris 2020	Endring 2019-20	
						Beløp	Prosent
Polmak/Varanger	69,21	74,43	76,73	75,16	75,05	-0,11	0 %
Karasjok øst	72,47	76,40	81,77	75,81	84,10	8,28	11 %
Karasjok vest	68,41	72,58	79,99	71,31	79,55	8,24	12 %
Øst-Finnmark	69,81	74,06	78,43	74,28	77,05	2,77	4 %
Kautokeino øst	67,62	76,27	76,45	73,68	82,62	8,94	12 %
Kautokeino midt	59,21	71,44	71,69	66,25	72,91	6,66	10 %
Kautokeino vest	60,49	70,26	74,04	71,39	62,19	-9,20	-13 %
Vest-Finnmark	62,24	72,07	73,82	70,46	72,35	1,89	3 %
Troms	96,36	95,92	94,23	96,36	100,56	4,20	4 %
Nordland	83,09	80,84	85,97	86,53	81,13	-5,40	-6 %
Nord-Trøndelag	65,66	68,28	68,47	74,04	78,72	4,68	6 %
Sør-Tr./Hedmark	75,24	77,07	79,11	80,04	82,04	2,00	2 %
Reinlag	78,32	82,11	84,18	89,01	93,14	4,13	5 %
Totalt	70,20	75,46	78,13	76,94	79,97	3,03	4 %

Verdi av kjøttproduksjonen

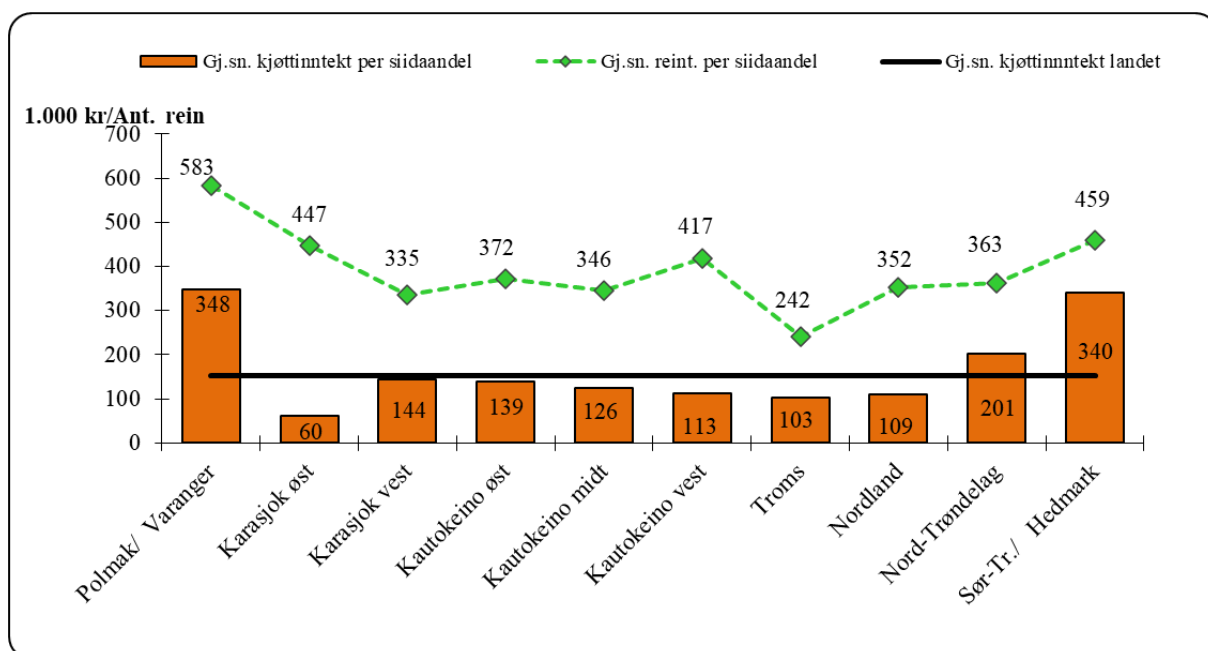
Utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen fra 2016 til 2020 fremgår av tabell 4.1.8.

Tabell 4.1.8 Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen i perioden 2016-20

Reinbeite- område	Verdi 2016	Verdi 2017	Verdi 2018	Verdi 2019	Verdi 2020	Endring 2019-20	
						Beløp	%
Polmak/Varanger	24 201	11 170	20 912	20 094	14 960	-5 134	-26 %
Karasjok øst	12 959	5 168	5 618	13 670	3 081	-10 588	-77 %
Karasjok vest	13 333	10 078	16 153	13 960	10 049	-3 911	-28 %
Øst-Finnmark	50 500	26 406	42 600	47 797	27 917	-19 880	-42 %
Kautokeino øst	13 216	8 938	10 525	14 503	8 587	-5 916	-41 %
Kautokeino midt	14 092	13 984	13 626	13 310	11 559	-1 751	-13 %
Kautokeino vest	10 888	12 558	6 575	11 261	6 416	-4 845	-43 %
Vest-Finnmark	38 119	35 434	30 748	39 140	26 453	-12 687	-32 %
Troms	6 721	4 835	5 065	6 768	5 246	-1 522	-22 %
Nordland	7 125	5 659	6 038	6 266	4 361	-1 905	-30 %
Nord-Trøndelag	10 486	9 671	8 319	7 488	7 845	358	5 %
Sør-Tr./Hedmark	13 817	13 567	12 805	18 584	10 209	-8 375	-45 %
Reinlag	19 629	18 416	17 192	20 855	18 199	-2 656	-13 %
Totalt	146 398	113 989	122 767	146 898	100 231	-46 667	-32 %

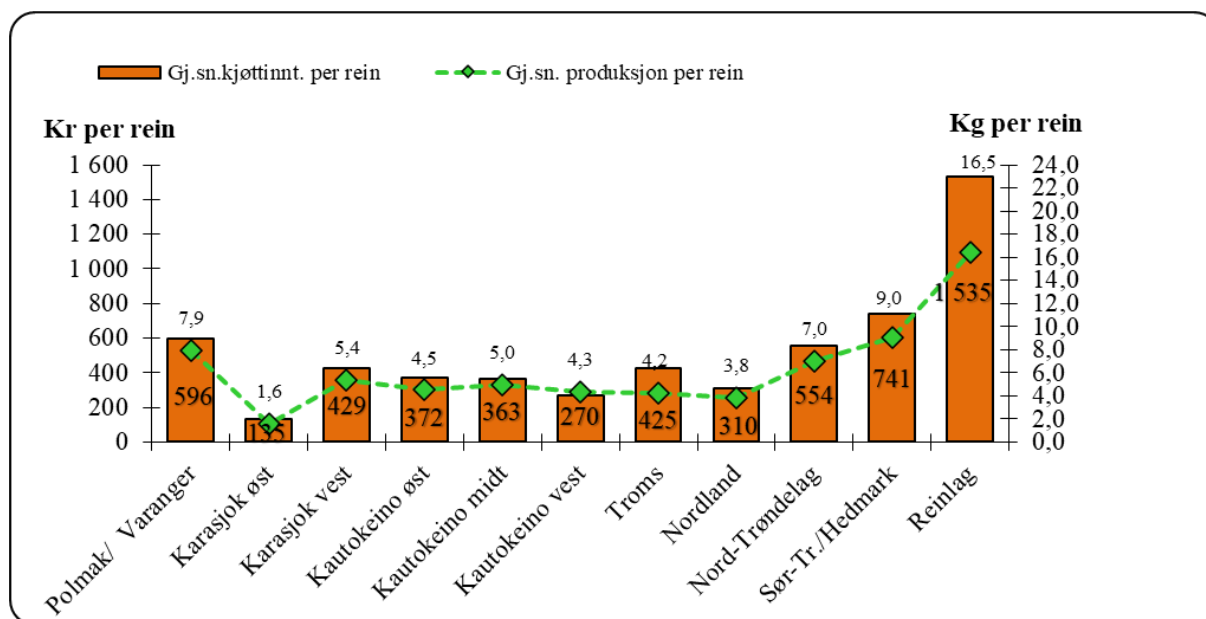
I 2017 ble slakteuttak og verdien av den totale kjøttproduksjonen redusert, mens begge deler økte igjen 2018 og 2019. I 2020 reduseres verdien.

Figur 4.1.1 viser variasjonen i gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel mellom de ulike reinbeiteområdene/-sonene. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel på landsbasis i 2020 var 153 000 kroner.

Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel (samisk reindrift) i 2020 (1000 kroner) Kurven viser gjennomsnittlig reintall per siidaandel. Linjen viser gjennomsnittlig kjøttinntekt for den samiske reindriften i hele landet.

I området for samisk reindrift er det for 2020 registrert 535 aktive siidaandeler med rein. Gjennomsnittlig reintall per siidaandel er på 382 dyr i 2020 mot 377 dyr i 2019.

Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein i vårflokk i 2020 (kroner per rein)
Kurven viser produksjon per rein i vårflokk (kg per rein).

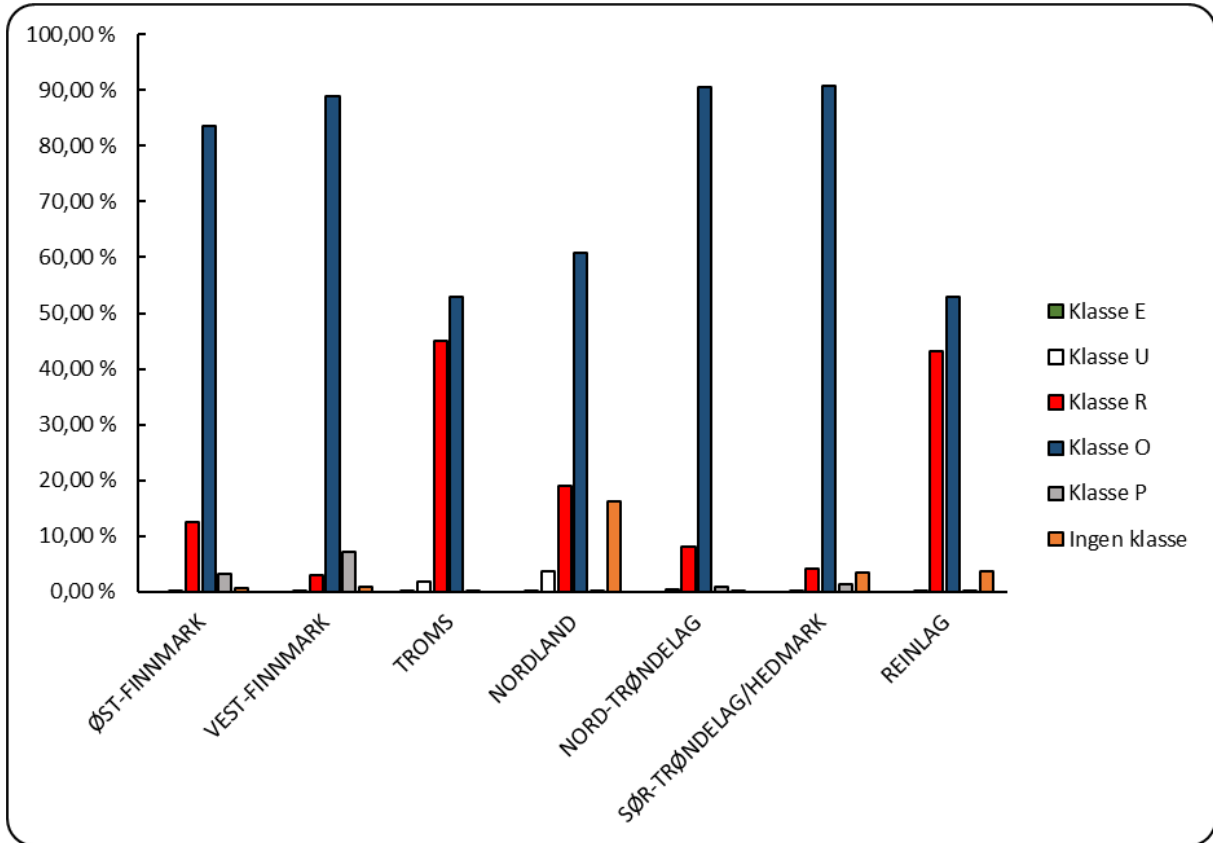
Figur 4.1.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein, som varierer mellom 135 kroner i Karasjok og 1 535 kroner hos reinlagene. Gjennomsnittlig kjøttinntekt per rein for landet er 463 kroner.

Gjennomsnittlig produksjon per rein i vårflokk er 5,8 kg i 2020, noe som er en reduksjon på 3,1 kg fra 2019. Det er stor variasjon mellom både områder og soner. Lavest produksjon per rein har Karasjok øst og Nordland med henholdsvis 1,6 kg og 3,8 kg per rein. Høyest produksjon per rein har reinlagene, Sør-Trøndelag og Hedmark og Polmak/Varanger med henholdsvis 16,5 kg, 9,0 kg, og 7,9 kg per rein. I områdene for øvrig ligger den gjennomsnittlige produksjonen per rein i vårflokk mellom 4,3 – 7,0 kg. Med produksjon menes her summen av slakt til slakteri samt privat forbruk og omsetning. For nærmere omtale av produksjon vises det til Ressursregnskap for reindriftsnæringen.

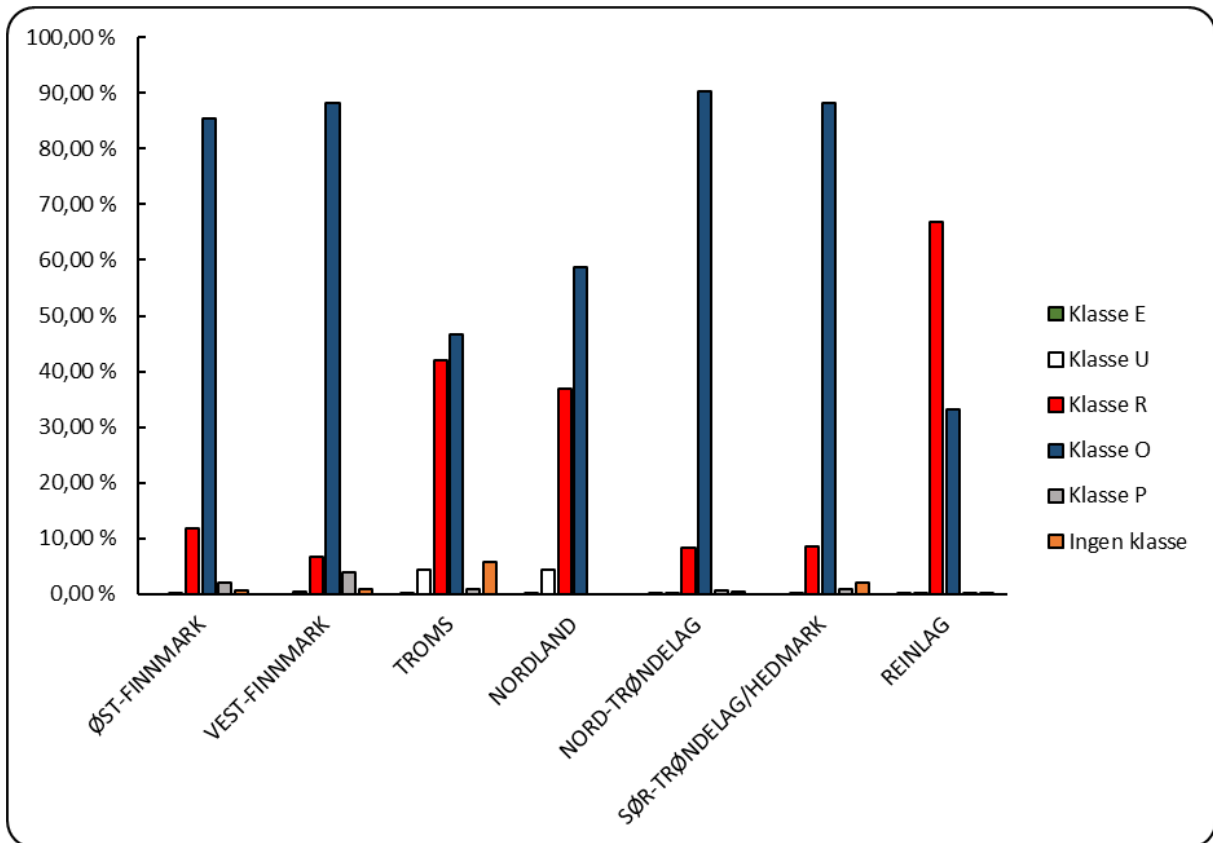
Klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt

Høsten 2015 ble det innført et nytt klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt. Hensikten med systemet var å premiere levering av slakterein med god kjøttfylde. Dette skulle stimulere reineieren til å øke inntjeningen av den enkelte rein. Allerede høsten 2015 så man positive effekter av nytt klassifiseringssystem ved økt slaktning av kalv og økt bevissthet om betydning av å levere rein med god kjøttfylde. Samtidig bidro systemet også til økt forutsigbarhet og likebehandling når det gjelder fastsetting av klasse for slaktet. I forbindelse med reindrifftsavtalen 2018/2019 ble avtalepartene enige om å utvikle og innføre lengdemåling på rein. Bakgrunnen for dette var at gjeldende klassifiseringssystem ikke hadde fungert etter hensikten, og slik at klassifiseringen skal kunne gjøres så objektivt som mulig. Hovedmålet med prosjektet er å oppnå en mer transparent klassifisering i alle reinslakteriene slik at systemet oppnår større tillit i verdikjeden. I 2020 har samtlige slakterier fått installert nytt system.

Figurene 4.1.3 a) og b) viser fordeling av de ulike kvalitetsklassene i de forskjellige reinbeiteområdene i 2020 og 2019. Klasse E er slakt med eksepsjonell muskelutvikling, klasse U er slakt med svært god muskelutvikling, klasse R er slakt med god muskelutvikling, klasse O er slakt med middels muskelutvikling og klasse P er slakt med lav muskelutvikling.

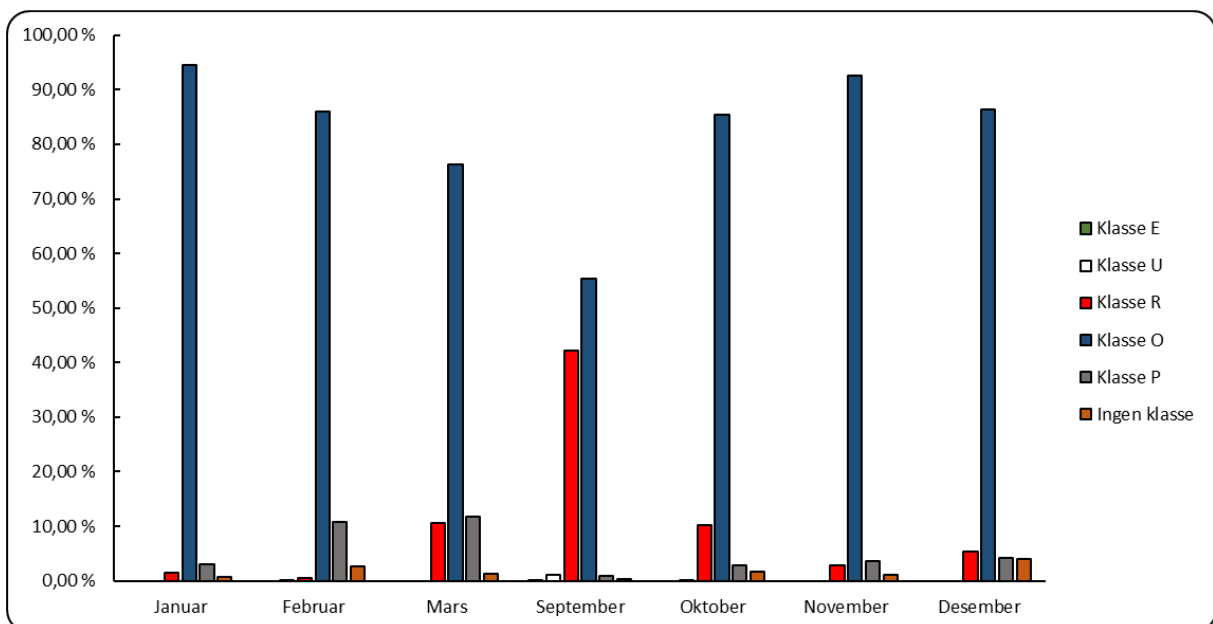
Figur 4.1.3 a) Fordeling av de ulike klassene i klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt på reinbeiteområdene i 2020.

Figur 4.1.4 b) Fordeling av de ulike klassene i klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt på reinbeiteområdene i 2019.

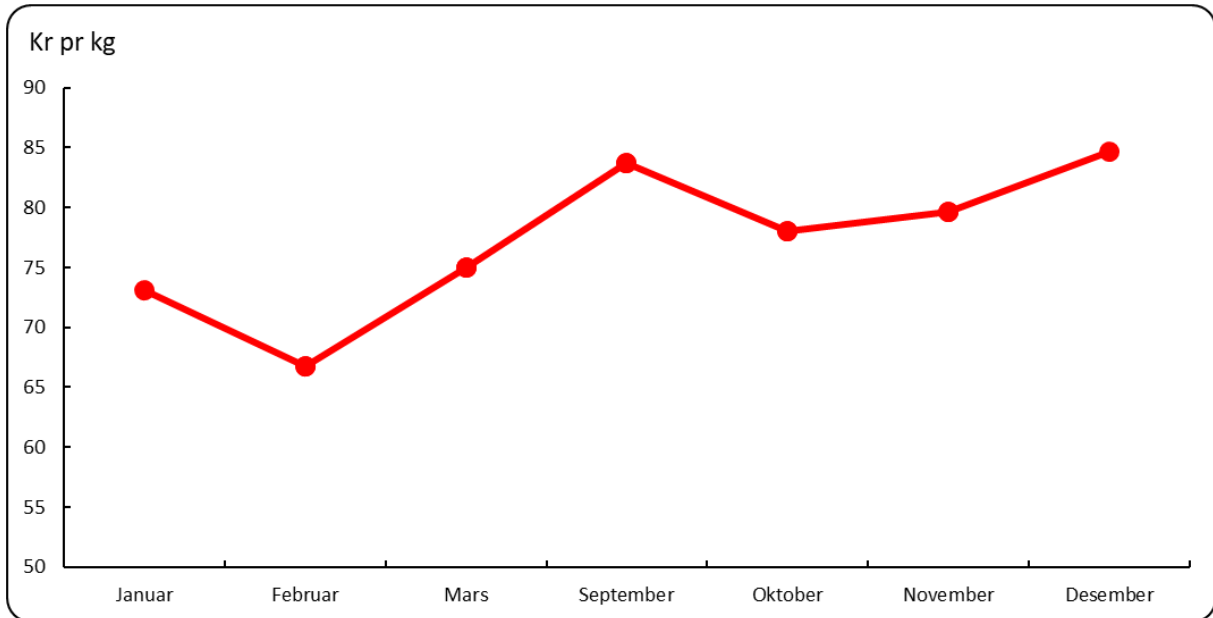
Figurene viser at de fleste områdene har størst andel av slakt med kvalitetsklasse O i både 2019 og 2020. Unntaket er reinlagene som hadde størst andel av kvalitetsklasse R i 2019.

Figur 4.1.4 viser fordeling av slakt til slakterier på de ulike klassene i klassifiseringssystemet i slaktemåneder, og figur 4.1.5 viser pris per kg i slaktemåneder, begge i 2020. Fra april til september ble det ikke slaktet.

Figur 4.1.4 Fordeling av de ulike klassene i klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt i slaktemåneder i 2020.

Figur 4.1.4 viser at alle slaktemånedene har størst andel med kvalitetsklasse O i 2020. Andel slakt med klasse R, som er en klasse høyere enn O, er høyest i september. og reduseres utover høsten.

Figur 4.1.5 Kroner per kg for slakt til slakterier i slaktemåneder i 2020.

Det går frem av figur 4.1.6 at prisen for reinsdyrkjøtt til slakterier i 2020 er høyest i september og desember. Fra oktober og ut året er prisen stigende. Prisstigningen i november og desember kommer blant annet som følge av noen slakterier utjevner prisen på slutten av året slik at de som slakter i oktober skal få samme pris som de som slakter i for eksempel september.

Endring i samlet livdyrverdi

Tabell 4.1.8 viser korrigerte reintall per 31. mars i perioden fra 2016 til 2020, og beregnet korrigeret reintall per 31. mars 2021. Tabellen bygger på opplysninger fra melding om reindrift, og tallene er avrundet til nærmeste hundre. Det vises for øvrig til Ressursregnskap for reindriftsnæringen når det gjelder oversikter over reintall.

Tabell 4.1.9 Korrigert reintall per 31. mars¹ i perioden 2016-20, og beregnet reintall per 31. mars 2021 (avrundet)

Reinbeite- område	2016	2017	2018	2019	2020	Øvre reintall 2020	2021 (beregnet)
Polmak/Varanger	24 700	24 300	24 400	24 500	25 100	26 200	25 000
Karasjok øst	20 700	20 000	21 000	22 000	22 800	21 300	23 100
Karasjok vest	23 500	24 300	24 900	23 500	23 400	23 150	22 700
Øst-Finnmark	68 900	68 600	70 300	70 000	71 300	70 650	70 800
Kautokeino øst	23 200	23 500	22 800	23 200	23 100	22 989	22 200
Kautokeino midt	34 200	33 000	31 700	32 000	31 900	29 050	31 100
Kautokeino vest	23 500	22 600	23 000	23 500	23 800	23 350	23 100
Vest-Finnmark	80 900	79 100	77 500	78 700	78 700	75 400	76 400
Troms	12 000	12 000	12 000	12 200	12 300	15 750	12 300
Nordland	14 400	14 200	13 800	13 800	14 100	18 200	13 900
Nord-Trøndelag	14 200	14 200	14 200	13 900	14 200	16 300	13 900
Sør-Tr./Hedmark	13 200	13 800	14 600	13 800	13 800	14 300	13 800
Reinlag	13 000	13 100	13 100	12 100	11 900	-	11 800
Totalt	216 600	215 000	215 500	214 500	216 300		212 900

Tabell 4.1.9 viser en reduksjon i reintallet fra 216 600 dyr i 2016 til 212 900 dyr i 2021 (beregnet tall). Tallene for øvrig har vært relativt stabile i hele perioden.

Tabellene 4.1.10 og 4.1.11 viser verdi- og mengdeberegninger for endringer i den totale livdyrverdien. Reintall per 31. mars ligger til grunn for beregningene. Siden totalregnskapet periodiseres etter kalenderår, er det imidlertid endringene i samlet livdyrverdi fra 1. januar til 31. desember som er interessant. Reintall per 1. januar beregnes på grunnlag av henholdsvis korrigert reintall per 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars gjeldende kalenderår. Reintall per 31. desember estimeres på grunnlag av henholdsvis (beregnet) korrigert reintall per 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars påfølgende kalenderår. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere metodebeskrivelse.

¹ Rapport reintall tas ut i september påfølgende år. Melding om reindrift er da hovedsakelig ferdig behandlet, men det kan mangle noen få. Derfor kan det være en liten differanse i tallene her og tallene som publiseres i Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

Tabell 4.1.10 Produksjon, bestand og verdi i perioden 2016-20

	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Slakteuttak (Ant.)</i>					
Slakteri	82 894	59 033	63 250	77 725	46 095
Privat	6 919	5 864	5 845	6 761	6 547
Totalt	89 813	64 897	69 095	84 486	52 642
<i>Bestandsendring</i>	-9 622	-3 143	8 315	-8 860	972
Totalt antall	80 191	61 754	77 410	75 626	53 614
Tonn slakt	2 085	1 511	1 571	1 909	1 253
<i>Bestandsendring</i>	-192	-89	167	-195	38
Totalt tonn	1 893	1 421	1 738	1 714	1 292
Verdi slakt					
1 000 kr	146 398	113 989	122 767	146 898	100 231
<i>Bestandsendring</i>	-12 660	-6 609	12 879	-15 327	4 048
Total verdi					
1 000 kr	133 738	107 380	135 646	131 571	104 279

Tabell 4.1.10 viser at endringene i den samlede livdyrverdien i 2020 utgjør en økning på 972 dyr. Målt i slaktekvantum og verdi utgjør endringen en økning på henholdsvis 38 tonn og 4 mill. kroner sammenlignet med 2019.

For reineiere vil flokken ha større verdi enn det som gjenspeiler seg i livdyrverdien.

Tabell 4.1.11 Verdi av endring i samlet livdyrverdi for perioden 1. januar - 31. desember i 2019 og 2020

Reinbeiteområde	Antall rein	Tonn	Kroner per kg	2020	2019
				Verdi 1 000 kr	Verdi 1 000 kr
Polmak/Varanger	1 063	21	75,05	1 603	-1 759
Karasjok øst	2 123	49	84,10	4 115	-3 318
Karasjok vest	-780	-18	79,55	-1 446	-2 192
Øst Finnmark	2 406	52	77,05	4 272	-7 269
Kautokeino øst	-830	-16	82,62	-1 324	-1 381
Kautokeino midt	-940	-24	72,91	-1 740	733
Kautokeino vest	-1 540	-29	62,19	-1 813	480
Vest Finnmark	-3 310	-69	72,35	-4 876	-169
Troms	-46	1	100,56	123	559
Nordland	-39	5	81,13	391	-350
Nord Trøndelag	194	6	78,72	462	188
Sør Tr./Hedmark	1 419	33	82,04	2 705	-6 213
Reinlag	348	10	93,14	970	-2 074
Totalt	972	38	79,97	4 048	-15 327

Binæringsinntekter

Duodji, jakt, fiske, bærplukking og liknende er integrerte deler av den samiske reindriften. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring også av denne delen av næringen.

Tabell 4.1.12 viser samlede binæringsinntekter i samisk reindrift i perioden 2016 til 2020. Tabellen bygger på opplysninger fra selvangivelser og næringsoppgaver.

Tabell 4.1.12 Binæringsinntekter i perioden 2016-20 (1 000 kroner)

Reinbeiteområder	2016	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	170	405	301	185	32
Karasjok øst	1 700	453	1 097	257	470
Karasjok vest	1 479	1 914	2 232	2 842	1 604
Øst-Finnmark	3 349	2 772	3 630	3 284	2 106
Kautokeino øst	317	1 060	533	140	208
Kautokeino midt	786	1 394	1 608	1 167	1 173
Kautokeino vest	1 265	1 196	1 467	864	1 057
Vest-Finnmark	2 368	3 650	3 608	2 170	2 437
Troms	906	3 429	4 411	1 117	1 257
Nordland	1 746	1 675	566	631	401
Nord-Trøndelag	294	462	99	173	200
Sør-Tr.lag/Hedmark	1 847	1 528	1 462	1 722	1 552
Totalt:	7 252	10 510	13 516	9 097	7 954
Totalt i prosent av produksjonsbaserte inntekter:	4,2 %	6,7 %	7,1 %	5,2 %	5,2 %

Det går frem av tabellen at de totale binæringsinntektene har en nedgang på ca. 1,1 mill. kroner fra 2019. Andelen av de produksjonsbaserte inntektene er uforandret på 5,2 prosent. Noe av forklaringen på nedgangen i binæringsinntekten kan være koronapandemien i 2020 som førte til mindre turisme og dermed mindre salg av duodjiprodukter.

Tilskudd til tilleggsnæringer, som forvaltes av Sametinget, er omtalt i kap. 4.2.

En verdi som ikke kommer frem i Totalregnskapet er verdien av egen produksjon av for eksempel duodjiprodukter, jakt og fiske, som ikke selges, men som brukes i reindriften. Denne verdien er vanskelig å tallfeste.

Det er også flere som har duodji som næring. Disse tallene kommer heller ikke frem i Totalregnskapet.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Under posten andre produksjonsbaserte inntekter inngår leieinntekter, provisjonsinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Tabell 4.1.13 gir en oversikt over andre produksjonsbaserte inntekter i 2020, fordelt etter type inntekt.

Tabell 4.1.13 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2020 (1 000 kroner)

Reinbeite- område	Leie- inntekter	Andre dr. rel. innt.	Totalt 2020
Polmak/Varanger	0	1 687	1 687
Karasjok øst	212	1 036	1 249
Karasjok vest	0	1 522	1 522
Øst-Finnmark	212	4 245	4 457
Kautokeino øst	36	1 309	1 345
Kautokeino midt	0	5 245	5 245
Kautokeino vest	15	1 286	1 301
Vest-Finnmark	51	7 841	7 892
Troms	414	3 543	3 957
Nordland	28	8 550	8 578
Nord-Trøndelag	3	7 194	7 198
Sør-Tr./Hedmark	25	3 728	3 752
Totalt	733	35 101	35 834

Tabellen viser at andre produksjonsbaserte inntekter utgjør til sammen 35,8 mill. kroner, som er en økning på om lag 6,5 mill. kroner i forhold til 2019. For nærmere omtale av beregning av inntektene henvises det til kapittel 3.2.

4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader

Direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd og tilskudd til tilleggsnæringer

Direkte tilskudd og andre tilskudd

Tilskudd med inntektsvirkning tas med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Inntektsoverføringene er fordelt i hovedgruppene direkte tilskudd og andre tilskudd. Til de direkte tilskuddene hører driftstilskudd, etableringstilskudd, produksjonspremie, kalveslaktetilskudd, ektefelletillegg og distriktstilskudd.

Andre tilskudd gjennom perioden omfatter ordningene med tilskudd til investeringer (sperre- og arbeidsgjerder, slakteanlegg, gjeterhytter, ekstraordinær satsing på infrastrukturtiltak og livdyrlån), tilskudd til pramming og transport, fagbrevordning i reindriften, tiltak konvensjonsbeiter, tilskudd til innløsning av siidaandeler (utgått) og tilskudd til feltbarnehager.

Inntektsoverføringer i perioden 2016-2020 etter inntektspost, og inntektsoverføringer i 2020 etter inntektspost og reinbeiteområde er vist i tabellene 4.2.1 og 4.2.2. Totale tilskudd i perioden 2016-2020 er presentert i figur 4.2.1. Figurene 4.2.2 og 4.2.3 viser henholdsvis inntektsoverføringer per siidaandel og inntektsoverføringer per kg. Disse tabellene og figurene er basert på ordinære og andre tilskudd, mens ekstraordinære tilskudd, tilskudd til

tillegsnæringer, utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader ikke er med her.

Tabell 4.2.1 viser en reduksjon i direkte tilskudd på 0,2 mill. kroner, og en reduksjon i andre tilskudd på 3,6 mill. kroner fra 2019 til 2020. De totale inntektsoverføringene ble redusert med 3,8 mill. kroner fra 2019 til 2020.

Utbetaling av de direkte tilskuddene har holdt seg på et stabilt nivå i sammenligningsperioden, bortsett fra en betydelig reduksjon i 2018. Reduksjonen kom som følge av reduksjon i slakteuttaket i 2017, som skyldtes en vanskelig vår i med blant annet nedising av beiter spesielt i Øst-Finnmark.

Reduksjonen i andre tilskudd fra 2019 til 2020 kom i stor grad som følge av reduksjon i tilskudd til investeringer og pramming.

Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2016-2020 (1 000 kroner)

Post	2016	2017	2018	2019	2020
Distriktstilskudd	11 988	11 484	11 731	15 370	16 395
Produksjonspremie	41 957	42 111	32 215	35 440	35 110
Særskilt driftstilskudd til ungdom	1 340	1 116	1 342	2 213	2 200
Særskilt driftstilskudd til kvinner	-	-	-	-	475
Etableringstilskudd	2 629	3 506	4 431	3 724	3 488
Kalveslaktetilskudd	22 118	26 849	18 992	26 389	25 336
Ektefelletillegg	1 469	1 089	1 130	810	720
Sum direkte tilskudd:	81 502	86 154	69 841	83 946	83 724
Investeringer ¹	5 315	1 434	1 255	2 517	1 111
Pramming/transport	4 655	4 760	6 582	6 068	4 879
Tiltak konvensjonsbeiter	1 897	2 697	2 599	3 216	2 720
Fagbrevordning i reindriften	1 274	1 442	1 610	1 292	815
Feltbarnehage	4	93	60	75	31
Sum andre tilskudd:	13 141	10 426	12 107	13 167	9 555
Totalt:	94 643	96 580	81 948	97 113	93 280

Det henvises til vedleggstabell 3 for fordeling av ordinære inntektsoverføringer mellom reinbeiteområdene i perioden 2016-2020, og til vedleggstabell 4 for fordeling av inntektsoverføringer per siidaandel i 2020.

Tabell 4.2.2 gir en oversikt over inntektsoverføringer for 2020 etter inntekstpost og reinbeiteområde.

¹ Investeringer omfatter i hovedsak ekstraordinær satsing på infrastrukturiltak og øvrige reindriftsanlegg.

**Tabell 4.2.2 Inntektsoverføringer i 2020 etter inntektspost og reinbeiteområde
(1 000 kroner)**

Tilskudd	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nordland	Nord- Tr.lag	S-Tr/ Hedm.	Reinlag	Totalt
Distriktstilskudd	4 430	5 555	1 742	1 461	981	1 587	640	16 395
Produksjonspremie	11 627	11 240	1 832	2 000	1 961	5 091	1 360	35 110
Særskilt driftstilskudd til ungdom	935	1 823	275	195	195	65	-	3 488
Særskilt driftstilskudd til kvinner	75	125	-	100	100	75	-	475
Etableringstilskudd	920	1 040	80	80	80	0	0	2 200
Kalveslaktetilskudd	8 752	8 784	695	635	1 334	2 509	2 629	25 336
Ektefelletillegg	180	210	60	120	90	60	-	720
Sum direkte tilskudd	26 919	28 776	4 683	4 591	4 741	9 387	4 628	83 724
Investeringer	412	587	31	81	-	-	-	1 111
Pramming/transport	77	4 802	-	-	-	-	-	4 879
Tiltak konvensjonsbeiter	-	-	960	1 760	-	-	-	2 720
Fagbrevordning	352	306	-	111	46	-	-	815
Feltbarnehage	9	13	-	-	9	-	-	31
Sum andre tilskudd	850	5 708	991	1 952	55	-	-	9 555
Sum tilskudd 2020	27 769	34 484	5 674	6 543	4 796	9 387	4 628	93 280
<i>Sum tilskudd 2019</i>	<i>32 697</i>	<i>32 252</i>	<i>6 197</i>	<i>6 806</i>	<i>6 535</i>	<i>8 048</i>	<i>4 579</i>	<i>97 113</i>
<i>Sum tilskudd 2018</i>	<i>19 626</i>	<i>34 346</i>	<i>4 788</i>	<i>5 297</i>	<i>6 430</i>	<i>7 049</i>	<i>4 412</i>	<i>81 948</i>
<i>Sum tilskudd 2017</i>	<i>31 277</i>	<i>35 149</i>	<i>5 392</i>	<i>4 992</i>	<i>6 577</i>	<i>8 650</i>	<i>4 543</i>	<i>96 580</i>
<i>Sum tilskudd 2016</i>	<i>28 912</i>	<i>35 816</i>	<i>4 626</i>	<i>5 454</i>	<i>6 449</i>	<i>9 160</i>	<i>4 225</i>	<i>94 643</i>

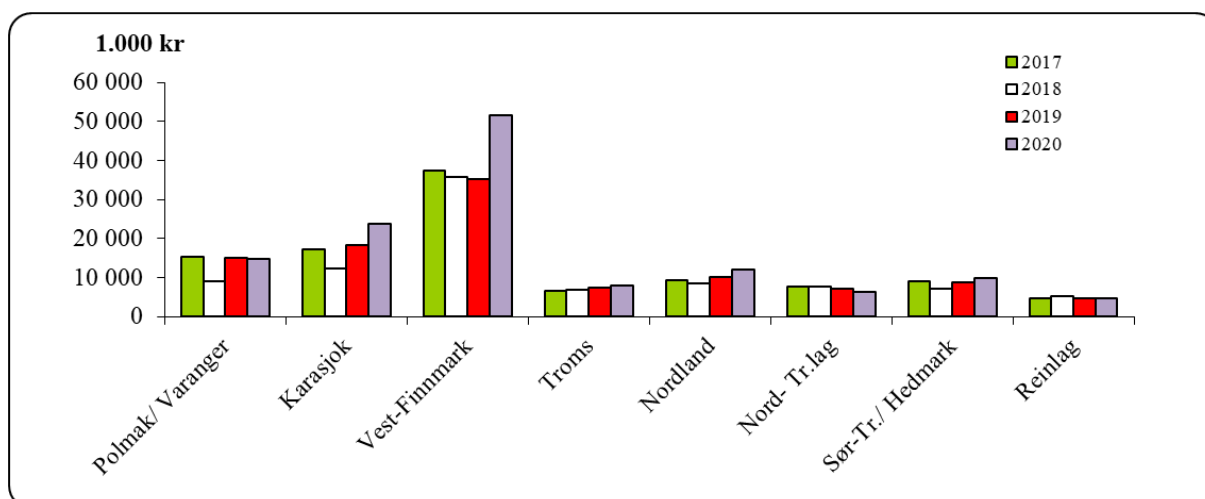
Sett bort i fra 2018 viser tabellen at alle områdene har hatt stabile inntektsoverføringer i sammenligningsperioden.

Tabell 4.2.3 viser inntektsoverføringer for 2020 etter inntektspost i Finnmark.

Tabell 4.2.3 Inntektsoverføringer i Finnmark i 2020 etter inntektspost (1 000 kroner)

Tilskudd	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Øst- Finnmark	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest	Vest- Finnmark
Distriktstilskudd	1 379	1 213	1 839	4 430	1 192	2 979	1 384	5 555
Produksjonspremie	6 051	2 068	3 507	11 627	3 917	3 500	3 822	11 240
Særskilt driftstilskudd til ungdom	370	225	340	935	630	715	478	1 823
Særskilt driftstilskudd til kvinner	75	-	-	75	25	50	50	125
Etableringstilskudd	200	320	400	920	320	520	200	1 040
Kalveslaktetilskudd	4 935	1 536	2 282	8 752	3 040	2 651	3 093	8 784
Ektefelletillegg	-	30	150	180	30	120	60	210
Sum direkte tilskudd	13 010	5 392	8 518	26 919	9 154	10 535	9 087	28 776
Investeringer	44	-	369	412	161	-	426	587
Pramming/transport	-	-	77	77	3 153	1 234	415	4 802
Fagbrevordning	-	333	19	352	148	-	157	306
Feltbarnehage	-	9	-	9	-	9	4	13
Sum andre tilskudd	44	342	464	850	3 463	1 243	1 002	5 708
Sum tilskudd 2020	13 053	5 734	8 982	27 769	12 617	11 778	10 089	34 484
<i>Sum tilskudd 2019</i>	<i>15 008</i>	<i>6 295</i>	<i>11 394</i>	<i>32 697</i>	<i>11 287</i>	<i>13 377</i>	<i>7 589</i>	<i>32 252</i>

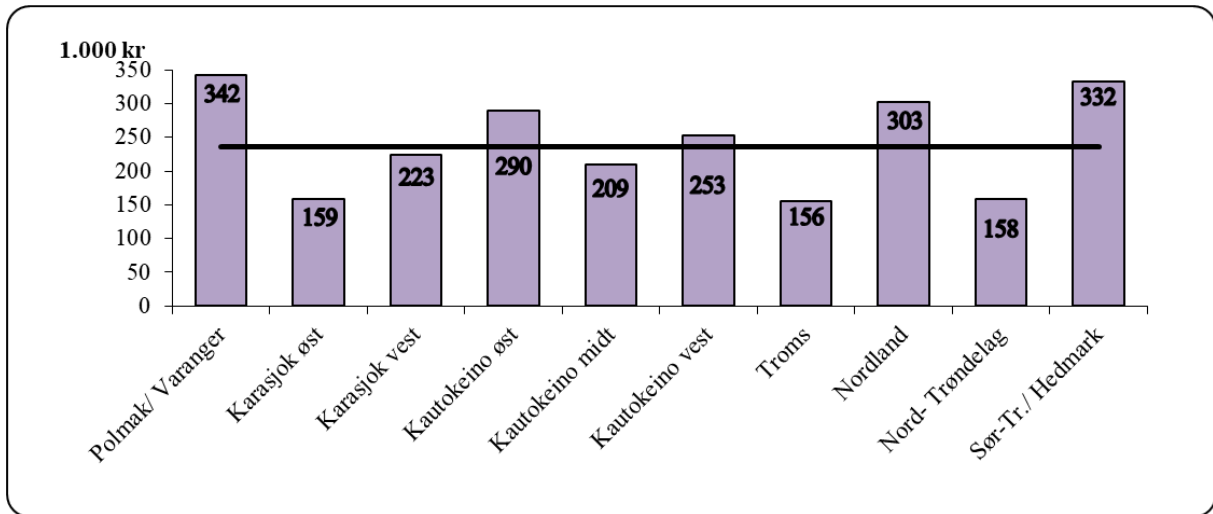
Figur 4.2.1, 4.2.2 og 4.2.3 viser totale og gjennomsnittlige inntektsoverføringer for direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tilskudd til tilleggsnæringer, utbetalinger over Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning, tilskudd til tiltak mot radioaktiv forurensing og tilskudd til forbyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader.

Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2017-2020 (1 000 kroner)

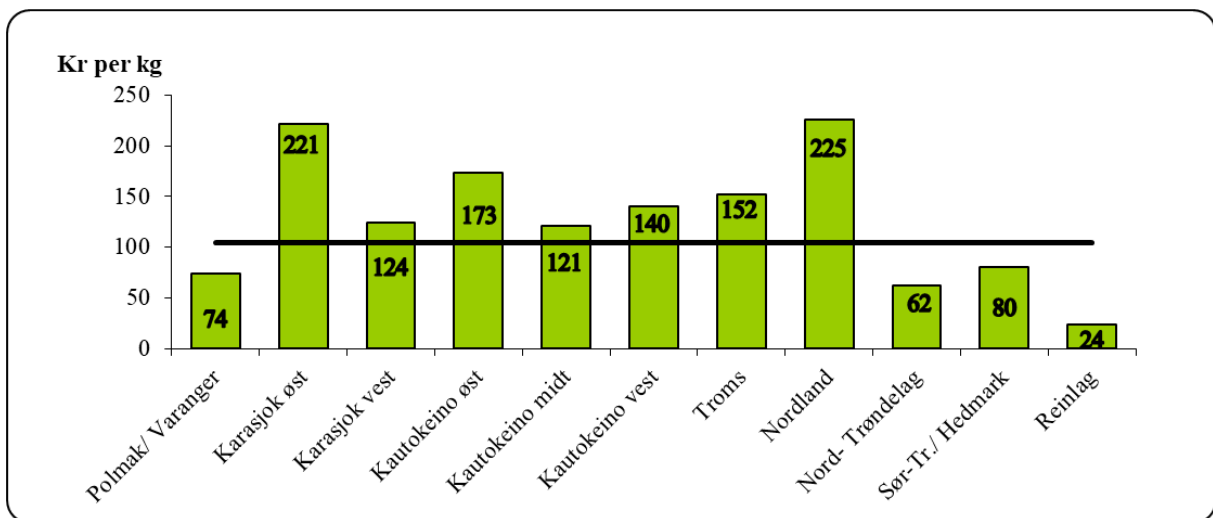
Figur 4.2.2 viser forskjellene mellom områdene når det gjelder overføringer per siidaandel. Gjennomsnittlig overføring for alle områder er 236 000 kroner per siidaandel. Figuren viser også at Polmak/Varanger ligger høyest i landet med et gjennomsnitt på 342 000 kroner per andel. Reintall, flokkstruktur, slakteuttak og kravene avtalepartene setter, vil være styrende

for hva de enkelte områder får i utbetalinger per siidaandel. Dette gjelder i hovedsak de produksjonsavhengige tilskuddene, samt enkelte ordninger over Reindriften utviklingsfond.

Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer per siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2020 (1 000 kroner)

Figur 4.2.3 viser 104 kroner i inntektsoverføring per kg kjøtt i landsgjennomsnitt. Siidaandelene i Karasjok øst og Nordland har de høyeste overføringene per siidaandel med henholdsvis 221 og 225 kroner per kg produsert kjøtt.

Figur 4.2.3 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer per kg kjøtt i 2020

Ekstraordinære tilskudd

Ekstraordinære tilskudd føres som egen post under statstilskudd. Posten har i sammenligningsperioden rommet flere ulike tiltak som blant annet tap av rein ved ulykke, arbeid med reintall og utvikling av fôr.

I 2020 er det utbetalt 25 mill. kroner på denne posten, noe som er en økning på 22,5 mill. kroner sammenlignet med årene før (2016-2019). I 2020 omfatter denne posten hovedsakelig ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap. På bakgrunn av beitekrisen dette året var det store utbetalinger over denne tilskuddordningen.

Tilskudd til tilleggsnæringer

Sametinget gir tilskudd til næringsutvikling og tilleggsnæringer til reindrift. Et av de prioriterte områdene er å øke omsetningen og videreføring av lokalmat. Sametinget har også en særskilt satsning på samisk reiseliv og samiske kulturnæringer.

Sametinget har en egen næringsavtale for duodji, som trådte i kraft 1. januar 2006. Over denne avtalen kan Sametinget gi støtte til blant annet etablererstilskudd, investeringstilskudd og andre utviklingstiltak. Merkevarebygging innenfor duodjinæringen er særlig prioritert. Fra og med reindriftsavtalen 2014/2015 ble overføringen til Sametinget avvirket og etter avvirkningen fører ikke Sametinget lenger en oversikt over hvorvidt tilskuddsmottakere over duodjiavtalen er tilknyttet reindriftnæringen. Denne avtalen er derfor ikke med i tabell 4.2.4 fra og med 2016.

Tabell 4.2.4 Tilskudd til tilleggsnæringer i perioden (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2016	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	-	-	90	0	0
Karasjok øst	58	-	0	0	0
Karasjok vest	151	250	117	0	0
Øst Finnmark	209	250	207	0	0
Kautokeino øst	-	-	79	0	0
Kautokeino midt	341	190	0	105	32
Kautokeino vest	-	-	0	0	0
Vest Finnmark	341	190	79	105	32
Troms	-	60	195	0	0
Nordland	218	-	0	0	0
Nord Trøndelag	-	-	0	0	0
Sør Tr./Hedmark	-	200	0	0	0
Reinlag	-	-	0	0	0
Totalt	768	700	481	105	32

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifbasert vekst og verdiskapning

I forbindelse med forhandlingene om reindriftsavtalen for 2012/13 ble Reinprogrammet etablert. Reinprogrammet avløste det tidligere Verdiskapingsprogrammet for reindrift. Hovedformålet med Reinprogrammet var å oppnå mer verdiskapning innen produksjon, kommersialisering og salg av reinkjøtt og biprodukter fra rein. Samtidig inngikk reiselivsbasert næringsutvikling i reindriften, samt samarbeidstiltak mellom reindriften og foredlingsbedrifter i programmet. Fra og med 1. januar 2015 ble Reinprogrammet fasett inn i Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat, nå endret navn til Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifbasert vekst og verdiskapning.

Tabell 4.2.5 Utbetalinger til reindriftsutøvere over Verdiskapingsprogrammet/Reinprogrammet/Utviklingsprogrammet (1 000 kroner)

Reinbeite område	2001-2012	2013 ¹	2014 ¹	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Totalt
Polmak/Varanger	4 430	-	-	-	-	95	63	63	100	4 751
Karasjok øst ²	5 329	852	-	-	852	-	-	-	-	7 033
Karasjok vest	1 668	-	258	-	-	-	-	-	-	1 926
Øst-Finnmark	11 427	852	258	-	852	95	63	63	100	13 710
Kautokeino øst	992	-	-	-	-	32	100	-	-	1 124
Kautokeino midt	1 167	-	-	-	-	666	-	-	-	1 833
Kautokeino vest	1 960	-	-	-	-	-	86	70	74	2 190
Vest-Finnmark ³	11 733	-	-	-	-	32	186	70	74	12 761
Troms	3 340	-	-	-	-	-	32	-	-	3 372
Nordland	6 442	92	-	75	-	-	-	32	-	6 641
Nord-Tr.lag	2 485	-	-	-	162	-	-	-	-	2 647
Sør-Tr. /Hedm.	1 549	-	429	-	-	-	-	200	-	2 178
Reinlag	648	-	-	-	-	-	-	-	-	648
Totalt	37 624	944	687	75	1 014	793	281	365	174	41 957

Bakgrunns materialet til tabell 4.2.5 viser at det i 2004 var utbetalinger på totalt på 11,1 mill. kroner til reindriftsutøvere. I de påfølgende år har utbetalingene stadig blitt redusert. Totalt er det utbetalt 42 mill. kroner til reindriftsutøvere over programmene siden oppstarten i 2001. Det bevilges også midler til bedrifter som har som formål å øke verdiskapingen i reindriftsnæringen som ikke vises i denne tabellen. Det vises til kapittel 5.4 for nærmere omtale av programmet, og for en oversikt over innvilgede prosjekter.

Tiltak mot radioaktiv forurensing

I 2020 og 2019 er det ingen utbetalinger til tiltak mot radioaktiv forurensing.

I 2018 ble det utbetalt 909 000 kroner over ordningen, mens det i 2017 og 2016 var ingen utbetalinger til reieiere til tiltak mot radioaktiv forurensing. I 2015 var de samlede utbetalingene 167 000 kroner.

Bortsett fra i 2011 og 2018, har utbetalinger for tiltak mot radioaktivitet blitt redusert de siste årene. Forekomsten av radioaktivitet i beitevekster vil variere mellom år, derfor vil utbetalte midler knyttet til tiltak mot radioaktivitet også variere.

Vedleggstabell 5 viser de årlige utbetalingene fra 1990-2018 fordelt på tiltak. For nærmere omtale av radioaktiv forurensing og økologi vises det til kapittel 6.2.

¹ Reinprogrammet var operativt fra 01.01.2013 til 31.12.2014. Fra 01.01.2015 ble programmet fasett inn i Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat.

² Utbetalingene til Karasjok fra 2001 til 2005 er lagt til Karasjok Øst pga. at soneinndelingen først ble innført i 2006.

³ Utbetalingene til Kautokeino fra 2001 til 2005 er lagt til Vest-Finnmark pga. at soneinndelingen først ble innført i 2006.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader

Tabell 4.2.6 viser utbetalinger fra statsforvalterne til forebyggende tiltak mot rovviltskader i reindriften for årene 2018 - 2020. For nærmere omtale av tiltak og tap til rovvilt vises det til kapittel 6 og til Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

**Tabell 4.2.6 Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader i 2020
(1 000 kr)**

Reinbeiteområde	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	320	0	438
Karasjok øst	315	450	688
Karasjok vest	568	241	931
Øst-Finnmark	1 203	691	2 057
Kautokeino øst	260	733	961
Kautokeino midt	385	981	1 424
Kautokeino vest	440	627	599
Vest-Finnmark	1 085	2 341	2 984
Troms	1 740	1 283	1 240
Nordland	3 175	3 167	4 474
Nord-Trøndelag	1 223	468	1 230
Sør-Tr.lag/Hedm.	75	472	578
Totalt	8 501	8 422	12 563

Det fremgår av tabellen at de samlede bevilgede midlene til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader har økt fra 8,4 mill. kroner i 2019 til 12,6 mill. kroner i 2020. Økningen kommer blant annet som følge av at rovviltnemnda i Troms og Finnmark hadde i sine føringer for fordeling av midler i 2020 en tydelig prioritering av reindriften på bakgrunn av beitekrisen.

Det bevilges også midler til felles tiltak som kommer både landbruket og reindriften til gode. Disse tallene er ikke tatt med i tabellen.

4.3 Erstatninger

Erstatninger er delt i to underposter: erstatning for tap av rein og erstatning for arealinngrep.

Erstatning for tap av rein

Under erstatninger for tap av rein inngår erstatninger fra Miljødirektoratet for tap av rein til rovvilt, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og *beregnete* erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept i trafikken. Sistnevnte er beregnet med grunnlag i innrapporterte tall fra melding om reindrift.

Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2016-20 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2016	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	4 111	7 660	10 418	5 884	4 681
Karasjok øst	3 673	3 757	6 287	4 274	7 775
Karasjok vest	4 456	6 102	6 243	3 347	4 900
Øst-Finnmark	12 240	17 519	22 948	13 504	17 356
Kautokeino øst	2 044	2 580	5 947	5 933	5 761
Kautokeino midt	5 975	5 435	12 922	11 271	13 296
Kautokeino vest	4 345	3 135	5 324	4 701	6 148
Vest-Finnmark	12 363	11 150	24 194	21 905	25 206
Troms	10 050	11 129	13 260	13 307	13 099
Nordland	14 713	15 934	17 928	19 882	22 278
Nord-Trøndelag	8 541	9 076	9 283	10 758	13 332
Sør-Tr. /Hedmark	3 407	3 202	3 313	3 892	6 303
Reinlagene	468	491	743	422	573
Totalt	61 783	68 501	91 667	83 671	98 145

Tabell 4.3.1 viser at erstatningsutbetalingene er betydelige. Det er erstatninger fra Miljødirektoratet for tap av rein til rovvilt som står for hovedtyngden. I 2020 utgjorde disse omtrent 94 prosent av de totale erstatningsutbetalingene for tap av rein.

På grunn av redusert reintall kunne det forventes at erstatninger for tap av rein også ville reduseres, men i motsetning til hos husdyr viser tabellen at erstatninger for tap av rein er økende.

Erstatningsutbetalingene skjer på grunnlag av dokumenterte og sannsynliggjorte skader, for eksempel ved tap av rein til rovvilt blir det blant annet lagt vekt på om tapet er skjedd i et område hvor det er dokumentert forekomst av rovvilt, eller det i flere foregående år er påvist rovvilttap. Dette medfører at utbetalingene varierer mellom de ulike reinbeiteområdene.

Tapt produksjonspremie og kalveslaktetilskudd knyttet til erstattede rein tatt av rovvilt er inkludert i erstatningsutbetalingene dersom søker er berettiget det.

Tabell 4.3.2 og 4.3.3 viser dyr det er gitt erstatning for fordelt på skadevolder. Tallene er hentet fra Miljødirektoratets rovbase, Jernbaneverket og melding om reindrif.

Tabell 4.3.2 Antall erstattede fordelt på skadevolder i perioden 2018-20

Tapsårsak/ skadevolder	2018			2019			2020		
	Kalv	Simle	Okse	Kalv	Simle	Okse	Kalv	Simle	Okse
Gaupe	3 839	1 673	274	3 213	1 561	296	3 503	1 528	306
Jerv	4 355	1 849	512	3 677	1 486	396	4 094	1 726	435
Bjørn	184	37	7	285	58	1	354	41	2
Ulv	2	1	0	200	73	19	76	45	1
Kongeørn	7 161	248	17	5 734	233	9	6 256	320	25
Uspesifisert rovvilt	704	320	59	305	172	55	523	211	20
Tog	66	449	168	30	241	73	57	416	204
Trafikk	216	283	139	178	226	88	285	631	175
Totalt	16 527	4 860	1 176	13 622	4 050	937	15 148	4 918	1 168

Tabell 4.3.3 Antall erstattede per område i 2019 fordelt på skadevolder

Tapsårsak/ skadevolder	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nordland	Nord- Tr. lag	Sør- Tr.lag	Reinlag
Gaupe	1 075	1 793	413	1 203	722	131	0
Jerv	1 384	1 405	487	1 277	1 045	641	16
Bjørn	119	33	0	19	158	68	0
Ulv	0	0	0	0	73	49	0
Kongeørn	1 314	2 961	1 120	410	365	320	111
Uspesifisert rovvilt	12	5	7	355	244	131	0
Tog	0	0	119	447	112	0	0
Trafikk	206	239	72	0	5	47	25
Totalt	4 110	6 436	2 218	3 711	2 724	1 387	152

For ytterligere informasjon om fordelingen av tap av rein henvises det til vedleggstabell 6.

Erstatning for arealinngrep

Tabell 4.3.4 viser en oversikt over erstatningene for arealinngrep i perioden 2017-2020.

Tabell 4.3.4 Erstatning for arealinngrep i perioden 2016-19 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	334	269	107	107
Karasjok øst	447	2 238	1 761	923
Karasjok vest	-	0	0	0
Øst-Finnmark	782	2 507	1 868	1 030
Kautokeino øst	95	700	0	0
Kautokeino midt	400	1 660	720	475
Kautokeino vest	2 666	3 049	200	314
Vest-Finnmark	3 161	5 409	920	789
Troms	368	163	201	479
Nordland	1 051	2 277	0	937
Nord-Trøndelag	430	973	581	514
Sør-Trøndelag	769	1 009	809	870
Sum	6 561	12 339	4 379	4 618
Andel innleverte regnskap i prosent:	75 %	81 %	74 %	70 %

Distrikts- og fondsregnskapene er bakgrunnsmateriale for arealerstatningene i totalregnskapet. Dette innebærer at eventuelle erstatninger utbetalt direkte til den enkelte siidaandel ikke er med i oversikten. Manglende spesifisering i grunnlagsmaterialet gjør for øvrig at oversikten over erstatninger for arealinngrep er usikker. Tallene i tabellen er forholdstall, som blir beregnet opp til 100 prosent.

Årlige erstatninger inntektsføres i sin helhet. Forrentningen av oppsparte erstatninger inntektsføres også. Grunnet manglende spesifisering i grunnlagsmaterialet kan også renter fra andre oppsparte fond inngå her. Så langt man kan se av regnskapene, brukes midlene i hovedsak til dekning av distriktenes kostnader, men det forekommer også tilfeller der erstatningene utbetales direkte til reineiere for å kompensere reduserte inntekter hos den enkelte.

4.4 Kostnader

Siidaandelens kostnader

Siidaandelens kostnader i perioden 2017-2020 er presentert i tabell 4.4.1. Tabell 4.4.2 viser siidaandelens kostnader i 2020 fordelt etter kostnadsart.

Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2017-20 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2017	2018	2019	2020
Polmak/ Varanger	25 328	21 007	24 680	17 385
Karasjok øst	15 312	19 393	13 691	15 578
Karasjok vest	19 315	24 535	14 777	20 948
Øst-Finnmark	59 954	64 935	53 148	53 911
Kautokeino øst	14 878	18 176	14 562	17 782
Kautokeino midt	28 622	31 002	23 231	28 443
Kautokeino vest	17 903	18 214	15 584	18 127
Vest-Finnmark	61 403	67 393	53 376	64 352
Troms	15 461	15 834	13 811	17 179
Nordland	24 744	24 773	22 903	25 767
Nord-Trøndelag	14 044	13 113	13 402	12 013
Sør-Tr. / Hedmark	11 572	10 969	11 093	11 735
Totalt	187 178	197 017	167 732	184 957

Det fremgår av tabell 4.4.1 at siidaandelenes samlede kostnader øker med 17,2 mill. kroner sammenlignet med 2019 (10 prosent). Størst økning har Karasjok vest og Troms, med henholdsvis 42 og 24 prosent økning. Etter andel er det postene leie, forsikring og salg/reklame som øker mest, mens det er postene avskrivninger, kjøretøy/maskiner og utsyr som utgjør den største andelen av siidaandelenes kostnader.

Polmak/Varanger og Nord Trøndelag reduserer sine kostnader sammenlignet med året før. Her reduseres kostandene med 30 og 10 prosent.

Fra 2018 til 2019 redusertes siidaandelenes kostnader totalt. Dette kan blant annet skyldes at det i 2018 ble innført et avgiftsfritak ved kjøp av nyttekjøretøy i reindriften.

Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2020 etter kostnadsart (1 000 kroner)

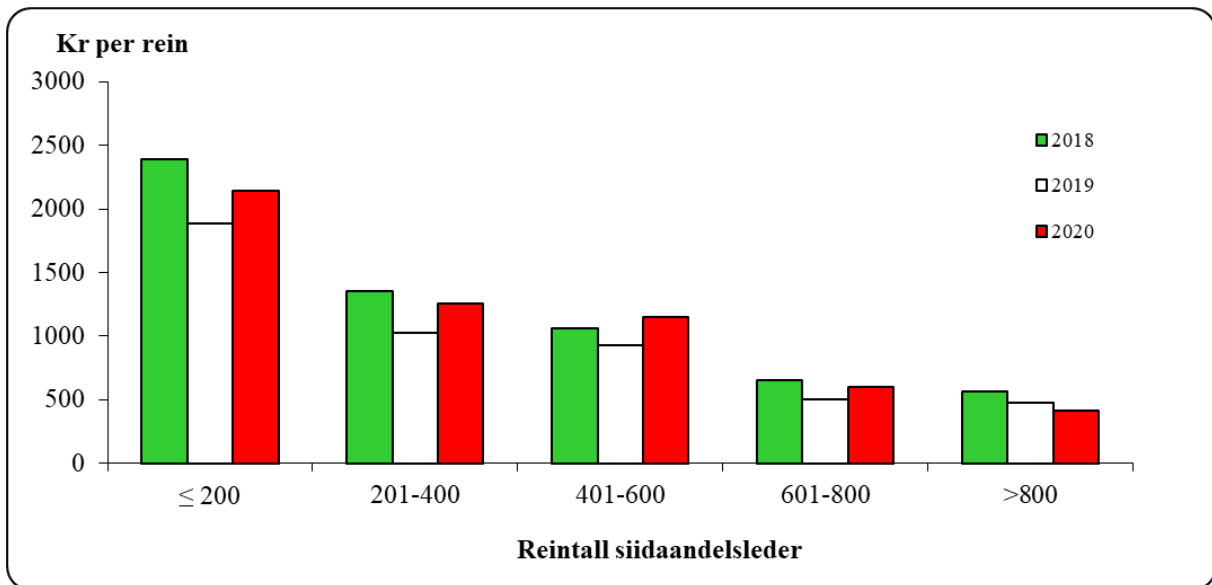
Kostnadsart	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nordl.	Nord- Tr.lag	Sør- Tr.lag	Totalt 2020
Frakt og transport	73	302	38	145	27	0	585
Varekjøp	5 851	6 830	2 877	6 764	1 410	974	24 707
Reiser	949	626	290	410	174	154	2 603
Utstyr	8 835	12 339	2 355	3 246	2 080	1 488	30 344
Kjøretøyer og maskiner	7 976	12 200	2 209	2 823	1 526	2 950	29 685
Bygninger og anlegg	2 251	2 376	302	1 107	415	380	6 832
Avskrivninger	11 650	14 035	3 569	4 831	2 539	2 202	38 826
Strøm, energi	3 103	3 640	698	641	573	390	9 045
Administrasjon	1 207	1 717	516	712	490	292	4 935
Leie	1 070	683	351	1 582	739	207	4 631
Forsikring	2 012	1 941	660	587	402	439	6 042
Salg og reklame	18	26	0	0	89	0	134
Fremmedtjenester	2 995	3 093	834	2 368	1 111	1 574	11 975
Provisjonskostnad	0	0	0	0	0	3	3
Diverse	5 919	4 543	2 479	549	436	682	14 609
Totalt	53 911	64 352	17 179	25 767	12 013	11 735	184 957

Tabell 4.4.2 forts. Siidaandelenes kostnader i Finnmark i 2020 fordelt på soner (1 000 kroner)

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Frakt og transport	0	13	60	188	98	15
Varekjøp	1 532	468	3 850	1 663	2 988	2 179
Reiser	169	490	290	64	353	208
Utstyr	3 556	2 573	2 707	3 846	5 240	3 254
Kjøretøyer og maskiner	1 612	2 716	3 648	3 508	5 486	3 207
Bygninger og anlegg	888	711	652	864	816	696
Avskrivninger	4 126	3 144	4 380	3 257	6 439	4 338
Strøm, energi	870	1 151	1 082	1 414	1 421	805
Administrasjon	415	291	501	531	732	453
Leie	219	716	135	127	289	266
Forsikring	697	732	584	461	1 043	438
Salg og reklame	2	0	16	0	1	25
Fremmedtjenester	1 524	606	865	638	1 660	796
Provisjonskostnad	0	0	0	0	0	0
Diverse	1 774	1 968	2 178	1 221	1 875	1 447
Totalt	17 385	15 578	20 948	17 782	28 443	18 127

Kostnadene i tabellene 4.4.1 og 4.4.2 er fordelt etter reinbeiteområder og soner. Bakgrunns materialet viser at kostnadene kan variere mer mellom reinbeitesonene i Finnmark enn mellom reinbeiteområdene.

I tillegg til at kostnadene varierer innen og mellom beiteområder, er det også til dels betydelige kostnadsvariasjoner mellom reindriftsutøvere gruppert etter reintall. Figur 4.4.1 gir en oversikt over variasjonen i siidaandelens gjennomsnittlige kostnader per rein fordelt etter siidaandelsleders reintall.

Figur 4.4.1 Gjennomsnittlige kostnader (kroner per rein) i perioden 2018-20 etter siidaandelsleders reintall

Det går frem av figur 4.4.1 at siidaandelsledere som har 200 rein eller mindre har de klart høyeste kostnadene per rein.

Felleskostnader i samisk reindrift/distriktenes kostnader

Utviklingen i felleskostnadene de fire siste årene er fremstilt i tabell 4.4.3. Felleskostnader etter kostnadsart er vist i tabell 4.4.4. Tallene i tabellen er forholdsmessig beregnet ut i fra antall rein med utgangspunkt i de regnskapene som er kommet inn.

Tabell 4.4.3 Felleskostnader i perioden 2017-20 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	3 570	4 084	3 487	5 421
Karasjok øst	2 112	2 194	2 450	6 234
Karasjok vest	735	1 628	1 313	7 283
Øst-Finnmark	6 417	7 906	7 250	18 937
Kautokeino øst	2 165	2 751	3 099	4 242
Kautokeino midt	3 033	3 120	3 965	9 139
Kautokeino vest	3 411	4 156	4 507	9 375
Vest-Finnmark	8 609	10 026	11 571	22 756
Troms	6 250	5 129	5 541	6 268
Nordland	7 969	10 198	6 175	11 397
Nord-Trøndelag	3 157	3 530	2 999	4 378
Sør-Tr. / Hedmark	3 016	3 032	2 940	2 296
Totalt	35 419	39 821	36 476	66 032

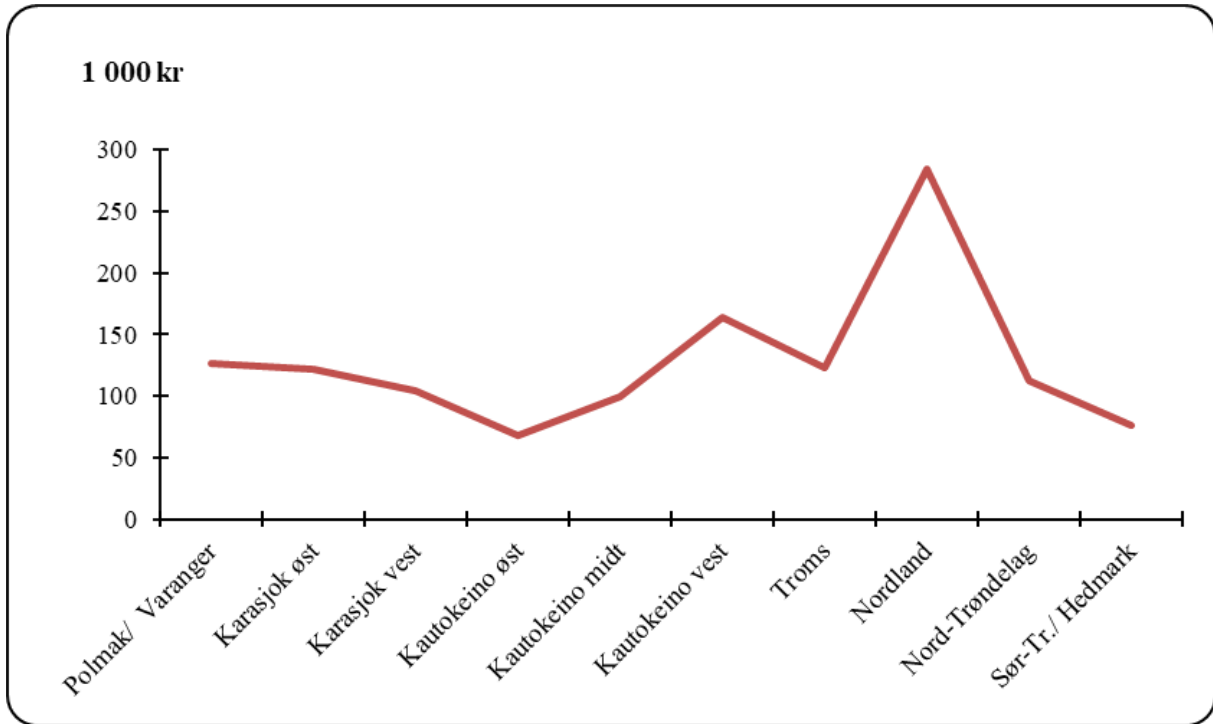
Det fremgår av tabell 4.4.3 at de totale felleskostnadene økte med 81 prosent fra 2019 til 2020. Bakgrunns materialet viser at den totale økningen blant annet skyldes økt kjøp av fôr til siidaandelene som følge av beitekrisen i 2020.

Felleskostnadene for de ulike områdene kan til dels ha store variasjoner mellom år, og også variasjoner mellom de ulike utgiftspostene mellom år. Økonomisk utvalg påpeker at datagrunnlaget for fordeling av felleskostnadene er noe usikkert på grunn av ulik detaljeringsgrad. Det foreligger heller ikke datagrunnlag for alle distrikter alle år. Forskjeller i organisering og regnskapspraksis mellom distrikter kan også føre til forskjellige måter å postere kostnader på.

Tabell 4.4.4 Felleskostnader i 2020 etter kostnadsart (1 000 kroner)

Kostnadsart	Polm/ Var	K-sjok øst	K-sjok vest	Kauto øst	Kauto midt	Kauto vest	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	S-Tr/ Hedm.
Frakt/transp	853	312	869	270	128	594	278	1 556	1 354	452
Varekjøp	877	1 104	0	0	1 372	4 226	2 367	3 416	164	249
Reiser	25	749	53	58	45	428	36	0	0	3
Utstyr	1 462	1 085	25	645	2 537	258	2 373	762	907	1 139
Kj.tøy/mas.	302	0	1	0	46	200	74	204	848	0
Bygn/anl.	231	320	0	38	246	31	90	48	330	51
Avskr.	528	132	0	61	315	602	159	440	25	42
Strøm/energi	25	0	0	19	1	13	0	100	122	28
Adm.	363	133	318	635	271	477	292	1 241	29	111
Leie	0	0	25	26	253	16	97	79	124	48
Forsikring	96	18	11	11	29	32	0	173	108	0
Fremmedtj.	0	489	0	317	1 492	167	227	794	98	95
Diverse	658	1 893	5 981	2 164	2 405	2 330	277	2 585	269	78
Totalt	5 421	6 234	7 283	4 242	9 139	9 375	6 268	11 397	4 378	2 296

Tabell 4.4.4 viser at postene diverse (28 prosent) og varekjøp (21 prosent) og utstyr (17 prosent) utgjør de største andelene av felleskostnadene i samisk reindrift i 2020.

Figur 4.4.2 Felleskostnader i 2020 fordelt på antall siidaandeler

Figur 4.4.2 viser felleskostnadene i samisk reindrift fordelt på antall siidaandeler fordelt på reinbeiteområder. Nordland skiller seg ut som det området med høyest kostnad per siidaandel.

Kostnader i reinlag

Reinlagenes totale kostnader for perioden 2017 til 2020 er vist i tabell 4.4.5.

Differansen på de ulike postene mellom år kan delvis tilskrives ulik detaljeringsgrad i grunnlagsmaterialet.

Tabell 4.4.5 Reinlagenes totale kostnader i perioden 2017-20 (1 000 kroner)

Kostnader	2017	2018	2019	2020
Frakt og transport	163	240	0	245
Varekjøp	917	1 486	3 461	2 196
Reiser	107	129	0	116
Utstyr	6 570	5 535	0	7 956
Kjøretøyer og maskiner	250	379	0	359
Bygninger og anlegg	31	115	0	34
Avskrivninger	1 141	1 170	1 361	1 232
Strøm, energi	0	25	0	0
Administrasjon	0	336	0	0
Leie	1 023	1 079	0	549
Forsikring	0	139	0	0
Fremmedtjenester	0	158	0	188
Diverse	159	78	9 675	0
Totalt	10 360	10 870	14 497	12 875

Som nevnt i kapittel 3.2 holdes lønnsutgiftene utenfor i Totalregnskapet. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen, gir dette særlig utslag for reinlagene, der lønnsutgiftene til gjetere er en betydelig kostnadspost. I 2020 utgjorde kostnader for arbeidskraft i reinlagene i overkant av 10 mill. kroner.

Fordeling av totale kostnader

Tabell 4.4.6 viser reindriftsnæringens totale kostnader, som er summen av siidaandelens kostnader, felleskostnader i samisk reindrift og reinlagenes kostnader.

Tabell 4.4.6 Totale kostnader i 2020 etter kostnadsart (1 000 kroner)

Kostnadsart	Øst-Finm	Vest-Finm	Troms	Nordland	Nord-Trøndelag	Sør-Tr./Hedmark	Reinlag
Frakt og transport	2 106	1 292	316	1 701	1 381	452	245
Varekjøp	7 833	12 428	5 244	10 181	1 574	1 222	2 196
Reiser	1 777	1 157	326	410	174	157	116
Utstyr	11 407	15 779	4 728	4 008	2 987	2 627	7 956
Kjøretøyer og maskiner	8 279	12 446	2 283	3 027	2 375	2 950	359
Anlegg	2 802	2 691	392	1 155	746	431	34
Avskrivninger	12 310	15 013	3 728	5 271	2 564	2 243	1 232
Strøm, energi	3 128	3 674	698	740	695	418	-
Administrasjon	2 021	3 100	808	1 953	519	403	-
Leie	1 096	978	447	1 661	863	255	549
Forsikringer	2 137	2 013	660	760	511	439	-
Salg og reklame	18	26	-	0	89	-	-
Fremmedtjenester	3 484	5 068	1 060	3 163	1 208	1 669	188
Diverse	14 452	11 442	2 756	3 134	705	763	-
Totalt	72 849	87 108	23 447	37 164	16 391	14 030	12 875

Det går frem av tabell 4.4.6 at postene varekjøp, utstyr og avskrivninger i sum utgjør de største kostnadspostene når en ser på samtlige reinbeiteområder under ett. På grunn av ulik detaljeringsgrad i datagrunnlaget kan imidlertid noe av kostnadene være ført på forskjellige kostnadsarter over år. Posten reisekostnader kan også inneholde drivstoffkostnader.

Tabell 4.4.7 Totale kostnader i Finnmark i 2020 etter kostnadsart fordelt på soner (1 000 kroner)

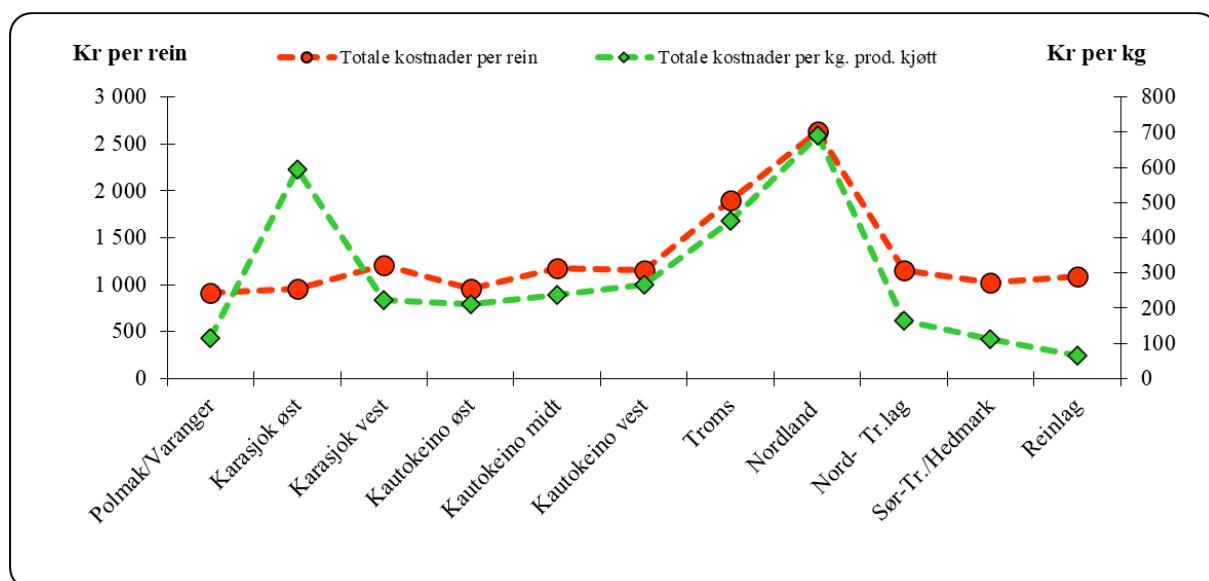
Kostnadsart	Polmak/Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kauto øst	Kauto midt	Kauto vest
Frakt og transport	853	325	928	457	226	609
Varekjøp	2 410	1 573	3 850	1 663	4 360	6 405
Reiser	195	1 239	343	122	398	636
Utstyr	5 018	3 658	2 731	4 491	7 777	3 511
Kjøretøyer og maskiner	1 914	2 716	3 649	3 508	5 531	3 406
Anlegg	1 119	1 031	652	902	1 063	727
Avskrivninger	4 653	3 276	4 380	3 318	6 754	4 940
Strøm, energi	895	1 151	1 082	1 433	1 422	818
Administrasjon	779	423	819	1 166	1 004	931
Leie	219	716	161	153	542	283
Forsikringer	793	749	595	472	1 071	470
Salg og reklame	2	-	16	-	1	25
Fremmedtjenester	1 524	1 095	865	954	3 151	963
Diverse	2 432	3 861	8 159	3 385	4 280	3 777
Totalt	22 806	21 812	28 231	22 024	37 582	27 502

Tabell 4.4.8 viser utviklingen på de ulike kostnadsartene de fire siste årene, totalt for hele landet.

Tabell 4.4.8 Totale kostnader i perioden 2017-20 etter kostnadsart (1 000 kroner)

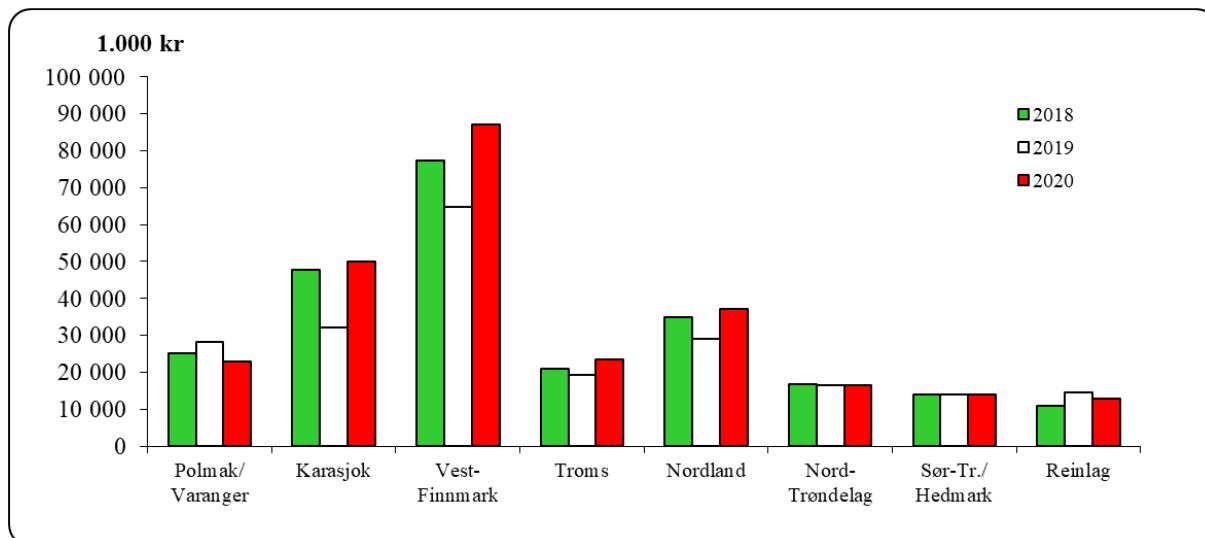
Kostnadsart	2017	2018	2019	2020
Frakt/transport	3 713	6 151	3 923	7 494
Varekjøp	29 943	31 822	32 746	40 678
Reiser	4 466	3 775	3 066	4 115
Utstyr	43 658	44 622	26 029	49 490
Kjøretøy og mask.	34 394	36 746	29 601	31 720
Bygn./anlegg	6 688	7 958	7 147	8 251
Avskrivninger	41 961	42 486	37 703	42 362
Strøm/energi	9 497	9 801	8 314	9 353
Administrasjon	9 310	8 351	7 822	8 805
Leie	8 234	7 509	3 990	5 849
Forsikringer	5 299	6 343	5 053	6 519
Salg og reklame	313	180	92	134
Fremmedtjenester	14 191	16 214	14 419	15 841
Provisjon	-	-	-	3
Diverse	21 289	25 749	38 653	33 249
Sum	232 956	247 708	218 558	263 864

Figur 4.4.2 viser totale kostnader per rein og per kg produsert kjøtt. Det fremgår av figuren at Nordland og Karasjok øst har de høyeste kostnadene per kg produsert kjøtt. Nordland har også høyest kostnad når det gjelder totale kostnader per rein. Polmak/Varanger, Karasjok øst og Kautokeino øst har de laveste kostnadene per rein, mens reinlagene, Sør-Trøndelag/Hedmark og Polmak/Varanger har de laveste kostnadene per kg produsert kjøtt.

Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) per rein og per kg produsert kjøtt i 2020

Figur 4.4.3 viser totale kostnader de tre siste årene.

Figur 4.4.4 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2018-20 (1 000 kroner)

Nærmere om kostnadsutviklingen

Tabell 4.4.9 viser utviklingen per kostnadsart for de siste 10 årene. Tabellen viser også hvor stor andel av den totale kostnaden de forskjellige kostnadsartene representerer og den totale kostnadsendringen (prosentvis) i perioden 2011-2020.

Tabell 4.4.9 Totale kostnader i perioden 2011-2020 etter kostnadsart (1 000 kroner)

Kostnadsart	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Andel av total i 2020	Endring 2011-2020
Frakt/transp	4 198	3 950	5 065	5 051	5 630	4 589	3 713	6 151	3 923	7 494	3 %	79 %
Varekjøp	25 648	23 126	33 138	33 923	36 987	33 824	29 943	31 822	32 746	40 678	15 %	59 %
Reiser	2 498	2 564	2 590	3 023	3 619	4 325	4 466	3 775	3 066	4 115	2 %	65 %
Utstyr	23 531	28 507	18 784	30 879	32 994	40 224	43 658	44 622	26 029	49 490	19 %	110 %
Kjøretøy og maskiner	27 651	29 419	28 157	38 290	33 730	38 538	34 394	36 746	29 601	31 720	12 %	15 %
Bygn./anlegg	5 687	6 113	4 835	4 775	8 412	8 143	6 688	7 958	7 147	8 251	3 %	45 %
Avskrivn.	30 106	31 322	37 481	35 825	38 959	45 952	41 961	42 486	37 703	42 362	16 %	41 %
Strøm/energi	7 073	6 503	7 526	8 767	8 480	9 476	9 497	9 801	8 314	9 353	4 %	32 %
Administr.	8 678	6 450	5 992	6 357	6 916	8 504	9 310	8 351	7 822	8 805	3 %	1 %
Leie	4 178	3 971	3 063	5 872	7 013	8 745	8 234	7 509	3 990	5 849	2 %	40 %
Forsikringer	3 669	3 373	3 902	4 308	4 750	6 263	5 299	6 343	5 053	6 519	2 %	78 %
Salg og reklame	567	478	773	1 109	692	689	313	180	92	134	0 %	-76 %
Fremmedtjenester	12 532	16 799	18 618	18 937	20 994	19 440	14 191	16 214	14 419	15 841	6 %	26 %
Provisjon	6	0	0	0	139	0	0	0	0	3	0 %	-50 %
Diverse	7 406	11 680	21 423	11 600	13 806	17 963	21 289	25 749	38 653	33 249	13 %	349 %
SUM	163 428	174 255	191 347	208 716	223 121	246 675	232 956	247 708	218 558	263 864	100 %	61 %

Tabellen viser at det gjennom hele perioden er kjøretøy/maskiner, avskrivninger, varekjøp og utstyr som utgjør hoveddelen av de totale kostnadene.

Den totale kostnadsøkningen fra 2011 – 2020 er på 61 prosent. Sammenligner vi dette med inntektene i næringen, er tallene som følger (sammenligningstallene er hentet fra tidligere års totalregnskap):

- Økning fra 2011 – 2020 i produksjonsbaserte inntekter: 8 prosent

- Reduksjon fra 2011 – 2020 i inntekter fra kjøtt- og biprodukter (inkludert bonus): 10 prosent
- Økning fra 2011 – 2020 i de totale inntektene: 30 prosent

Kostnadsopplysningene hentes fra selvangivelser og næringsoppgaver. Økonomisk utvalg har ikke detaljkunnskaper om hvilke prinsipper den enkelte siidaandelsinnehaver legger til grunn ved føring på postene, men forholder oss til tallene vi får utlevert fra Skatteetaten. De enkelte siidaandelsinnehaverne kan ha ulike prinsipper ved regnskapsføringen. Noen av postene i våre tabeller er summert av flere mindre poster. Dette gjelder blant annet postene utstyr og varekjøp.

Tabell 4.4.10 viser utviklingen i postene utstyr og varekjøp for perioden 2016 – 2020. Tallene er hentet fra siidaandelsinnehavernes næringsoppgaver.

Tabell 4.4.10 Utvikling av kostnader i perioden 2016-20 på postene Varekjøp og Utstyr (1 000 kroner)

Kostnadsgruppe	Varekjøp		Utstyr	
	År/Kostnadsart	Varekostnad	Beholdningsendring av varer	Rep og vedlikehold annet utstyr
2020	20 262	1 271	7 049	19 344
2019	18 655	256	5 467	16 869
2018	22 116	-22	6 035	21 249
2017	19 585	2	7 132	19 262
2016	23 243	64	6 323	19 650

Slakterienes priser for slakting

Tabellen nedenfor viser en oversikt over slakterienes slakte- og fraktekostnader, definert områdevis. Tabell 4.4.11 viser slakterienes innrapporterte priser til slakt og frakt per kg produsert kjøtt og andel slakt av total slakt i de forskjellige områdene. Tallene er hentet fra slakterienes rapportering på månedlig slakting, og omfatter både leieslakt og oppkjøp. Tallene er ekskl. mva.

Tabell 4.4.11 Slakterienes priser på slakting, inkl. frakt

	Andel slakt	Pris per kg	Andel slakt	Pris per kg	Andel slakt	Pris per kg
Slakteriadresse	2018		2019		2020	
Øst-Finnmark	26 %	22,5	22 %	8,5	17 %	0,5
Vest-Finnmark	33 %	15,8	39 %	15,1	38 %	16,0
Troms	3 %	16,4	2 %	15,6	2 %	16,1
Nordland	2 %	11,1	2 %	9,7	1 %	7,0
Nord-Trøndelag	10 %	17,4	8 %	15,6	12 %	15,6
Sør-Tr./Hedmark	20 %	13,2	21 %	14,7	18 %	12,2
Reinlag	7 %	10,5	6 %	6,6	11 %	9,7
Totalt	100 %	16,7	100 %	13,0	100 %	11,9

Tabellen viser at slakte- og fraktkostnadene har hatt en reduksjon i sammenligningsperioden.

4.5 Kapitalforhold

Satsene for beregning av balanseverdi for den samlede livdyrverdien er utarbeidet med utgangspunkt i en modell for beregning av veiledende livdyrpriser. Livdyrprisen består av en grunnpris beregnet på grunnlag av gjennomsnittlig kjøttpris og gjennomsnittlige slaktevekter per dyrekategori i de ulike reinbeiteområdene. Til grunnprisen legges et livdyrtilllegg på 25 prosent. Livdyrverdien for kalv og voksne dyr beregnes på grunnlag av de kalkulerte livdyrprisene (per dyrekategori) og flokks sammensetningen det enkelte år. Korrigert reintall for siidaandelen ligger til grunn for beregning av livdyrverdiene.

Andre aktiva hentes fra siidaandelsleders og ektefelle/samboers næringsoppgaver.

Siidaandelsleders og ektefelle/samboeres totale gjeld (næringsgjeld, privat gjeld og skyldig merverdiavgift) er grunnlaget for lånegjeld. Manglende spesifisering i grunnlagsmaterialet er årsaken til at total gjeld er valgt som utgangspunkt for beregningene.

En oversikt over siidaandelens samlede kapitalforhold i 2020 er gitt i tabell 4.5.1. Sammendrag for årene 2017-2020 er vist i tabell 4.5.2.

Tabell 4.5.1 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2020 (1 000 kroner)

Reinbeite- område	Eiendeler:			Lånegjeld:		Egenkap.	Egenkap.
	Rein	Annet	Totalt	Kroner	Prosent ¹	2020	2019
Polmak/Varanger	72 166	30 941	103 108	21 698	21,0 %	81 409	80 928
Karasjok øst	69 621	43 055	112 677	30 420	27,0 %	82 257	51 143
Karasjok vest	64 721	25 942	90 663	26 260	29,0 %	64 402	46 938
Øst-Finnmark	206 509	99 938	306 447	78 378	25,6 %	228 068	179 009
Kautokeino øst	68 850	20 755	89 605	20 615	23,0 %	68 990	55 939
Kautokeino midt	75 995	34 228	110 223	29 482	26,7 %	80 742	65 110
Kautokeino vest	47 731	24 838	72 569	18 481	25,5 %	54 088	57 090
Vest-Finnmark	192 576	79 821	272 397	68 578	25,2 %	203 820	178 139
Troms	61 383	20 329	81 712	21 861	26,8 %	59 852	45 160
Nordland	58 567	23 105	81 672	14 962	18,3 %	66 710	53 088
Nord-Trøndelag	45 574	13 114	58 688	11 996	20,4 %	46 693	34 935
Sør-Tr./Hedmark	45 536	12 007	57 543	12 254	21,3 %	45 289	39 254
Totalt	610 145	248 314	858 459	208 028	24,2 %	650 431	529 585

Den totale gjeldsandelen ligger på 24,2 prosent av sum eiendeler, mens den var på 29,8 prosent i 2019. Til sammenligning kan nevnes at gjeldsandelen i perioden 2004-2013 lå mellom 15,7 prosent og 24,7 prosent. Siidaandelnehavernes kapitalstatus er i hovedsak stabil med lav gjeld sett i forhold til sammenlignbare næringer, men dette utelukker ikke at enkelte siidaandeler kan ha problemer med den totale gjeldsbelastningen.

Tabell 4.5.2 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i perioden 2017-2020 (1 000 kroner)

Kapitalforhold	2017	2018	2019	2020
Livdyrverdi	577 548	586 323	563 536	610 145
Andre aktiva	243 699	248 257	190 577	248 314
Sum aktiva	821 247	834 580	754 112	858 459
Gjeld	266 712	269 954	224 528	208 028
Gjeld i prosent	32,5 %	32,3 %	29,8 %	24,2 %
Egenkapital	554 535	564 626	529 585	650 431

Det fremgår av tabell 4.5.2 at livdyrverdien for rein i 2020 var på høyeste nivå i sammenligningsperioden. Det henvises til tabell 4.1.5 for oversikt over prisutvikling og 4.1.7 for oversikt over utviklingen i reintall i sammenligningsperioden.

Rentekostnader for samisk reindrift og reinlag i perioden fra 2017 til 2020 er vist i tabell 4.5.3, og sammendrag for årene 2017 til 2020 for samisk reindrift er vist i tabell 4.5.4.

¹ Gjeld i prosent av sum eiendeler

Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2016-2019 (1 000 kroner)

Område	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	1 189	962	1 051	808
Karasjok øst	929	934	504	1 125
Karasjok vest	1 377	1 361	1 280	1 051
Øst-Finnmark	3 495	3 257	2 834	2 984
Kautokeino øst	1 252	1 225	1 047	834
Kautokeino midt	1 996	2 041	1 677	1 266
Kautokeino vest	849	927	819	648
Vest-Finnmark	4 097	4 193	3 542	2 748
Troms	1 153	1 049	989	832
Nordland	904	890	955	588
Nord-Trøndelag	743	757	688	518
Sør-Tr./Hedmark	642	550	602	476
Totalt samisk reindrift	11 034	10 697	9 611	8 145
Reinlag	549	505	539	383
Totalt	11 583	11 202	10 150	8 528

Det går frem av tabell 4.5.3 at de totale rentekostnadene for 2020 reduseres i forhold til 2019.

Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2017-20 (1 000 kroner)

	2017	2018	2019	2020
Gjeld	266 712	269 954	224 528	208 028
Renter	11 034	10 697	9 611	8 145
Rentesats	4,14 %	3,96 %	4,28 %	3,92 %

Tabell 4.5.4 viser at rentesatsen i sammenligningsperioden gikk ned i 2018 og 2020, mens den for 2019 er høyest i sammenligningsperioden. Perioden sett under ett synes imidlertid rentesatsen å være noe høy. En årsak til dette er at næringens kapital i hovedsak er bundet opp mot verdien av reinflokken, og ikke til fast eiendom som gir større sikkerhet for lån, og dermed lavere rentesats.

Tabell 4.5.5 viser den områdevisse fordelingen av antall reindrifftsfradrag for regnskapsåret 2020. Tabellen er basert på opplysninger fra skattemyndighetene, og utvalget består av samtlige siidaandelsledere som har reindrifftsfradrag.

Tabell 4.5.5 Prosentvis fordeling av reindriftsfradrag for 2020, etter fradragenes størrelse

Reinbeite- område	Fordeling av reindriftsfradrag (%)		
	< 63 500 kr	63 500 kr- 166 400 kr	Maksimalt fradrag 166 400 kr
Polmak/Varanger	3 %	45 %	53 %
Karasjok øst	28 %	72 %	0 %
Karasjok vest	27 %	66 %	7 %
Øst-Finnmark	20 %	62 %	18 %
Kautokeino øst	29 %	62 %	10 %
Kautokeino midt	33 %	54 %	13 %
Kautokeino vest	25 %	60 %	15 %
Vest-Finnmark	30 %	58 %	13 %
Troms	11 %	50 %	39 %
Nordland	7 %	27 %	67 %
Nord-Tr.lag	0 %	39 %	61 %
Sør-Tr./Hedmark	3 %	14 %	83 %
Totalt 2020	19 %	52 %	29 %
Totalt 2019	14 %	51 %	35 %

Det fremgår av tabell 4.5.5 at i alt 29 prosent av siidaandelslederne i utvalget oppnådde fullt reindriftsfradrag på 166 400 kroner for regnskapsåret 2020. Andelen siidaandelsledere som oppnådde fullt reindriftsfradrag var høyest i Sør-Trøndelag/Hedmark (83 prosent).

Totalt reindriftsfradrag i 2020 var 46,6 mill. kroner som gikk til siidaandelsledere og deres ektefeller (2019: 44,7 mill. kroner).

4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall aktive siidaandeler, utøvers alder, mannlig eller kvinnelig innehaver, om det er felles siidaandel og antall reineiere i siidaandelene utenom innehaver. For nærmere omtale av årsverksberegninger henvises det til kapittel 7.2.

Det beregnede arbeidsforbruket for 2020 er spesifisert i tabell 4.6.1. Ved beregningene av årsverk for siidaandelene er det lagt til grunn at et årsverk er 1 800 timer.

Fra og med 2018 baserer årsverk for reinlagene seg på reinlagenes egne beregninger. Der vi ikke har fått inn tall, er det brukt et gjennomsnitt. Tidligere ble arbeidsforbruket i reinlagene beregnet i forhold til et fast antall rein per årsverk.

Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2020

Reinbeiteområde	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk totalt	Rein per årsverk	Antall siidaandeler
Polmak/Varanger	2 050	1,14	49	512	43
Karasjok øst	3 764	2,09	107	214	51
Karasjok vest	3 539	1,97	138	170	70
Øst-Finnmark	3 219	1,79	293	243	164
Kautokeino øst	2 779	1,54	96	241	62
Kautokeino midt	3 504	1,95	179	178	92
Kautokeino vest	2 768	1,54	88	271	57
Vest-Finnmark	3 092	1,72	362	217	211
Troms	2 859	1,59	81	152	51
Nordland	3 102	1,72	69	204	40
Nord-Trøndelag	2 360	1,31	51	277	39
Sør-Tr./Hedmark	3 056	1,70	51	271	30
Reinlag			23	527	
Totalt	3 054	1,70	930	233	535

Tabell 4.6.1 viser at det i 2020 var totalt 535 aktive siidaandeler. Antall aktive siidaandeler har gått ned med to i Øst- Finnmark. Det påpekes at antall siidaandeler er aktive andeler, altså med rein. I publikasjoner tidligere enn 2012 har man lagt til grunn samtlige andeler, også dem uten rein. Arbeidstidsundersøkelse publisert i 2014 er grunnlag for utregningsmetode for årsverk. Økonomisk utvalg har sett behovet for et bedre datagrunnlag og i 2021 er det laget en ny arbeidstidsundersøkelse av Nibio. Fra totalregnskapet for 2021 vil denne være grunnlaget for utregningen av årsverk.

Det fremgår videre det var totalt 930 årsverk i reindriften i 2020. Arbeidsforbruket målt i timer per siidaandel er høyest i Karasjok øst, og lavest i Polmak/Varanger. Differansen er på 1 714 timer. Målt i antall rein per årsverk i samisk reindrift varierer arbeidsforbruket fra 152 rein i Troms til 512 rein i Polmak/Varanger.

4.7 Sammendrag av totalregnskapet

Sammendrag av reindriften totalregnskap for perioden 2017-20 er vist i tabell 4.7.1. Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2020 fordelt etter reinbeiteområder. De enkelte elementene i totalregnskapet er kommentert foran. Her gis derfor bare et kort sammendrag av hovedlinjene i utviklingen.

Tabell 4.7.1 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2017-20, og endring fra 2019 til 2020 (1 000 kroner)

Regnskapsposter	2017	2018	2019	2020	Endring
Produksjonsbaserte inntekter:	156 702	190 543	176 009	154 157	-21 853
Kjøtt og biprodukter	113 989	122 767	146 898	100 231	-46 667
Bonus	8 187	3 988	6 029	6 089	61
Endring i livdyrverdien	-6 609	12 879	-15 327	4 048	19 375
Binæringsinntekter	13 516	13 776	9 097	7 954	-1 143
Andre prod. baserte inntekter ¹	27 620	37 132	29 312	35 834	6 522
Statstilskudd:	107 205	92 461	106 335	130 875	24 540
Direkte tilskudd	86 154	69 841	83 946	83 724	-222
Andre tilskudd	10 426	12 107	13 167	9 555	-3 612
Ekstraordinære tilskudd	950	342	330	24 826	24 496
Tilskudd til binæringer	700	481	105	32	-73
Utviklingsprogrammet	793	281	365	174	-191
Tiltak mot radioaktivitet	-	909	-	-	-
Konfl. demp. tiltak rovvilt	8 183	8 501	8 422	12 563	4 141
Erstatninger:	75 062	104 006	88 050	102 763	14 712
Tap av rein	68 501	91 667	83 671	98 145	14 473
Arealinngrep	6 561	12 339	4 379	4 618	239
Sum inntekter	338 969	387 010	370 395	387 794	17 399
Kostnader:					
Siidaandelens kostnader	187 178	197 017	167 732	184 957	17 225
Felleskostnader	35 419	39 821	36 476	66 032	29 556
Kostnader i reinlag	10 360	10 870	14 497	12 875	-1 622
Sum kostnader	232 956	247 708	218 705	263 864	45 159
Vederlag til arbeid og kapital	106 013	139 301	151 690	123 931	-27 759
Renter på lånt kapital	11 583	11 202	10 150	8 528	-1 623
Vederlag til arbeid og egenkapital					
Totalt (1 000 kr.)	94 431	128 099	141 540	115 403	-26 136
Per årsverk(kr.)	100 565	143 448	152 357	124 054	-28 302
Per siidaandel (kr.)	162 252	229 158	252 749	207 001	-45 748
Sum årsverk	939	893	929	930	1
Antall siidaandeler ²	582	559	560	558	-2
<i>Vederlag til arbeid og egenkapital, ekskl. erstatninger for arealinngrep</i>					
<i>Totalt (1 000 kr)</i>	87 870	115 761	137 161	110 785	-26 375
<i>Per årsverk (kr)</i>	93 578	129 631	147 643	119 090	-28 553
<i>Per siidaandel (kr)</i>	150 979	207 085	244 930	198 718	-46 212

Tabell 4.7.1 viser en nedgang i resultatmålene fra 2019 til 2020. Vederlag til arbeid og egenkapital går ned fra 141,5 mill. kroner i 2019 til 115,4 mill. kroner i 2020 (-26,1 mill. kroner). Målt per årsverk utgjør resultatmålet vederlag til arbeid og egenkapital 124 054 kroner i 2020 (2019: 152 357 kroner). Tilsvarende tall per siidaandel i 2020 er 207 001 kroner (2019: 252 749 kroner).

¹ Posten omfatter leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

² Antall årsverk for reindrift i reinlagene (23 i 2020) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Variasjoner i reintallet fra år til år, sammenholdt med områdenes priser og gjennomsnittsvekter, skaper endringene i samlet livdyrverdi. For 2020 gir dette en økning på 19,4 mill. kroner sammenlignet med 2019.

I 2020 var de produksjonsbaserte inntektene på 154,1 mill. kroner, mens de i 2019 var på 176,0 mill. kroner. Totalt er dette en nedgang på 21,9 mill. kroner.

Statstilskuddene økes fra 106 mill. kroner i 2019 til 130,9 mill. kroner i 2020 (24,5 mill. kroner). Dette skyldes hovedsakelig en økning i ekstraordinære tilskudd som følge av beitekrisen som var i 2020.

Erstatningene økes fra 88,0 mill. kroner i 2019 til 102,8 mill. kroner i 2020. Dette er en økning på 14,7 mill. kroner. Økningen kommer hovedsakelig som følge av økt utbetaling for tap av rovvilt.

Totalt sett innebærer dette en økning i sum inntekter fra 370,4 mill. kroner i 2019 til 387,8 mill. kroner i 2020 (+17,4 mill. kroner).

De totale kostnadene i næringen økes fra 218,7 mill. kroner i 2019 til 263,9 mill. kroner i 2020.

Inntekter utenfor reindrift har økt i perioden, dette kan komme av naturlige variasjoner da en del av arbeidsinntekten er strøjobber. Dermed vil det kunne variere fra år til år hvordan inntekten blir.

Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2020 fordelt etter reinbeiteområder (1 000 kroner)

Regnskaps- poster	Øst- Finnmark	Vest- Finnmark	Troms	Nordland	Nord- Trøndelag	Sør-Tr./ Hedmark	Samisk reindrift	Reinlag	Totalt
Produksjonsbaserte inntekter:	42 059	34 625	10 647	13 732	15 705	18 219	134 988	19 169	154 157
Kjøtt og biprodukter	27 917	26 453	5 246	4 361	7 845	10 209	82 032	18 199	100 231
Bonus	3 307	2 719	64	0	0	0	6 089	0	6 089
Endring i livdyrverdien	4 272	-4 876	123	391	462	2 705	3 078	970	4 048
Binæringsinntekter	2 106	2 437	1 257	401	200	1 552	7 954	0	7 954
Andre	4 457	7 892	3 957	8 578	7 198	3 752	35 834	0	35 834
Statstilskudd:	38 429	51 628	7 945	12 114	6 167	9 964	126 247	4 628	130 875
Ordinære tilskudd	26 919	28 776	4 683	4 591	4 741	9 387	79 096	4 628	83 724
Andre tilskudd	850	5 708	991	1 952	55	0	9 555	0	9 555
Ekstraordinære tilskudd	8 503	14 054	1 031	1 097	141	0	24 826	0	24 826
Tilskudd til binæringer	0	32	0	0	0	0	32	0	32
Utviklingsprogrammet	100	74	0	0	0	0	174	0	174
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	2 057	2 984	1 240	4 474	1 230	578	12 563	0	12 563
Erstatninger:	18 385	25 994	13 578	23 215	13 845	7 172	102 190	573	102 763
Tap av rein	17 356	25 206	13 099	22 278	13 332	6 303	97 572	573	98 145
Arealinngrep	1 030	789	479	937	514	870	4 618	0	4 618
Sum inntekter	98 874	112 247	32 170	49 061	35 718	35 356	363 424	24 370	387 794
Kostnader:									
Siidaandelenes kostnader	53 911	64 352	17 179	25 767	12 013	11 735	184 957	0	184 957
Felleskostnader	18 937	22 756	6 268	11 397	4 378	2 296	66 032	0	66 032
Kostnader i reinlag	0	0	0	0	0	0	0	12 875	12 875
Sum kostnader	72 849	87 108	23 447	37 164	16 391	14 030	250 989	12 875	263 864
Vederlag for arbeid og kapital	26 025	25 139	8 723	11 896	19 327	21 326	112 436	11 495	123 931
Renter på lånt kapital	2 984	2 748	832	588	518	476	8 145	383	8 528
Vederlag for arbeid og egenk.							0		
Totalt (1.000 kr)	23 041	22 391	7 891	11 309	18 809	20 850	104 291	11 113	115 403
Per årsverk(kr)	78 571	61 771	97 420	164 028	367 767	409 312	114 888	493 893	124 054
Per siidaandel (kr)	140 496	106 118	154 722	282 715	482 281	695 000	194 936	0	207 001
Sum årsverk	293	362	81	69	51	51	908	23	930
Ant.siidaandeler	164	211	51	40	39	30	535	0	558
Vederlag for arbeid og egenkapital i 2019:									
Totalt (1.000 kr)	38 860	37 674	13 427	12 208	14 903	15 339	132 409	8 820	141 230
Per årsverk (kr)	132 175	103 215	167 836	182 204	298 050	306 782	146 147	383 490	152 023
Per siidaandel (kr)	234 094	178 548	277 004	305 191	382 116	511 303	246 572	-	252 196
Antall årsverk i 2019	294	365	80	67	50	50	906	23	929
Antall siidaand. i 2019	166	211	51	40	39	30	537	-	560

Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2020 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare forskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Endringer i den samlede livdyrverdien skyldes i hovedsak endringer i reintall og flokksammensetning. Tabellen viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene.

Fra 2019 til 2020 utgjør endringene i samlet livdyrverdi følgende verdiendring i mill. kroner for de ulike reinbeiteområdene:

- **Øst-Finnmark:** + 4,2
- **Vest-Finnmark:** - 4,8
- **Troms:** + 0,1
- **Nordland:** + 0,4
- **Nord-Trøndelag:** + 0,5
- **Sør-Trøndelag/Hedmark:** +2,7
- **Reinlag:** +1,0

Øst-Finnmark: Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres med om lag 16 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 11,2 mill. kroner. Statstilskuddene øker med 5,0 mill. kroner. De totale erstatningene økes med 3,0 mill. kroner. Totalt reduseres inntektene med 3,2 mill. kroner, og kostnadene øker med 19,7 mill. kroner. Antall siidaandeler er redusert med 2 til 164.

Vest-Finnmark: Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres med 15,3 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 13,9 mill. kroner. Statstilskudd økes med 16,8 mill. kroner, og erstatninger økes med 3,2 mill. kroner. Samlet gjør dette at de totale inntektene økes med 6,1 mill. kroner. Kostnadene økes med om lag 28,2 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 211.

Troms: Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres med 5,5 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 2,1 mill. kroner. Statstilskudd og erstatninger økes med til sammen 0,5 mill. kroner. Kostnadene økes med 4,8 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 51.

Nordland: Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres med 0,9 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene økes med 1,4 mill. kroner. Statstilskudd økes med 2,1 mill. kroner, og erstatninger økes med 3,3 mill. kroner. Kostnadene økes med 8,8 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 40.

Nord-Trøndelag: Vederlaget til arbeid og egenkapital økes med 3,9 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene økes med 2,1 mill. kroner. Statstilskuddene reduseres med 0,8 mill. kroner sammenlignet med 2019, og erstatningene øker med 2,5 mill. kroner. Området har redusert sine kostnader med 1,6 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 39.

Sør-Trøndelag/Hedmark: Vederlag til arbeid og egenkapital økes med 5,5 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene øker med 1,6 mill. kroner og erstatningene øker med 2,5 mill. Statstilskuddene øker med 1,3 mill. kroner. Kostnadene øker med 1,1 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 30.

Reinlag: Vederlaget til arbeid og egenkapital økes med 2,2 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene økes med 0,4 mill. kroner. Statstilskudd reduseres med 0,3 mill. kroner og erstatninger økes med 0,2 mill. kroner. Kostnadene øker med 0,5 mill. kroner.

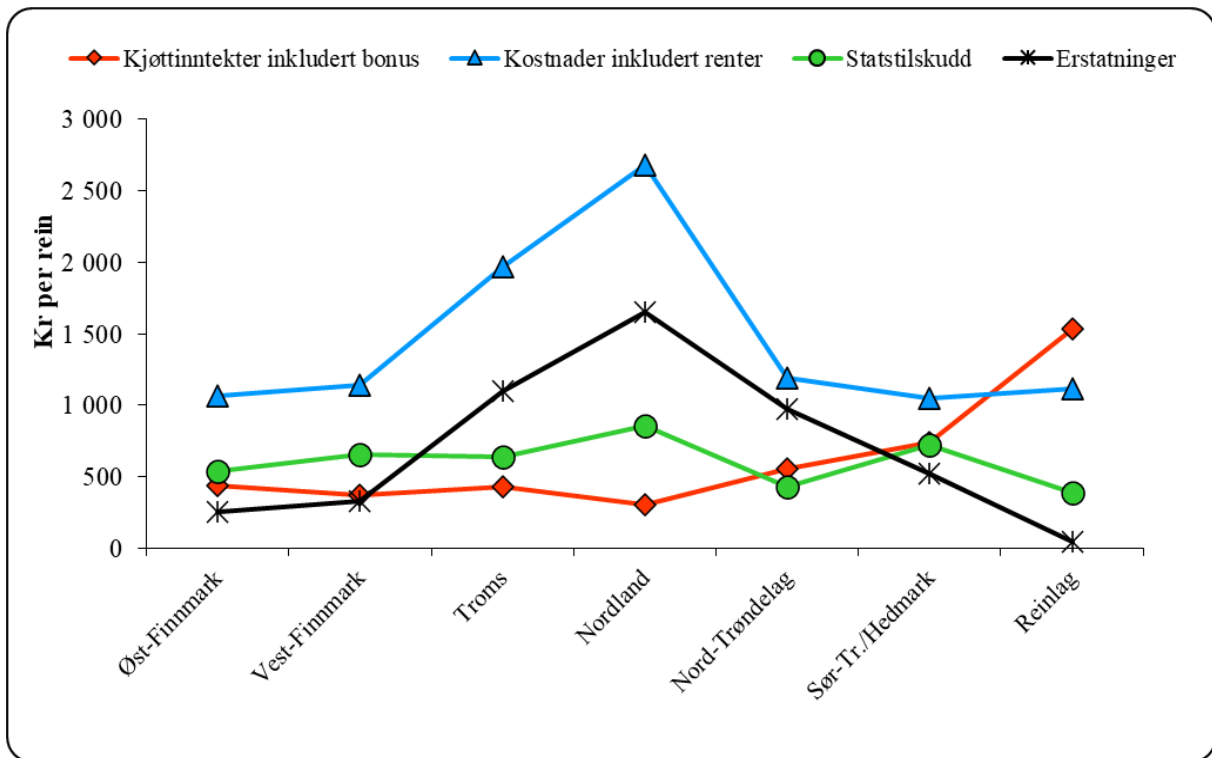
Tabell 4.7.3. Totalregnskap for 2020 fordelt på soner i Finnmark (1 000 kroner)

Regnskapsposter	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautokeino øst	Kautokeino midt	Kautokeino vest
Produksjonsbaserte inntekter:	20 092	9 825	12 316	9 936	17 040	7 758
Kjøtt og biprodukter	14 960	3 081	10 049	8 587	11 559	6 416
Bonus	1 810	910	588	1 120	802	797
Endring i livdyrverdien	1 603	4 115	-1 446	-1 324	-1 740	-1 813
Binæringsinntekter	32	470	1 604	208	1 173	1 057
Andre	1 687	1 249	1 522	1 345	5 245	1 301
Statstilskudd:	14 701	8 097	15 631	17 999	19 217	14 411
Ordinære tilskudd	13 010	5 392	8 518	9 154	10 535	9 087
Andre tilskudd	44	342	464	3 463	1 243	1 002
Ekstraordinære tilskudd	1 110	1 675	5 718	4 421	5 984	3 650
Tilskudd til binæringer	-	-	-	-	32	-
Utviklingsprogrammet	100	-	-	-	-	74
Tiltak mot radioaktivitet	-	-	-	-	-	-
Konfl.demp. tiltak rovvilt	438	688	931	961	1 424	599
Erstatninger:	4 788	8 697	4 900	5 761	13 771	6 462
Tap av rein	4 681	7 775	4 900	5 761	13 296	6 148
Arealinngrep	107	923	-	-	475	314
Sum inntekter	39 581	26 619	32 847	33 696	50 028	28 631
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	17 385	15 578	20 948	17 782	28 443	18 127
Felleskostnader	5 421	6 234	7 283	4 242	9 139	9 375
Kostnader i reinlag	-	-	-	-	-	-
Sum kostnader	22 806	21 812	28 231	22 024	37 582	27 502
Vederlag til arbeid og kapital	16 775	4 807	4 616	11 673	12 447	1 128
Renter på lånt kapital	808	1 125	1 051	834	1 266	648
Vederlag til arbeid og egenkapital						
Totalt (1 000 kr.)	15 967	3 683	3 565	10 838	11 181	481
Per årsverk(kr.)	325 980	34 528	25 908	113 221	62 422	5 487
Per siidaandel (kr.)	371 318	72 211	50 932	174 810	121 528	8 437
Sum årsverk	49	107	138	96	179	88
Antall siidaandeler	43	51	70	62	92	57
Vederlag til arbeid og egenkapital i 2019:						
Totalt (1 000 kr)	16 141	8 723	13 921	14 416	16 534	6 658
Per årsverk (kr)	322 828	80 773	102 363	151 745	91 346	74 811
Per siidaandel (kr)	366 850	167 759	198 876	236 324	175 890	118 897
Antall årsverk i 2019	50	108	136	95	181	89
Antall siidaandeler i 2019	44	52	70	61	94	56

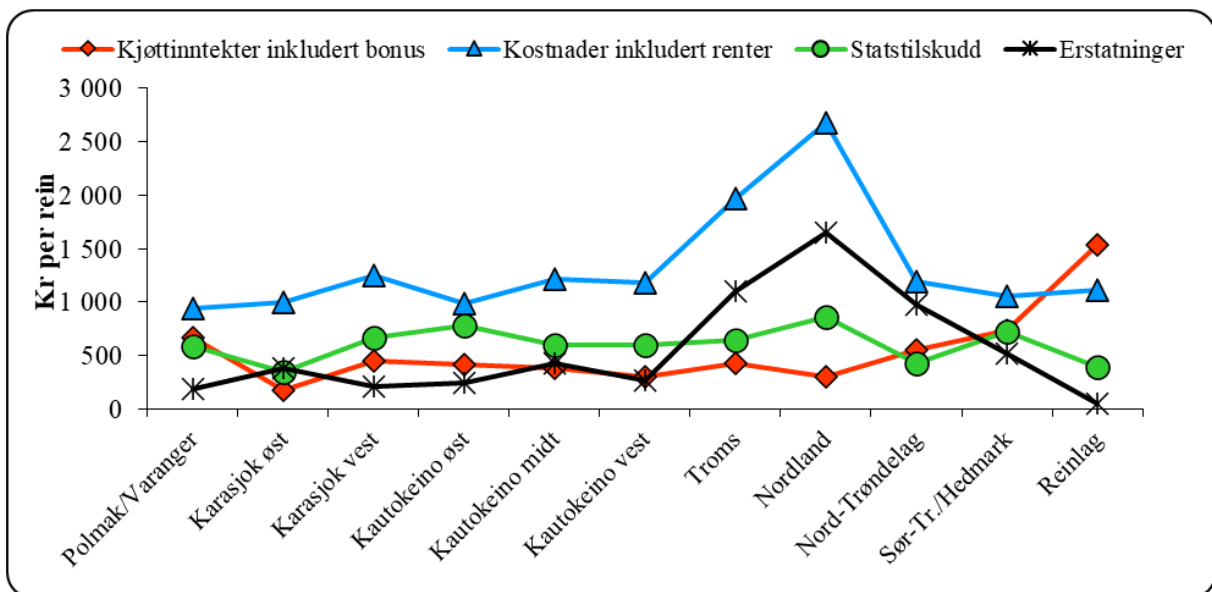
Tabell 4.7.3 viser at det er store forskjeller mellom sonene i Finnmark, både innenfor områdene og mellom områdene. Dette fremkommer særlig på vederlagsberegningene per årsverk og per siidaandel. Vederlag til arbeid og egenkapital for Polmak/Varanger, som ligger

høyest, utgjør 322 828 kroner per årsverk. For Kautokeino øst som ligger lavest, viser tilsvarende beregning 74 811 kroner per årsverk.

Figur 4.7.1 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter etter reintall og reinbeiteområde. Det fremgår av figuren at kjøttinntektene per rein er høyest hos reinlagene og i Sør-Trøndelag/Hedmark, samt at kostnadene per rein er høyest i Nordland og Troms. Samtidig ser vi at Nordland ligger høyest både når det gjelder erstatninger og statstilskudd per rein.

Figur 4.7.1 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2020 etter reintall, per reinbeiteområde (kroner per rein)

Figur 4.7.2 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2020 etter reintall, fordelt på soner (kroner per rein)

Tabellene 4.7.4 og 4.7.5 viser henholdsvis vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk og vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden fra 2017 til 2020 for de ulike reinbeiteområdene og sonene.

Tabell 4.7.4 Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i perioden 2017-20 (kroner)

Reinbeiteområde	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	242 674	474 980	322 828	325 980
Karasjok øst	8 959	55 459	80 773	34 528
Karasjok vest	70 944	30 272	102 363	25 908
Øst-Finnmark	79 383	115 298	132 175	78 571
Kautokeino øst	67 768	99 118	151 745	113 221
Kautokeino midt	29 524	82 657	91 346	62 422
Kautokeino vest	95 180	112 082	74 811	5 487
Vest-Finnmark	55 835	94 538	103 215	61 771
Troms	74 040	189 107	167 836	97 420
Nordland	50 280	81 354	182 204	164 028
Nord-Trøndelag	270 054	310 214	298 050	367 767
Sør-Tr./Hedmark	344 203	325 139	306 782	409 312
Sum samisk reindr.	91 887	134 363	146 147	114 888
Reinlag	290 626	540 006	383 490	493 893
Totalt	100 565	143 448	152 023	124 054

Polmak/Varanger skiller seg ut som den sonen i Finnmark som har jevnt positive tall og et godt resultat. Det er en nedgang i 2019, men vederlaget er fortsatt høyere enn i 2017. Dette skyldes blant annet at de produksjonsbaserte inntektene ligger på et høyt nivå sammenlignet med de øvrige sonene.

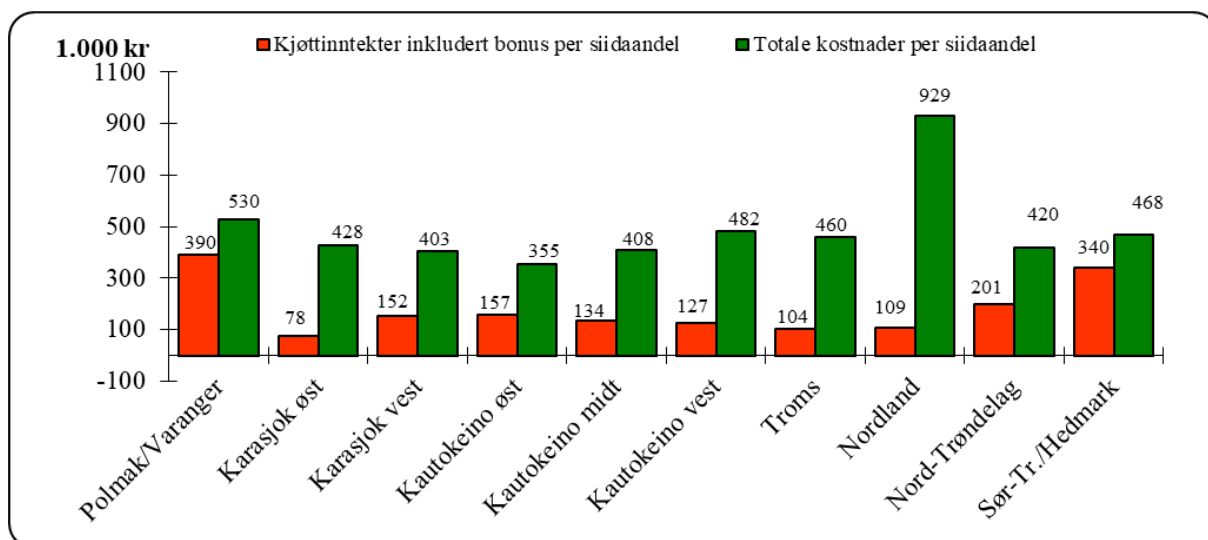
Det fremgår også av tabell 4.7.4 at vederlaget har variert mye i perioden, og at det er stor variasjon mellom sonene.

Tabell 4.7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2016-19 (kroner)

Reinbeiteområde	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	264 735	518 160	366 850	371 318
Karasjok øst	16 539	107 719	167 759	72 211
Karasjok vest	137 834	56 652	198 876	50 932
Øst-Finnmark	133 421	194 478	234 094	140 496
Kautokeino øst	113 676	151 875	236 324	174 810
Kautokeino midt	55 009	145 760	175 890	121 528
Kautokeino vest	146 945	170 125	118 897	8 437
Vest-Finnmark	96 277	154 128	178 548	106 118
Troms	116 983	296 638	263 271	154 722
Nordland	86 194	133 653	305 191	282 715
Nord-Trøndelag	353 148	405 665	382 116	482 281
Sør-Tr./Hedmark	550 725	531 060	511 303	695 000
Sum samisk reindrift	141 778	217 624	246 572	194 936
Reinlag ¹	290 626	540 006	383 490	493 893
Totalt	162 252	229 158	252 196	207 001

Tabell 4.7.5 viser at vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel er høyest i 2019 i sammenligningsperioden.

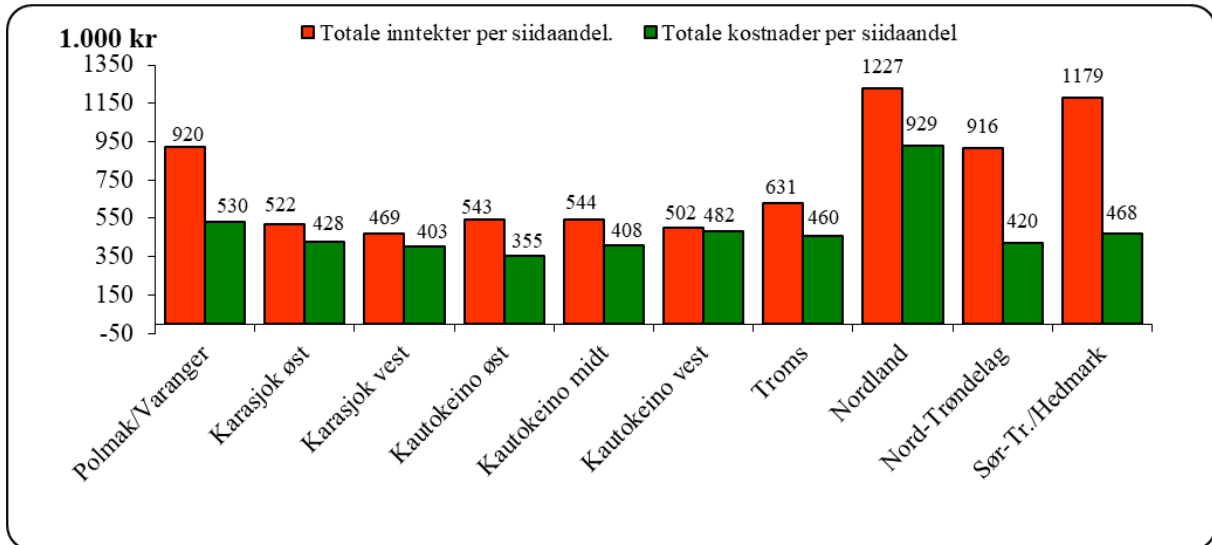
Figur 4.7.3 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel i forhold til gjennomsnittlige totale kostnader per siidaandel i 2020. Det går frem av figuren at de totale kostnadene per siidaandel er større enn kjøttinntektene per siidaandel i samtlige områder.

Figur 4.7.3 Kjøttinntekter per siidaandel og totale kostnader per siidaandel i 2020 (1 000 kroner)

I figur 4.7.4 er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger lagt til på inntektssiden.

¹ Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for reinlagene.

Figur 4.7.4 Totale inntekter per siidaandel og totale kostnader per siidaandel i 2020 (1 000 kroner)

4.8 Budsjett 2021

På samme måte som tidligere, er budsjettet i hovedsak basert på foreliggende regnskapstall og opplysninger fra slakteriene. Innledningsvis redegjøres det for bakgrunnen til budsjettallene. Deretter presenteres budsjettet for 2021 i tabell 4.8.1. Budsjettfordelingen på områdenivå, når det gjelder hovedpostene kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger og kostnader, er tatt med i figurene i kapittel 8.1.

Produksjonsbaserte inntekter

Vinterslakt for 2021 er på totalt 10 398 dyr slaktet ved slakteri for hele landet.

For 2021 budsjetteres det med et totalt slakteuttak på 81 471 dyr inkludert et privat slakteuttak på 7 862 dyr.

Det gjøres oppmerksom på privat uttak også omfatter dyr som er slaktet i utland, og etter Animaliehygieneforskriften til privat omsetning.

Med utgangspunkt i foreløpige slaktedata for 2021 (vinterslakt) og tall fra Animalia, legger utvalget til grunn gjennomsnittlige slakteveker på henholdsvis 19,4 kg for kalv og 33,9 kg for voksne dyr. Gjennomsnittlig slaktevekt totalt er 22,1 kg.

Andelen kalveslakt utgjorde 80 prosent i 2018 og 2019, og 76 prosent i 2020. For 2021 legges det til grunn at andel kalveslakt vil være 81 prosent.

Med utgangspunkt i gjennomsnittsvekt, budsjettert antall slakt og budsjettert fordeling mellom kalv og voksne dyr forventes en total produksjon på 1 797 tonn i 2021.

Basert på innrapporterte slaktedata og informasjon fra slakteriene hittil i 2021, anslår utvalget en samlet gjennomsnittspris på 89,13 kroner per kg. Det gjøres oppmerksom på at i budsjett for 2021 mangler vi for høstslakt pris og kvantumsinformasjon fra et av slakteriene. I dette tilfellet er det tatt utgangspunkt i gjennomsnittspris høsten 2019, samt andel slakt dette slakteriet historisk har hatt de siste årene.

På grunnlag av kvantums- og prisanslagene budsjetteres kjøttinntektene i kalenderåret 2021 til 160,2 mill. kroner.

Binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter forventes å være på samme nivå som i 2020. Det budsjetteres derfor med henholdsvis 8,0 og 35,8 mill. kroner på disse postene.

Livdyrverdien for 2021 beregnes av et gjennomsnitt fra de tre siste årene. Med dette som utgangspunkt legges det til grunn at den beregnede livdyrverdien vil endres negativt til 0,5 mill. kroner.

Statstilskudd

Statstilskuddene budsjetteres blant annet på grunnlag av foreliggende regnskapstall per 12. november 2021, samt prognoser.

Ordinære tilskudd budsjetteres med 75,9 mill. kroner i 2021. Dette er en reduksjon på 7,9 mill. kroner fra 2020.

Andre tilskudd budsjetteres med 8,5 mill. kroner, noe som er en reduksjon på 1,1 mill. kroner sammenlignet med 2020.

For ekstraordinære tilskudd er det regnskapsført 1,7 mill. kroner per 12. november 2021, mot 24,9 mill. kroner året før. Ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap er en del av denne posten, og på grunn av beitekrisen i 2020, var det store utbetalinger her dette året.

I 2021 budsjetteres betalinger over Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og utvikling med 0,1 mill. kroner og tilskudd til næringskombinasjoner budsjetteres med 0,03 mill. kroner.

På bakgrunn av foreliggende regnskapstall og forventede utbetalinger ut året, blir det ikke budsjettert med utbetalinger til tiltak mot radioaktivitet i 2021.

For konfliktdempende tiltak til rovvilt budsjetteres det med 9,8 mill. kroner for 2021.

I sum budsjetteres statstilskudd med 96,0 mill. kroner, en reduksjon på 34,9 mill. kroner fra regnskapsåret 2020.

Erstatninger

Erstatninger for tap av rein til rovvilt og erstatninger for tap av rein i trafikken (tog og bil) beregnes med utgangspunkt i de tre foregående år. Det vil si at det budsjetteres med et gjennomsnitt av de tre foregående årene, vektet opp mot områdenes historiske andel av de

forskjellige erstatningsordningene. Erstatninger for arealinngrep budsjetteres også med et gjennomsnitt av de tre foregående årene.

Totalt sett innebærer dette at erstatninger budsjetteres med 97,8 mill. kroner i 2021, noe som er en reduksjon på 4,9 mill. kroner sammenlignet med 2020.

Kostnader

De generelle kostnadene er i utgangspunktet budsjettert til å være på samme nivå som i 2020, korrigert for endringer i konsumprisindeksen. Unntaket er felleskostnader som økte med 81 prosent fra 2019 til 2020, blant annet som følge av beitekrisen i 2020. På bakgrunn av dette er kostnaden på denne posten budsjettert med utgangspunkt i kostnaden i 2019.

Med dette som utgangspunkt budsjetteres det med 190,0 mill. kroner på posten siidaandelens kostnader, 37,5 mill. kroner på posten felleskostnader og 13,2 mill. kroner på reinlagenes kostnader.

De totale kostnadene budsjetteres da til 240,6 mill. kroner i kalenderåret 2021.

Vederlag til arbeid og egenkapital

Vederlag til arbeid og kapital beregnes til 160,9 mill. kroner, en økning på 37,0 mill. kroner i forhold til regnskap 2020.

Gitt en forventet gjeldsbelastning likt året før og rentenivå (Nibor-rente per september 2021), budsjetteres rentekostnader for 2021 med 8,5 mill. kroner.

Totalt sett innebærer dette en økning i vederlag til arbeid og egenkapital fra 115,4 mill. kroner i 2020 til 152,4 mill. kroner i 2021.

Beregnet arbeidsinnsats for 2021 er 925 årsverk, og beregnet vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk er 164 778 kroner (2020: 124 054 kroner). Vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel er beregnet til 273 153 kroner (2020: 207 001 kroner).

Tabell 4.8.1 Sammendrag av totalregnskapet i perioden 2017-20, budsjett for 2021 og endring fra 2020 til 2021 (1 000 kroner)

Regnskapsposter	2017	2018	2019	2020	Budsjett 2021	Endring 2020-21
Produksjonsbaserte inntekter:	156 702	190 543	176 009	154 157	207 687	53 531
Kjøtt og biprodukter	113 989	122 767	146 898	100 231	160 172	59 942
Bonus	8 187	3 988	6 029	6 089	3 193	-2 896
Endring i livdyrverdien	-6 609	12 879	-15 327	4 048	534	-3 515
Binæringsinntekter	13 516	13 776	9 097	7 954	7 954	0
Andre prod. baserte innt.	27 620	37 132	29 312	35 834	35 834	0
Statstilskudd:	107 205	92 461	106 335	130 875	96 008	-34 867
Ordinære tilskudd	86 154	69 841	83 946	83 724	75 865	-7 859
Andre tilskudd	10 426	12 107	13 167	9 555	8 477	-1 078
Ekstraordinære tilskudd	950	342	330	24 826	1 681	-23 145
Tilskudd til binæringer	700	481	105	32	33	1
Utviklingsprogrammet	793	281	365	174	123	-51
Tiltak mot radioaktivitet	0	909	0	0	0	0
Konfl. demp. tiltak rovvilt	8 183	8 501	8 422	12 563	9 829	-2 734
Erstatninger:	75 062	104 006	88 050	102 763	97 831	-4 932
Tap av rein	68 501	91 667	83 671	98 145	90 719	-7 426
Arealinngrep	6 561	12 339	4 379	4 618	7 112	2 494
Sum inntekter:	338 969	387 010	370 395	387 794	401 526	13 732
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	187 178	197 017	167 732	184 957	189 931	4 974
Felleskostnader	35 419	39 821	36 476	66 032	37 457	-28 575
Kostnader i reinlag	10 360	10 870	14 497	12 875	13 221	346
Sum kostnader:	232 956	247 708	218 705	263 864	240 610	-23 254
Vederlag til arbeid og kapital	106 013	139 301	151 690	123 931	160 917	36 986
Renter på lånt kapital	11 583	11 202	10 150	8 528	8 497	-30
Vederlag til arbeid og egenkapital						
Totalt (1 000 kr)	94 431	128 099	141 540	115 403	152 420	37 016
Per årsverk(kr)	100 565	143 448	152 357	124 054	164 778	40 723
Per siidaandel (kr)	162 252	229 158	252 749	207 001	273 153	66 152
Vederlag til arbeid og egenkapital eks erstatning for arealinngrep						
Totalt (1 000 kr)	87 870	115 761	137 161	110 785	145 308	34 523
Per årsverk (kr)	93 578	129 631	147 643	119 090	157 090	38 000
Per siidaandel (kr) ¹	150 979	207 085	244 930	198 718	260 409	61 691
Sum årsverk	939	893	929	930	925	-5
Antall siidaandeler	582	559	560	558	558	0

¹ Antall årsverk for reindrift i reinlagene (41 i 2017, 20 i 2018 og 23 i 2019 og 2020) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tilleggsinformasjon

- Kapittel 5: Nærmere om reindriftsavtalen
- Kapittel 6: Langsiktige utviklingstrekk for reindriften
- Kapittel 7: Husholdsinntekter for reindriftsfamilier
- Kapittel 8: Vurderinger av materialet
- Vedlegg:
 1. Tabeller
 2. Tabelloversikt
 3. Figuroversikt
 4. Kart over reinbeiteområdene
 5. Ordforklaring

5. Nærmere om reindrifftsavtalen

I dette kapitlet gis en nærmere beskrivelse av reindrifftsavtalen mellom Norske Reindrifftsamers Landsforbund og staten ved Landbruks- og matdepartementet. Innledningsvis omtales bakgrunnen for og utviklingen av avtalen frem til i dag. Deretter beskrives reindrifftsavtalen for 2021/2022 nærmere. Resten av kapitlet gir en oversikt over reindrifftsavtalen de senere år, med hovedvekt på de største avtalepostene – Reindrifftsens utviklingsfond og Kostnadssenkende og direkte tilskudd.

5.1 Innledning

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen drøftes sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen, samt at det fastsettes retningslinjer for bruken av de økonomiske virkemidlene. Ved at næringen representert ved Norske Reindrifftsamers Landsforbund er gitt forhandlingsrett med staten, er næringen gitt en særlig mulighet til å utøve avgjørende innflytelse på egen økonomisk situasjon og utvikling. Reindrifftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter de bestemmelser som er gitt i gjeldende Hovedavtale for reindrifften. Hovedavtalen ble inngått mellom staten ved Landbruksdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund den 26. februar 1993. I henhold til avtalens § 2 skal Landbruks- og matdepartementet og NRL føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindriffts-næringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindrifftspolitikken.

Fra midten av 1970-tallet til midten av 1980-tallet var det en forholdsvis sterk vekst i overføringene over reindrifftsavtalen. Disse overføringene ga reindrifftsutøverne økt økonomisk trygghet og en mulighet til å videreutvikle reindrifften som næring. Samtidig bidro overføringene til en utilsiktet virkning ved at reintallet økte, og da særlig reintallet i deler av Finnmark. På 1990-tallet sto reintallstilpassingen i Finnmark, men også reintalls- og inntektsfordelingen, sentralt når man drøftet innretningen av de økonomiske virkemidlene over reindrifftsavtalen. Innretningen av de økonomiske virkemidlene viste seg etter hvert ikke å ha den ønskede effekt på reintallstilpassingen.

Fra og med reindrifftsavtalen 2003/2004 ble tilskuddsordningene derfor lagt vesentlig om. Tilskuddene til siidaandeler og reinlag ble endret fra ordninger som i stor grad var faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskapning. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kroner). Videre er det rettet oppmerksomhet mot tiltak som skal legge til rette for økt slakting og omsetning av reinkjøtt, ved fortsatt å stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskapning.

I de siste årene har en særlig fremhevet og prioritert næringsrettede tiltak, samt gjennomført en rekke forenklingstiltak i reindrifftsavtalen.

5.2 Reindrifftsavtalen 2021/2022

Rammen for reindrifftsavtalen 2021/2022 er på 164,5 mill. kroner. Dette er en økning på 15 mill. kroner fra foregående avtaleår. Bevilgningen for reindrifftsavtalen 2021/2022 er innarbeidet i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop.nr 189 S (2020-2021), Landbruks- og matdepartementet.

Hovedformålet med reindrifftsavtalen 2021/2022 er å legge til rette for å utvikle reindrifftsneringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I tråd med regjeringsplattformen blir tiltak som støtter opp om økologisk bærekraft prioritert. Gjennom arbeidet med fastsetting av et økologisk bærekraftig reintall er det nå blitt mulig å knytte sammen virkemidlene over reindrifftsavtalen og reindrifftsloven. De siste reindrifftsavtalene har støttet opp om de som har fulgt opp vedtakene om reduksjon, mens de som ikke har fulgt reduksjonskravene ikke har fått tilskudd. De produksjonsrettede tilskuddene har blitt prioritert framfor tilskudd som ikke direkte stimulerer til økt slaktning og omsetning. I avtalen er det en styrking av næringens rammevilkår og et fokus på at reindrifftsneringen skal øke produksjon og lønnsomhet på andre måter enn gjennom økte dyretall. I 2020 var det beitekrise og kriseberedskapen ble styrket i avtalen. Ved inngåelsen av de siste reindrifftsavtalene er det gjennomført en rekke forenklingstiltak. I tillegg har tiltak som støtter opp om de utøverne som har reindrift som hovedvirksomhet blitt prioritert. Reindrifftsavtalen 2021/2022 har også stor oppmerksomhet omkring disse områdene.

Den totale bevilgningen for de kostnadssenkende og direkte tilskuddene er økt fra 95,8 mill. kroner for avtaleåret 2020/21 til 97,7 mill. kroner for avtaleåret 2021/2022.

Avsetning til produksjonspremie økes fra 40,4 mill. kroner til 41,8 mill. kroner, satsen endres fra 36 prosent til 39 prosent av avgiftspliktig salgssinntekt. Avsetningen til kalveslaktetilskuddet går ned fra 24,5 mill. kroner til 23,3 mill. kroner, satsen videreføres med 500 kroner per slaktet kalv. Det avsettes 2,2 mill. kroner til særskilt driftstilskudd til ungdom, dette er en videreføring fra 2020/2021. Etableringstilskudd går ned fra 3,9 mill. kroner til 3,5 mill. kroner, og ektefelle-/samboertillegget økes med 0,1 mill. kroner til 1,2 mill. kroner.

Distriktstilskuddet videreføres med en økning på 2,9 mill. kroner til 24,7 mill. kroner i 2021/2022.

Bevilgningen til Reindrifftsens utviklingsfond (RUF) er på 55,5 mill. kroner i avtaleåret 2021/2022. Tildelingsrammen settes lik bevilgningsrammen. Herunder er det lagt opp til konfliktforebyggende tiltak (1,5 mill. kroner), Reinprogrammet/Utviklingsprogrammet (8,2 mill. kroner), fagbrevordningen (3,5 mill. kroner), markeditiltak (5,0 mill. kroner), pramming (5,5 mill. kroner), lærings- og omsorgsbaserte tjenester (3,0 mill. kroner), optisk klassifisering av rein (0,5 mill. kroner), tilskudd til fjerning av gammelt gjerdemateriell utgår, beredskapsfond (4,5 mill. kroner), frakttilskudd (2,5 mill. kroner), tilskudd til rapportering av rein (0,3 mill. kroner) og arbeid med HMS i reindrifften (2,0 mill. kroner). Totalt sett innebærer dette at 7,15 mill. kroner ikke er øremerket av avtalepartene og skal dekke kostnadene til de øvrige ordningene på RUF.

Avsetningene til velferdsordninger videreføres med 4,0 mill. kroner. Organisasjonstilskuddet videreføres med 7,3 mill. kroner.

5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme

Tabellene 5.3.1 og 5.3.3 viser fordelingen av henholdsvis reindrifftsavtalens ramme og rammen for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fem siste avtaleårene. Tabellene 5.3.2 og 5.3.4 viser foreliggende regnskapstall. Det gjøres oppmerksom på at det ikke vil være samsvar mellom rammefordeling og regnskapstall. Eksempelvis kan et tilskudd som gjelder for avtaleåret 2018/2019 komme til utbetaling først i regnskapsåret 2020. Dette gjelder blant annet i tilfeller der søknadene er mangelfulle og det kreves tilleggsopplysninger før de kan innvilges.

Reindrifftsavtalens ramme er ikke en overslagsbevilgning. Dette innebærer at økt slakting som igjen medfører økte utbetalinger av de produksjonsrettede tilskuddene må finne sin inndekning innenfor gitt ramme. Utbetalingene over disse tilskuddene var større enn gitt bevilgning, særlig i 2016 og 2017. Merforbruket har i hovedsak blitt dekket inn ved en overføring fra Reindrifftsens utviklingsfond. Tilsvarende ble mindreforbruket på de direkte tilskuddsordningene i 2014 og 2015 overført til Reindrifftsens utviklingsfond for å styrke fondets egenkapital. De bevilgningstall som presenteres i kapittel 5 er de bevilgningstall som er fremforhandlet av avtalepartene, og som Stortinget har bevilget gjennom sin behandling av budsjettproposisjon for det enkelte år. Dette innebærer at de budsjettmessige omfordelingene som avtalepartene har gjort i løpet av året, og som Stortinget har gitt sin tilslutning til enten gjennom behandlingen av reindrifftsavtaleproposisjonen eller i nysalderingen på slutten av budsjettåret, ikke fremkommer i oversikten.

De to største postene i reindrifftsavtalen er post 51 Reindrifftsens utviklingsfond og post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd*. Disse to postene omtales nærmere i kapitlene 5.4 og 5.5.

Tabell 5.3.1 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kroner)

Post	Benevnelse	Ramme 2017/18	Ramme 2018/19	Ramme 2019/20	Ramme 2020/21	Ramme 2021/22
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	32,8	33,9	36,6	42,4	55,5
72	Organisasjonstilskudd	6,5	7,5	7,3	7,3	7,3
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	76,7	79,1	88,2	95,8	97,7
79	Velferdsordninger	2,6	2,6	4,0	4,0	4,0
	Sum	118,6	123,1	136,1	149,5	164,5

Tabell 5.3.2 Utbetalinger over reindrifftsavtalens de fire siste årene (mill. kroner)

Post	Benevnelse	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Regnskap 2021*
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	40,3	42,7	80,7	27,2
72	Organisasjonstilskudd	6,5	7,5	7,1	7,2
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	71,0	84,0	83,7	72,3
79	Velferdsordninger	2,3	2,4	2,9	3,0
	Sum	120,1	136,6	174,4	109,7

*Regnskapstall per 1.11.21

Tabellene 5.3.3 og 5.3.4 viser at *Tilskudd til siidaandeler og reinlag* utgjør hoveddelen av post 75. På grunn av beitekrise i 2020 ble det gjort en ekstrabevilgning til Reindriftens Utviklingsfond på 30 millioner i tillegg til at avtalepartene besluttet å overføre 10 millioner fra Reindriftens Utviklingsfonds egenkapital. Dette sees på post 51 som er økt i forhold til rammen.

Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fem siste avtaleårene (mill. kroner)

Benevnelse	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme
	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	62,3	63,0	68,9	74,0	73,0
<i>Produksjonspremie</i>	33,5	33,0	35,5	40,4	41,8
<i>Særskilt driftstilskudd til ungdom</i>	1,4	2,0	2,2	2,2	2,2
<i>Etableringstilskudd</i>	1,9	2,6	4,4	3,9	3,5
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	24,0	24,0	25,6	24,5	23,3
<i>Ektefelletillegg</i>	1,5	1,4	1,2	1,1	1,2
<i>Særskilt driftstilskudd til kvinner</i>	-	-	1,9	1,9	1,0
Distriktstilskudd	11,6	16,1	17,4	21,8	24,7
Fraktilskudd ¹	2,5	2,0	-	-	-
Tilskudd til rapportering av rein ¹	0,3	0,3	-	-	-
Totalt post 75	76,7	79,1	88,2	95,8	97,7

Tabell 5.3.4 Spesifikasjon av regnskapet for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fire siste avtaleårene (mill. kroner)

Benevnelse	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap
	2018	2019	2020	2021*
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	58,0	68,6	67,3	53,7
<i>Produksjonspremie</i>	32,2	35,4	35,1	26,4
<i>Særskilt driftstilskudd til ungdom</i>	1,3	2,2	2,2	2,2
<i>Etableringstilskudd</i>		3,7	3,5	3,1
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	4,4	26,4	25,3	21,1
<i>Ektefelletillegg</i>	19,0	0,9	0,7	0,5
<i>Særskilt driftstilskudd til kvinner</i>	1,1		0,5	0,4
Distriktstilskudd	11,7	15,4	16,4	6,3
Fraktilskudd	1,1	-	-	-
Tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting	0,2	-	-	-
Ekstraordinært tilskudd til siidaandeler og tamreinlag etter beitekrisen i 2020	-	-	-	12,3
Totalt post 75	71,0	84,0	83,7	72,3

*Regnskapstall per 1.11.21

¹ Fra 2018/19 er fraktilskudd og tilskudd til rapportering av rein flyttet til Reindriftens utviklingsfond.

5.4 Reindriftens utviklingsfond

Hovedandelen av bevilgningen på Reindriftens utviklingsfond (RUF) avsettes av avtalepartene til enkelte øremerkede formål. Det resterende av bevilgningen skal benyttes til de formål som sorterer under RUF, men er i utgangspunktet frie midler underlagt fondet. Økonomisk støtte fra Reindriftens utviklingsfond kan innvilges etter ordningene for tilskudd til reindrifftsanlegg, støtte ved omfattende tap av rein i ulykker, tilskudd til utgifter ved foring og flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite¹ og tilskudd til feltbarnehage. Økonomisk støtte kan også innvilges til andre tiltak, som for eksempel sikring av reindriftens beiterett, gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpasning og ressursutnyttelse og tiltak for å fremme likestilling og kvinners situasjon i reindriften. Tabell 5.4.1 gir en oversikt over fordelingen av bevilgningene på fondet de fire siste årene. Enkelte av bevilgningene er gitt av avtalepartene mens andre er RUF-styrets/Landbruksdirektoratets disponeringer på løpende ordninger.

¹ Flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite ble fram til 2020 finansiert med overføringer fra kapittel 1142 post 71 Omstillingstiltak for indre Finnmark.

**Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindriffts utviklingsfond
2016-2019 (1 000 kroner)**

	2017	2018	2019	2020
Konfliktforebyggende tiltak reindrift/jordbruk	1 450	1 450	1 450	1 500
Utviklingsprogrammet	5 500	8 200	8 200	8 200
Fagbrevordning	2 000	2 000	2 766	2 500
Markedsfremmende tiltak	4 000	5 000	5 000	5 000
Tiltak konvensjonsbeiter	1 935	2 800	3 255	3 200
Pramming/transport	3 441	6 218	4 500	4 708
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	800	1 850	1 570	2 970
Reindriffts arealbrukskart	-	300	300	-
Nasjonalt klassifiseringssystem	600	850	640	-
Fjerning gamle og ulovlige gjerder	1 000	1 000	1 000	800
Reindriffts faglig medvirkning	500	200	200	-
Organisasjonsutvikling NRL	750	-	-	-
Tråante 2017 konferanse	1 660	-	-	-
CWD-gjerde	2 100	-	-	-
Trollheimensaken	600	-	-	-
Individmerking av rein	300	-	-	-
Optisk klassifiseringssystem for reinkjøtt	-	1 150	110	1 000
Tilrettelegging distriktsplaner Nordland og Troms	-	150	-	-
Fremtidsrettet rein- og jordbruksdrift i Hedmark/Trøndelag	-	500	-	-
Beredskapsfond	-	-	2 000	41 000
Etablering HMS tjeneste i reindrift	-	-	1 000	1 000
Frakttilskudd	-	-	2 000	2 500
Tilskudd til rapportering	-	-	300	300
Gjennomgang av tidligere utredninger kvinnerettede tiltak	-	200	-	-
Forskning/forskningsformidling	3 679	3 158	150	500
Kvinnerettede tiltak	510	300	277	600
Tråante 2017 torg	-	-	-	-
Feltbarnehager	120	120	87	80
Gjeterhytter	-	-	-	-
Gjerdeanlegg/sperregjerder	272	800	3 176	1 518
Refusjon kursutgifter	100	80	11	50
Administrasjonskost. RUF-styret	100	100	120	60
Administrasjonskost. Økonomisk utvalg	520	600	500	360
Tap av rein i ulykke	636	-	-	141
Juridisk bistand	357	102	416	182
Diverse	1 990	294	891	400
Tilsagn totalt:	34 920	37 422	39 919	78 569

Det går frem av tabellen at de tre største postene på fondet, gjennom hele perioden, er postene Utviklingsprogrammet, Pramming/transport, og Markedstiltak. I 2020 er det en stor økning på posten beredskapsfond, dette er som en følge av beitekrisen det året.

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og verdiskapning

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og verdiskapning, tidligere Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat, ble fra 1. januar 2015 utvidet til også å inkludere Reinprogrammet. Reinprogrammet ble gjort operativt fra høsten 2012. Programmet avløste da det tidligere VSP rein. Programmet skal være tilpasset bedriftenes utfordringer. Samtidig skal reiselivsbasert næringsutvikling i reindrifften, samt samarbeidstiltak mellom reindrifften og foredlingsbedrifter, inngå.

Det ble avsatt en bevilgning på 8,2 mill. kroner over reindrifftsavtalen 2020/21 til Utviklingsprogrammet.

Tabell 5.4.2 viser en oversikt over innvilgede prosjektsøknader over Utviklingsprogrammet i perioden fra programmet startet opp i 2015 og frem til 21.08.2021. Det fremgår av tabellen at det er innvilget totalt 51,4 mill. kroner fordelt på 101 prosjekter. Dette tilsvarer et gjennomsnitt på 508 594 kroner per prosjekt. Av de 101 prosjektene er 42 (42 prosent) lokalisert i Finnmark.

Tabell 5.4.2 Innvilgede prosjektsøknader over Utviklingsprogrammet fra oppstarten i 2015 og frem til 21.08.2021*

Reinbeiteområde	Antall prosjekter	% av ant. prosjekt	Innv. beløp (1 000 kr)	Gj.sn. innv. beløp (kr)
Øst-Finnmark	21	21 %	9 808	467 069
Vest-Finnmark	21	21 %	8 199	390 417
Troms	11	11 %	4 020	365 455
Nordland	7	7 %	1 868	266 786
Nord-Trøndelag	6	6 %	5 755	959 167
Sør-Tr./Hedmark	10	10 %	7 730	773 000
Reinlag	0	0 %	0	0
Overgripende/flere områder	25	25 %	13 988	559 531
Totalt	101	100 %	51 368	508 594

*Regnskapstall per 21.08.2021.

Transport og flytting

Landbruksdirektoratet administrerer på vegne av reindrifftsneringen en avtale med 2Marine AS, om pramming av rein til og fra øyene for sommerbeite. Det geografiske området for ordningen er Vest-Finnmark og Nord-Troms.

Kostnadene ved prammingen økte betydelig som følge av regulerte døgnpriser, fra 3 mill. kroner i 2003 til 6 mill. kroner i 2014. Med bakgrunn i de betydelige økte kostnader til pramming av rein ble det i forbindelse med forhandlingene om reindrifftsavtalen 2014/15 opprettet en arbeidsgruppe som skulle gjennomgå ordningen med pramming. Gruppen foreslo at reintransport skulle opprettholdes etter samme mønster som før, men at det skulle gjennomføres kostnadskutt i transporten ved at seilingsplanen på høsten skulle avkortes. Dette førte til at kostnadene for pramming gikk ned, og i 2017 lå de på 4,6 mill. kroner. I 2018 økte

kostnadene igjen til 6,2 mill. kroner som følge av økte opp- og nedriggingskostnader, samt en økning i prammedøgn. I 2020 er det tildelt 4,5 mill.kroner til pramming og transport.

Forskning og utvikling

Fra og med avtaleåret 2011/12 er det ikke foretatt konkrete avsetninger til forskning og utvikling (FoU) over reindriftsavtalen, men lagt opp til at RUF-styret selv avklarer avsetning til formålet. Dette med unntak av enkelte øremerkinger som avklares under forhandlingene om reindriftsavtalen. I 2011/12 ble det øremerket 0,15 mill. kroner til et forskningsprosjekt på Fosen. I 2012/13, 2013/14 og 2014/15 var øremerkingen på henholdsvis 0,3 mill. kroner, 1,0 mill. kroner og 1,0 mill. kroner til finansiering av NRLs andel i prosjektet «Reindriftens hverdag». I avtalen fra og med 2016/17 er det ikke foretatt konkrete avsetninger.

RUF styret utarbeidet i 2018 en ny handlingsplan for Reindriftens utviklingsfonds midler for FoU. Planen er gjeldende fra og med 2019. Handlingsplanens FoU-områder som er aktuelle for støtte er reindriftens arealbruk, driftsmessige forhold i reindriften og Reinhelse og dyrevelferd.

Tabell 5.4.3 Innvilgede prosjektsøknader til forskning og utvikling i perioden 2019-21, antall prosjekter og beløp (1 000 kroner)

FoU-område	2019		2020		2021*		Totalt	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	Andel av innvilget
Reindriftens arealbruk	1	150	-	-	-	-	150	24 %
Driftsmessige forhold	-	-	2	485	-	-	-	76 %
Reinhelse og dyrevelferd	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	1	150					635	100 %

* Foreløpige tall per 29.08.2021

Tabell 5.4.3 gir en oversikt over innvilgede prosjektsøknader i perioden 2019-2021 innenfor hvert av FoU-områdene. Hoveddelen av forskningsmidlene er benyttet på driftsmessige forhold. Tallene per år inneholder både pågående prosjekter (over flere år) og nye prosjekter. Dette betyr at et prosjekt kan framkomme som innvilget søknad flere år på rad. Antall innvilgede søknader er dermed noe høyere enn antall prosjekter.

Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part

I henhold til forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part kan tilskudd bevilges til bygging av gjerder som verner innmarksareal, kulturbeite, plantefelt og bebygde områder mot reinbeite, under forutsetning av at partene er enige om dette. Under spesielle forhold kan det gis tilskudd også til andre tiltak som vil virke konfliktdepende.

Fra og med 2014 er det Statsforvalteren i Trøndelag som er tilskuddsforvalter. For avtaleåret 2020/21 var avsetningen til konfliktforebyggende tiltak på 1,5 mill. kroner over reindriftsavtalen, og 2 mill. kroner over jordbruksavtalen. Avsetningen skal også dekke kostnadene til administrasjon av ordningen.

Tabell 5.4.4 Innvilgede prosjektsøknader til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og berørt part i perioden 2017-2021, antall prosjekter og beløp (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2017-2020		2021*		Totalt i perioden	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	%-vis fordeling
Polmak/Varanger	4	758	1	56	812	7 %
Karasjok	2	214	0	0	214	2 %
Øst-Finnmark	6	972	1	56	1 028	9 %
Vest-Finnmark	2	157	1	920	1 077	10 %
Troms	3	2 140			2 140	19 %
Nordland	3	821			821	7 %
Nord-Trøndelag	4	823			823	7 %
Sør-Tr./Hedmark	19	5 082	1	88	5 170	48 %
Reinlag	0	0	0	0	0	0 %
Totalt	37	8 287	3	1 064	11 059	100 %

*Foreløpige tall per 16.9.2021

Tabellen viser at en stor andel av de totale bevilgningene til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og jordbruk har gått til Troms og Sør-Trøndelag/Hedmark.

Tilskudd til slakterier

Tilskudd til slakterier er frakttilskudd og tilskudd for rapportering av slaktet rein. Frakttilskuddet forvaltes i henhold til forskrift om tilskudd ved frakt av rein i forbindelse med slaktning. Frakttilskuddet skal i henhold til forskriftens § 1 bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reieneiere i ulike reinbeitedistrikter og reinlag, samt bidra til effektiv slaktning og omsetning av reinkjøtt. Tilskuddet skal også bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter. Rapporteringstilskuddet forvaltes i henhold til Forskrift om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning. Forskriften skal sikre at det foreligger en forvaltningsmessig kontroll av det slakteuttak som kreves for enkelte ordninger over reindrifftsavtalen samt oversikt over lagerbeholdning av reinkjøtt jf. § 1.

Frakttilskudd kan gis ved frakt av levende rein og skrotter i perioden 15. august til og med 31. oktober med en sats på 40 kroner per dyr, og i perioden 1. november til og med 31. mars kan det gis tilskudd til frakt av skrott med en sats på 30 kroner per dyr.

Tabell 5.5.7 og 5.5.8 gir en oversikt over resultatene av tilskuddsbehandlingen for tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene. Det gjøres oppmerksom på at beløpene ikke samsvarer med faktiske utbetalinger i driftsårene som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt, og tabellen viser derfor utbetalingene i kalenderåret.

Tabell 5.4.5 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene, etter utbetalingsår (1 000 kroner)

	2018	2019	2020
Frakt av levende rein	158	850	1 292
Frakt av skrott fra og med 2016/2017	893	1 157	1 095
Totalt	1 051	2 006	2 387

Tabell 5.4.6 Tilskudd for rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning, etter utbetalingsår (1 000 kroner)

	2018	2019	2020
Tilskudd for rapportering	176	207	308
Optisk klassifisering	326	1 395	635

5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

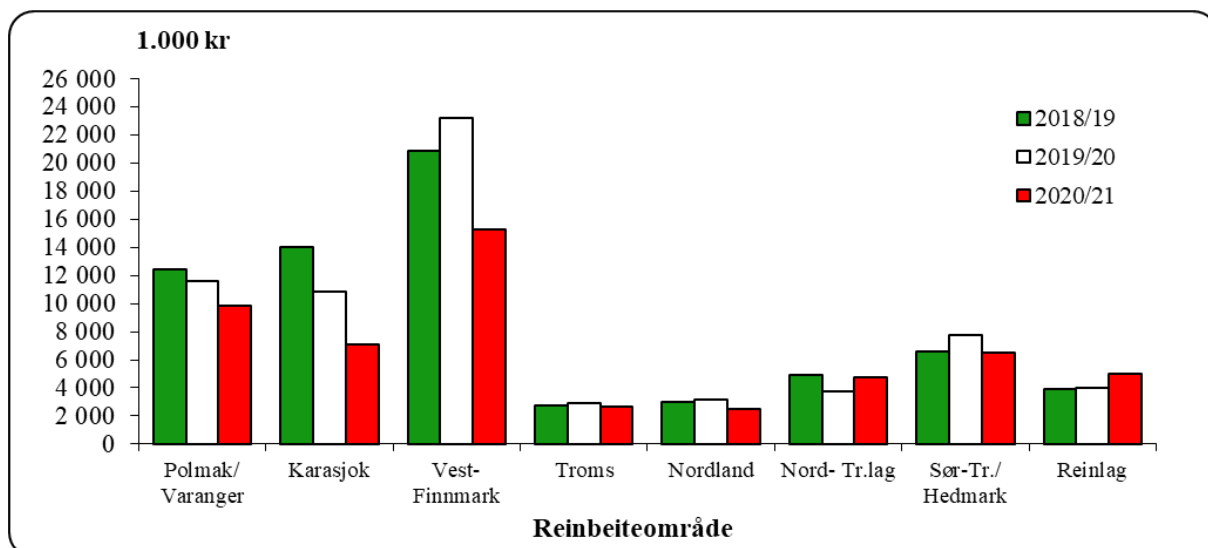
Som vist i tabell 5.3.4 består kap. 1151 post 75 kostnadssenkende og direkte tilskudd av underpostene tilskudd til siidaandeler og reinlag, tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag (distriktstilskudd) og ekstraordinært tilskudd til siidaandeler og tamreinlag etter beitekrisen i 2020. Disse ordningene omtales nærmere i resten av dette kapitlet. For tilskudd til siidaandeler og tamreinlag i driftsåret 2018/2019 viser figurer og tabeller utbetalinger per 01.11.2021.

Tilskudd til siidaandeler og reinlag

Tilskudd til siidaandeler og reinlag skal i henhold til forskrift om tilskudd til siidaandeler og reinlag § 1 bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, kvalitet og produktivitet, samt heve inntekten og virke utjevne mellom enheter i næringen.

Figur 5.5.1 viser resultatet av tilskuddsbehandlingen de tre siste driftsårene. Det fremgår av figuren at tilskuddene er redusert i sammenligningsperioden for alle reinbeiteområdene, sett bort fra reinlagene, sammenlignet med fjoråret.

Det gjøres oppmerksom på at resultatet av tilskuddsbehandlingen for det enkelte driftsåret ikke nødvendigvis samsvarer med de faktiske utbetalinger i driftsåret, som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt.

Figur 5.5.1 Direkte tilskudd til siidaandeler og reinlag de tre siste driftsårene (1 000 kroner)

Tabell 5.5.1 viser resultatene av tilskuddsbehandlingen for siste driftsår (2020/21) mer inngående.

Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og reinlag driftsåret 2020/21¹

Reinbeiteområde	Totalt		Antall innvilget		Avslag	Ikke søkt
	Antall	% ²	Antall	% ³	Antall	Antall
Polmak/Varanger	44	8 %	40	91 %	0	2
Karasjok øst	51	10 %	24	47 %	16	10
Karasjok vest	70	13 %	55	79 %	5	10
Øst-Finnmark	165	31 %	119	72 %	21	22
Kautokeino øst	62	12 %	37	60 %	8	12
Kautokeino midt	91	17 %	63	69 %	22	5
Kautokeino vest	58	11 %	40	69 %	7	11
Vest-Finnmark	211	39 %	140	66 %	37	28
Troms	50	9 %	28	56 %	1	20
Nordland	40	7 %	24	60 %	1	15
Nord-Tr.lag	39	7 %	32	82 %	1	6
Sør-Tr/Hedmark	30	6 %	30	100 %	0	0
Totalt	535	100 %	373	70 %	61	91
Reinlag	4	100 %	4	100 %	0	0

Tabellen viser at 373 av 535 siidaandeler har fått innvilget tilskudd i 2020/21, dette gir et tilslag på 70 prosent. 100 prosent av søknadene fra reinlagene er innvilget. 10 søknader var

¹ Tabellen viser totalt antall siidaandeler, antall siidaandeler som har fått innvilget tilskudd, antall siidaandeler som har fått avslag på tilskudd og antall siidaandeler som ikke har søkt tilskudd

² Andel av totalt antall siidaandeler

³ Andel av antall siidaandeler i reinbeiteområdet/sonen

ikke ferdigbehandlet på tidspunktet tabellen ble laget. For ytterligere informasjon om tilslagsprosent henvises det til tabell 5.5.3.

Tabell 5.5.2 gir en mer detaljert oversikt over de innvilgede tilskuddene til siidaandelene for driftsåret 2020/2021, og totalt for 2019/2020. Tabellen viser antall innvilgede tilskudd per område og gjennomsnittlig innvilget beløp per andel av produksjonspremie og kalveslaktetilskudd for andeler som har fått innvilget tilskudd.

Tabell 5.5.2a Tilskudd til siidaandeler og reinlag driftsåret 2020/21 (innvilget), og totalt for 2019/20, gjennomsnittlig innvilget beløp og antall innvilgede tilskudd

Reinbeiteområde	Produksjonspremie ¹		Kalveslaktetilskudd ²	
	Antall	Beløp	Antall	Beløp
Polmak/Varanger	40	119 160	40	113 210
Karasjok øst	22	31 270	22	14 909
Karasjok vest	53	54 304	52	29 808
Øst-Finnmark	115	72 456	114	56 196
Kautokeino øst	37	60 804	35	43 557
Kautokeino midt	61	44 576	59	30 352
Kautokeino vest	37	71 567	36	48 119
Vest-Finnmark	135	56 421	130	38 827
Troms	27	65 933	24	21 063
Nordland	23	66 570	22	30 317
Nord-Tr.lag	32	75 231	32	58 559
Sør-Tr./Hedmark	30	109 878	30	100 067
Totalt	362	68 962	352	49 722
2019/20	401	82 275	399	56 011
Reinlag	4	354 500	4	887 250
2019/20	4	340 000	4	657 125

Tabellen viser at det er innvilget 362 produksjonspremier og 352 kalveslaktetilskudd i 2020/21. Dette er en reduksjon sammenlignet med året før. Et av tiltakene for å avhjelpe situasjonen etter beitekrisen var at kalveslaktetilskuddet ble endret for driftsåret 2020/21 til å omfatte alle rein. Utbetalt kalveslaktetilskudd ble likevel redusert fra 2019/20 til 2020/21 som følge av reduksjonen i antall innvilgede tilskudd.

¹ I 2020/21 kunne reinlag eller leder av siidaandel innvilges produksjonspremie med inntil 36 prosent av avgiftspliktig salgsinntekt. I 2019/20 var satsen inntil 34 prosent.

² I 2020/21 kunne reinlag eller leder av siidaandel innvilges kalveslaktetilskudd med inntil 500 kroner per slaktet rein. I 2019/20 var satsen inntil 500 kroner per kalv.

Tabell 5.5.3b Tilskudd til siidaandeler og reinlag driftsåret 2020/21 (innvilget), og totalt for 2019/20

Reinbeite- område	Driftstilskudd ungdom ¹	Etablerings tilskudd ²	Ektefelle-/samboer tillegg ³	Driftstilskudd kvinner ⁴
	Antall	Antall	Antall	Antall
Polmak/Varanger	4	5	-	3
Karasjok øst	8	5	1	-
Karasjok vest	9	6	3	-
Øst-Finnmark	21	16	4	3
Kautokeino øst	7	6	1	1
Kautokeino midt	13	10	3	1
Kautokeino vest	5	5	-	1
Vest-Finnmark	25	21	4	3
Troms	2	3	2	1
Nordland	2	-	3	4
Nord-Tr.lag	4	3	2	1
Sør-Tr./Hedmark	-	1	2	2
Totalt	54	44	17	14
<i>2019/20</i>	<i>54</i>	<i>50</i>	<i>24</i>	<i>20</i>

Tabell 5.5.2b viser at det er innvilget 54 driftstilskudd til ungdom, 44 etableringstilskudd, 17 ektefelle-/samboertillegg og 14 driftstilskudd til kvinner i 2020/21.

Tabell 5.5.3 viser andel av tilskudd til siidaandeler og reinlag som er innvilget de fem siste driftsårene. Det påpekes for øvrig at tilskuddsordningen i perioden har inneholdt ulike delordninger, og at vilkårene for å oppnå tilskudd har endret seg over tid.

¹ Særskilt driftstilskudd til ungdom kan utbetales med inntil 40 000 kroner i de siidaandelene der leder er under 30 år per 1. januar i driftsåret. Satsen var lik i 2020/21 og 2019/20.

² Etableringstilskudd ved overdragelse av siidaandel til ny leder som er under 35 år kan utbetales med inntil 80 000 kroner det første året etter overdragelsen, og inntil 65 000 kroner de to påfølgende årene. Satsene var like i 2020/21 og 2019/20.

³ Ektefelle-/samboertillegg kan utbetales med 30 000 kroner i siidaandeler der begge ektefeller/samboere utøver aktiv reindrift i samme siidaandel. Satsen var lik i 2020/21 og 2019/20.

⁴ Særskilt driftstilskudd til kvinner kan innvilges med inntil 25 000 kroner i siidaandeler der kvinnen står som eneste leder. Satsen var lik i 2020/21 og 2019/20.

Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og reinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent)

Reinbeiteområde	Driftsår				
	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21
Polmak/Varanger	100 %	95 %	100 %	100 %	91 %
Karasjok øst	73 %	83 %	83 %	61 %	47 %
Karasjok vest	81 %	84 %	96 %	83 %	79 %
Øst-Finnmark	84 %	87 %	93 %	80 %	72 %
Kautokeino øst	74 %	76 %	82 %	77 %	60 %
Kautokeino midt	85 %	91 %	93 %	77 %	69 %
Kautokeino vest	93 %	88 %	80 %	86 %	69 %
Vest-Finnmark	84 %	86 %	86 %	80 %	66 %
Troms	55 %	55 %	56 %	51 %	56 %
Nordland	69 %	71 %	68 %	68 %	60 %
Nord-Tr.lag	92 %	92 %	95 %	82 %	82 %
Sør-Tr./Hedmark	100 %	87 %	93 %	100 %	100 %
Totalt	81 %	83 %	85 %	78 %	70 %
Reinlag	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Bakgrunns materialet fra statsforvalteren viser at den viktigste årsaken, der årsaken er kjent, til at siidaandelen ikke oppnår tilskudd, er reintall ikke er i samsvar med godkjente bruksregler i 2020/21. Når det gjelder reinlagene, fremgår det av tabell 5.5.3 at tilslagsprosenten har vært 100 prosent gjennom hele sammenligningsperioden.

Tabell 5.5.4 gir en oversikt over avslåtte/manglende søknader om tilskudd til siidaandeler og reinlag for driftsåret 2020/2021. Tabellen viser også hvilke begrunnelser som er gitt for avslaget eller hvorfor det ikke er søkt.

For noen av områdene er det forholdsvis store variasjoner mellom årene. En av årsakene til dette kan være den prosessen man har gått gjennom med reintallsreduksjoner og tilpasning til reduksjonsprosessen. Dette kan ha medført at vilkårene for å motta tilskudd ikke har vært til stede i hele sammenligningsperioden.

Tabell 5.5.5 Tilskudd til siidaandeler og reinlag driftsåret 2019/20, avslag eller ikke søkt

Reinbeiteområde	Antall avslag	Antall ikke søkt	Begrunnelse for avslag:				
			§ 3 ¹	§ 3 ²	§ 3 ³	§ 4	Annet
Polmak/Varanger	0	2	0	0	0	0	1
Karasjok øst	16	10	1	0	0	3	7
Karasjok vest	5	10	0	1	0	3	2
Øst-Finnmark	21	22	1	1	0	6	10
Kautokeino øst	8	12	6	2	1	2	5
Kautokeino midt	22	5	0	3	0	16	0
Kautokeino vest	7	11	0	3	0	1	1
Vest-Finnmark	37	28	6	8	1	19	6
Troms	1	20	0	0	1	0	0
Nordland	1	15	0	1	0	0	0
Nord-Tr.lag	1	6	0	1	0	0	0
Sør-Tr./Hedmark	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	61	91	7	11	2	25	16
Reinlag	0	0	0	0	0	0	0

Det var i alt 162 siidaandeler som ved utarbeidelse av tabell 5.5.4 ikke hadde fått innvilget tilskudd. Av disse var det 10 som ikke var ferdigbehandlet, 91 som ikke hadde søkt og 61 som har fått avslag på sine søknader.

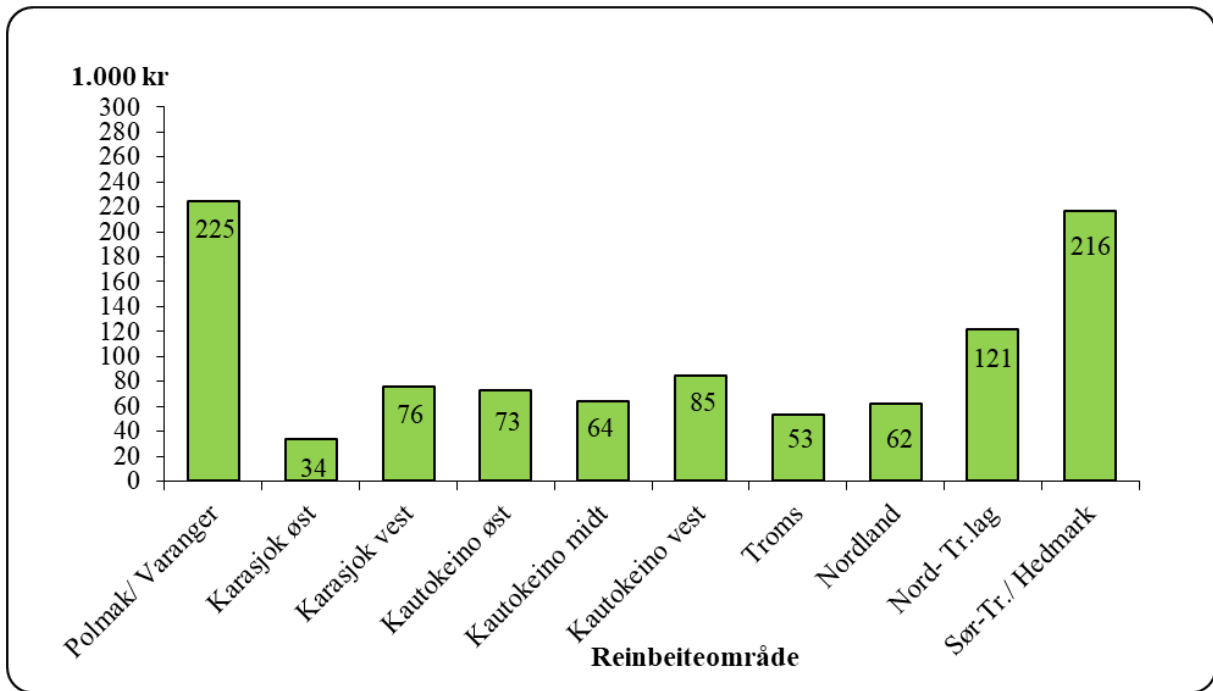
Av disse er 7 avslått som følge av manglende melding om reindrift. Det er 11 avslått som følge av at siidaandelen har en avgiftspliktig inntekt fra salg av rein i innehaver(e)s merke på under 50 000 kroner. Det er 25 avslått som følge av at siidaandelens reintall ikke er i samsvar med godkjente bruksregler, 2 avslått som følge av at siidaandelsleder mottar alderspensjon og 16 avslått som følge av andre årsaker (for eksempel søkt etter søknadsfristens utløp). Inkludert i tallene er også vedtak som er påklaget.

I figurene 5.5.2 og 5.5.3 er tilskuddene til siidaandeler og reinlag for driftsåret 2020/2021 relatert til henholdsvis totalt antall siidaandeler og total kjøttproduksjon per område. Det fremgår av figur 5.5.2 at det er betydelige forskjeller mellom reinbeiteområdene/sonene når det gjelder tilskudd per siidaandel.

¹ Avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke er under 50 000 kroner.

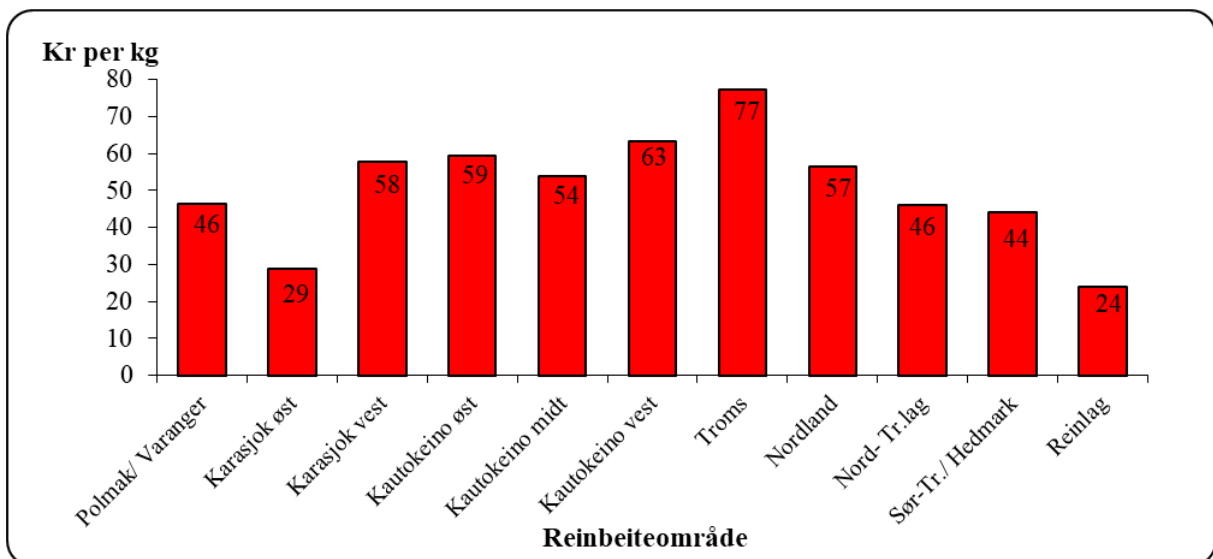
² Reintallet i siidaandelen er ikke i samsvar med reintall fastsatt i godkjente bruksregler.

³ Siidaandelsleder mottar alderspensjon.

Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2020/2021 (per siidaandel)

Tilskuddene til siidaandeler og reinlag er de av tilskuddene til næringen som i størst grad er knyttet til produksjon. Dette innebærer at områder med størst kjøttproduksjon per andel (jf. figur 4.1.1) også oppnår de største tilskuddene per andel. Samtidig innebærer det at tilskuddene per kg produsert kjøtt er noe lavere i disse områdene enn i de øvrige områdene (jf. figur 5.5.3), men her er ikke utslagene like store.

Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og reinlag driftsåret 2020/21 (kroner per kg)

Ekstraordinært tilskudd til siidaandeler og reinlag

For å gi en delvis kompensasjon for de økonomiske konsekvensene av beitekrisen i 2020 ble det i 2021 fastsatt en midlertidig forskrift om ekstraordinært tilskudd til siidaandeler og reinlag. Tilskuddet kunne innvilges med 30 000 kroner per siidaandel og reinlag. I 2021 ble det utbetalt 12,3 mill. kroner etter denne ordningen fordelt mellom 405 siidaandeler og 4 reinlag.

Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag

Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag skal i henhold til forskriftens § 1 bidra til økt medansvar for utvikling av reindriften i bærekraftig retning, balanse mellom reintall og beiter, sikring av arealer og økt lønnsomhet. Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag omfatter tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning, særskilt tilskudd til Trollheimen og avsetning til kriseberedskapsfond. Endringer i satser og vilkår for å motta tilskudd, samt forskyvninger i utbetalingstidspunkt i de forskjellige årene, har betydning for nivået på utbetalingene.

Tabell 5.5.5 gir en oversikt over utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag i perioden 2016-2020.

Tabell 5.5.6 Utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag i perioden 2016-20 (utbetalingsår) (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2016	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	919	944	1 049	1 307	1 379
Karasjok øst	872	704	732	1 011	1 213
Karasjok vest	2 084	1 714	1 711	1 839	1 839
Øst-Finnmark	3 875	3 361	3 492	4 157	4 430
Kautokeino øst	780	1 144	961	977	1 192
Kautokeino midt	2 359	1 884	2 208	3 108	2 979
Kautokeino vest	871	1 157	1 273	1 099	1 384
Vest-Finnmark	4 010	4 185	4 442	5 183	5 555
Troms	956	1 004	1 001	1 590	1 742
Nordland	580	664	538	1 389	1 461
Nord-Tr.lag	719	719	807	995	981
Sør-Tr./Hedmark	1 250	950	851	1 422	1 587
Reinlag	600	600	600	635	640
Totalt	11 988	11 484	11 731	15 370	16 395

Tabell 5.5.6 gir en oversikt over avslåtte/manglende søknader om tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag for driftsåret 2020/2021. Tabellen viser også hvilke begrunnelser som er gitt for avslaget.

Tabell 5.5.7 Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag utbetalingsår 2021, avslag eller ikke søkt

Reinbeiteområde	Antall avslag	Antall ikke søkt	Begrunnelse for avslag:					
			§ 1-2a ¹	§ 1-2b ²	§ 1-2c ³	§ 1-2d ⁴	§ 1-6 ⁵	Annet
Polmak/Varanger	-	-	-	-	-	-	-	-
Karasjok øst	-	1	-	-	-	-	-	-
Karasjok vest	-	-	-	-	-	-	-	-
Øst-Finnmark	-	1	-	-	-	-	-	-
Kautokeino øst	1	-	-	-	-	-	-	1
Kautokeino midt	-	-	-	-	-	-	-	-
Kautokeino vest	-	-	-	-	-	-	-	-
Vest-Finnmark	1	-	-	-	-	-	-	-
Troms	-	1	-	-	-	-	-	-
Nordland	-	3	-	-	-	-	-	-
Nord-Tr.lag	-	1	-	-	-	-	-	-
Sør-Tr./Hedmark	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	1	6	-	-	-	-	-	1
Reinlag	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Reinbeitedistriktet/reinlaget er ikke i drift

² Reinbeitedistriktet/reinlaget har ikke vedtatt distriktsplan og sendt siste oppdaterte versjon til statsforvalteren

³ Statsforvalteren har ikke fått oversendt revisorgodkjent regnskap for foregående år

⁴ Reinbeitedistriktet/reinlaget har ikke avsatt midler til kriseberedskapsfond

⁵ Søkt etter fristen

6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften

Kapittel 6 gir en oversikt over de langsiktige utviklingstrekkene for reindriften økonomi i perioden 2011-2020. Dette materialet setter regnskapstallene for 2020, som er presentert i kapittel 4, inn i en lengre tidsperiode. Det øvrige tallmaterialet som ligger til grunn for presentasjonene i dette kapitlet, er tidligere publisert i de årlige totalregnskapene.

For at tallene skal være sammenlignbare, er alle verdier regnet om til faste 2020 kroner ved hjelp av konsumprisindeksen. Inndelingen i kapitlet er kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger, kostnader, resultat (vederlag til arbeid og egenkapital) og markedsforhold.

Slakteriene gjennomførte en omlegging av prisene ved rapportering av slakt fra driftsåret 2002/03, hvor de gikk over fra å rapportere nettopriser til å rapportere bruttopriser. Med bruttopriser menes pris til reieneier inkludert slakte- og evt. fraktomkostninger. Fra og med 2016 er det igjen nettoprisen som blir brukt.

I 2016 er det brudd i prisbildet, og vi viser til nærmere omtale av dette under avsnitt for pris i kapittel 3.2.

6.1 Kjøttinntekter

Figur 6.1.1 viser kjøttinntektene og prisens utvikling (uten bonus) i perioden 2011-2020.

I slaktesesongen 2009 var det store utfordringer i forhold til pris, markedsandeler og systemet rundt distribusjon av reinkjøtt. Ved starten av slaktesesongen 2010 var det fortsatt utfordringer og som følge av svak likviditet hos slakteriene i Finnmark var det flere reieneier som ikke fikk mulighet til å slakte

Utover de problemer reieneierne sto overfor knyttet til oppfølging av bruksreglene og faren for at reien ble sluppet inn på vinterbeitene, ville manglende slakting sette flere reindriftsfamilier i en vanskelig økonomisk situasjon. På bakgrunn av de nevnte forhold var det behov for å sette inn tiltak som omgående la til rette for at reieneierne fikk slaktet. Partene ble derfor enige om å etablere en midlertidig reguleringsordning. Den midlertidige reguleringsordningen bidro til en reduksjon i reinkjøttprisen og å gjenskepe markedsbalansen for reinkjøtt. Denne reguleringsordningen varte frem til 31 mars 2011.

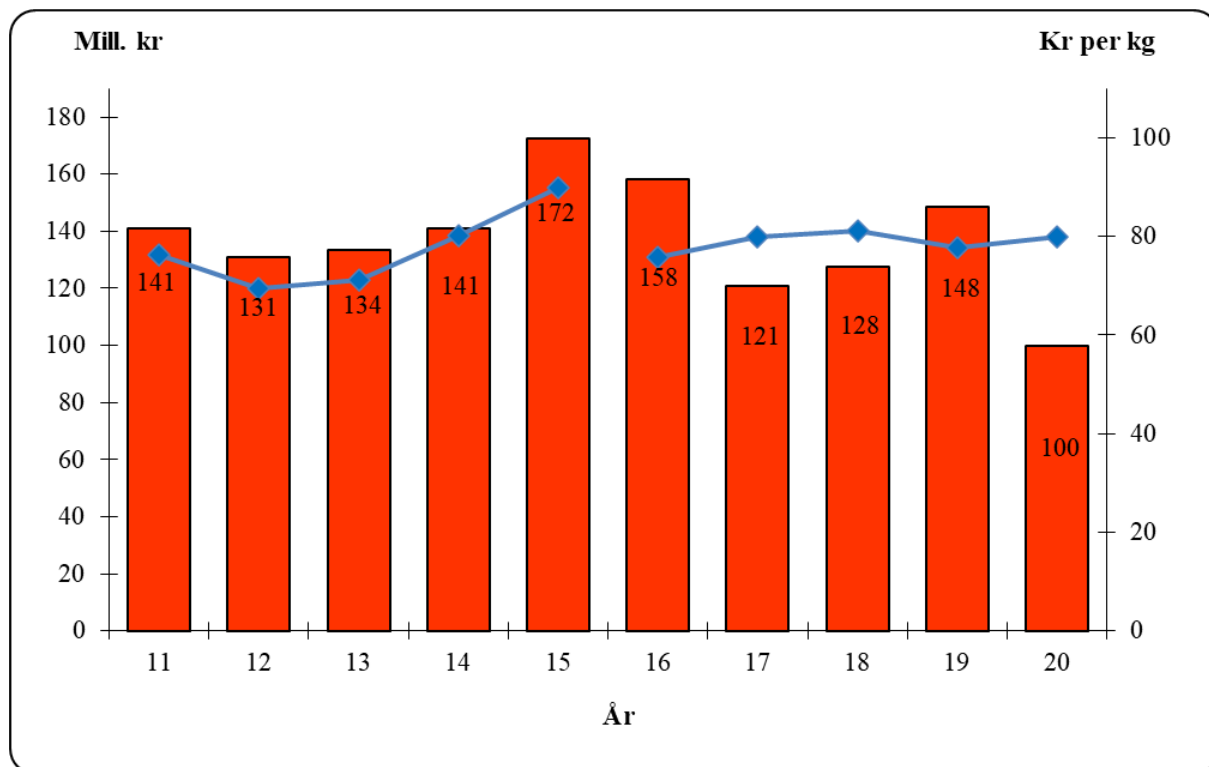
I 2017 førte en vanskelig vår med nedising av beiter til spredning av rein, samt reduksjon i kalveproduksjon og vinterslakt, til en betydelig reduksjon i slakteuttaket.

Reduksjonen i slakteuttak i 2020 skyldes beitekrise i de fleste distrikter i Troms og Finnmark og Nordland dette året. I Trøndelag ble det ikke erklært beitekrise, men det var vanskelige beiteforhold i reinbeiteområdet Sør-Trøndelag/Hedmark. Reinlagene i Sør-Norge hadde også krevende driftsforhold på våren.

Prisen på reinkjøtt hadde en negativ utvikling til og med 2012. Etter den tid økte prisen og var i 2015 oppe på 80,28 kroner per kg omsatt via slakteri. Dette er en økning på 37,54

prosentpoeng på tre år. Denne prisøkningen sammenholdt med økt slakteuttak førte til en positiv inntektsutvikling.

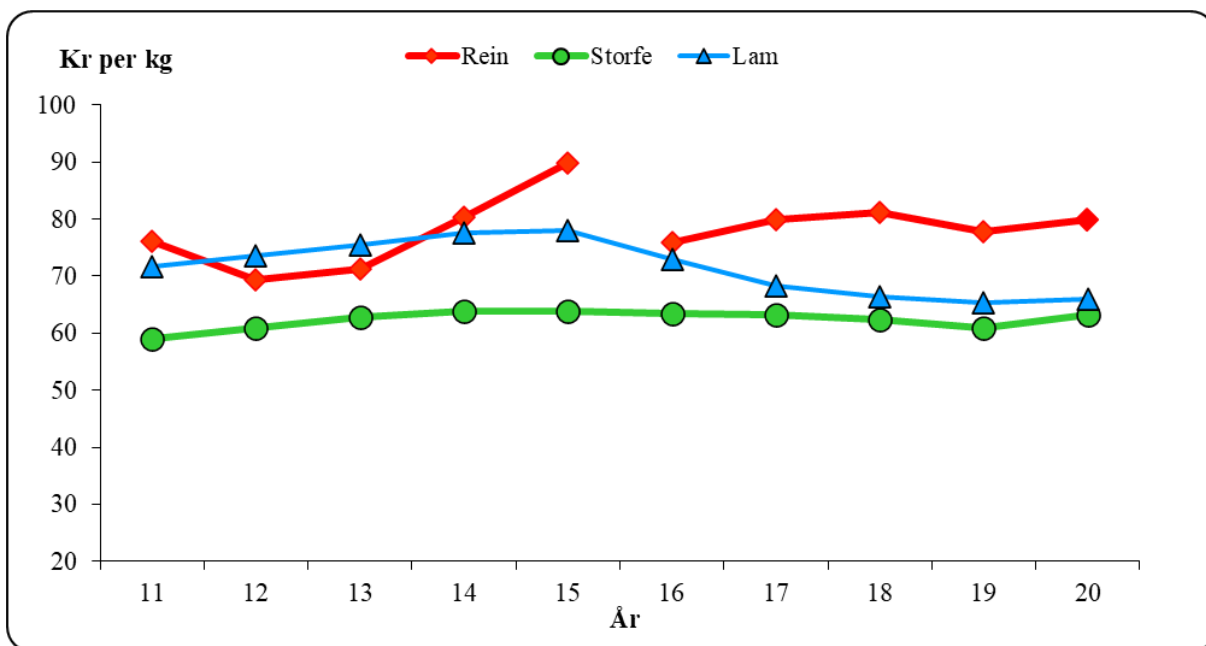
Som nevnt er prisen fra og med 2016 en nettopris, og derfor lavere enn de foregående årene. Fra 2018 til 2019 ble prisen redusert fra 78,13 kroner per kg til 76,94 kroner per kg. En av grunnene til prisreduksjonen var at et av Finnmarks største slakterier gikk konkurs sommeren 2019. Fra 2019 til 2020 økte prisen med 2,87 kroner per kg.

Figur 6.1.1 Reindriftens kjøttinntekter i perioden 2011-2020 (søylar), sammenholdt med prisutviklingen (produsentpris inklusive tilskudd) (kurve) (2020 kroner)

Priser

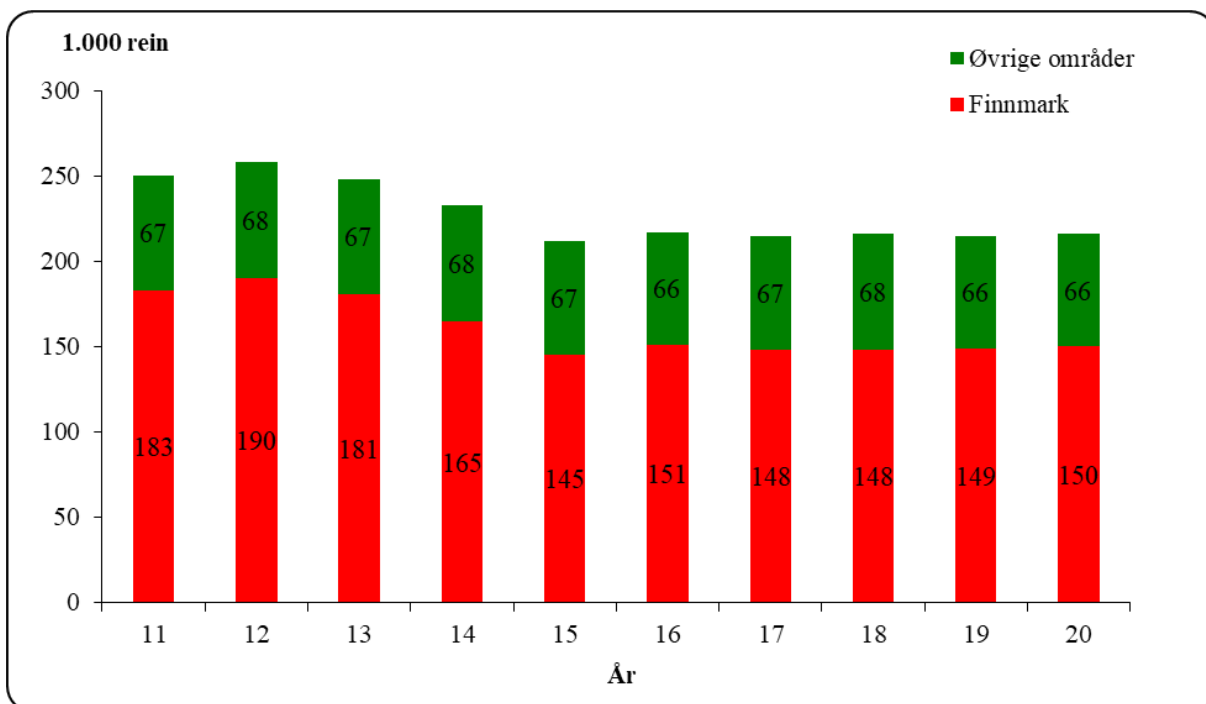
Figur 6.1.2 viser produsentpriser for kjøtt av rein, storfe og lam. Det fremgår av figuren at prisutviklingen for storfe og lam følger omtrent samme tendens, mens prisen for reinkjøtt de siste årene varierer mer. Prisutviklingen for reinkjøtt synes å være uavhengig av prisutviklingen for storfe- og lammekjøtt, men mer avhengig av markedsforhold og markedsarbeid.

Figur 6.1.2 Produsentpris for kjøtt av rein, storfe og lam, eksklusive tilskudd (2020 kroner) Kilde: Landbruksdirektoratet

Produsert kvantum

Figur 6.1.3. viser utvikling av reintallet fra 2011 til 2020. Figuren viser at reintallet har vært stabilt i områdene sør for Finnmark. Reintallet i Finnmark har i større grad variert, med lavest og høyest reintall i henholdsvis 2015 og 2012 i sammenligningsperioden. Svingningen disse årene er et tydelig resultat av arbeidet og prosessene omkring reintallsreduksjonene.

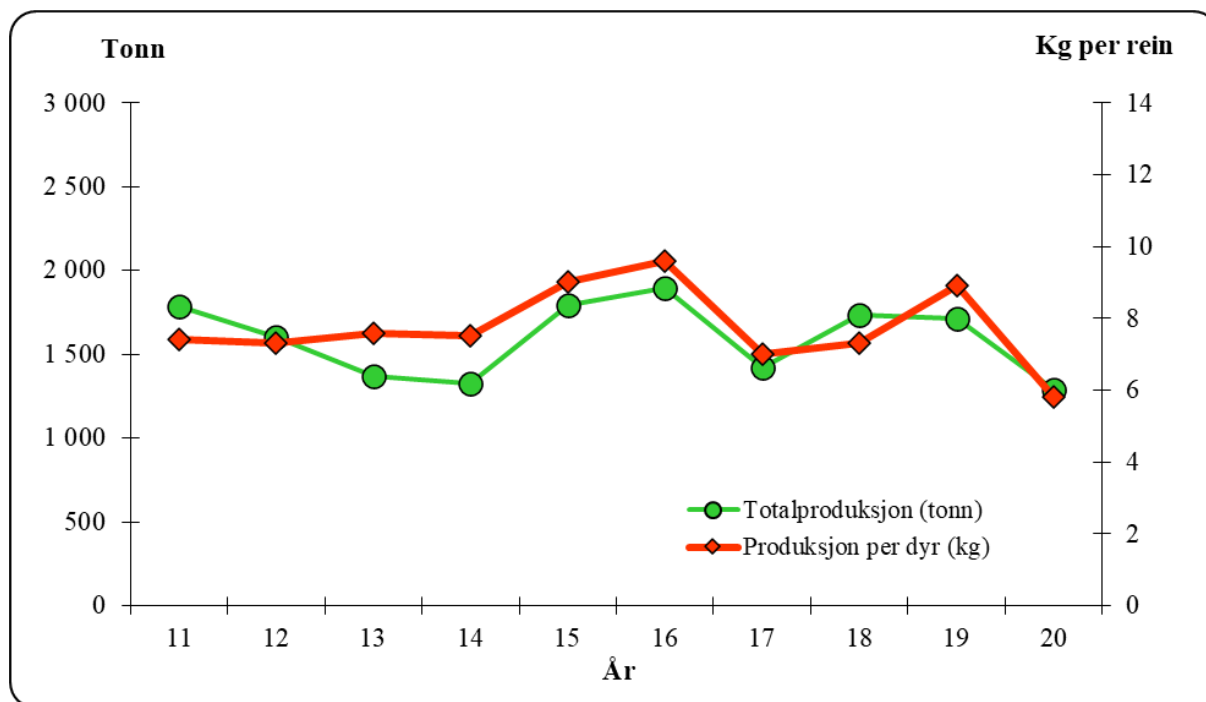

Figur 6.1.3 Utvikling i reintall per 31. mars i perioden 2010-2019 (korrigert reintall)

Et optimalt dyretall i forhold til tilgjengelige beiteressurser er vesentlig for produksjon og utbytte. Både et for høyt og et for lavt dyretall gir en lavere avkastning på lang sikt. På kort sikt er det imidlertid mulig å oppnå gevinst selv ved et for høyt reintall. Dette har sammenheng med at beitene ikke bare har en årlig tilvekst, men også representerer en lagret ressurs. En slik utnyttning bygger da på forbruk av denne "grunnkapitalen".

Med samme beitebelastning kan produktiviteten økes ved endring av reinflokkens kjønns- og alderssammensetning. Det vises til ressursregnskap for reindriftsnæringen for nærmere omtale av disse forholdene.

Figur 6.1.4 viser totalproduksjon og produksjon per dyr i vårflokk. Med produksjon menes summen av kjøttproduksjon og endringer i den samlede livdyrverdien.

Figur 6.1.4 Totalproduksjon (tonn) og produksjon per dyr i vårflokk (kg per rein)

Det fremgår av figur 6.1.4 at det gjennom hele perioden har vært varierende produksjonsmengde. I 2020 ble totalproduksjonen og produksjonen per dyr redusert med henholdsvis 25 og 35 prosent.

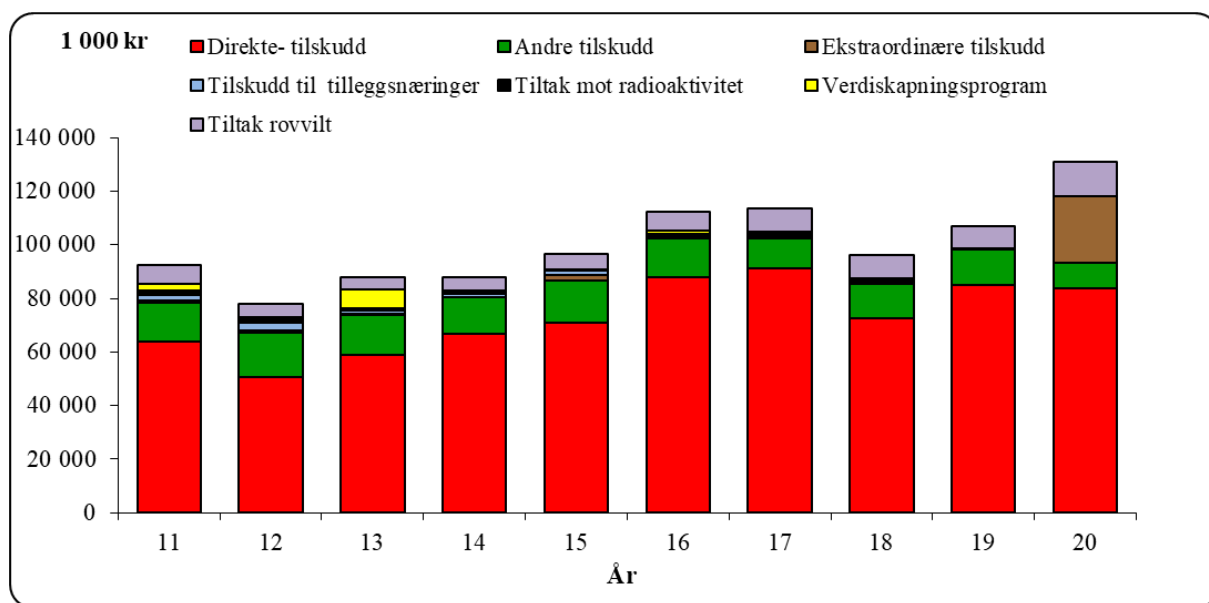
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet

Inntektsoverføringer

I totalregnskapet grupperes de statlige inntektsoverføringene i postene direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tilskudd til tilleggsnæringer, tilskudd fra Utviklingsprogrammet, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovvilt. Posten direkte tilskudd omfatter distriktstilskudd, produksjonspremie, særskilt driftstilskudd til ungdom, etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, særskilt tilskudd for Vest-Finnmark (fra og med driftsåret 2009/2010 til og med 2011/2012), ektefelle tillegg og særskilt driftstilskudd til kvinner. Posten andre tilskudd omfatter tilskudd til investeringer, tilskudd til

pramming/flytting, tilskudd til tiltak innenfor konvensjonsbeiteområdene, utdanningsstipend (ingen utbetalinger etter 2011), fagbrevordning i reindriften, tilskudd til feltbarnehage og tilskudd til innløsning av siidaandel (ingen utbetalinger etter 2014). Ekstraordinære tilskudd omfatter i hovedsak overføringer i forbindelse med uvanlig store tap, bortsett fra i 2020 hvor posten hovedsakelig omfatter ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap.

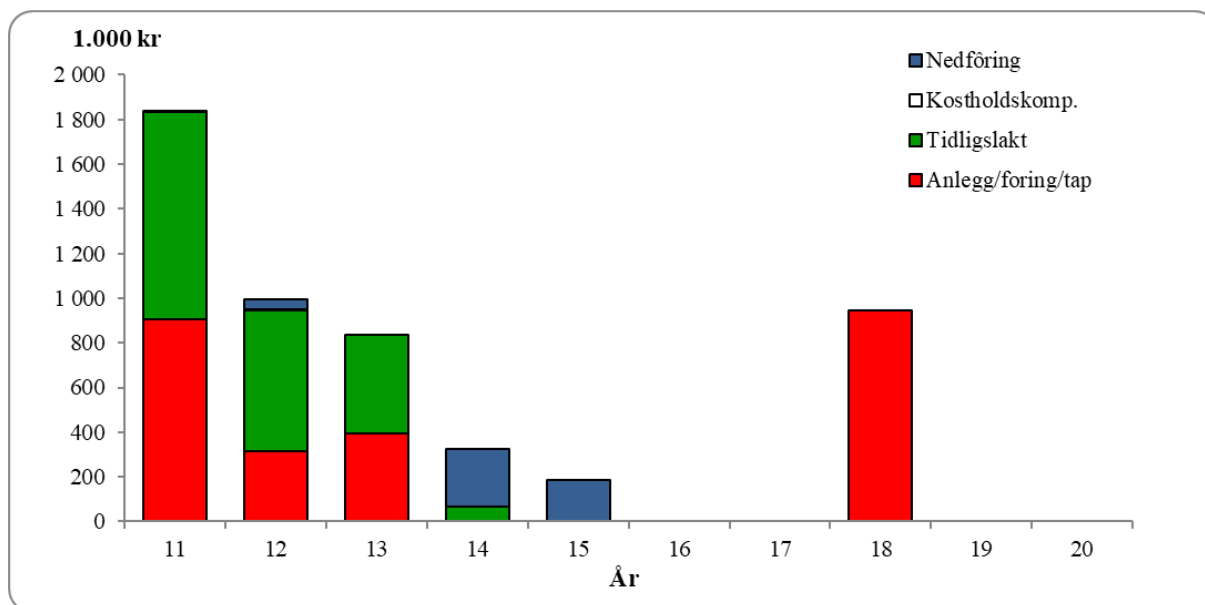
Figur 6.2.1 viser utviklingen for de totale inntektsoverføringene og for de ulike tilskuddsformene i perioden fra 2011 til 2020, alt oppgitt i 2020 kroner. Det framkommer av figuren at de direkte tilskuddene har variert en del i perioden, mens gruppen med andre tilskudd har i hovedsak holdt seg stabil. Variasjonen i de direkte tilskuddene kommer nok som en følge av endringer i ordninger over tid, men også som en følge av variasjoner i slakteuttak og produksjon.

Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektsvirkning i perioden 2011-2020 (2020 kroner)

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Reindriften ble i 1986 hardt rammet av radioaktiv forurensing etter Tsjernobylulykken. I juli 1986 fattet derfor regjeringen et prinsippvedtak om at den enkelte produsent skulle holdes økonomisk skadesløs ved gjennomføring av nødvendige skadebegrensende tiltak etter ulykken. Forurensingen rammet særlig hardt områder på Sør-Helgeland og sørover. På bakgrunn av dette er det gitt årlige kompensasjoner til reineiere som gjennomfører tiltak for å redusere radioaktivitetsnivået i reinflokken. I ordningens funksjonstid har det vært gjort flere endringer.

Figur 6.2.2 Tiltakskostnader mot radioaktivitet i perioden 2011-2020 (2020 kroner)

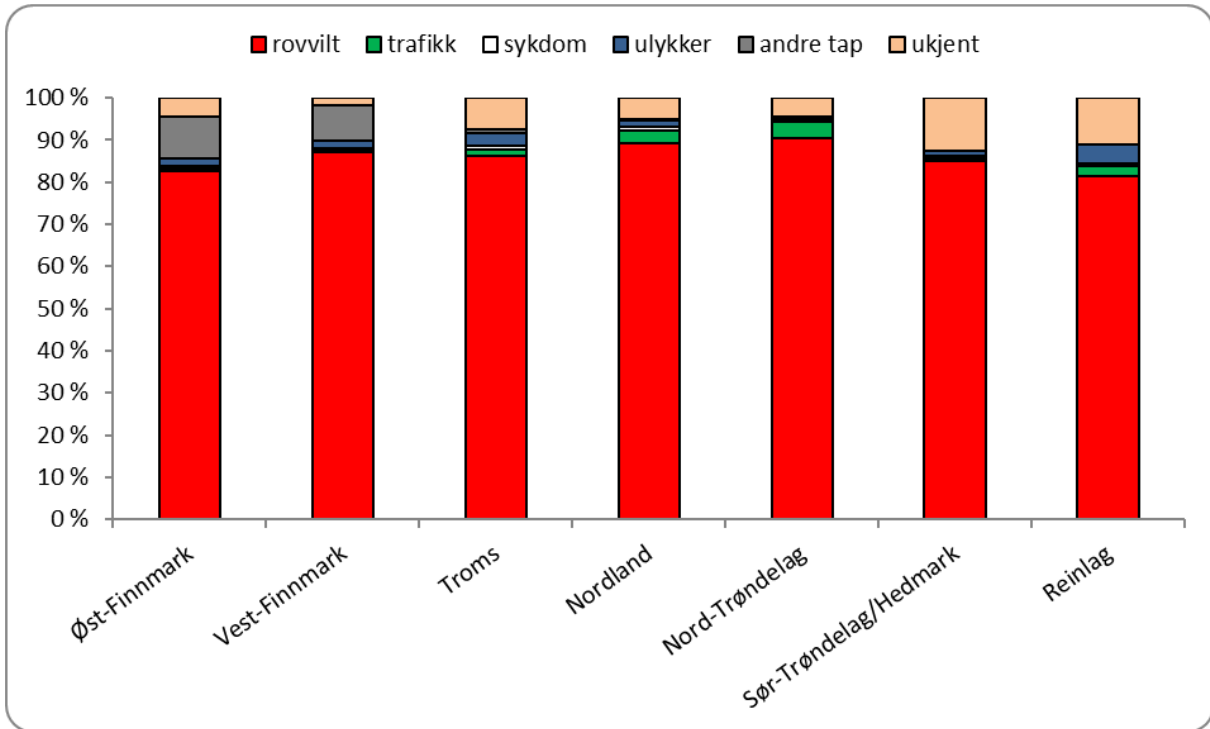
Figur 6.2.2 viser at utbetalingene har vært sterkt nedadgående i sammenligningsperioden og i de siste årene har de målte verdier av radioaktivitet vært under grensen for iverksettelse av tiltak. I 2018 ble det likevel vedtatt og utbetalt kompensasjon for ekstrakostnader til oppføring av anlegg for gjennomføring av utsatt slakt som følge av radioaktivitet i reinkjøtt.

6.3 Rovvilt

Innrapporterte tap til fredet rovvilt

Det er mange årsaker til at rein tapes, de viktigste er rovvilt, sykdom, ulykker, tyveri og ugunstige vær- og beiteforhold. I samtlige reinbeiteområder oppgir næringen at rovvilt står for den største andelen av de totale tapene. Hovedårsaken til at reindriftnæringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at rein er det eneste beitedyret som finner sin næring i utmark hele året. Dette innebærer at driftsformen i seg selv gir økt tapsrisiko, og det gjør reindriftnæringen spesielt sårbar ved økning i rovviltstammene. Det finnes få taksforebyggende tiltak som er effektive for reindriften. Tiltakene er ofte kostnadskrevende, og de kommer ofte i konflikt med reindriftnæringens tradisjonelle driftsmåter. Fremtidens rovviltforvaltning må legge til rette for å opprettholde en bærekraftig reindrift basert på næringens tradisjonelle driftsmåter.

Figur 6.3.1 viser samlede tap av rein i driftsåret 2020/2021 (innrapporterte tap) fordelt på tapsårsak. På grunn av at opplysningene er hentet fra melding om reindrift presenteres de for driftsåret i denne figuren.

Figur 6.3.1 Innrapporterte tap av rein i driftsåret 2020/21 fordelt på tapsårsak (prosent)

Av figuren går det fram at rovvilt er hovedårsak til tapene, og andelen innrapporterte rovvilttap for reinbeiteområdene samlet er 86 prosent av de innrapporterte totale tapene. Det fremgår også av figuren at andelen innrapporterte rovvilttap i driftsåret 2020/2021 er størst i Nord Trøndelag og Nordland, med oppgitt rovvilttap på henholdsvis 91 prosent og 89 prosent av totalt innrapporterte tap.

Tabell 6.3.1 viser utviklingen i innrapporterte rovvilttap i forhold til totale innrapporterte tap for driftsårene i perioden 2016/2017-2020/2021

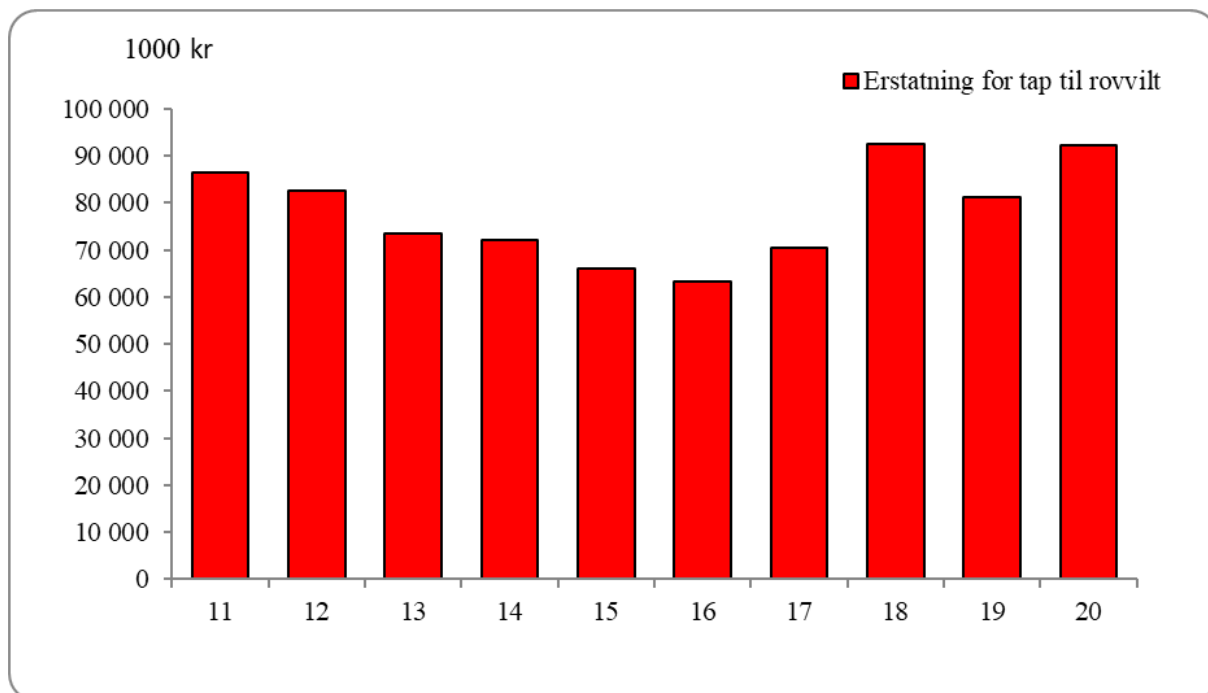
Tabell 6.3.1 Innrapporterte rovvilttap i forhold til innrapporterte totale tap (prosent)

Reinbeiteområde	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/2021
Øst-Finnmark	88 %	81 %	88 %	85 %	83 %
Vest-Finnmark	88 %	86 %	90 %	86 %	87 %
Finnmark	88 %	84 %	89 %	86 %	85 %
Troms	89 %	88 %	85 %	86 %	86 %
Nordland	93 %	91 %	92 %	89 %	89 %
Nord-Trøndelag	94 %	93 %	88 %	92 %	91 %
Sør-Tr./Hedmark	84 %	82 %	84 %	84 %	85 %
Reinlag	53 %	41 %	51 %	83 %	77 %
Totalt	89 %	85 %	89 %	86 %	86 %

Av tabellen framgår det at andelen innrapporterte rovvilttap i 2020/21 totalt er på 86 prosent av de samlede tapene, samme andel som fjoråret.

Erstatningsutbetalinger for rovvilttap

Figur 6.3.2 viser utviklingen i utbetalte rovvilterstatninger fra Miljødirektoratet i den siste tiårsperioden.

Figur 6.3.2 Utbetalte rovvilterstatninger til reindriftsnæringen i perioden 2011-2020 (2020 kroner)

Det går fram av figuren at erstatningsutbetalingene var lavest i sammenligningsperioden i 2016 (63,4 mill. kroner) og høyest i 2018 (927 mill. kroner). Det er vanskelig å dokumentere tap av rein til rovvilt, og dokumentasjonskravet er strengt. Dokumentasjonsandelen for rovvilttap er dermed lav. Det er i første rekke sannsynliggjorte tap som erstattes.

Erstatningene økte i perioden før 2008. Dette skyldes økende rovvilttap, men kanskje i enda sterkere grad, at dokumentasjon av tap gjennom forskningsprosjekter og utredninger i tapsutsatte områder har gitt økt aksept for sannsynliggjorte tap. Erstatningsatsene har også økt i perioden.

Tabell 6.3.2 viser erstattede rovvilttap i forhold til innrapporterte rovvilttap.

Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til innrapporterte rovvilttap (prosent)

Reinbeiteområde	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Øst-Finnmark	25 %	33 %	26 %	20 %	21 %
Vest-Finnmark	19 %	16 %	26 %	23 %	25 %
Finnmark	21 %	23 %	26 %	21 %	23 %
Troms	41 %	41 %	39 %	40 %	41 %
Nordland	47 %	42 %	45 %	46 %	53 %
Nord-Trøndelag	48 %	44 %	40 %	41 %	46 %
Sør-Tr./Hedmark	45 %	35 %	36 %	28 %	45 %
Reinlag	51 %	56 %	49 %	42 %	21 %
Totalt	29 %	29 %	31 %	27 %	31 %

Tabell 6.3.2b Erstatte rovvilt tap i forhold til oppgitte rovvilt tap (Antall dyr)

Reinbeite- område	Erstattet 2016/17	Oppgitt 2016/17	Erstattet 2017/18	Oppgitt 2017/18	Erstattet 2018/19	Oppgitt 2018/19	Erstattet 2019/20	Oppgitt 2019/20
Øst- Finnmark	5 085	15 283	5 896	22 326	3 563	18 043	3 904	18 403
Vest- Finnmark	4 017	25 157	7 176	27 352	6 086	27 044	6 197	24 887
Finnmark	9 102	40 440	13 072	49 678	9 649	45 087	10 101	43 290
Troms	2 196	5 403	2 206	5 646	2 151	5 392	2 027	4 911
Nordland	3 021	7 109	3 027	6 679	2 960	6 390	3 264	6 212
Nord- Trøndelag	2 311	5 301	2 131	5 382	2 054	4 971	2 607	5 666
Sør-Tr./ Hedmark	677	1 955	689	1 906	689	2 441	1 340	2 977
Reinlag	126	224	110	226	117	278	127	610
Totalt	17 433	60 432	21 235	69 517	17 620	64 559	19 466	63 666

Fra og med driftsåret 2014/2015 kunne erstatningsutmålingen ta hensyn til hvorvidt siidaandelen har fulgt opp sine pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintallet. Dette er først og fremst aktuelt for siidaandeler i Finnmark. Et ulovlig høyt reintall vil anses som et brudd på reindriftsloven, noe som kan føre til avkortning av rovvilterstatningen. En eventuell avkortning vurderes av statsforvalteren i sin saksbehandling av erstatningssøknadene, men det skal da vurderes hvorvidt der er en årsakssammenheng mellom siidaandelens overtredelse av reindriftsloven og rovvilttapet. Dyr som er dokumentert tapt til rovdyr, skal uansett erstattes fullt ut uten eventuell avkortning.

Tabell 6.3.3 viser en oversikt over rovvilt og antall rein i samisk reindrift i de ulike fylkene. Tallene for rovvilt er hentet fra Rovdata, og de ulike rovdypene er ulikt fordelt på antall individer, antall familiegrupper, bestandsestimat og antall hekkende par. Tidsanvisningen er også ulik for noen av gruppene. Noen av tallene er estimater eller anslag, mens andre er dyr påvist eller foreløpig dokumentert og kartlagt.

Tabell 6.3.3 Rovvilt og reintall i samisk reindrift

Fylke	Reintall i 2020	Gaupe – antall familiegrupper i 2020/2021	Jerv – bestandsestimat for årene 2019-2021
Finnmark	150 052	2	83,5
Troms	12 340	4	
Nordland	14 079	10	64,7
Trøndelag/Hedmark/Møre og Romsdal	39 816	26,5	190,1
Sum	216 287	42,50	338,3

Tabell 6.3.3 forts. Rovvilt og reintall i samisk reindrift

Fylke	Bjørn – antall individer i 2020	Ulv – antall individer vinteren 2018/2019	Kongeørn – antall hekkende par i perioden 2015-2019
Finnmark	59	-	119
Troms	7	-	137
Nordland	3	-	120
Trøndelag/Hedmark/Møre og Romsdal	81	81-86	259
Sum	150	81-86	635

- Gaupe er antall familiegupper av gaupe påvist før jakt.
- Jerv er bestandsestimat på antall jerv for årene 2019-2021.
- Bjørn er antall identifiserte individer.
- Ulv er antall foreløpige dokumenterte og kartlagte ulv i Norge vinteren 2018/2019, noen av individene har tilhold i både Norge og Sverige.
- Tallene på Gaupe, jerv, bjørn og ulv har vi fått fra Rovdata.
- Kongeørn er anslagsvis antall hekkende par i perioden 2015-2019.

Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak

Økonomisk utvalg kommenterer her kort de tiltakene som statsforvalteren har gitt økonomisk støtte til siste år. Formålet med tilskuddsordningen er å sikre iverksettelse av effektive tapsforebyggende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan forårsake på produksjonsdyr. Tiltak mot rovvilt er ressurskrevende. Det er visse typer tiltak som har effekter i perioder av driftsåret. Vinter- og vårperioden er da viktig, og tiltak som har vært gjort i forbindelse med denne perioden er utvidet tilsyn i kombinasjon med fôring i området. Jf. tabell 4.2.5 er dette det tiltaket som har hatt mest oppslutning, og de som har gitt tilbakemeldinger om tiltaket melder om reduserte tap. Andre gjennomførte tiltak er tidlig slakting, flytting av rein fra kritiske områder og andre tiltak. Utvidet tilsyn alene skal ikke støttes økonomisk, men kan støttes i kombinasjon med andre tiltak. For at tilskudd skal kunne gis må det omsøkte tiltaket ha en direkte taps- og forebyggende effekt.

6.4 Erstatninger

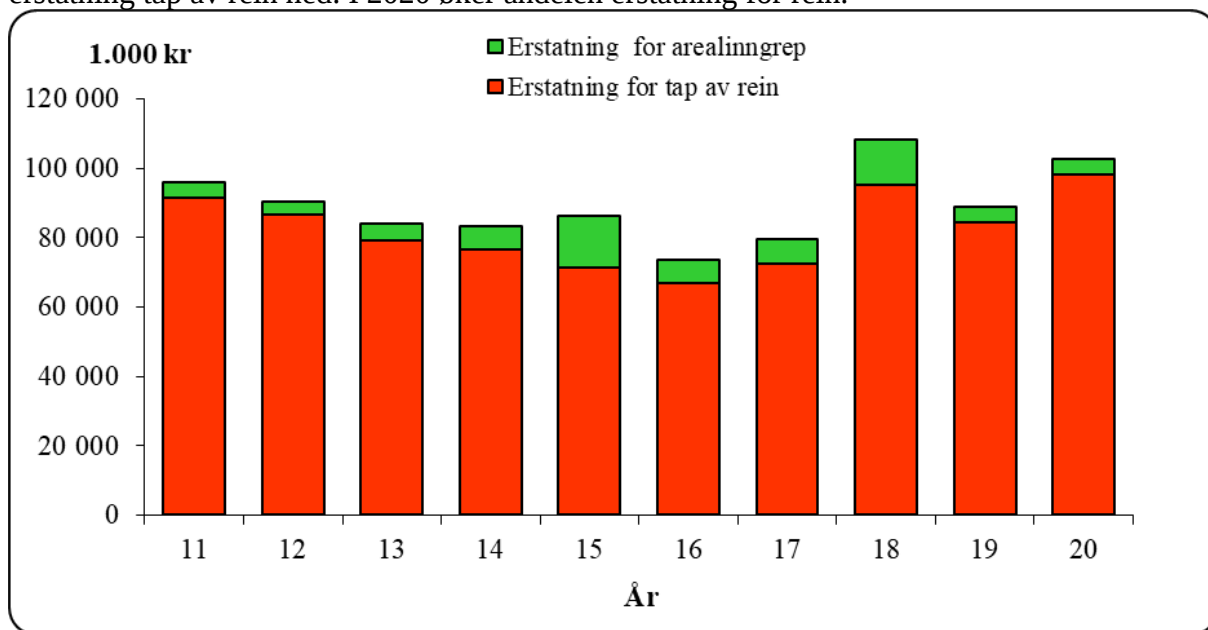
I totalregnskapet grupperes erstatningene i postene erstatninger for tap av dyr og erstatninger for arealinngrep.

Figur 6.4.1 viser utviklingen for erstatningsutbetalingene i perioden fra 2011 til 2020.

Vi ser at arealerstatningene har holdt seg forholdsvis stabile i årene etter 2011. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at tallene er usikre, da andel leverte distriktsregnskap og hvem som leverer disse, varierer fra år til år. De største utbetalingene for arealinngrep har vært i 2015 og 2018.

Figuren viser at erstatning for tap av rein utgjør den klart største andelen av de totale erstatningsutbetalingene. Fra 2011 til 2014 var de totale erstatningsutbetalingene nedadgående.

I 2015 økte erstatningsutbetalingene for arealinngrep, noe som medførte en økning i de totale utbetalingene. I 2016 var det registrert reduksjon i erstatninger for arealinngrep, samt en liten reduksjon i utbetalingene for tap av rein. I 2017 økte erstatningene for tap av rein, mens erstatninger for arealinngrep var på omtrent samme nivå som året før. I 2018 økte både erstatninger for tap av rein og arealinngrep. I 2019 går både erstatning for arealinngrep og erstatning tap av rein ned. I 2020 øker andelen erstatning for rein.

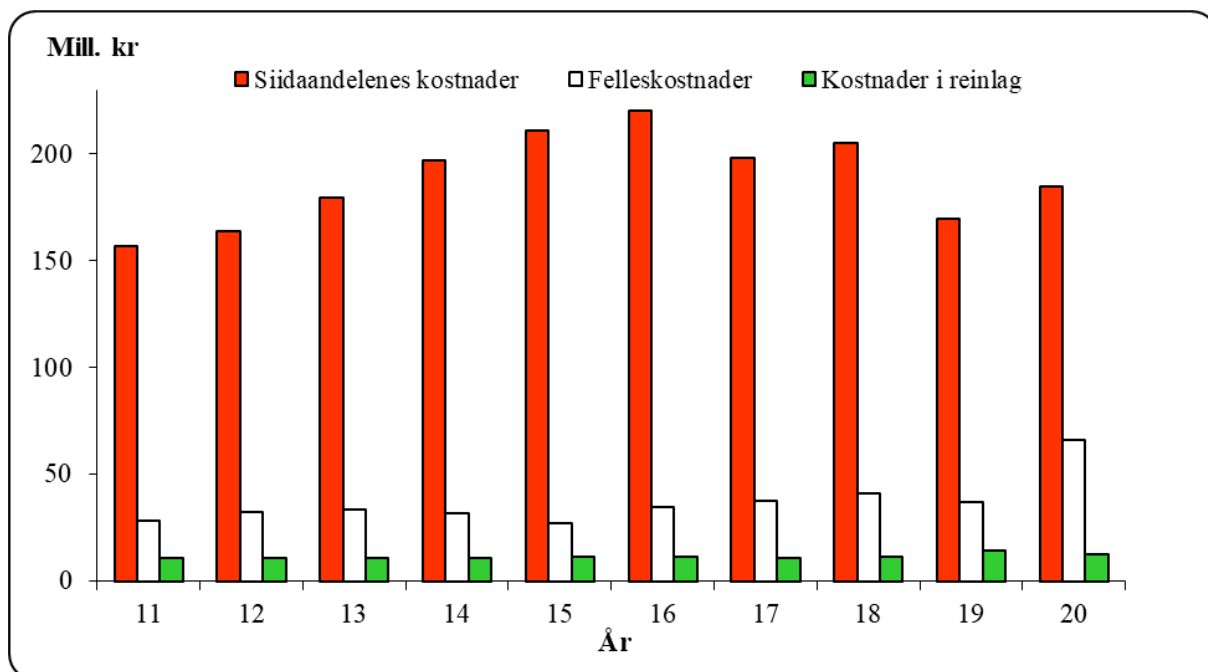

Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 2011-2020 (2020 kroner)

6.5 Kostnader

Totale kostnader

De totale kostnadene er summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader (distrikter, fond mv.) og kostnader i reinlag. Figur 6.5.1 viser utviklingen for hver av disse kostnadsgruppene.

Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindriftnæringen i perioden 2011-2020 (2020 kroner)

Generelt er avskrivninger, kjøretøy/maskiner, utstyr og varekjøp en stor del av kostnadsbildet gjennom hele perioden.

Av områdene/sonene er det Karasjok vest (11 prosent), Kautokeino midt (14 prosent) og Nordland (14 prosent) som står for den største andelen av de totale kostnadene i 2020. Til sammenligning kan det nevnes at Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og reinlagene til sammen står for 16 prosent av de totale kostnadene, med henholdsvis 6 prosent, 5 prosent og 5 prosent.

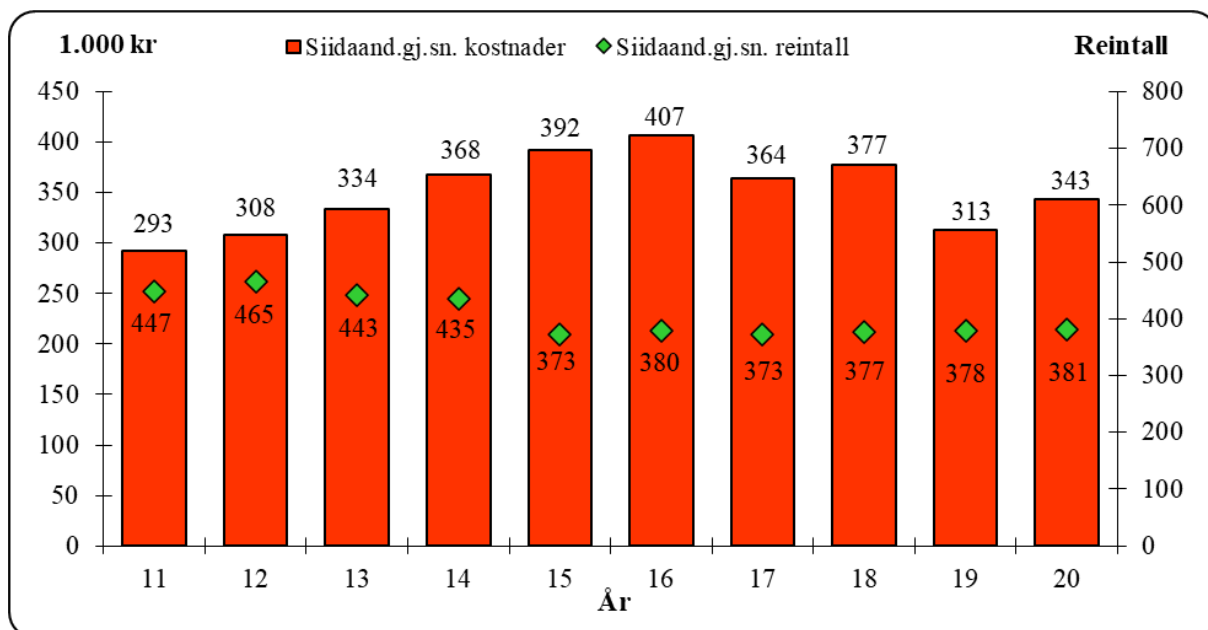
Reinlagenes kostnader har variert noe, men omfanget av disse kostnadene er såpass små at det utgjør lite i det totale kostnadsbildet. I det følgende beskrives derfor bare kostnadsutviklingen for siidaandelene og distriktene nærmere.

For regionale forskjeller henvises det til kapittel 4.4.

Siidaandelenes kostnader

Figur 6.5.2 viser siidaandelenes gjennomsnittskostnader målt i 2020 kroner for perioden 2011-2020. Det fremgår av figuren at i sammenligningsperioden var siidaandelenes gjennomsnittskostnader lavest i 2019 (313 000 kroner), og høyest i 2016 (407 000 kroner).

Figur 6.5.2 viser også at gjennomsnittlig reintall per siidaandel har variert i perioden. Tallet er i 2020 381 dyr.

Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelenes gjennomsnittlige kostnader (søylor) (2020 kroner) og siidaandelenes gjennomsnittlige reintall

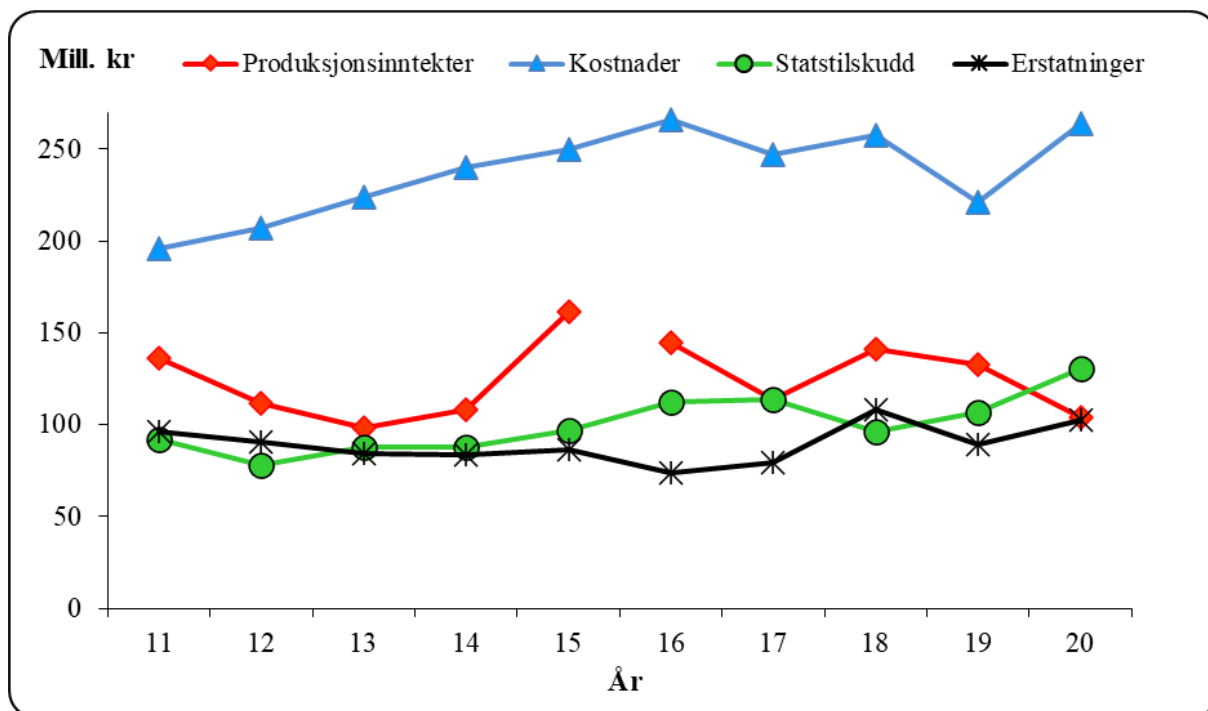
Felleskostnader

Etableringen av distriktstilskuddet var med på å legge grunnlaget for at distriktene kunne opptre som egne økonomiske enheter med blant annet felles investeringer. Ordningen må ses i sammenheng med avtalepartenes ønske om å stimulere til felles ressursbruk innen reinbeitedistriktene. Distriktenes felleskostnader finansieres nå ved ulike statstilskudd, avgifter til distriktskassen betalt av de ulike eierne og diverse felles fond.

Felleskostnadene har ligget på et jevnt nivå med økende tendens i perioden 2011-2019. Fra 2019 til 2020 øker disse kostnadene med 79 prosent (i 2020 kroner). Dette skyldes blant annet økt kjøp av fôr og utbetaling av kriseberedskapsmidler til siidaandelene som følge av beitekrisen i 2020.

6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital

Figurene 6.6.1 og 6.6.2 viser utviklingen for hovedpostene i reindriften totalregnskap og vederlag til arbeid og egenkapital i perioden 2011-2020.

Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap (2020 kroner) (Produksjonsinntekter er kjøttinntekter korrigert for endringer i livdyrverdien)

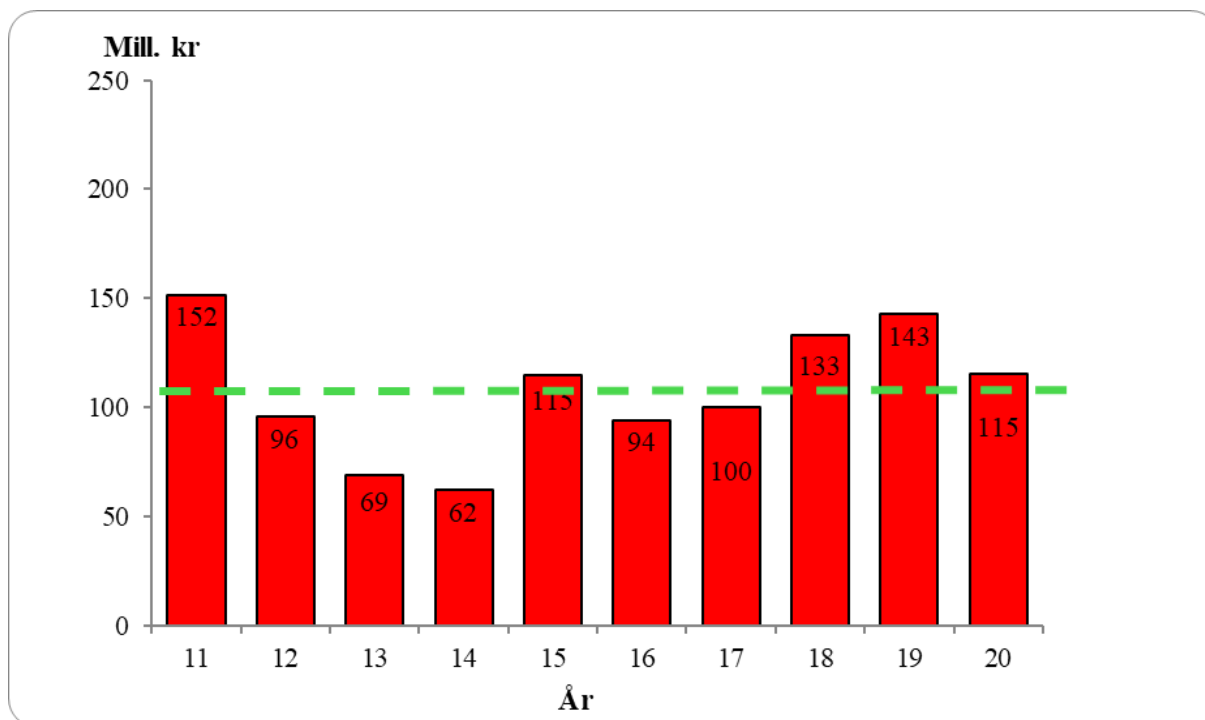
Det går frem av figur 6.6.1 at statstilskuddene var jevnt nedadgående til og med 2012. I de påfølgende årene økte statstilskuddene, med unntak av reduksjon i 2018.

Erstatningene ble redusert fra 2011 til 2016. I 2016 og 2018 var erstatningene igjen økende, før en nedgang i 2019. I 2020 er erstatningene igjen økende.

I 2011 var det både en reduksjon i slaktekvantum, samt reduserte utgifter på spesielt postene varekjøp og utstyr, som medførte den totale reduksjonen. For perioden 2012 til 2016 var det økning i kostnadene, blant annet som følge av en økning i varekjøp, kjøretøy og maskiner, samt avskrivninger. I 2017 reduseres kostnadene på lik linje med slakteuttaket, og i 2018 lå kostnadene på omtrent samme nivå som året før. I 2019 går kostnadene ned i forhold til 2018. I 2020 går kostnadene opp.

Produksjonsinntektene – dvs. kjøttinntektene korrigert for endringer i den samlede livdyrverdien – er den av postene i figur 6.6.1 som har variert mest. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale av priser og verdi av kjøttproduksjonen.

Det henvises til kapittel 8 for nærmere omtale av utviklingen i totalregnskapets hovedposter i den siste tiårsperioden.

Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag til arbeid og egenkapital. (2020 kroner)

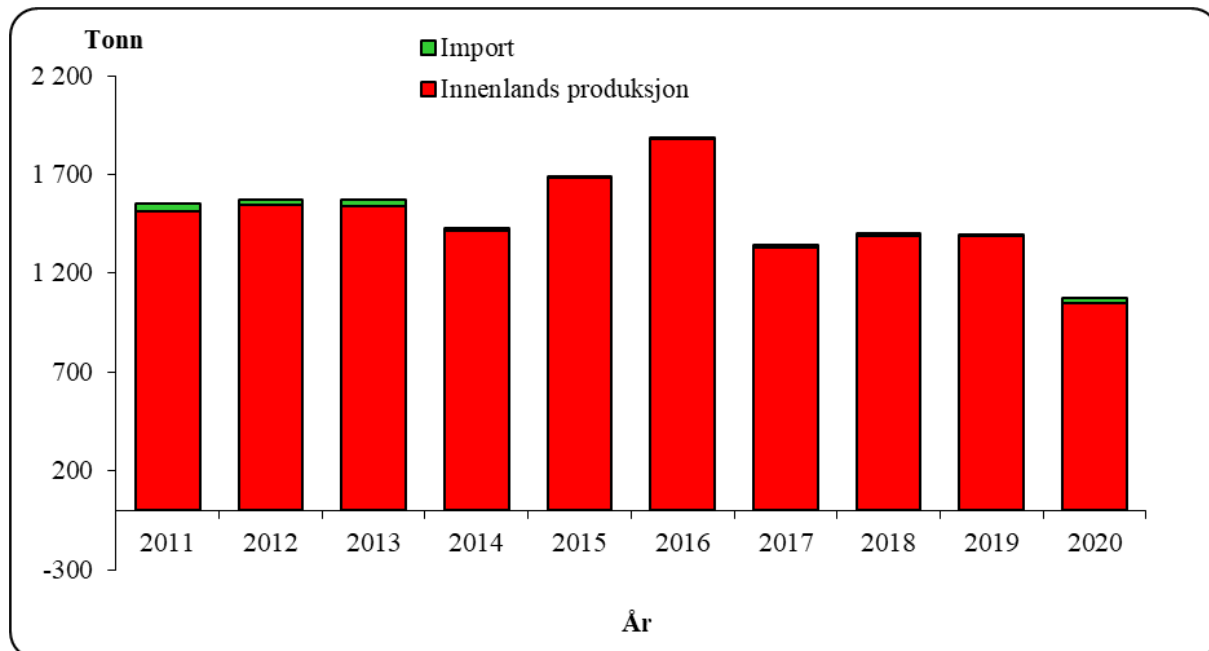
Figur 6.6.2 viser at vederlag til arbeid og egenkapital var klart høyest i sammenligningsperioden i 2011. I 2012 er vederlaget redusert som følge av reduksjon i samtlige inntektsposter og ny økning i kostnadene. Vederlaget ble ytterligere redusert i 2013 på grunn av reduksjon i inntekter og erstatninger, reduksjon i livdyrverdi, samt en betydelig økning i siidaandelens kostnader. I 2014 økte både inntekter og tilskudd, men kostnadene økte tilsvarende og man ble dermed liggende på omtrent samme nivå som i 2013. I 2015 økte vederlaget til arbeid og egenkapital med 85 prosent sammenlignet med 2014. Dette kom som en kombinasjon av økning i både kjøttinntekter, erstatninger og tilskudd. I 2016 ble vederlaget redusert med 18 prosent på grunn av reduksjon i kjøttinntektene, inntektene og erstatningene, samt økte kostnader. I 2017 økte vederlag til arbeid og egenkapital som følge av økning i statstilskudd og erstatninger, samt reduserte kostnader. I 2018 og 2019 økte vederlaget ytterligere som følge av økte kjøttinntekter og erstatninger og begrenset økning av kostnader. I 2020 gikk vederlaget ned som en følge av beitekrisen våren 2020. Gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital i perioden er på 108 mill. 2020 kroner.

6.7 Markedsforhold

Produksjon av reinkjøtt utgjør under én prosent av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. I den siste tiårsperioden er det årlig slaktet mellom 1.047 og 1.900 tonn norsk rein ved registrerte slakterier. All innenlandsk slaktning av rein, med unntak av slakt til privat forbruk og omsetning, skjer ved registrerte slakterier. I kalenderåret 2020 var det 14 slakterier som innrapporterte slaktning av norsk rein.

Handel med reinkjøtt

Tidvis har tilgangen til innenlandsk produsert reinkjøtt vært mindre enn etterspørselen etter reinkjøtt i det norske markedet. Dette har til tider medført import av reinsdyrkjøtt. Figur 6.7.1 gir en oversikt over importen av reinkjøtt til det norske markedet de ti siste årene.

Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 2011-2020 (tonn)

Tabellene 6.7.1 og 6.7.2 viser oversikter over henholdsvis import og eksport i den siste femårsperioden. Opplysningene er hentet fra Statistisk Sentralbyrås (SSB) statistikk over utenrikshandelen.

Tabell 6.7.1 Import av reinkjøtt de fem siste årene – gjelder all import, det vil si import både til full og redusert tollsats (tonn)

Import (tonn)	2016	2017	2018	2019	2020
0106.0010 - Levende rein	5,00	13,61	5,65	-	12,00
0208.9021 - Hele og halve skrotter	-	0,02	-	-	12,42
0208.9022 - Kjøttstykker med bein	1,10	0,70	0,55	0,5	0,00
0208.9029 - Utbeinet kjøtt	4,42	3,28	2,08	2,9	0,94
0210.9903 - Saltet, tørket, røkt etc.	-	-	-	-	0,00
Totalt	10,52	17,61	8,28	3,4	25,36

Det går frem av tabell 6.7.1 at det i 2020 hovedsakelig er levende rein og hele og halve skrotter som importeres. Importen i 2020 er fra Sverige

Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn)

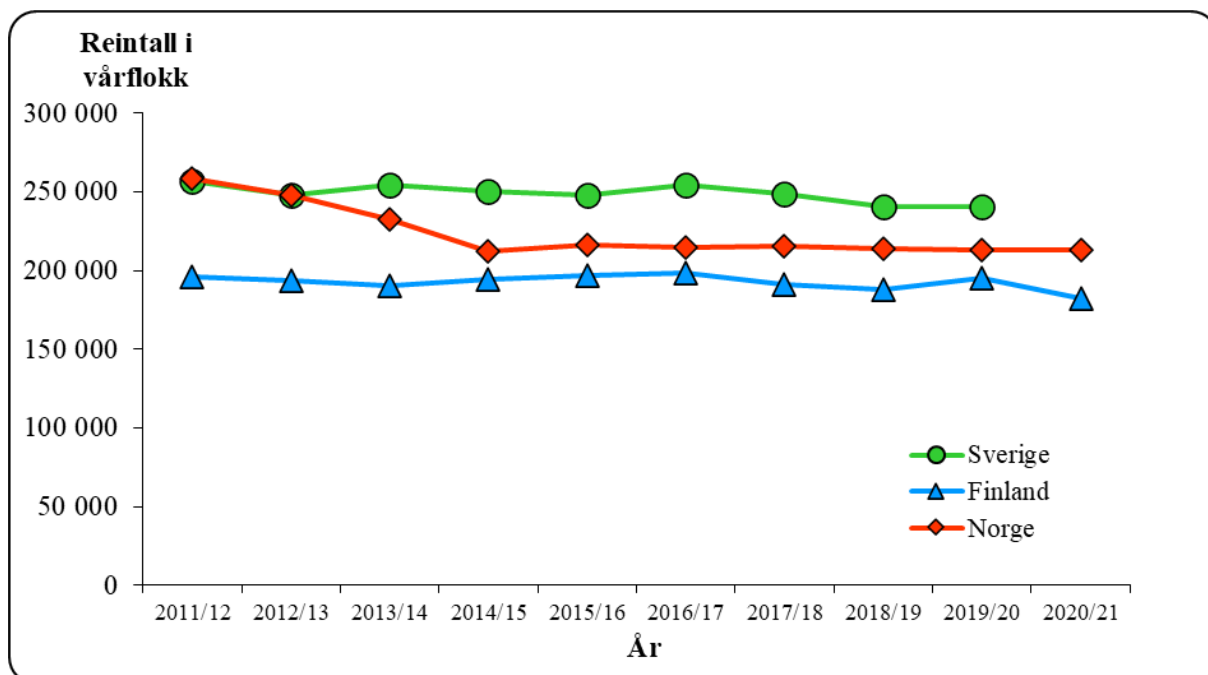
Eksport (tonn)	2016	2017	2018	2019	2020
0106.0010 - Levende rein	-	-	-	0,00	0,00
0208.9021 - Hele og halve skrotter	12,31	13,43	9,8	5,08	4,59
0208.9022 - Kjøttstykker med bein	0,11	-	-	0,04	2,71
0208.9029 - Utbeinet kjøtt	0,61	0,26	0,69	1,08	29,04
0210.9903 - Saltet, tørket, røkt etc.	-	-	-	-	-
Totalt	13,02	13,69	10,49	6,20	36,35

Tabell 6.7.2 viser at eksporten av levende rein reduseres mens eksporten av reinkjøtt har økt i 2020. Av reinkjøtt bestod eksporten i hovedsak av hele og halve skrotter som ble eksportert til Sverige. Kjøttstykker med bein ble eksportert til Danmark. Av utbeinet kjøtt ble 95 prosent eksportert til Danmark og en 5 prosent til Uganda.

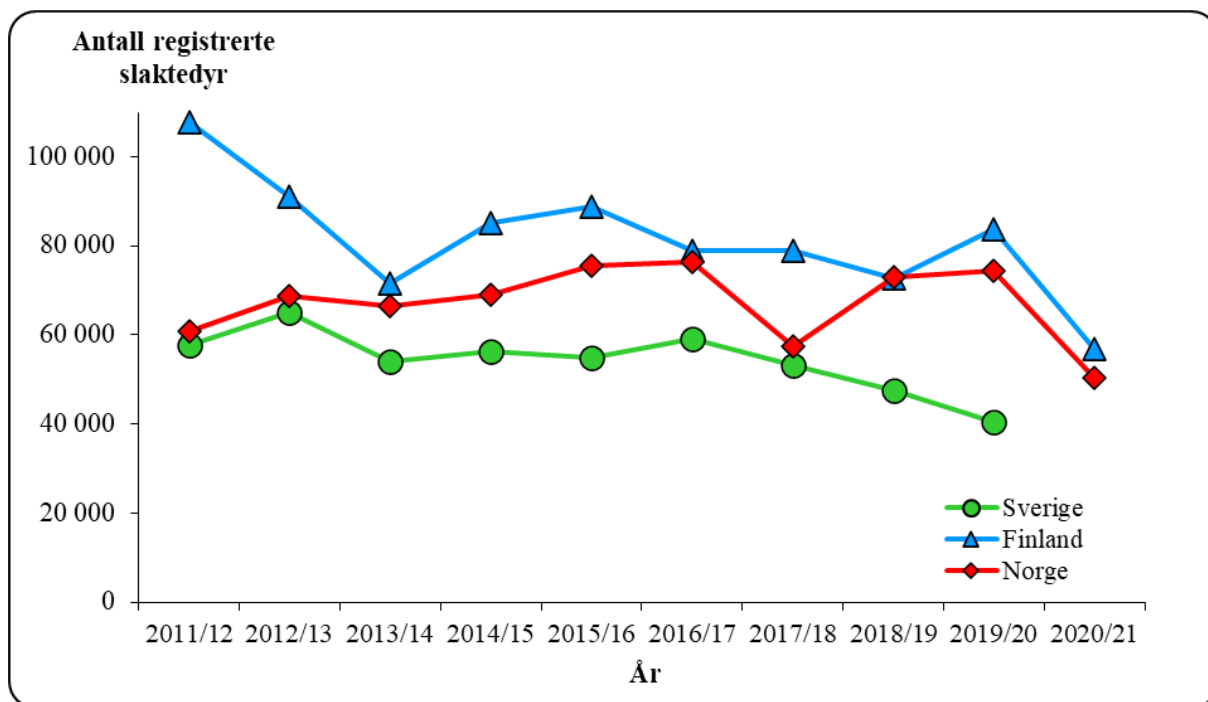
Markedssituasjonen i Sverige og Finland

Figurene 6.7.2, 6.7.3 og 6.7.4 gir oversikt over utviklingen av reintall, slaktevolum og pris i våre to naboland den siste tiårsperioden, sammenlignet med tilsvarende tall for Norge. Det påpekes at det kan være forskjeller mellom landene når det gjelder metoder for utarbeidelse av statistikken, som gjør at tallene ikke nødvendigvis er direkte sammenlignbare. Økonomisk utvalg anser likevel at figurene er egnet til å presentere utviklingen innenfor hvert av landene i den siste tiårsperioden, og til å gi en samlet vurdering av tendensene. Tallene fra Finland og Sverige kommer fra den finske reindriftingsforeningen og det svenske Sametinget.

Tabellene viser tall for Norge og Finland til og med driftsåret 2020/2021, og for Sverige til og med driftsåret 2019/2020. Grunnen til dette er at tallene fra Sverige ikke var klare innen tidsfristen for ferdigstilling av Totalregnskapet.

Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

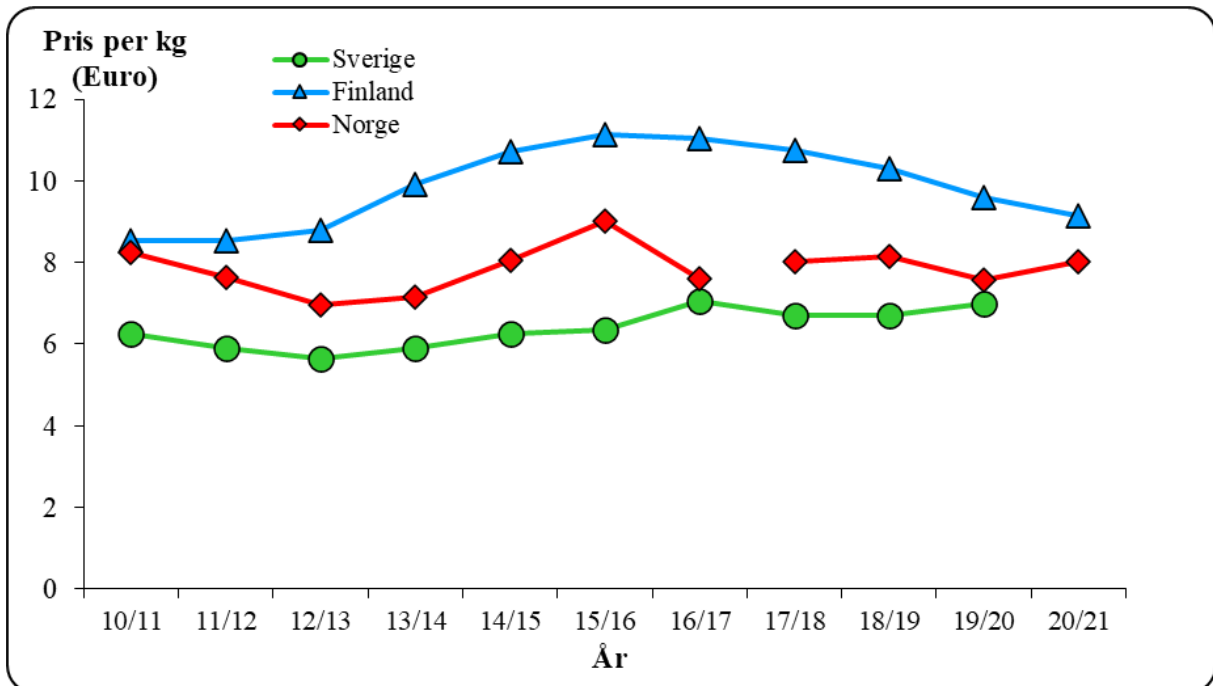
Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedyr i Sverige, Finland og Norge

Det fremgår av figur 6.7.2 at både Sverige og Finland har hatt et stabilt reintall gjennom hele perioden. Norge har, med bakgrunn i reduksjonsprosessen, en stor reduksjon i reintallet sammenlignet med årene fram til og med 2011/2012.

Figur 6.7.2 viser at utviklingen når det gjelder totalt antall registrerte slaktedyr har vært varierende i perioden. En ser at i 2020/21 er det en nedgang både i Finland og Norge, tallene for Sverige vil komme i neste års totalregnskap.

Det gjøres oppmerksom på at det kan være variasjoner når det gjelder i hvilken grad slakt til privat forbruk og omsetning blir registrert i de tre landene. Dette har blant annet sammenheng med ulikheter i slakteristruktur og tilskuddsordninger. Konsekvensen er at figur 6.7.3 ikke nødvendigvis gir et fullt ut sammenlignbart bilde av utviklingen.

Figur 6.7.4 viser pris til reineiere i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden – målt i faste 2020-euro. Figuren viser blant annet at spesielt Finland har hatt en positiv utvikling fra 2008/2009 og frem til 2015/2016 de siste årene har prisen vært høyere enn nivået i både Norge og Sverige. Etter en prisøkning i både Norge og Sverige i perioden til og med 2008/2009, har den for Norges del vært nedadgående i perioden etter – helt fram til og med 2012/2013. Vi ser at Sverige følger omtrent samme trend, men at utslagene ikke er fullt så store her. I tillegg til svingninger i markedet, kan prisøkningen og -reduksjonen i Norge imidlertid også ses i sammenheng med endringer når det gjelder avregning fra slakteriene. Rapporteringene derfra har også basert seg på for høye bruttopriser, noe som gir seg utslag i en reduksjon på prisen fra og med driftsåret 09/10. Fra 16/17 ble prisen i Norge redusert som følge av at beregningen nå baserer seg på nettopris. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale.

Figur 6.7.4 Pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden (pris per kg, 2020-euro)

7. Husholdsinntekter for reindrifsfamilier

7.1 Inntekter utenfor reindrifsnæringen

Mange reindrifsfamilier henter deler av inntekten sin utenfor reindrifsnæringen. Utvalget legger derfor også fram reindrifsfamilienes beregnede totale brutto lønns-, pensjons- og renteinntekter fra andre sektorer, samt deres inntekter fra annen næringsvirksomhet (heretter kalt "sum lønn med videre utenfor reindriften").

Grunnlag for beregningene av de nevnte inntektspostene er datamateriale fra selvangivelser og næringsoppgaver. Disse tar primært sikte på å gi svar på kostnads- og kapitalforhold i næringen.

I beregningene er det skilt mellom siidaandelslederens og ektefellens inntekt. Samboere med felles barn og/eller felles formuesforhold er her regnet som ektefeller.

Mens man tidligere korrigererte sum inntekter i forhold til antall mottatte regnskap, legges nå samtlige utøveres (innehavere og ektefeller) selvangivelser til grunn for beregningene. Gjennomsnittsinntektene er beregnet på grunnlag av antall leverte selvangivelser innenfor hvert reinbeiteområde, mens totaltallene er beregnet i forhold til totalt antall siidaandeler i hvert enkelt reinbeiteområde.

Lønnsinntekter er som hovedregel korrigerert lønn til reindrifsutøvere som er med i tellekorpene ved tellinger. I tabell 7.1.2 er imidlertid ikke lønnsinntektene korrigerert for disse inntektene. Årsaken til dette er at bakgrunns materialet ikke gir grunnlag for å fordele lønn til reindrifsutøvere som er med i tellekorpene ved tellinger etter siidaandelslederens sivile status (gift/samboende eller ugift).

Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2018, 2019 og 2020 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Gjennomsnitt per siidaandel			Totalt		
	Hovedeier	Ektefelle	Samlet	2018	2019	2020
Polmak/ Varanger	197	195	392	15 214	16 829	17 243
Karasjok	198	199	397	41 595	37 318	48 049
Øst-Finnmark	198	198	395	56 809	54 147	65 292
Vest- Finnmark	143	199	342	86 484	65 536	72 850
Troms	228	107	335	20 509	15 382	17 093
Nordland	128	163	291	14 838	9 364	11 636
Nord-Tr.lag	172	149	321	14 385	9 373	12 511
Sør-Tr./ Hedmark	103	233	337	8 991	8 103	10 108
Totalt	167	187	354	202 016	161 906	189 491

Tabell 7.1.1 viser sum lønn fordelt på hovedeier og ektefelle. Sum lønn m.v. utenfor reindriften utgjør 189,5 mill. kroner i 2020 (162 mill. kroner i 2019).

Lønnsinntektene utenom næringen er dermed høyere enn kjøttinntektene i reindriftsnæringen, som i 2020 var på 96,7 mill. kroner. Året 2020 var et spesielt år med en beitekrise som gav lavere slakteuttak enn normalt. Sum lønn m.v. utenfor reindriften er fordelt med gjennomsnittlig 167 000 kroner for siidaandelsledere og 187 000 kroner for ektefeller.

Troms har høyest gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor næringen for innehaver, og Karasjok og Vest-Finnmark har høyest sum lønn m.v. utenfor reindriften for ektefeller. Gjennomsnittlig sum lønn m.v. per siidaandel varierer fra 397 000 kroner i Karasjok til 29 000 kroner i Nordland.

Tabell 7.1.2 viser en oversikt over gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor reindriften for innehaver, ektefelle og samlet for siidaandelen for de av innehaverne som har ektefeller, samt for innehavere som ikke har ektefeller.

Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2020 for siidaandelsledere med ektefeller og siidaandelsledere uten ektefeller (1 000 kroner).

Reinbeiteområde	Gjennomsnitt per siidaandel			
	Siidaandelsleder med ektefeller/samboer			Siidaandelsleder uten ektefeller
	Leder	Ektefelle	Samlet	Leder
Polmak/Varanger	214	571	785	188
Karasjok	219	727	946	190
Øst-Finnmark	218	677	894	189
Vest-Finnmark	173	552	725	128
Troms	328	375	702	188
Nordland	157	448	604	115
Nord-Trøndelag	301	390	691	92
Sør-Tr./Hedmark	82	398	480	226
Totalt 2020	196	539	735	155
<i>Totalt 2019</i>	<i>138</i>	<i>359</i>	<i>497</i>	<i>169</i>

Det går frem av tabell 7.1.2 at ektefellene står for den klart største andelen av inntektene som hentes utenfor næringen. Tabellen viser for øvrig at gjennomsnittlige inntekter utenfor reindriften øker for innehavere og for ektefeller/samboere sammenlignet med 2019.

Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2020 (1 000 kroner per siidaandel)

Reinbeiteområde			Annen	Renter	Totalt
	Lønn	Pensjoner	næringsinnt.		
Polmak/Varanger	335	12	0	45	392
Karasjok	321	28	3	45	397
Øst-Finnmark	324	24	2	45	395
Vest-Finnmark	293	17	1	31	342
Troms	246	53	0	36	335
Nordland	147	102	3	40	291
Nord-Tr.lag	228	61	0	32	321
Sør-Tr./Hedmark	268	29	5	35	337
Totalt	284	32	1	36	354
Prosent	80 %	9 %	0,4 %	10 %	100 %

Tabell 7.1.3 viser at lønn er den største inntektskilden utenfor næringen (80 prosent). Deretter følger renter (10 prosent), pensjoner (9 prosent) og andre næringsinntekter (0,4 prosent). Gjennomsnittlig lønnsinntekt utenfor reindriftsnæringen utgjør 284 000 kroner per siidaandel i samisk reindrift i 2020 (2019: 272 000 kroner).

Siidaandelsleders samlede inntekt utenom næring er fordelt med 73 prosent på lønn, 12 prosent på pensjoner, 0,3 prosent på andre næringsinntekter og 15 prosent på renteinntekter. Den tilsvarende fordelingen for ektefeller er 87 prosent på lønn, 6 prosent på pensjoner, 0,5 prosent på andre næringsinntekter og 7 prosent på renteinntekter. Det er altså en større andel lønnsinntekter blant ektefeller enn blant innehavere.

Tabell 7.1.4 viser en oversikt over fordelingen av kvinnelige og mannlige siidaandelsledere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften. Tabell 7.1.5 viser tilsvarende data for ektefeller. Det gjøres oppmerksom på at pensjoner og renter ikke er medregnet i tabellene 7.1.4 og 7.1.5.

Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige siidaandelsledere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2019 (prosent)

Reinbeiteområde			Inntekt < 200 000		Inntekt ≥ 200 000	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Polmak/Varanger	85 %	57 %	9 %	81 %	91 %	19 %
Karasjok	95 %	64 %	21 %	83 %	79 %	17 %
Øst-Finnmark	91 %	62 %	17 %	83 %	83 %	17 %
Vest-Finnmark	88 %	64 %	41 %	73 %	59 %	27 %
Troms	73 %	62 %	0 %	74 %	100 %	26 %
Nordland	63 %	44 %	80 %	100 %	20 %	0 %
Nord-Tr.lag	86 %	52 %	33 %	79 %	67 %	21 %
Sør-Tr./Hedmark	100 %	68 %	100 %	94 %	0 %	6 %
Totalt 2020	85 %	61 %	32 %	79 %	68 %	21 %
<i>Totalt 2019</i>	<i>83 %</i>	<i>63 %</i>	<i>28 %</i>	<i>79 %</i>	<i>72 %</i>	<i>21 %</i>

Tabell 7.1.4 viser at 85 prosent av de kvinnelige og 61 prosent av de mannlige siidaandelslederne har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2020. Videre viser

tabellen at 32 prosent av de kvinnelige siidaandelslederne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 200 000 kroner utenfor reindriften. 79 prosent av de mannlige siidaandelslederne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 200 000 kroner utenfor reindriften.

Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige ektefeller og samboere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2020 (prosent)

Reinbeiteområde	Kvinner	Menn	Inntekt < 200 000 utenfor reindriften		Inntekt ≥ 200 000 utenfor reindriften	
			Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Polmak/Varanger	100 %	100 %	0 %	50 %	100 %	50 %
Karasjok	91 %	100 %	5 %	33 %	95 %	67 %
Øst-Finnmark	93 %	100 %	4 %	44 %	96 %	56 %
Vest-Finnmark	97 %	50 %	16 %	100 %	84 %	0 %
Troms	83 %	100 %	30 %	100 %	70 %	0 %
Nordland	80 %	100 %	38 %	100 %	63 %	0 %
Nord-Tr.lag	63 %	100 %	20 %	67 %	80 %	33 %
Sør-Tr./Hedmark	91 %	100 %	10 %	100 %	90 %	0 %
Totalt 2020	91 %	95 %	16 %	67 %	84 %	33 %
<i>Totalt 2019</i>	<i>89 %</i>	<i>71 %</i>	<i>13 %</i>	<i>50 %</i>	<i>88 %</i>	<i>50 %</i>

Det går frem av tabell 7.1.5 at 91 prosent av de kvinnelige og 95 prosent av de mannlige ektefellene og samboerne har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2020. Av kvinnene er det 84 prosent som tjener over 200 000 kroner utenfor reindriften og 16 prosent som tjener under 200 000 kroner utenfor reindriften, mens hos de mannlige er det 33 prosent som tjener over 200 000 kroner utenfor reindriften og 67 prosent som tjener under 200 000 kroner utenfor reindriften. På bakgrunn av tabell 7.1.5 kan en derfor trekke den konklusjonen at ektefellers og samboeres inntekter utenfor reindriftsnæringen er av stor betydning for siidaandelens økonomi. Dette gjelder i særlig grad bidraget fra kvinnelige ektefeller og samboere, ettersom det er en relativt høy andel av kvinnelige ektefeller og samboere som har til dels betydelige lønnsinntekter. Utvalget påpeker at disse inntektene også inneholder næringsinntekter fra duodji når inntekten overstiger 50 000 kroner og det leveres egen næringsoppgave. Da det er vanskelig å skille ut disse, blir de i dette tilfellet regnet som næringsinntekt utenfor reindriften, selv om det i realiteten er inntekt innenfor reindriften.

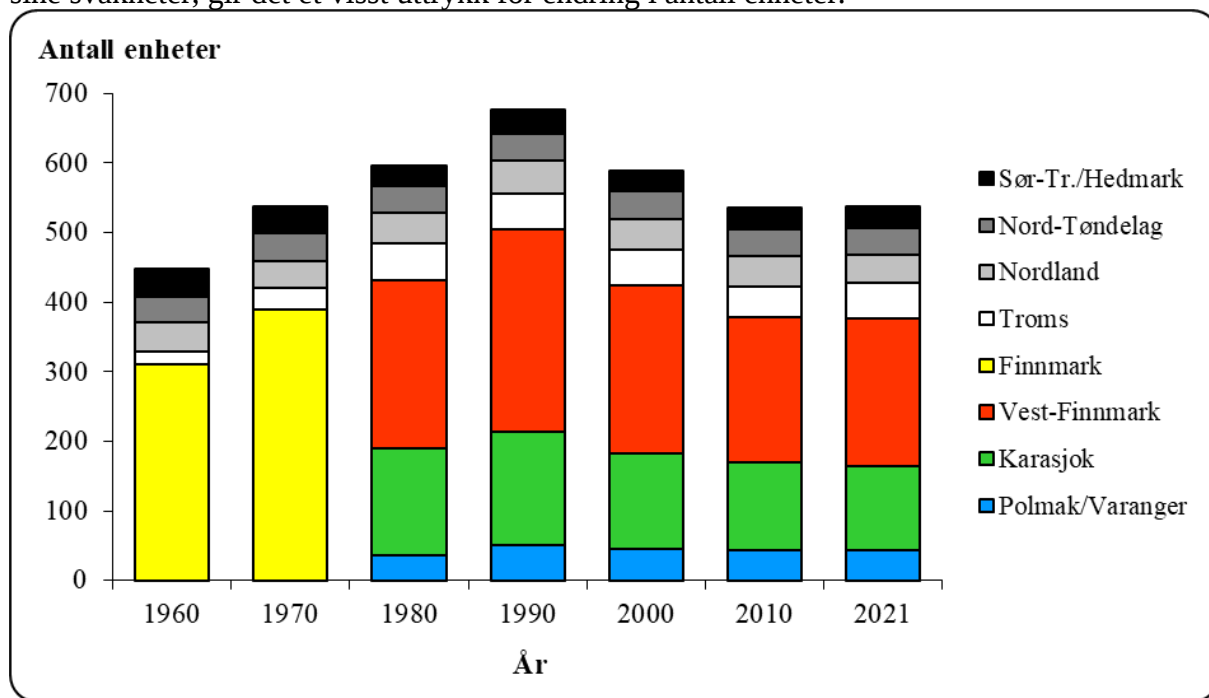
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting

Strukturutvikling

I reindriftsloven av 1978 ble driftsenhet innført som grunnenhet. Før 1978 ble begrepet familieenhet anvendt som enhet både i næringsstatistikken (eksempelvis antall rein per familieenhet) og i forvaltningen forøvrig. Dette var imidlertid ikke noe entydig begrep, og definisjonen på familieenhet varierte både over tid og fra reinbeiteområde til reinbeiteområde. Tallmaterialet gir derfor ikke noen presis beskrivelse av befolknings- og sysselsettingsnivået i næringen. Heller ikke begrepet driftsenhet var entydig. Siden begrepet siidaandel erstattet

begrepet driftsenhet som grunnenhet da den nye reindriftsloven trådte i kraft i 2007, er dette begrepet brukt når det gjelder tall fra og med 2007.

Den langsiktige utviklingen i antall enheter fra 1960 til 2021 er vist i figur 7.2.1. Fram til 1990 inneholder figuren også dem som beholdt sin driftsenhet selv om de hadde sluttet med reindrift. Fra 2000 er enheter med null rein fjernet fra oversikten. Selv om tallmaterialet har sine svakheter, gir det et visst uttrykk for endring i antall enheter.

Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1960-2021

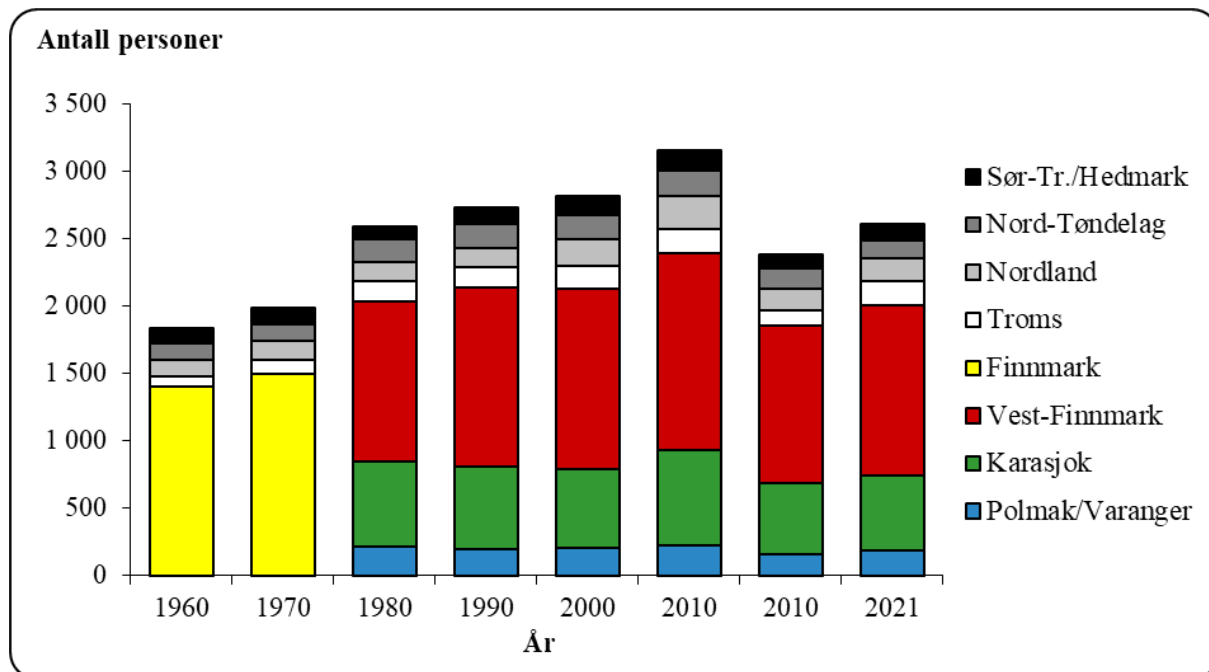
I Finnmark økte antallet enheter med 195 fra 1960 til 1990. Fra 1980 til 1990 økte antall enheter i Finnmark med 73. Selv om det var et uttrykt ønske om å begrense etableringen av nye enheter på grunn av ressursituasjonen, hadde man så sent som i perioden 1985 til 1988 en økning på 44 enheter i Finnmark. Det meste av denne økningen var imidlertid en offisiell godkjenning av enheter som i realiteten allerede var etablert i Vest-Finnmark.

Figur 7.2.1 viser at det relativt sett var en sterkere vekst i antall enheter i Troms enn i Finnmark i perioden fra 1960 til 1990. Økningen skyldes blant annet overføringen av distrikter fra Nordland fylke til Troms reinbeiteområde. Dette gjaldt distrikter som ligger nord for Vestfjorden.

I tillegg til de refererte tallene var det i 1980-årene et betydelig antall reineiere som ønsket, men ikke fikk registrert egne enheter. En del av disse drev likevel reindrift, for eksempel i foreldrenes siidaandel.

Det usikre bakgrunns materialet gjør at det ikke er mulig å trekke detaljerte konklusjoner ut fra figur 7.2.1. Tallene viser imidlertid at det i perioden fra 1960 til 1990 var en betydelig økning i antall enheter registrert i reindriften. Tendensen til vekst bekreftes også av tallmaterialet for antall personer tilknyttet næringen (jf. figur 7.2.2). I perioden fra 1990 til 1997 var det en til dels sterk reduksjon i antall enheter, mens antall personer knyttet til næringen holdt seg på et stabilt høyt nivå. Reduksjonen i antall enheter frem til 1997 kom særlig i Finnmark – som følge av Omstillingsprogrammet for Indre Finnmark. Programmet innebar blant annet en

ordning med omstillingslønn for reieneiere som avviklet driften, samt et tilpasset utdanningstilbud og tilrettelegging av sysselsetting for tidligere reindriftsutøvere og for ungdom i reindriftsmiljøet. Etter 1997 økte antallet siidaandeler, i hovedsak som følge av at enheter som hadde vært med i Omstillingsprogrammet kom tilbake til næringen. I perioden fra 2010 til 2021 har tallet på antall enheter holdt seg stabilt med en liten økning i Troms.

Figur 7.2.2 Antall personer i samisk reindrift i perioden 1960-2021

Tallmaterialet for antall personer i reindriften har også sine svakheter. Dette skyldes blant annet at det over tid har vært ulike oppfatninger av hvor stor grad av tilknytning til reindriften som kreves for å bli registrert i oversiktene. En annen forklaringsfaktor i denne sammenheng er at statusen ved å stå oppført i melding om reindrift har variert over tid, på grunn av endringer i virkemidlene. Usikkerheten når det gjelder antall personer er imidlertid mindre enn usikkerheten når det gjelder antall enheter (gjelder spesielt eldre data). Slik forholdene er i dag, er tallmaterialet basert på oversikter fra den enkelte siidaandel/reinbeitedistrikt. Fra og med 2018 er antall personer i figur 7.2.2 personer med rein registrert i melding om reindrift, da dette gir et mer riktig bilde av hvor mange som driver med reindrift. Figuren viser også to søyler for 2010 der søylen med flest personer viser personer registrert i melding om reindrift med og uten rein, mens den andre søylen er personer med rein. I publikasjoner før 2017 er antallet personer i siidaandelen med og uten rein.

Opplysningene omfatter i hovedsak personer som etter reindriftsloven § 9 har rein i en siidaandel, uavhengig av om reindriften er hovedvirksomheten eller ikke. Dette gjelder i første rekke siidaandelsleder, ektefellen og deres barn. Siidaandelen kan også omfatte rein som tilhører andre, forutsatt at disse oppfyller vilkårene i reindriftsloven § 9. Som hovedregel kan ingen enkeltpersoner eie rein i mer enn en siidaandel.

Tabell 7.2.1a viser utviklingen i antall personer per familieenhet/driftenhet/siidaandel i de ulike reinbeiteområdene fra 1960 til 2021. På samme måte som i figur 7.2.2 er antall personer i tabellen i 2021 antall personer med rein registrert i melding om reindrift. I 2010 vises to tallserier, den første personer med og uten rein, og den andre med rein. Tabell 7.2.1b viser

antall personer per enhet med rein i tidsperioden 2015-2021. I referanse perioden har det totalt vært en økning i antall personer per siidaandel men innad i perioden varierer det.

Tabell 7.2.1 a Antall personer per enhet (siidaandel/familieenhet)

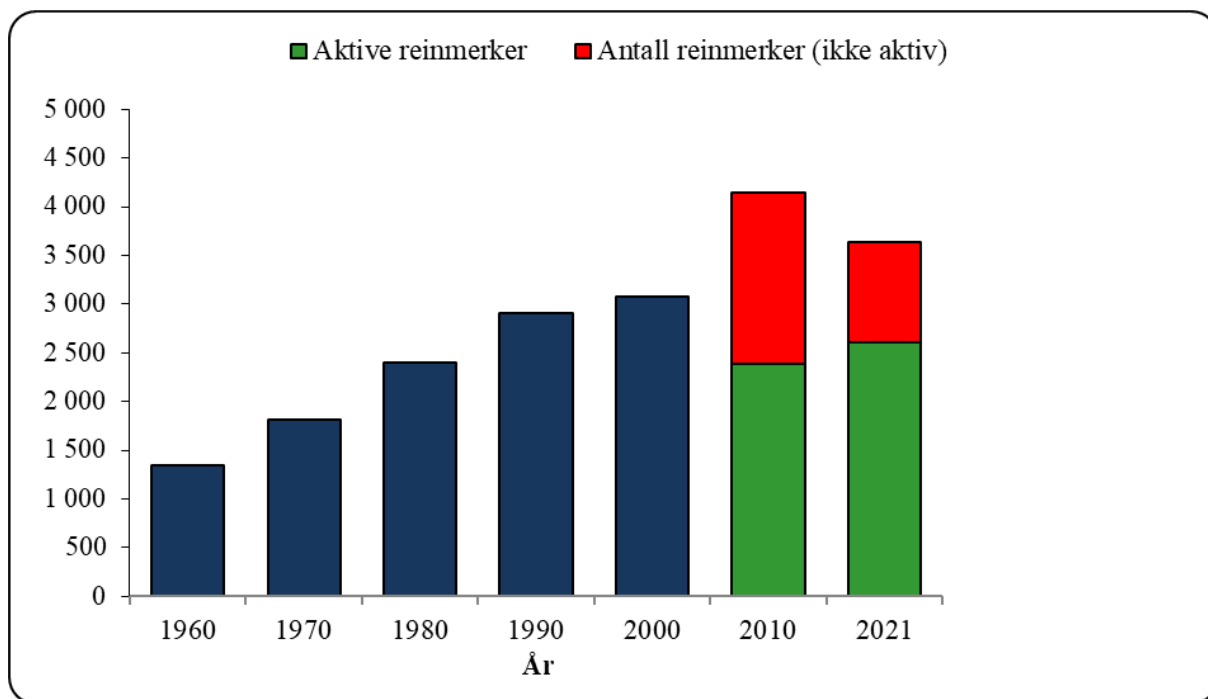
Reinbeiteområde	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2010	2021
Polmak/Varanger			5,8	3,9	4,4	5,2	3,6	4,3
Karasjok			4,1	3,7	4,5	5,7	4,2	4,6
Vest-Finnmark			4,9	4,6	5,9	7,0	5,6	6,0
Finnmark	4,5	3,8	4,7	4,2	5,3	6,3	4,9	5,3
Troms	4,2	3,5	2,8	2,9	3,6	4,0	2,5	3,5
Nordland	2,9	3,5	3,4	3,1	4,5	5,5	3,8	4,1
Nord-Trøndelag	3,4	3,2	4,2	4,4	4,6	4,8	3,7	3,6
Sør-Tr./Hedmark	2,7	3,1	3,3	3,8	4,8	5,2	3,4	3,8
Totalt samisk reindrift	4,1	3,7	4,3	4,0	5,0	5,9	4,5	4,9

Tabell 7.2.2 b Antall personer per enhet (siidaandel/familieenhet)

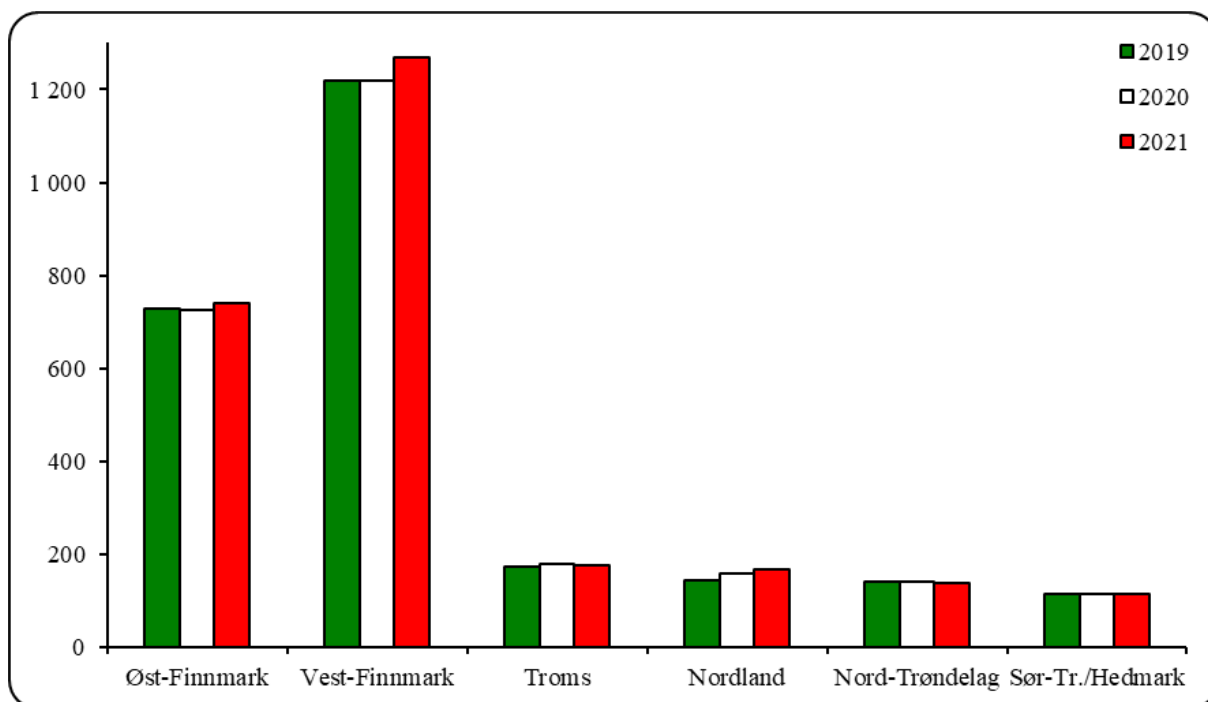
Reinbeiteområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	3,8	3,8	3,8	3,9	4,2	4,3	4,3
Karasjok	4,1	4,2	3,9	3,8	4,5	4,4	4,6
Vest-Finnmark	5,8	5,2	5,6	4,9	5,8	5,8	6,0
Finnmark	5,0	4,7	4,8	4,4	5,2	5,2	5,3
Troms	3,1	1,6	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5
Nordland	3,8	3,2	3,8	3,5	3,6	3,9	4,1
Nord-Trøndelag	3,7	3,6	3,6	3,5	3,6	3,6	3,6
Sør-Tr./Hedmark	3,5	3,0	3,6	3,5	3,8	3,8	3,8
Totalt samisk reindrift	4,6	4,1	4,4	4,1	4,7	4,7	4,9

Figur 7.2.3 viser antall registrerte reinmerker i perioden 1960 – 2021. Tallene er hentet fra merkeregisteret over reinmerker. Det gjøres oppmerksom på at tallene også inkluderer merker uten rein, og det totale antallet merker er dermed ikke ensbetydende med antall reineiere eller antall aktive merker. Aktive merker er vist i figur 7.2.4. Antall aktive merker i 2021 er 2 605, det vil si med rein registrert på dette merket.

Reduksjonen i antall reineiere kan ha flere årsaker. Fra og med driftsåret 13/14 ble det blant annet innført en generell regel om at minst 85 prosent av reingtallet i siidaandelen skal eies av siidaandelens leder eller dens nærmeste familie, for å unngå avkortning i tilskuddsutbetalinger. Dette kan ha medført en endring av eierstrukturen/antall reineiere, og herunder en generell opprydding i strukturen og sammensetningen i siidaandelene. Denne regelen ble tatt bort i 2017/18.

Figur 7.2.3 Antall registrerte reinmerker i perioden 1960-2021

Figur 7.2.4 Antall aktive merker i perioden 2019-2021

Sysselsetting

Metode for beregning av arbeidsforbruk i samisk reindrift bygde lenge på en utvalgsundersøkelse basert på registrerte arbeidsregnskap fra 1987 til 1989. En ny arbeidstidsundersøkelse ble utgitt 2014, og beregningene i publikasjonene fra og med 2013 er dermed gjort på grunnlag av denne. Det blir i 2021 utarbeidet en ny arbeidstidsundersøkelse som vil bli innarbeidet i Totalregnskapet fra 2021.

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall siidaandeler, utøverens alder, innehavers kjønn, om siidaandelen ledes sammen med ektefelle, samt antall reineiere i siidaandelen.

Reindriften er på mange måter en livsform, noe som også setter sitt preg på det arbeidet som utføres. Det kan mange ganger være vanskelig å måle reell arbeidstid, samt hvordan den enkelte registrerer ventetid og den tiden som går med til å forflytte seg etter flokken. Det er heller ikke tatt hensyn til hvordan omfanget av arbeid i andre næringer påvirker arbeidsinnsatsen i reindriften.

Arbeidsforbruket i reinlagene ble tidligere beregnet som et fast antall rein per årsverk. Fra og med 2018 baserer årsverk for reinlagene seg på reinlagenes egne beregninger.

Det beregnede arbeidsforbruket for 2021 er spesifisert i tabell 7.2.2. Ved beregningene er det lagt til grunn at ett årsverk utgjør 1.800 timer for siidaandelene.

Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk i 2021

Reinbeiteområde	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk totalt	Rein per årsverk
Polmak/Varanger	1 978	1,10	48	517
Karasjok øst	3 573	1,99	101	228
Karasjok vest	3 498	1,94	136	167
Øst-Finnmark	3 116	1,73	286	248
Kautokeino øst	2 870	1,59	99	225
Kautokeino midt	3 545	1,97	179	173
Kautokeino vest	2 682	1,49	86	267
Vest-Finnmark	3 109	1,73	364	209
Troms	2 852	1,58	79	155
Nordland	3 273	1,82	73	191
Nord-Trøndelag	2 241	1,24	49	287
Sør-Tr./Hedmark	3 093	1,72	52	268
Reinlag			23	525
Totalt gjennomsnitt	3 035	1,69	925	230

Tabell 7.2.2 viser store variasjoner i beregnet arbeidsforbruk mellom reinbeiteområdene. Målt i timer og årsverk per enhet, har Polmak/Varanger det laveste arbeidsforbruket (1 978 timer og 1,10 årsverk) og Karasjok øst det høyeste (3 573 timer og 1,99 årsverk).

Beregnet antall årsverk i samisk reindrift i 2020 gir et gjennomsnitt på 1,69 årsverk per siidaandel.

Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) den siste femårsperioden er vist i tabell 7.2.3.

Tabell 7.2.4 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2017-21

Reinbeiteområde	2017	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	48	48	50	49	48
Karasjok	232	232	244	244	237
Øst-Finnmark	280	280	294	293	285
Vest-Finnmark	369	344	364	362	364
Troms	79	80	80	81	79
Nordland	72	69	67	69	73
Nord-Trøndelag	51	51	50	51	49
Sør-Tr./Hedmark	48	49	50	51	52
Reinlag	41	20	23	23	23
Totalt antall årsverk	939	893	928	930	925

Vi ser at antall årsverk i reindriftsnæringen har holdt seg forholdsvis stabilt fra og med 2017. Dette kan ha sammenheng med at beregningen av årsverk tar utgangspunkt i arbeidstidsundersøkelsen fra 2014, hvor beregningen som tidligere nevnt baserer seg på flere faktorer og resultatet dermed er blitt mindre utsatt for store variasjoner som følge av enkeltfaktorer. Vi ser imidlertid at det i 2016 var en reduksjon på 43 årsverk sammenlignet med 2015. Dette har sammenheng med en stor reduksjon av reintallet, samt at antall reineiere i siidaandelene er redusert med 10 prosent i forhold til 2015.

Utviklingen i antall siidaandeler de ti siste årene er vist i tabell 7.2.4. Fra og med 2008 er tallet definert som antall siidaandeler med rein, og tallserien er også korrigert i forhold til tidligere års publikasjoner.

Tabell 7.2.5 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste driftsårene

Reinbeiteområde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	44	44	44	44	44	44	44	44	43	44
Karasjok	122	124	122	122	122	122	122	122	121	121
Øst-Finnmark	166	168	166	166	166	166	166	166	165	165
Vest-Finnmark	207	209	209	209	210	214	211	211	211	211
Troms	48	48	47	48	50	50	51	51	52	51
Nordland	39	39	41	42	42	42	42	40	40	41
Nord-Trøndelag	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39
Sør-Tr./Hedmark	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Totalt samisk reindrift	529	533	532	534	537	541	539	537	535	537

Tabell 7.2.5 viser utviklingen i antall personer i samisk reindrift den siste tiårsperioden. Fra og med 2010 er antall personer i tabellen personer registrert med rein, da dette gir et mer riktig bilde av hvor mange som driver med reindrift. 2014 mangler da vi ikke har tallmateriale fra dette året.

Tabell 7.2.6 Antall personer i samisk reindrift de ti siste årene

Reinbeiteområde	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	162	177	177	168	165	168	170	186	187	188
Karasjok	481	530	528	498	514	472	460	543	545	553
Øst-Finnmark	643	707	705	666	679	640	630	729	724	741
Vest-Finnmark	1 208	1 213	1 213	1 221	1 094	1 200	1 041	1 220	1 240	1 268
Troms	109	115	115	149	79	154	163	172	183	176
Nordland	155	159	159	161	135	159	146	145	160	167
Nord-Trøndelag	145	146	146	145	141	139	137	142	143	139
Sør-Tr./Hedmark	103	99	100	104	90	108	105	113	113	115
Totalt samisk reindrift	2 363	2 439	2 438	2 446	2 218	2 400	2 222	2 521	2 571	2 606

Likestilling i reindriften

Tabell 4.6.1 (under kapittel 4.6) viser det totale antall beregnede årsverk i reindriftsnæringen. Etter arbeidstidsundersøkelsen som er beskrevet i kapittel 3.2 har vi særskilt beregnet kvinners innsats og betydning for reindriften. Antall årsverk utført av kvinner framkommer i tabell 7.2.6 nedenfor. Det gjøres oppmerksom på at beregningene er utført med bakgrunn i kvinnelige innehaveres, samt kvinnelige ektefellers arbeidsinnsats, og at arbeidstiden til andre medlemmer av siidaandelen ikke er iberegnet.

Ved beregning av antall årsverk utført av kvinner tas det hensyn til antall kvinnelige innehavere i felles siidaandel, antall kvinnelige siidandelsinnehavere med ektefelle, om den eventuelle ektefellen selv er aktiv reindriftsutøver, samt antall kvinnelige ektefeller i de siidaandeler som har mannlig innehaver og som ikke er fellesandel.

Det beregnede arbeidsforbruket for kvinner i 2020 er spesifisert i tabell 7.2.6. Ved beregningene er det lagt til grunn at et årsverk er 1.800 timer.

Tabell 7.2.7 Arbeidsforbruk for kvinner i 2020

Reinbeiteområde	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk totalt	Rein per årsverk	Antall siidaandeler
Polmak/Varanger	527	0,29	12,60	513	43
Karasjok øst	561	0,31	15,88	328	51
Karasjok vest	425	0,24	16,51	332	70
Øst-Finnmark	494	0,27	44,99	381	164
Kautokeino øst	510	0,28	17,58	326	62
Kautokeino midt	489	0,27	24,97	368	92
Kautokeino vest	397	0,22	12,58	362	57
Vest-Finnmark	470	0,26	55,13	353	211
Troms	545	0,30	15,44	203	51
Nordland	604	0,34	13,43	235	40
Nord-Trøndelag	522	0,29	11,31	313	39
Sør-Tr./Hedmark	518	0,29	8,63	375	30
Totalt	501	0,28	149	334	535
<i>Totalt 2019</i>	<i>506</i>	<i>0,28</i>	<i>149</i>	<i>331</i>	<i>537</i>

Tabell 7.2.6 viser at det i 2020 var totalt 149 årsverk utført av kvinner i reindriften. Det fremgår videre at arbeidsforbruket målt i timer per andel er høyest i Nordland, og lavest i Kautokeino vest. Differansen er på 207 timer. Målt i antall rein per årsverk (rein med kvinnelig eier) varierer arbeidsforbruket fra 203 rein i Troms til 513 rein i Polmak/Varanger.

Tabell 7.2.7 viser antall aktive siidaandeler som har kvinnelig innehaver, fordelt etter siidaandelens reintall og siidaandelslederens alder.

Tabell 7.2.8 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2021 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelslederens alder og siidaandelens reintall

Reinbeiteområde	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	7	1	4	2	-	2	5	-
Karasjok	23	3	13	7	11	7	5	-
Øst-Finnmark	30	4	17	9	11	9	10	-
Vest-Finnmark	26	10	7	9	5	18	3	-
Troms	10	1	3	6	4	5	1	-
Nordland	7	2	3	2	2	3	2	-
Nord-Trøndelag	7	1	4	2	2	2	3	-
Sør-Tr./Hedmark	4	-	2	2	-	-	4	-
Totalt	84	18	36	30	24	37	23	0
<i>Totalt 2020</i>	<i>74</i>	<i>14</i>	<i>35</i>	<i>25</i>	<i>21</i>	<i>31</i>	<i>22</i>	<i>0</i>

Det fremgår av tabell 7.2.7 at det i 2021 er til sammen 84 kvinnelige siidaandelsledere. Dette utgjør 15,7 prosent av det totale antallet siidaandelsledere. Majoriteten av de kvinnelige innehaverne er mellom 31 og 50 år.

Tabell 7.2.8 viser en tilsvarende oversikt over antall siidaandeler som har mannlig innehaver, mens tabell 7.2.9 viser en oversikt over antall felles siidaandelsledere. Beregningene er basert på data fra melding om reindrift for driftsåret 2020/2021. Reintall er hentet fra melding om reindrift. Det gjøres oppmerksom på at noen av disse er innehavere for siidaandeler med 0 rein i beholdningen, og at de dermed ikke er å betegne som aktive siidaandeler, men fortsatt er registrert i systemet. Da totalregnskapet baserer seg på tall ned til sonenivå, velger vi å ikke gå nærmere inn på de enkelte siidaandeler og definere hvorfor reintallet ligger på 0. Dette er imidlertid forklaringen på avviket mellom tabell 7.2.4 Antall siidaandeler og tabell 7.2.6 – 7.2.8 Siidaandeler fordelt på kvinnelige, mannlige og fellesinnehavere.

Tabell 7.2.9 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2021 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelslederens alder og siidaandelens reintall

Reinbeiteområde	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	31	3	17	11	2	2	23	4
Karasjok	82	21	35	26	10	36	32	4
Øst-Finnmark	113	24	52	37	12	38	55	8
Vest-Finnmark	141	29	74	38	24	72	41	4
Troms	34	1	21	12	5	19	10	-
Nordland	24	-	15	9	7	7	10	-
Nord-Trøndelag	22	3	9	10	3	5	14	-
Sør-Tr./Hedmark	20	-	9	11	1	2	17	-
Totalt	354	57	180	117	52	143	147	12
<i>Totalt 2020</i>	<i>349</i>	<i>57</i>	<i>177</i>	<i>115</i>	<i>53</i>	<i>127</i>	<i>156</i>	<i>13</i>

Tabell 7.2.8 viser at det i 2021 er 354 mannlige siidaandelsledere. Dette utgjør 65 prosent av det totale antallet innehavere. I likhet med de kvinnelige siidaandelslederne, er også hoveddelen av de mannlige innehaverne mellom 31 og 50 år.

Tabell 7.2.10 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2021

Reinbeiteområde	Antall enheter	Reintall			
		<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	6	1	2	3	-
Karasjok	16	6	5	3	2
Øst-Finnmark	22	7	7	6	2
Vest-Finnmark	46	17	21	7	1
Troms	7	3	4	-	-
Nordland	10	2	2	5	1
Nord-Trøndelag	10	-	2	8	-
Sør-Tr./Hedmark	6	-	1	5	-
Totalt	101	29	37	31	4
<i>Totalt 2020</i>	<i>115</i>	<i>25</i>	<i>48</i>	<i>38</i>	<i>4</i>

Tabell 7.2.9 viser at det i 2021 er 101 enheter med felles siidaandel. Dette utgjør 18,9 prosent av det totale antallet innehavere. Hoveddelen av innehaverne er ledere for siidaandeler med mellom 101 og 250 rein. Det har vært en nedgang på 14 i felles siidaandeler, ser en på tabell 7.2.7 er det en økning i antall kvinnelige siidaandeler.

Tabell 7.2.11 Fordeling av siidaandelsleders alder i 2010, 2015 og 2021

Reinbeiteområde	2010			2015			2021		
	<= 30	31-50	> 50	<= 30	31-50	> 50	<= 30	31-50	> 50
Polmak/Varanger	14 %	41 %	45 %	11 %	48 %	41 %	11 %	57 %	32 %
Karasjok	12 %	47 %	41 %	18 %	42 %	40 %	20 %	42 %	38 %
Øst-Finnmark	13 %	45 %	42 %	16 %	43 %	40 %	18 %	46 %	36 %
Vest-Finnmark	13 %	49 %	38 %	9 %	50 %	41 %	18 %	46 %	36 %
Troms	4 %	39 %	57 %	8 %	45 %	47 %	4 %	53 %	43 %
Nordland	7 %	48 %	45 %	7 %	55 %	38 %	5 %	49 %	46 %
Nord-Trøndelag	8 %	49 %	44 %	10 %	36 %	54 %	10 %	38 %	51 %
Sør-Tr./Hedmark	7 %	43 %	50 %	0 %	43 %	57 %	0 %	47 %	53 %
Totalt	11 %	47 %	43 %	10 %	46 %	43 %	14 %	46 %	40 %

Tabell 7.2.10 viser fordeling av siidaandelsleders alder på områdenivå i 2010, 2015 og 2021. Aldersstrukturen har vært tilnærmet lik i sammenligningsperioden, og det er flest siidaandelsledere i aldersgruppen 31-50 år.

Tabell 7.2.12 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2021 etter reineierens kjønn (prosent)

Reinbeiteområde	Fordeling reintall (%)	
	Kvinner	Menn
Polmak/ Varanger	26 %	74 %
Karasjok	27 %	73 %
Øst-Finnmark	27 %	73 %
Vest-Finnmark	27 %	73 %
Troms	25 %	75 %
Nordland	25 %	75 %
Nord-Trøndelag	27 %	73 %
Sør-Tr./Hedmark	24 %	76 %
Totalt	26 %	74 %
<i>Totalt 2020</i>	<i>26 %</i>	<i>74 %</i>

Tabell 7.2.11 viser at 26 prosent av reintallet i 2021 står oppført med kvinner som eiere.

Tabell 7.2.13 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2021 etter reinerens medlemstype (prosent)

Reinbeiteområde	Fordeling reintall prosent		
	Innehaver	Ektef./sambo.	Andre
Polmak/Varanger	73 %	3 %	24 %
Karasjok	67 %	3 %	30 %
Øst-Finnmark	69 %	3 %	28 %
Vest-Finnmark	58 %	6 %	37 %
Troms	75 %	4 %	21 %
Nordland	69 %	5 %	26 %
Nord-Trøndelag	82 %	3 %	15 %
Sør-Tr./Hedmark	77 %	4 %	19 %
Totalt	67 %	4 %	29 %
<i>Totalt 2020</i>	<i>68 %</i>	<i>4 %</i>	<i>28 %</i>

Tabell 7.2.12 viser at siidaandelsledere står oppført som eiere av 67 prosent av reintallet i 2021, mens ektefeller/samboere og andre eier henholdsvis 4 prosent og 29 prosent av reintallet.

Aldersstruktur og fordeling av reintall

Tabell 7.2.14 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift etter reineiers alder (prosent)

Reinbeiteområde	2010			2015			2021		
	Alder			Alder			Alder		
	< 30	30-50	> 50	< 30	30-50	> 50	< 30	30-50	> 50
Polmak/Varanger	24 %	38 %	38 %	20 %	41 %	39 %	16 %	56 %	28 %
Karasjok øst	14 %	46 %	40 %	23 %	41 %	36 %	32 %	26 %	42 %
Karasjok vest	24 %	47 %	29 %	25 %	42 %	34 %	19 %	42 %	39 %
Øst-Finnmark	21 %	44 %	35 %	22 %	41 %	36 %	22 %	42 %	36 %
Kautokeino øst	22 %	57 %	21 %	20 %	51 %	28 %	24 %	42 %	34 %
Kautokeino midt	22 %	48 %	30 %	20 %	51 %	29 %	22 %	47 %	31 %
Kautokeino vest	19 %	44 %	38 %	15 %	47 %	39 %	19 %	40 %	41 %
Vest-Finnmark	21 %	49 %	30 %	19 %	50 %	31 %	21 %	44 %	35 %
Troms	11 %	35 %	54 %	16 %	41 %	43 %	12 %	52 %	36 %
Nordland	13 %	48 %	39 %	17 %	49 %	34 %	17 %	41 %	42 %
Nord-Trøndelag	16 %	46 %	38 %	15 %	39 %	46 %	15 %	37 %	48 %
Sør-Tr./Hedmark	11 %	45 %	43 %	7 %	42 %	51 %	7 %	43 %	50 %
Totalt	19 %	46 %	35 %	19 %	45 %	36 %	19 %	43 %	38 %

Tabell 7.2.15 Fordeling av siidaandelsleders reintall i samisk reindrift etter siidaandelsleders alder (prosent)

Reinbeiteområde	2010			2015			2021		
	Alder			Alder			Alder		
	< 30	30-50	> 50	< 30	30-50	> 50	< 30	30-50	> 50
Polmak/Varanger	16 %	43 %	41 %	9 %	52 %	40 %	10 %	63 %	27 %
Karasjok øst	3 %	54 %	44 %	15 %	52 %	34 %	24 %	32 %	45 %
Karasjok vest	13 %	57 %	30 %	19 %	48 %	33 %	14 %	51 %	36 %
Øst-Finnmark	11 %	51 %	38 %	14 %	51 %	35 %	15 %	50 %	35 %
Kautokeino øst	12 %	63 %	25 %	5 %	60 %	35 %	15 %	52 %	32 %
Kautokeino midt	7 %	54 %	38 %	7 %	56 %	37 %	16 %	54 %	31 %
Kautokeino vest	8 %	47 %	45 %	4 %	49 %	47 %	11 %	50 %	40 %
Vest-Finnmark	9 %	55 %	36 %	6 %	55 %	40 %	14 %	52 %	34 %
Troms	3 %	36 %	61 %	6 %	46 %	47 %	6 %	59 %	35 %
Nordland	1 %	58 %	41 %	8 %	58 %	35 %	5 %	48 %	48 %
Nord-Trøndelag	3 %	52 %	45 %	5 %	41 %	54 %	11 %	37 %	52 %
Sør-Tr./Hedmark	4 %	47 %	49 %	0 %	44 %	56 %	0 %	45 %	55 %
Totalt	8 %	52 %	40 %	8 %	51 %	41 %	12 %	50 %	39 %

Tabellene 7.2.13 og 7.2.14 viser at reintallet fordelt etter alder har holdt seg veldig stabilt i perioden 2010-2021, både når det gjelder fordeling av totalt reintall og siidaandelsleders reintall.

Tabell 7.2.15 viser siidaandelsleders reintall i samisk reindrift fordelt etter siidaandelsleders alder. Det gjøres oppmerksom på at i enkelte siidaandeler har ikke leder rein, mens andre medlemmer i siidaandelen er reineiere.

Tabell 7.2.16 a) Siidaandelsleders reintall i samisk reindrift i 2021 fordelt etter siidaandelsleders alder

Siidaandelsleders alder	2021				
	Antall enheter	Reintall			
		1-99	100-250	251-600	>600
< 30	76	13 %	63 %	21 %	3 %
30-50	241	14 %	39 %	42 %	4 %
51-67	173	16 %	39 %	43 %	1 %
> 67	29	38 %	28 %	28 %	7 %
Totalt	517	16 %	42 %	39 %	3 %

Tabell 7.2.15 a) viser at i 2021 hadde flest siidaandelsledere i aldersgruppen under 30 år et reintall på mellom 100 og 250. I aldersgruppene 30-50 år og 51-67 år lå flest på et reintall på mellom 251-600, mens i gruppen med siidaandelsleder på over 67 år hadde flest et reintall på mellom 1 -99.

Tabell 7.2.15 b) Siidaandelsleders reintall i samisk reindrift i 2015 fordelt etter siidaandelsleders alder

Siidaandelsleders alder	2015				
	Antall enheter	Reintall			
		1-99	100-250	251-600	>600
< 30	48	10 %	60 %	27 %	2 %
30-50	250	13 %	40 %	44 %	3 %
51-67	198	25 %	35 %	39 %	2 %
> 67	24	21 %	50 %	21 %	8 %
Totalt	520	18 %	40 %	39 %	3 %

Tabell 7.2.15 b) viser at i 2015 hadde flest siidaandelsledere i aldersgruppene under 30 år og over 67 år et reintall på mellom 100 og 250, mens i aldersgruppene 30-50 år og 51-67 år lå flest på et reintall mellom 251 og 600.

Tabell 7.2.15 c) Siidaandelsleders reintall i samisk reindrift i 2010 fordelt etter siidaandelsleders alder

Siidaandelsleders alder	2010				
	Antall enheter	Reintall			
		1-99	100-250	251-600	>600
< 30	52	25 %	40 %	31 %	4 %
30-50	252	11 %	34 %	49 %	6 %
51-67	204	19 %	34 %	43 %	4 %
> 67	22	36 %	27 %	23 %	14 %
Totalt	530	16 %	35 %	44 %	5 %

Tabell 7.2.15 c) viser at i 2010 hadde flest siidaandelsledere i aldersgruppen under 30 år et reintall på mellom 100 og 250, i aldersgruppene 30-50 år og 51-67 år lå flest på et reintall mellom 251 og 600 og i aldersgruppen over 67 år hadde flest et reintall på under 100.

8. Vurderinger av materialet

8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene

Økonomisk utvalgs oppgave er å peke på hovedtrekk i reindriftens økonomiske utvikling i forhold til mål og virkemidler for næringen. Primært er det en oppgave å legge frem regnskap for siste år, og prognose for utviklingen det påfølgende året. Utvalget ser også på mer generelle og langsiktige utviklingstrekk som antas å ha betydning for partenes utforming av virkemidler over reindriftsavtalen.

Forskjellene innenfor de enkelte reinbeiteområdene kan ofte være større enn mellom reinbeiteområdene. Likevel er det slik at den økonomiske utviklingen varierer mellom områdene, og at det er klare regionale forskjeller. Utvalget vil derfor gi en særskilt oversikt over utviklingen i hvert enkelt reinbeiteområde.

Hovedfokus for fremstillingen i dette kapitlet er utviklingen for følgende poster:

- Kjøttinntekter (ikke korrigert for endringer i samlet livdyrverdi)
- Statstilskudd
- Erstatninger
- Kostnader

Kjøttinntektene omfatter slakt ved slakterier inkludert bonus, samt beregnet privat forbruk og omsetning. Inntektene fra privat slakteuttak og omsetning er beregnet ut fra samme priser som fra slakterier. Fra og med 1997 til og med 2014 var grunnlag for beregning av privat forbruk og omsetning 20 dyr per siidaandel og 50 dyr totalt for reinlagene. Fra og med 2015 benyttes tall fra reineiernes melding om reindrift.

Økonomisk utvalg henviser til avsnitt om pris under kap. 3.2, for beskrivelse av inntektsreduksjonen fra 2015 til 2016. Jfr. beskrivelsen i kap. 3.2 er det i dette kapitlet markert brudd i inntektslinjene i figurene.

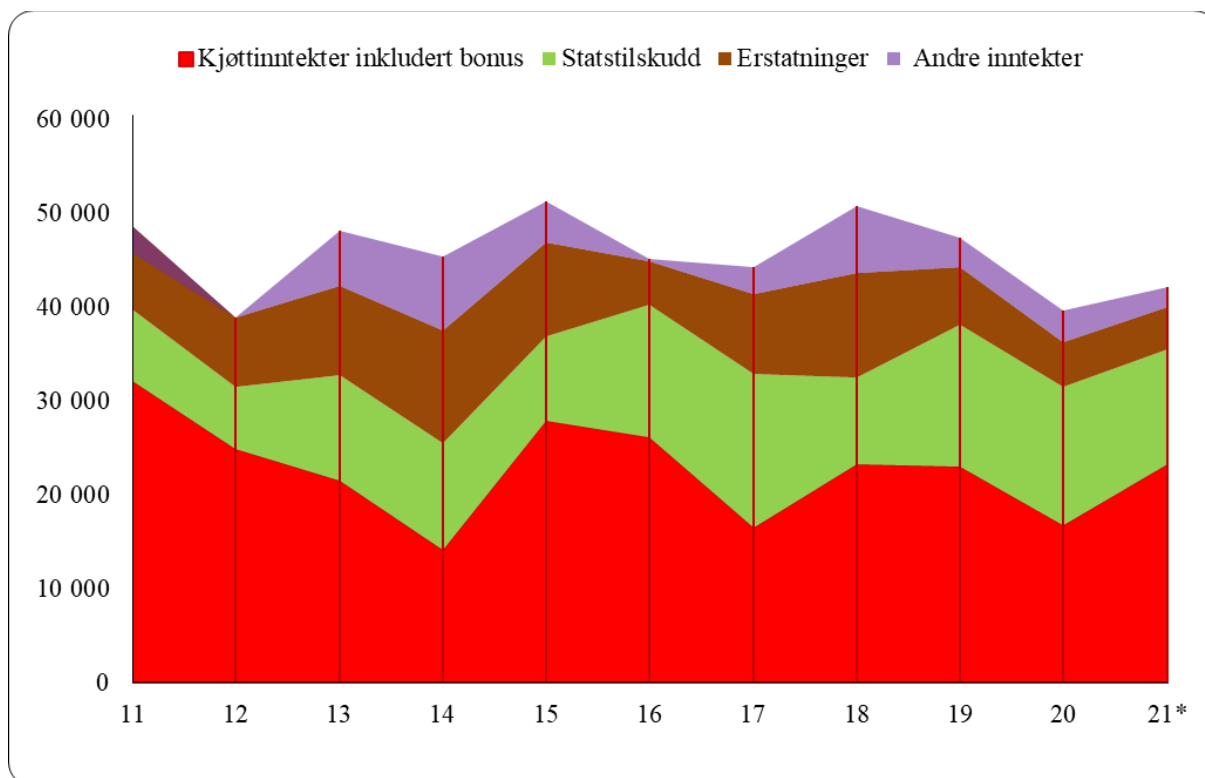
Statstilskuddene omfatter direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tiltak mot radioaktivitet, tilskudd til tilleggsnæringer, Utviklingsprogrammet og konfliktforebyggende tiltak mot rovvilt.

Erstatninger omfatter erstatninger for tap av rein og erstatninger for arealinngrep. I erstatninger for tap av rein inngår rovvilterstatninger, erstatninger for rein drept av tog og bil.

Kostnadene omfatter siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i reinlag.

Det gjøres oppmerksom på at det er brukt ulik skalering på y-aksen i figurene i kapittel 8.1, og at budsjettall på områdenivå er innarbeidet i figurene og at inntekter/kostnader er indeksregulerte.

Polmak/Varanger

Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2021, 2020-kroner)

Det totale oversiktsbildet viser at økonomien i reindriften i Polmak/Varanger har vært best i 2015. Sammenlignet med øvrige områder har Polmak/Varanger gjennom hele perioden utpekt seg som et område med sunn økonomi. Som den eneste av sonene i Øst-Finnmark har Polmak/Varanger et positivt vederlag til arbeid og egenkapital gjennom hele sammenligningsperioden.

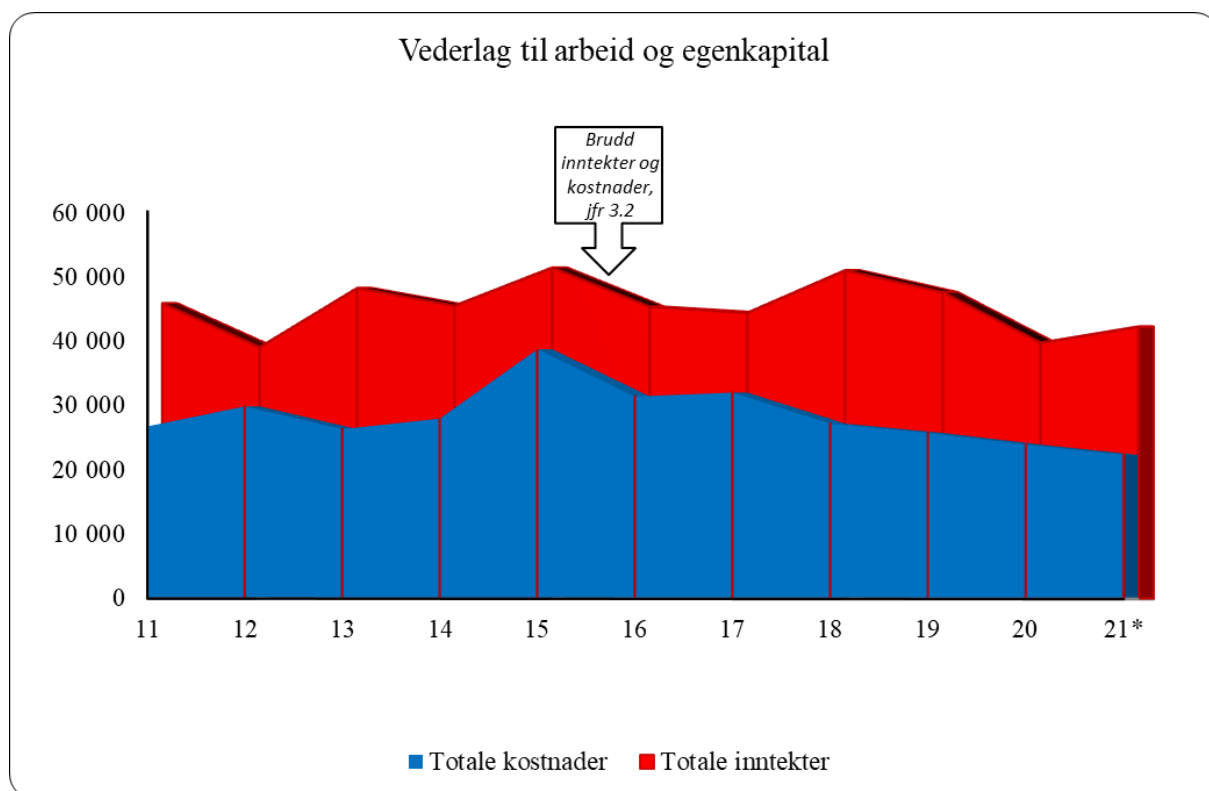
Kjøttinntektene var i 2011 på høyeste nivå i sammenligningsperioden. Året 2015 ble tilnærmet like bra som 2011, og forklaringen er den samme for alle tre årene, et høyt slakteuttak kombinert med høye priser som resulterer i et bra inntektsnivå. Lave kostnader var med på å bidra til et godt resultat på vederlaget til arbeid og egenkapital. Fra og med 2013 snudde imidlertid dette, og som følge av reduksjon i slakteuttaket i 2013 og 2014 ble også kjøttinntektene redusert. Det har periodevis vært problemer med låste beiter i området. Under slike forhold har reinen blitt føret. Låste beiter kan være en årsak til at slakteuttaket i 2014 gikk ned. I 2015 hadde imidlertid Polmak/Varanger et hopp i kostnadsutviklingen, og vederlaget var dermed ikke så høyt som det kunne ha vært med tanke på slakteuttaket og kjøttinntektene dette året. I 2016 ble kostnadene redusert igjen, og vederlag til arbeid og egenkapital økte. Som følge av en stor reduksjon i slakteuttaket i 2017 grunnet en vanskelig vår med nedising av beiter, ble kjøttinntektene redusert. Kostnadene ble også redusert dette året, og dette førte til en liten økning i vederlag til arbeid og egenkapital. I 2018 økte kjøttinntektene i forhold til året før og holdt seg stabile i 2019.

Fra 2019 til 2020 ble kjøttinntektene i Polmak/Varanger redusert med 26 prosent. Reduksjonen i slakteuttak skyldes blant annet at det vinteren og våren 2020 var beitekrise i de

fleste distrikter Finnmark. Beitekrisen oppstod på grunn av store mengder snø. Det ble dannet lag med hardpakket snø på beitenene, samt ising etter veksling mellom mildvær og frost i noen områder. Dette medførte at det var utfordrende for reinen å komme til beitenene og i noen distrikter ble beitenene helt låst.

Statstilskuddene har i perioden variert en del. I hele perioden sett under ett er det årene 2016-2017 og 2019-2020 som har gitt de største utbetalingene.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Øst-Finnmark de fem siste årene (2016-2020) er på 32 prosent. I 2020 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 21 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall 3 prosent. Rovvilttapet i området er høyt, men stabilt.

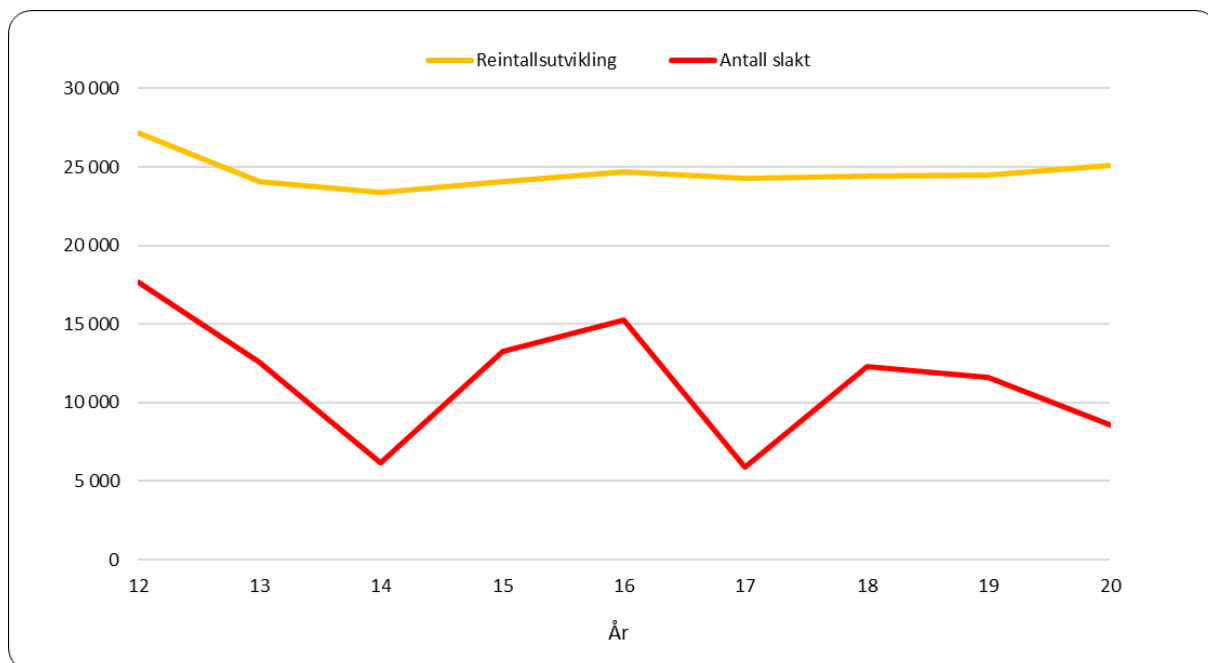

Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2021, 2020 kroner)

Kostnadene er en post som hadde en økende tendens frem til 2015, og ble deretter redusert frem til 2018. Økningen skyldtes høyere driftskostnader samt større utgifter knyttet til slakting. I 2011 har Polmak/Varanger, som de fleste andre områder, redusert sine kostnader, og det er spesielt på postene utstyr og anlegg reduksjonen kom. Fra 2012 til 2014 ser vi et kostnadsnivå som er forholdsvis stabilt, men at det fortsatt jevnt over ligger høyere enn nivået på kjøttinntektene. I 2015 økte kostnadene, da spesielt på postene varekjøp og anlegg. I 2016 og 2017 ble disse postene redusert igjen, det samme med de totale kostnadene. Kostnadene økte i 2019, før de igjen ble redusert i 2020. Det er spesielt posten varekjøp som blir redusert dette året.

Samtlige distrikter i Polmak/Varanger har fokus på reintall, og har derfor reintall innenfor øvre fastsatte reintall. Tettheten av rein per kvadratkilometer har ligget på et lavere og mer

stabilt nivå i Polmak/Varanger enn i resten av Finnmark. Derfor har Polmak/Varanger et forholdsvis stabilt reintall i sammenlikningsperioden, og de høyeste gjennomsnittlige slaktevektene og produksjonen per livdyr i Finnmark, jf. Ressursregnskap for reindriftsnæringen. En annen grunn til det stabile reintallet er at noen av distriktene har gitt tilleggsfôr over lang tid for å holde flokken samlet og for å få tammere dyr.

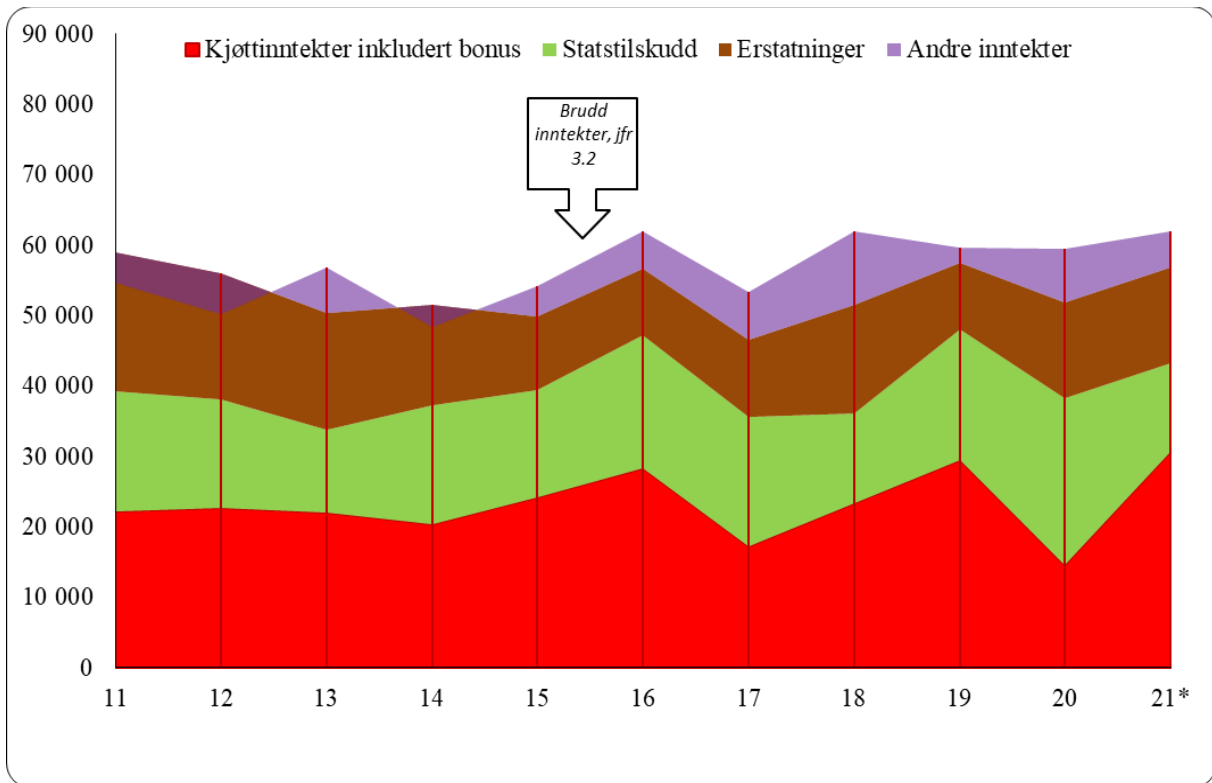

Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Polmak/Varanger i perioden 2012-2020

Som det fremgår av figur 8.1.3 så har det årlige slakteuttaket i sammenlikningsperioden variert mellom 19 000 og 6 000 slakt, og det gjennomsnittlige uttaket har ligget på ca. 11 tusen dyr årlig. Årene 2014 og 2017 skiller seg ut med spesielt lavt slakteuttak, noe som skyldes lav kalvetilgang disse årene. I 2020 er det også reduksjon i slakteuttaket blant annet på grunn av beitekrisen dette året. I Polmak/Varanger ligger kalveslakteandelen på rundt 80 prosent i 2020.

En helhetsvurdering av situasjonen tilsier at økonomien i reindriften i Polmak/Varanger var best i begynnelsen og slutten av perioden, sett bort fra 2020. I starten av perioden skyldes dette blant annet at slakteuttaket var høyt, og i slutten av perioden skyldes det blant annet høye priser på slakt levert til slakteriene som følge av gode slaktevekter.

Karasjok

Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2021, 2020-kroner)

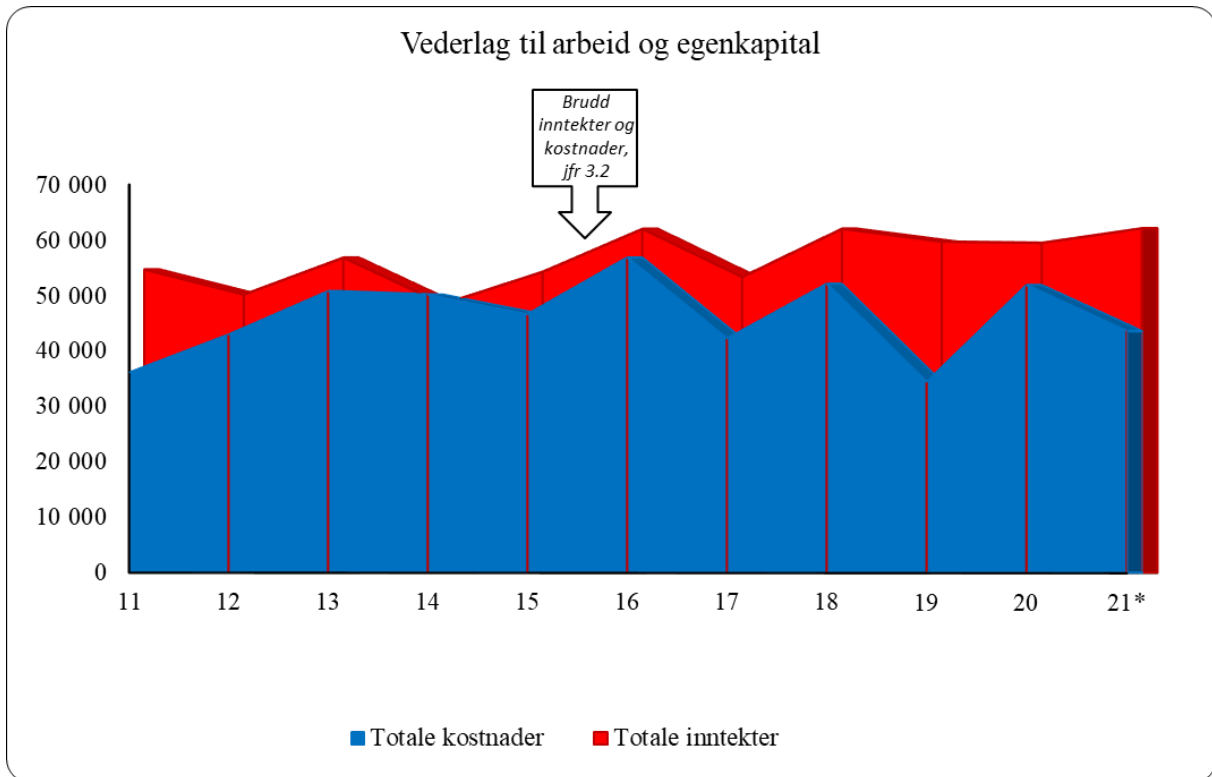
Kjøttinntektene i dette området har variert mellom 15 mill. kroner og 29 mill. kroner, med et gjennomsnitt på 22 mill. kroner. Et høyt slakteuttak kombinert med en prisøkning er bakgrunnen for de økte kjøttinntektene i 2015 og 2016. På grunn av et lavere slakteuttak i 2017 grunnet en vanskelig vår med nedising av beiter, ble kjøttinntektene redusert. Både slakteuttak og kjøttinntektene økte igjen i 2018 og 2019. I 2020 reduseres disse igjen. Reduksjonen i slakteuttak skyldes blant annet beitekrisen i 2020.

Karasjok har tidligere hatt lave priser per kg slakt. Dette hadde sammenheng med lave slakteveker og derav lavere oppgjørpris fra slakteri. Prisbildet for Karasjok ser imidlertid ut til å ha endret seg de siste årene, og på tross av fortsatt lave slakteveker så har prisen økt med 10 prosent fra 2017 til 2020.

Fra 2012 til 2013 var det reduksjon i statstilskuddene. Reduksjonen må ses i sammenheng med manglende oppfyllelse av vilkårene om reintall, det var 10 prosent som fikk avslag på søknad om tilskudd på grunn av dette i 2013. For 2016 og 2017 økte tilskuddene som en følge av økt slakteuttak årene før. I 2018 redusertes statstilskuddene som følge av lavt slakteuttak i 2017. Slakteuttaket økte i 2018 og 2019, og statstilskuddene økte også som følge av dette i 2019 og 2020. En del av økningen i 2020 skyldes også utbetalinger av ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap.

I 2011 var det en markant økning i erstatningsutbetalingene i forhold til årene før. Det var erstatninger for tap av rein som økte dette året. I årene etter er det reduserte erstatningsutbetalinger, og i 2016 var utbetalingene redusert med 52 prosent sammenlignet

med 2011. Fra 2016 til 2018 økte erstatningsutbetalingene med 61 prosent. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Karasjok de fem siste årene (2016 -2020) er på 23 prosent. I 2020 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 28 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall, er 7 prosent i Karasjok.

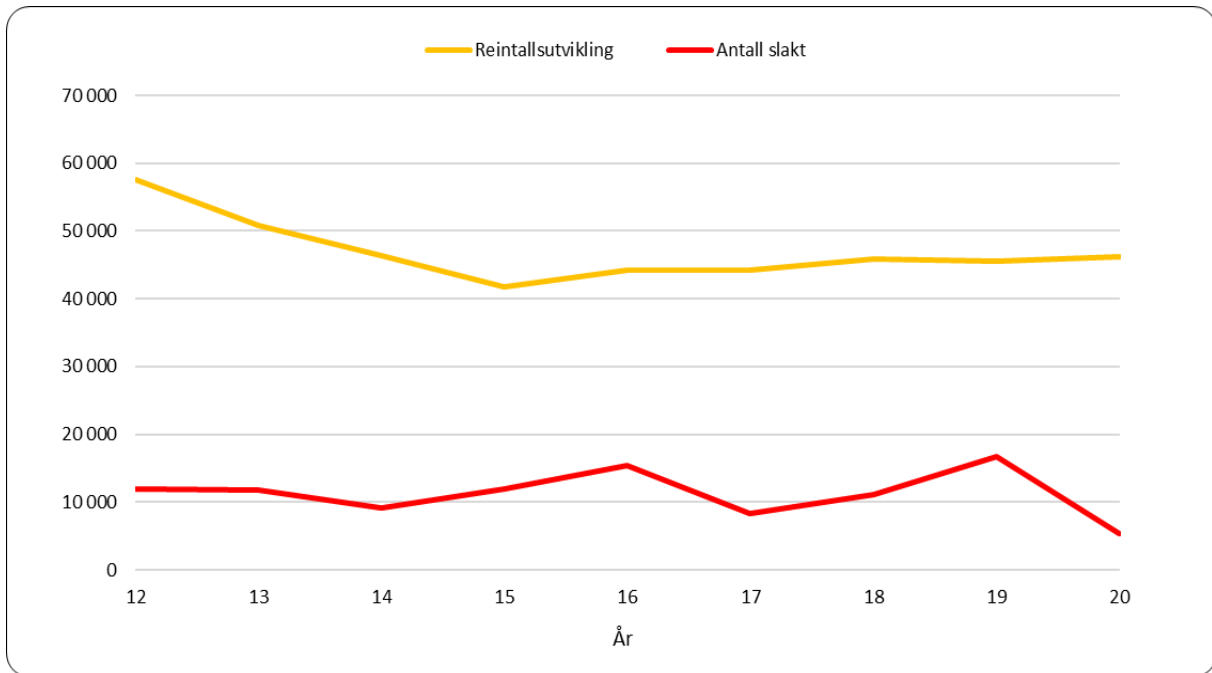

Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i Karasjok i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2021, 2020-kroner)

Fra 2011 var det en jevn økning av kostnadene, med en topp i 2016. Fra 2016 til 2017 er kostnadene redusert med 17 prosent, mens økningen fra 2017 til 2018 er på 16 prosent. Denne økningen kan blant annet skyldes økte driftskostnader til fôring og økte drivstoffkostnader. Fra 2018 til 2019 ble kostnadene redusert 33 prosent. Fra 2019 til 2020 har kostnadene økt med 54 prosent. En del av økningen skyldes blant annet økt kjøp av fôr som følge av beitekrisen i 2020.

Gode beiter er avgjørende for kalveproduksjonen. Dårlige beiteforhold om vinteren og vårvinteren virker negativt på simlene, noe flere av distriktene i Karasjok har tatt tak i ved å fôre flokkene i tilfelle en mulig beitekrise skulle oppstå.

I 2001 var reintallet i Karasjok på rundt 30 000 dyr etter et par snørike vintre med store tap i 1997 og 2000. I påvente av forholdsmessig reduksjon som følge av ny reindriftslov fikk man en topp i perioden 2007-2012 på rundt 60 000 dyr.

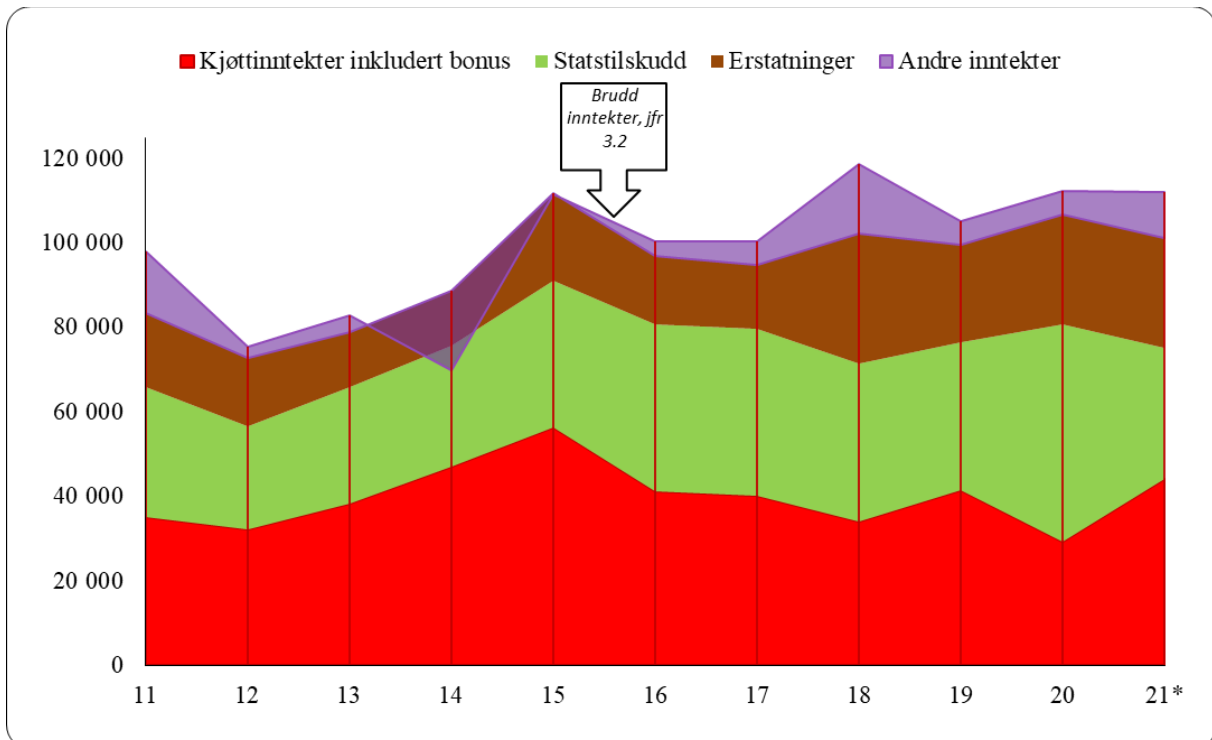
Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Karasjok i perioden 2012-2020

Antall kalver etter tap mer enn doblet seg i Karasjok i perioden 2000 til 2009, fra om lag 10 000 kalver til over 20 000 kalver (kalvetilgang etter tap på 30-40 prosent). Den gjennomsnittlige slaktevekten på kalv var over 20 kg i 2001-2004, og sank gradvis ned til under 16 kg i takt med reintallsøkningen frem til 2010.

Etter at siidaandelene fikk pålegg om forholdsmessig reduksjon, gikk reintallet ned igjen til rundt 42 000 dyr i 2015. Etter dette har enkelte siidaer/distrikt igjen økt reintallet. Reduksjonen i reintall i første del av sammenlikningsperioden har gitt utslag i noe distriktsvis økning i slaktevektene på kalv. Slakteuttaket i antall slakt har vært relativt stabilt i perioden 2011-2019, som det fremgår av figur 8.1.6. Omtrent 80 prosent av slakteuttaket er kalv i Karasjok i 2019. Antall kalver etter tap har siden 2015 ligget mellom 10 000 og 15 000 kalv (kalvetilgang etter tap på 30-50 %) og slaktevektene på kalv i snitt mellom 16 og 18 kg.

En helhetsvurdering av situasjonen tilsier at økonomien i reindriften i Karasjok var best i begynnelsen og slutten av perioden, sett bort fra 2020. I starten av perioden skyldes det at slakteuttaket var høyt. I slutten av perioden skyldes dette hovedsakelig høye kjøttinntekter som følge av gode priser på slakt med relativt gode slaktevekter.

Vest-Finnmark

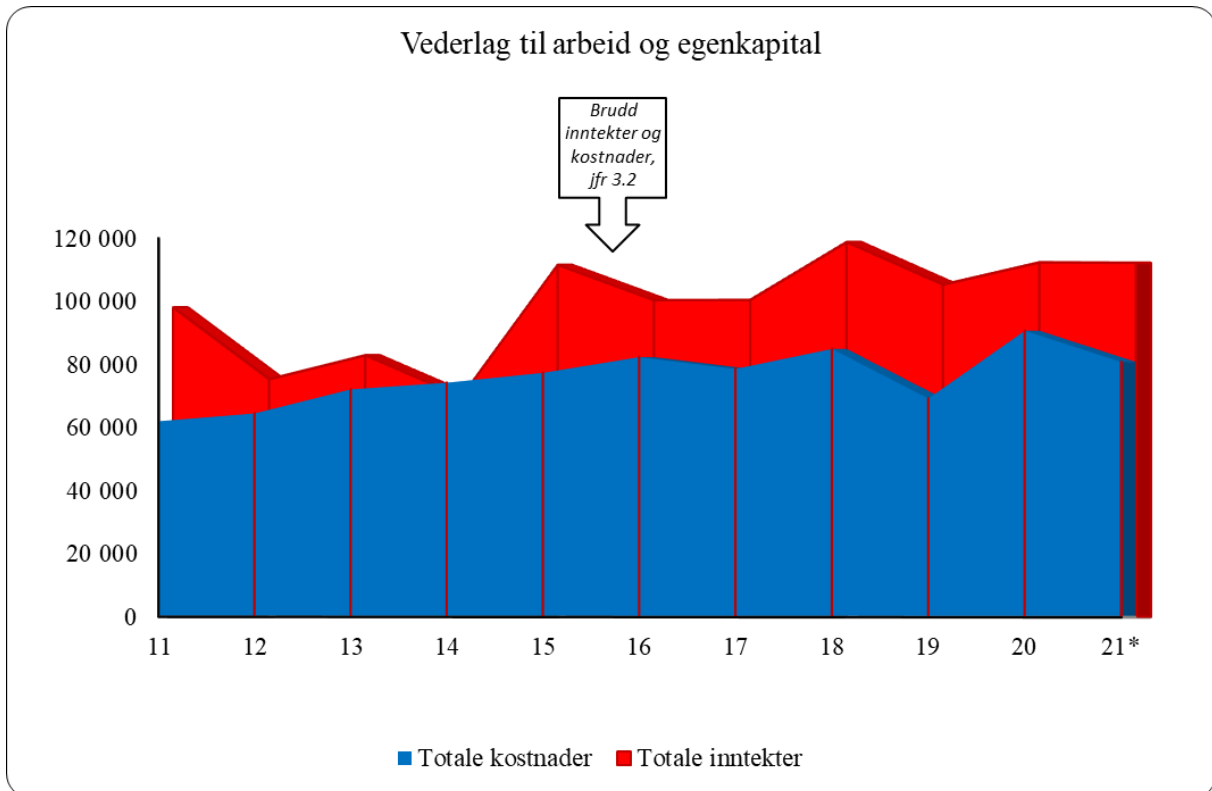
Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2021, 20-kroner)

Kjøttinntektene i dette området har variert mellom 29 mill. kroner og 56 mill. kroner i året, med ett gjennomsnitt på 39 mill. kroner. Vest-Finnmark står med dette for om lag 29 prosent av de totale kjøttinntektene i Norge. Slakteuttaket gikk i årene 2010 til 2012 mye ned, og vi må helt tilbake til 2003 for å finne et lavere uttak målt i antall slaktedyr. Fra 2013 økte slakteuttaket og inntektene igjen. Slaktevektene er i perioden jevnt over på et lavt nivå. Kjøttinntektene er lavere enn kostnadene gjennom hele perioden. I 2016-2018 hadde Vest-Finnmark reduserte kjøttinntekter i hovedsak som følge av reduksjon i slakteuttak. I 2019 var det en økning i kjøttinntektene, mens i 2020 reduseres denne inntekten igjen. Reduksjonen kommer i stor grad som følge av beitekrisen i 2020.

Tilskuddordningene for Vest-Finnmark har vært noe endret i perioden. Fra og med avtaleåret 2009/2010 innførte man en ny tilskuddsmodell som erstattet ordningen med tidligslakte-tilskudd og kalveslakte-tilskudd. Den nye tilskuddsordningen satte et produksjonskrav på 8 kg per rein i vårflokk, og tilskudd ble utmålt per kg slakt med differensierte satser ut fra slaktetidspunkt. Kravet medførte at flere måtte slakte mer for å få statstilskudd. Ordningen ble avvirket i 2012. Reduksjonen i 2012 er et resultat av reduksjon i produksjonspremien og Vest-Finnmark-tilskuddet. Som for Karasjok må variasjonen i tilskuddsutbetalingene i perioden ses i sammenheng med manglende oppfyllelse av vilkårene om fastsatt reintall. I perioden 2013-2017 var statstilskuddene økende, blant annet som følge av økning i kjøttinntektene fra 2012-2016. Et lavere slakteuttak i 2017 førte til reduserte statstilskudd i 2018. Fra 2019 til 2020 øker statstilskuddene. Økningen i 2020 kommer i hovedsak som følge av utbetalinger over ordningen ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap.

Ser vi hele perioden under ett, har erstatningsutbetalingene knyttet til tap av rein økt fra 16,2 mill. kroner i 2011 til 26,0 mill. kroner i 2020. I 2020 er erstatningsandelen de fem siste årene

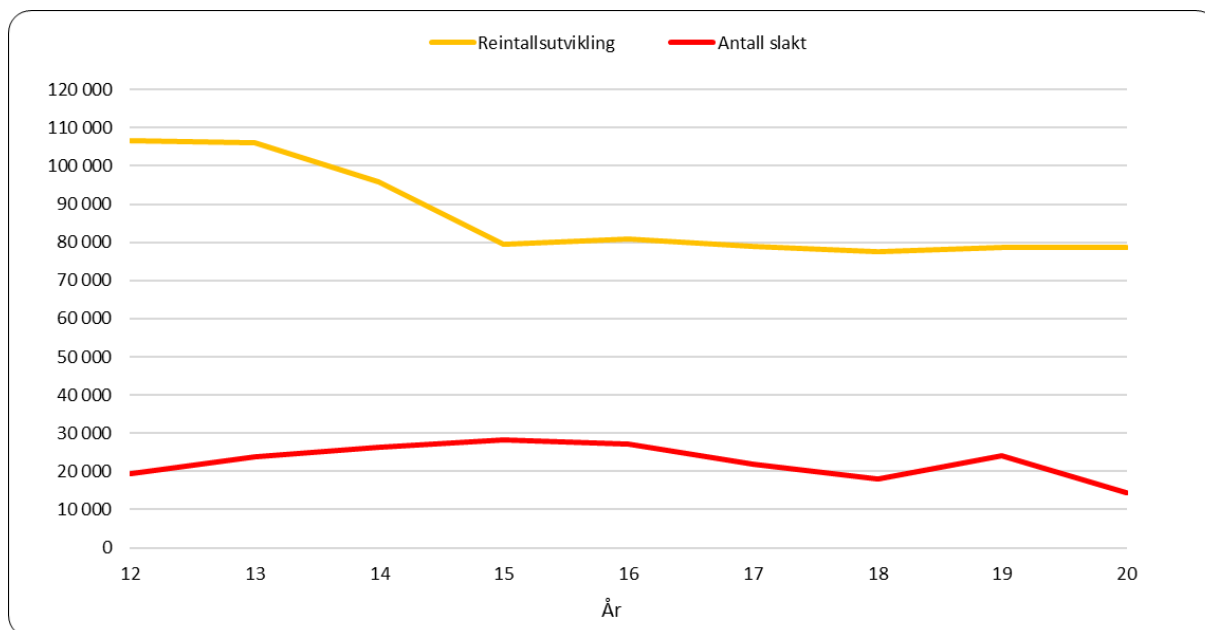
(2016 -2020) på 22 prosent. I 2020 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 32 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall, er 8 prosent i Vest-Finnmark.

Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2021, 2020 kroner)

Kostnadsnivået har i hele sammenligningsperioden ligget godt over kjøttinntektene. I 2011 reduserte Vest-Finnmark sine kostnader i forhold til årene før, mens kostnadene økte i perioden 2012-2016. I 2017 ble kostnadene redusert, økte i 2018 for så å reduseres igjen i 2019. I 2020 økte kostnadene i Vest-Finnmark. En del av økningen skyldes blant annet økt kjøp av fôr som følge av beitekrisen i 2020.

Utfordringen i Vest-Finnmark var i de første årene i perioden å få ned reintallet til et bærekraftig nivå. I 2020 er reintallet i Vest-Finnmark nede på om lag 78 700 dyr.

Figur 8.1.9 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Vest-Finnmark i perioden 2012-2020

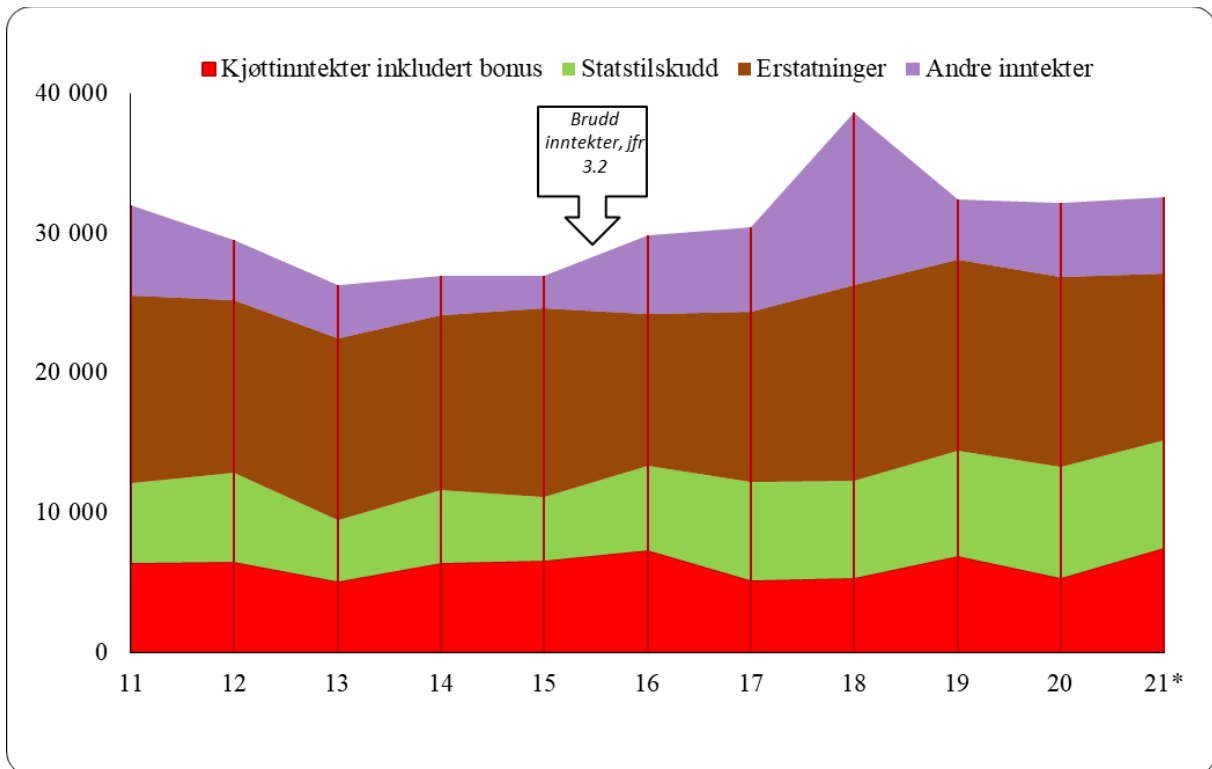
I 2001 var reintallet i Vest-Finnmark nede i 73 000 dyr etter ett par snørike vintre med påfølgende store tap i 1997 og 2000. I påvente av forholdsvis reduksjon som følge av ny reindriftslov fikk man en reintallsøkning opp til en topp i perioden 2012-2013 på i overkant av 100 000 dyr, jf. figur 8.1.9.

Den gjennomsnittlige slaktevekten på kalv var over 19 kg i 2001-2004, og sank etter det gradvis ned til rundt 16 kg. I 2020 er gjennomsnittsvekt på kalv 16,3 kg.

Etter at siidaandelene fikk pålegg om forholdsvis reduksjon gikk reintallet ned til rundt 80 000 dyr i 2015. Etter dette har enkelte siidaer/distrikt igjen økt reintallet. Reduksjonen i reintall i første del av sammenlikningsperioden har gitt utslag i noe distriktsvis økning i slaktevektene på kalv. Slakteuttaket i antall slakt har variert mellom 20 000 og 30 000 i perioden 2011-2019, som det fremgår av figur 8.1.9. Det har vært en økende andel kalveslakt i dette uttaket, og i 2020 var kalveslakteandelen i Vest-Finnmark på 79 prosent.

En helhetsvurdering av situasjonen tilsier at økonomien i reindriften i Vest-Finnmark var best i begynnelsen av perioden og i 2015, som følge av høye slakteinntekter. Siden 2015 har økte statstilskudd og erstatninger bidratt til å opprettholde et positivt økonomisk resultat.

Troms

Figur 8.1.10 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2021, 2020-kroner)

Antall slakt er forholdsvis stabilt i Troms. I 2011 så var de imidlertid en stor reduksjon, noe som kan forklares med at et av de største distriktene ikke leverte slakt dette året. Fra 2019 til 2020 redusertes antall slakt med 36 prosent, dette kan blant annet skyldes beitekrisen i 2020.

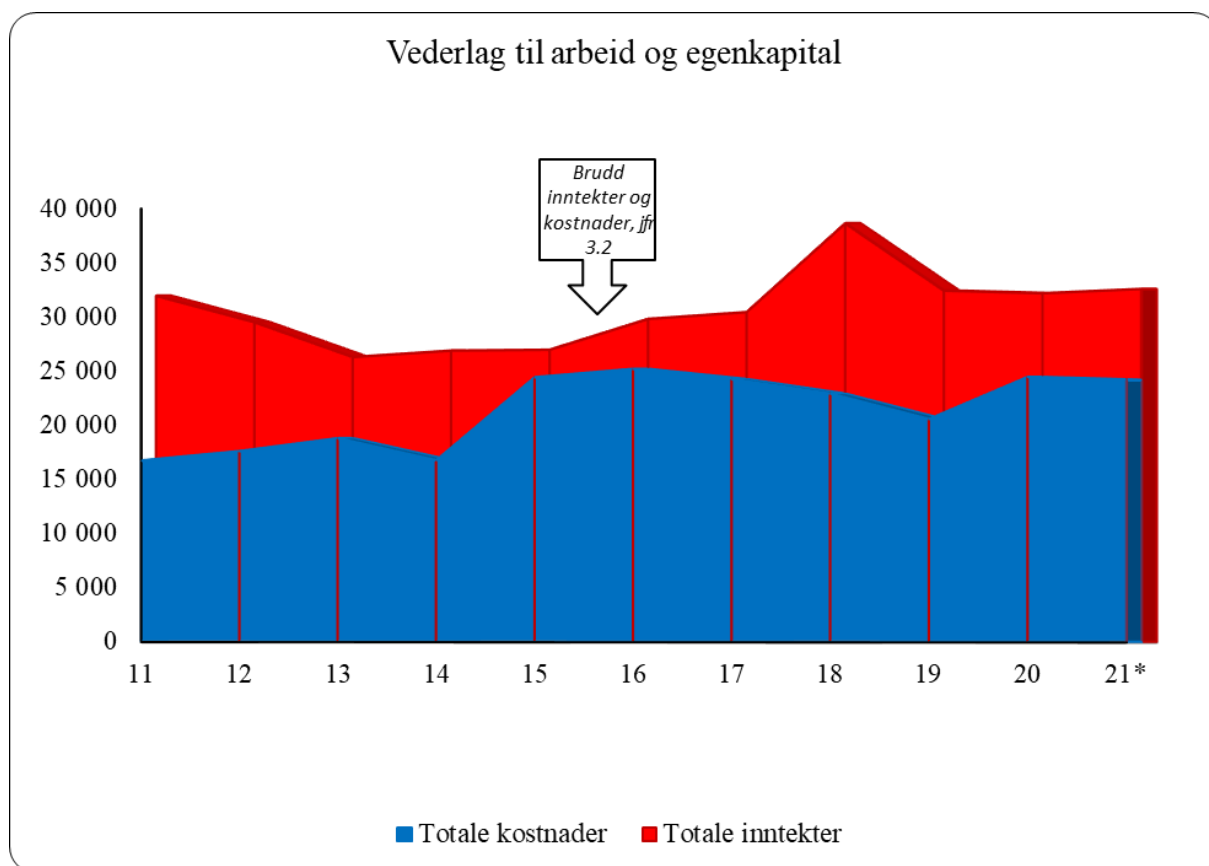
Troms har blant de høyeste gjennomsnittsvektene på rapportert slakt gjennom stort sett hele perioden, og har i perioden 2014-2020 hatt landets høyeste gjennomsnittspris per kg kjøtt.

Statstilskuddene har vært noe varierende i sammenligningsperioden. En sannsynlig årsak til dette kan være tilslagsprosenten for tilskudd til siidaandeler og reinlag, altså hvor mange som får innvilget tilskudd av totalt antall søknadsberettigede. Troms er et av områdene med lavest tilslagsprosent i perioden. Bakgrunns materialet viser at tilslagsprosenten fra 2011-2020 har variert fra 51 prosent til 77 prosent. I 2020 var andelen siidaandeler som ikke hadde søkt 40 prosent.

Tidligere har det vært slik at mange av de som ikke har fått tilskudd i Troms, har fått avslag med bakgrunn i at leder av siidaandelen mottar alderspensjon. En overføring av siidaandelen til yngre generasjoner har vært et av tiltakene for å sikre at siidaandelen oppfyller kravene for å motta tilskudd. I tillegg kan en slik overføring/generasjonsovergang utløse andre tilskudd, jf. ordninger i reindriftsavtalen, og kan dermed være et virkemiddel for å forbedre økonomien i de enkelte siidaandelene. Dette ser nå ut til å ha endret seg, de siste årene ser det ut til at hovedtyngden av de som har fått avslag har fått dette med bakgrunn i at de ikke oppfyller de gitte inntektskrav.

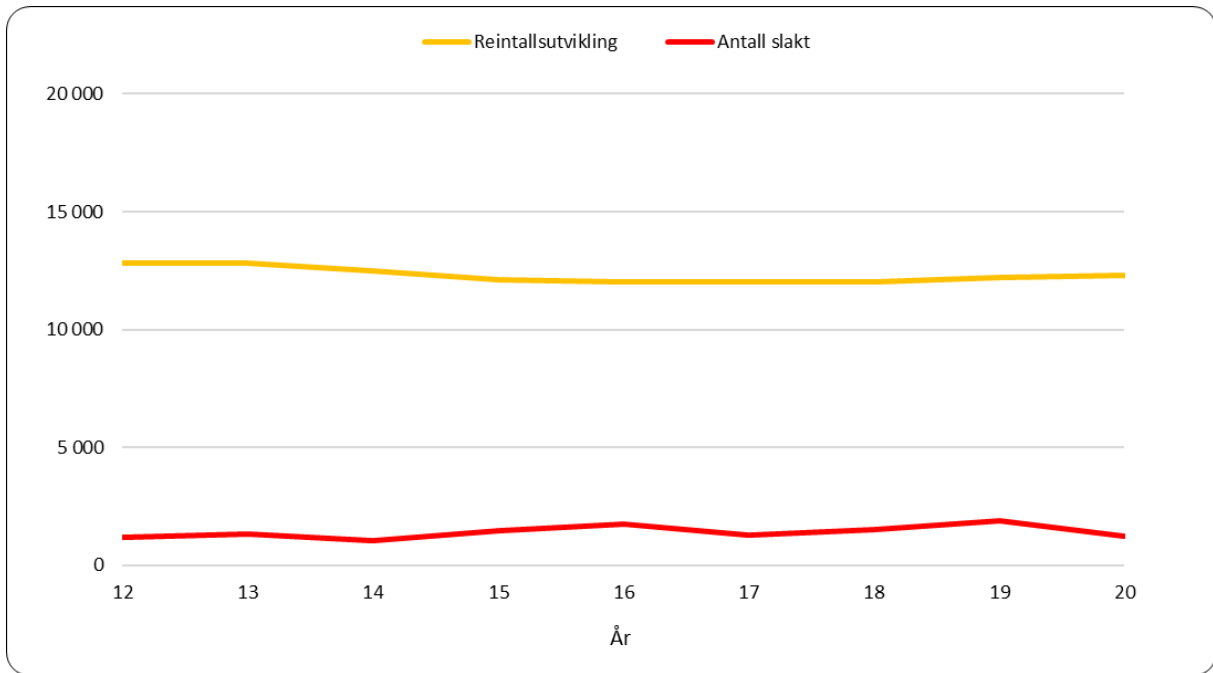
Det meldes om at mye rein går tapt til rovvilt, da spesielt til ørn som har en økende bestand. Når mye går tapt til rovvilt, blir det lite igjen å slakte. Dette fører til at flere siidaandeler ikke får slaktet nok til å være berettiget tilskudd, eller de får betydelige reduksjoner i tilskuddsutbetalingene. Det meldes også om låste beiter og økt ferdsel i utmarka samt økt press av utbygging i beiteområdene. 2020 vært et spesielt vanskelig år med beitekrise i området.

Troms er et område hvor erstatningsutbetalingene knyttet opp mot rein tatt av rovvilt har vært stabile, med en økende tendens, i sammenligningsperioden. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Troms de fem siste årene (2016-2020) er på 41 prosent. I 2020 er erstatningsandelen omsøkt i forhold til reintall 40 prosent og erstatningsandelen erstattet i forhold til reintall er 17 prosent.

Figur 8.1.11 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindrifens totalregnskap i Troms i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2020, 2019 kroner)

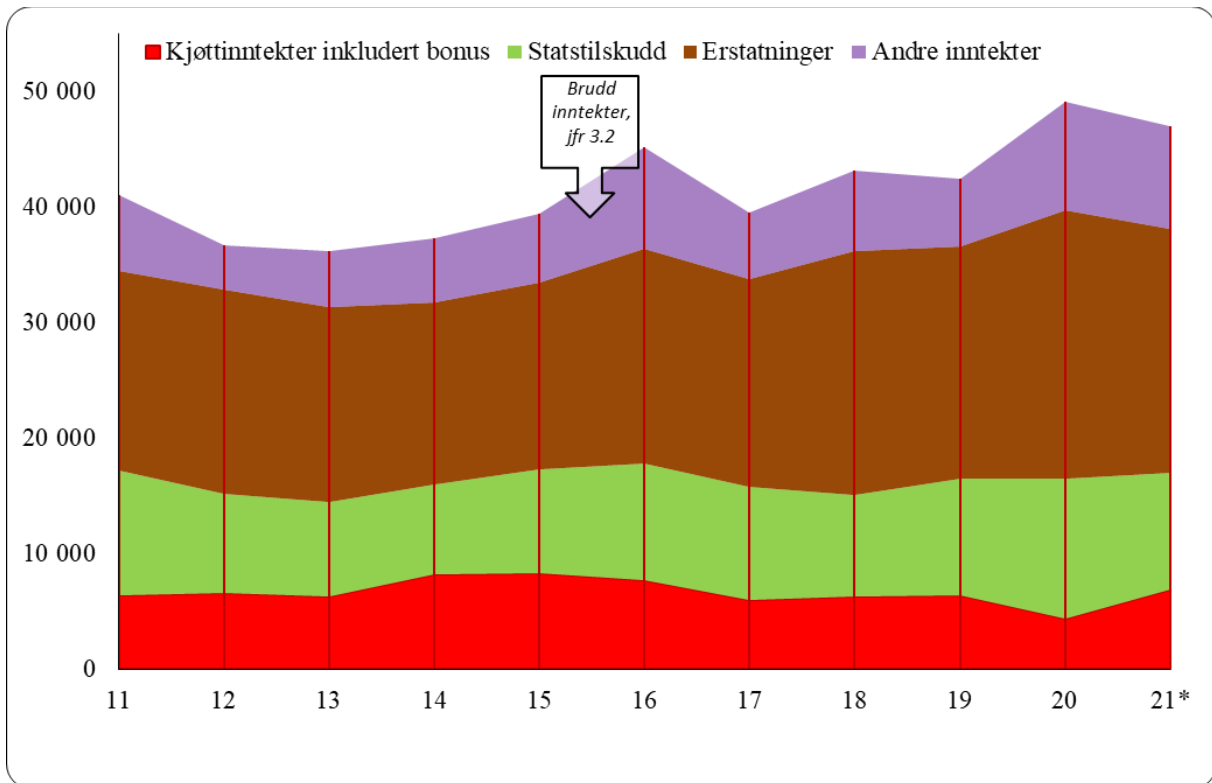
Kostnadsnivået for dette området er betydelig, sett i forhold til inntektene. Fra 2019 til 2020 økte kostnadene med 20 prosent. Totalt sett står Troms for 9 prosent av reindrifsnæringens totale kostnader i 2020. Det høye kostnadsnivået kan blant annet ses i sammenheng med driftsstrukturen med mange små distrikt med få siidaandeler og manglende stordriftsfordeler.

Figur 8.1.12 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Troms i perioden 2011-2020

Som det fremgår av figur 8.1.12 har reintallet holdt seg relativt stabilt rundt 12-13 000 dyr i sammenligningsperioden. Det fremgår av ressursregnskap for reindriftsnæringen at produksjonen i Troms generelt er lav, dette gir utslag i et relativt lavt slakteuttak. Årsaken til den lave produksjonen ligger trolig i en kombinasjon av store rovilttap og utfordrende vinterbeiter. Som følge av manglende enighet om ny reinbeitekonvensjon med Sverige, har flere reinbeitedsotrikter i Troms ikke mulighet til å benytte tidligere avsatte vinterbeiter i Sverige.

Nordland

Figur 8.1.13 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2021, 2020-kroner)

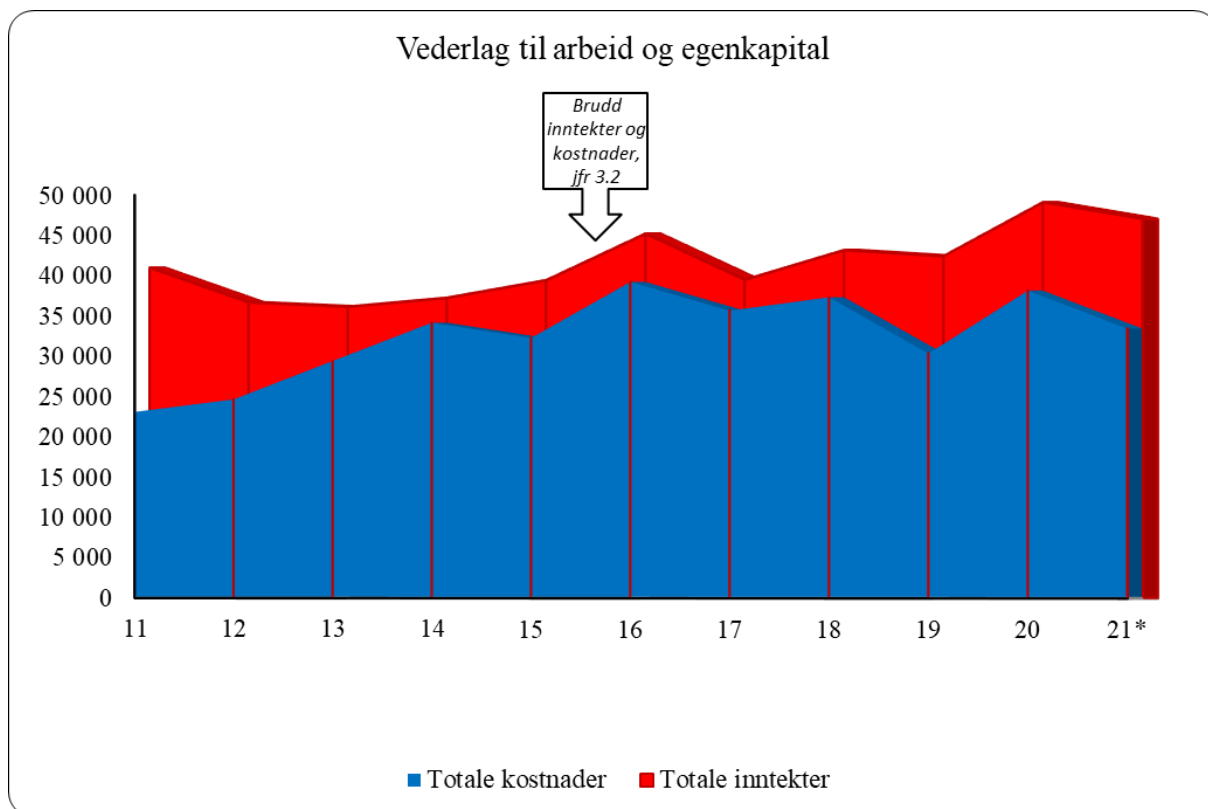
I likhet med Troms er Nordland et område hvor økonomien preges av et høyt kostnadsnivå. Dette må også her blant annet ses i sammenheng med driftsstrukturen med mange små distrikt med få siidaandeler. Gjennom hele sammenligningsperioden har kostnadene ligget betydelig over kjøttinntektene. I sammenligningsperioden har kostnadene økt med 65 prosent.

Kjøttinntektene har holdt seg relativt stabile i sammenligningsperioden, men fra 2019 til 2020 redusertes slakteuttaket med 35 prosent. En av grunnene til reduksjonen kan skyldes at det var beitekrise i flere av distriktene i Nordland i 2020.

Statstilskuddene har variert en del i sammenligningsperioden. Fra 2018 til 2020 økte statstilskuddene med 37 prosent. Økningen kommer blant annet som følge av økning i distriktstilskudd og ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap.

Erstatningsutbetalingene for Nordland har gjennom hele perioden vært forholdsvis stabilt høyt. Fra 2019 til 2020 økte antall erstattede rovvilttap med 14 prosent. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Nordland de fem siste årene (2016-2020) er på 46 prosent. I 2020 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 45 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall, er 23 prosent.

Nordland er også et område hvor erstatninger for trafikkdrepte dyr utgjør en del av de totale erstatningsutbetalingene, om lag 13 prosent av utbetalingene på tap av rein i 2020 baserer seg på denne type tap. Påkjørsler på jernbanen er en viktig tapsårsak i enkelte distrikter i Nordland. Disse tapene er med på å forklare de økte tapene som ikke skyldes økning i rovviltbestanden.

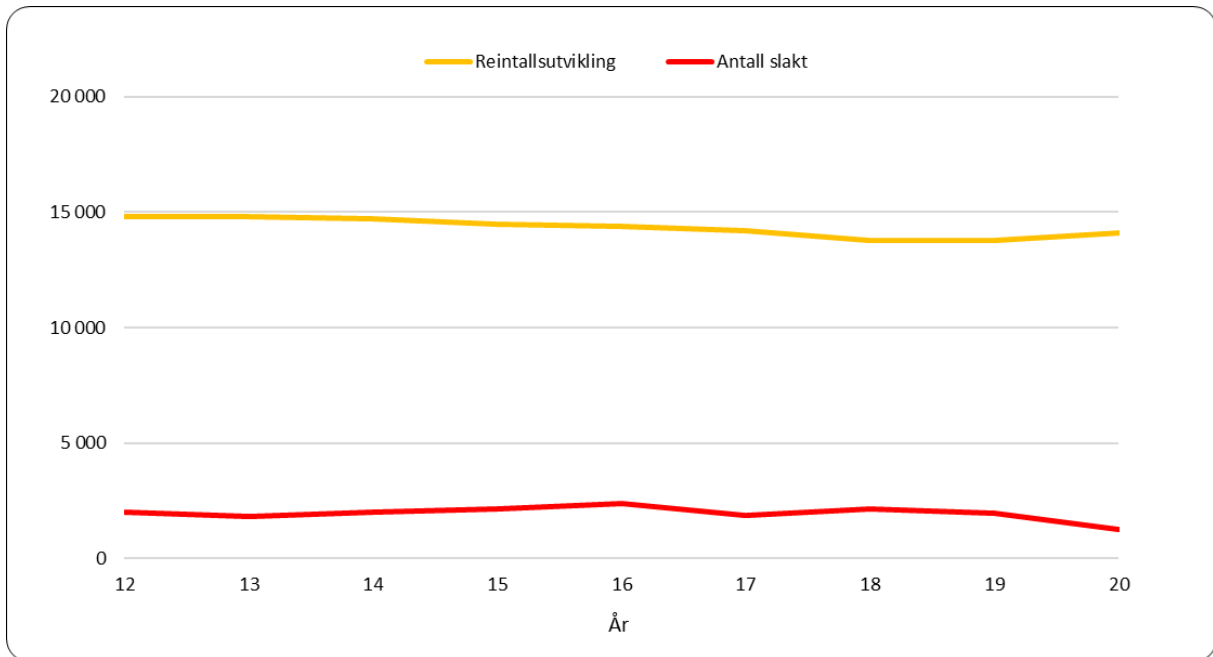
Figur 8.1.14 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2021, 2020 kroner)

Kostnadene ligger, som tidligere nevnt, betydelig over kjøttinntektene. Inntektsnivået fra kjøtt og biprodukter er de siste 5 årene på rundt 1/5 av kostnadsnivået. Det er utgifter knyttet til varekjøp (27 prosent), avskrivninger (14 prosent) og utstyr (11 prosent) som står for den største andelen av de totale kostnadene i 2020. Disse tre postene utgjør da til sammen om lag 52 prosent av de totale kostnadene. I sammenligningsperioden har kostnadene totalt økt med 65 prosent.

Reintallet i Nordland har blitt redusert i sammenligningsperioden. Dette er en utvikling som har pågått flere år tilbake enn siste tiårsperiode. Høyt totaltap er det som påvirker reintallet mest. Hovedårsaken er tap til fredet rovvilt og effekter av arealinngrep. Dette påvirker også produksjonsflokkene, mulighetene for avlsarbeid og uttak av slakt.

Beiteforholdene i Nordland varierer fra år til år. Det er også variasjoner mellom de reinbeitedistrikter som har kystnære vinterbeiter, og de som har vinterbeite i indre områder. Dersom det oppstår vanskelige forhold på vinteren, løser reinbeitedistriktene dette med tilleggsfôring, samt bruk av kystvinterbeite. Tilleggsfôring brukes også som tiltak på våren som beredskap mot rovvilt, men det har ikke ført til reduksjon i rovvilttapene sett over år.

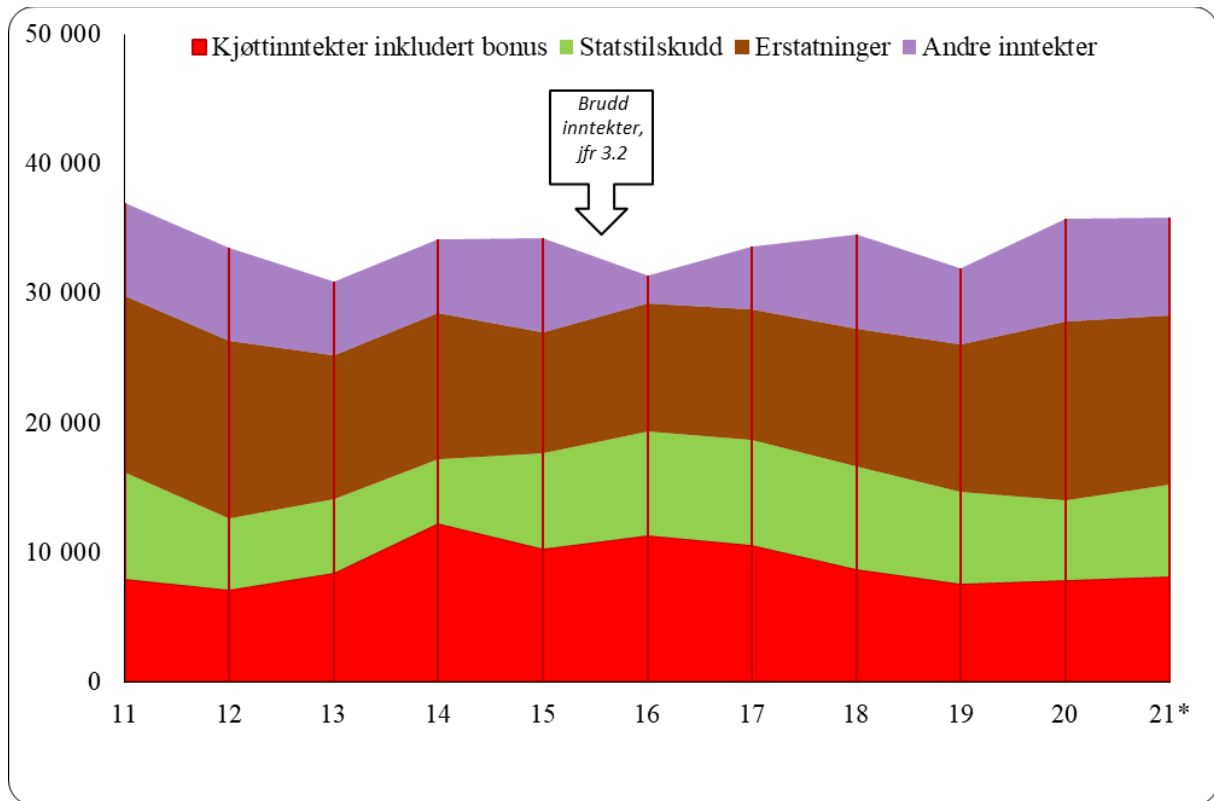
Det ble erklært beitekrise i en del av Nordland i 2020 som følge av store mengder snø og vekslende mellom mildvær og frost som førte til is på beiteene. Der det ikke ble erklært beitekrise opplevde reinbeitedistriktene også vanskelige beiteforhold dette året. Samtlige distrikter hadde dårlige vårbeiter på grunn av mye snø i kalvingsområdene.

Figur 8.1.15 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nordland i perioden 2011-2020

Som det fremgår av ressursregnskap for reindriftsnæringen er produksjonen i Nordland lav, noe som resulterer i at reineiere har lite å slakte. På samme måte som for Troms, ligger trolig de bakenforliggende årsakene til dette i en kombinasjon av høyt rovvilttap og varierende tilgjengelighet av vinterbeite.

Nord-Trøndelag

Figur 8.1.16 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjettall for 2021, 2020-kroner)

Kjøttinntektene har vært forholdsvis stabile i hele perioden, med størst inntekt i midten av perioden. Prisutviklingen har i sammenligningsperioden variert mye og fra 2013 til 2020 har gjennomsnittsprisen økt jevnt.

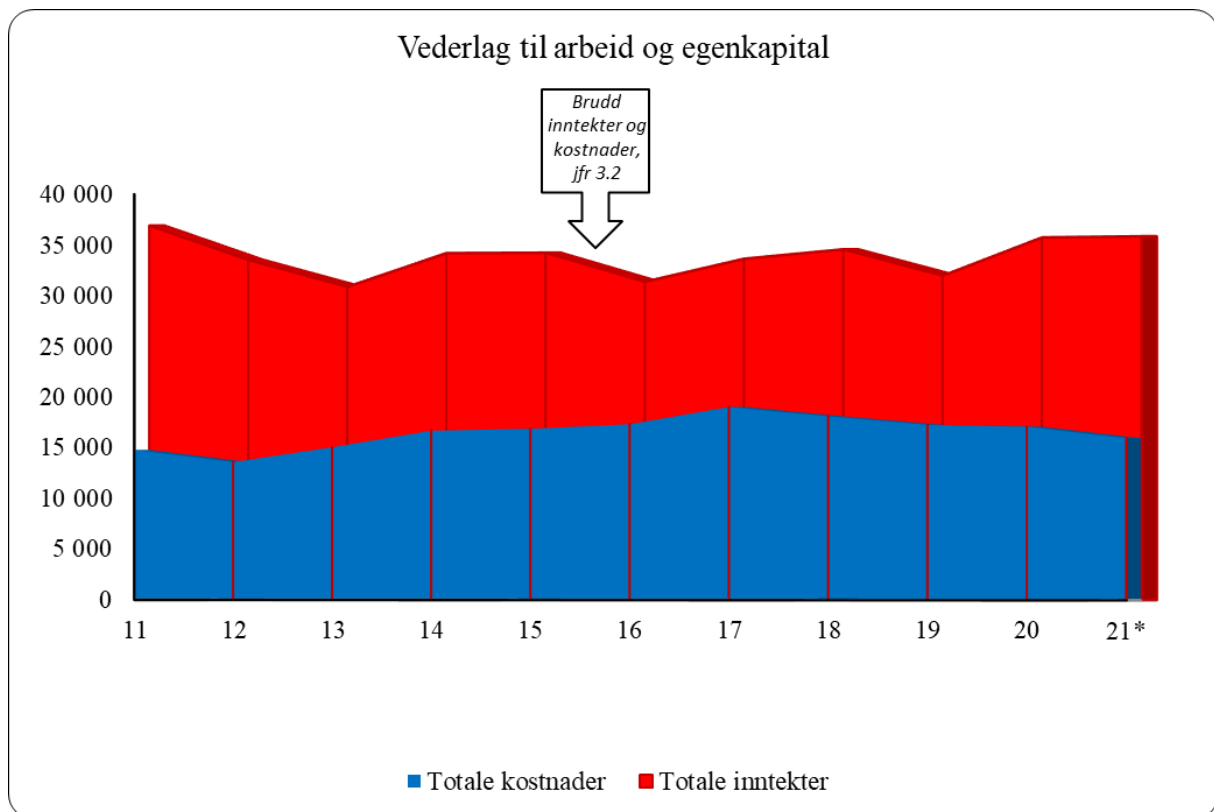
Gjennomsnittsvektene har vært stabile i sammenligningsperioden.

Slakteuttaket har også vært stabilt i sammenligningsperioden, med høyest uttak i 2014 og 2016, både i antall dyr og i kg kjøtt.

Tilskuddsnivået i Nord-Trøndelag har i sammenligningsperioden vært relativt stabilt. Både produksjonspremie, kalveslaktetilskudd og tidligslaktetilskudd er direkte knyttet opp mot enten kjøttverdien eller slakteuttaket, og varierer i samme takt som kjøttinntekten.

Rovvilttapene i Nord-Trøndelag er høye og stabile. Dette skaper store utfordringer for flere av distriktene i området. Erstatningsnivået for dyr tatt av rovvilt var økende frem til og med 2012. I perioden 2013 til 2015 var imidlertid utbetalingene nedadgående. I perioden 2016 - 2020 økte utbetalingene igjen. Erstatningsandelen (antall erstattet i forhold til omsøkt) var i perioden 2016-2020 på under 45 prosent. I 2020 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 39 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall, er 18 prosent.

Erstatningsutbetalingene i Nord-Trøndelag er i hovedsak knyttet mot rein tatt av rovvilt. Utbetalingene knyttet til arealinngrep utgjør omtrent 4 prosent av de totale erstatningene i 2020, og er av mindre betydning for den økonomiske utviklingen i dette området.

Figur 8.1.17 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2021, 2020 kroner)

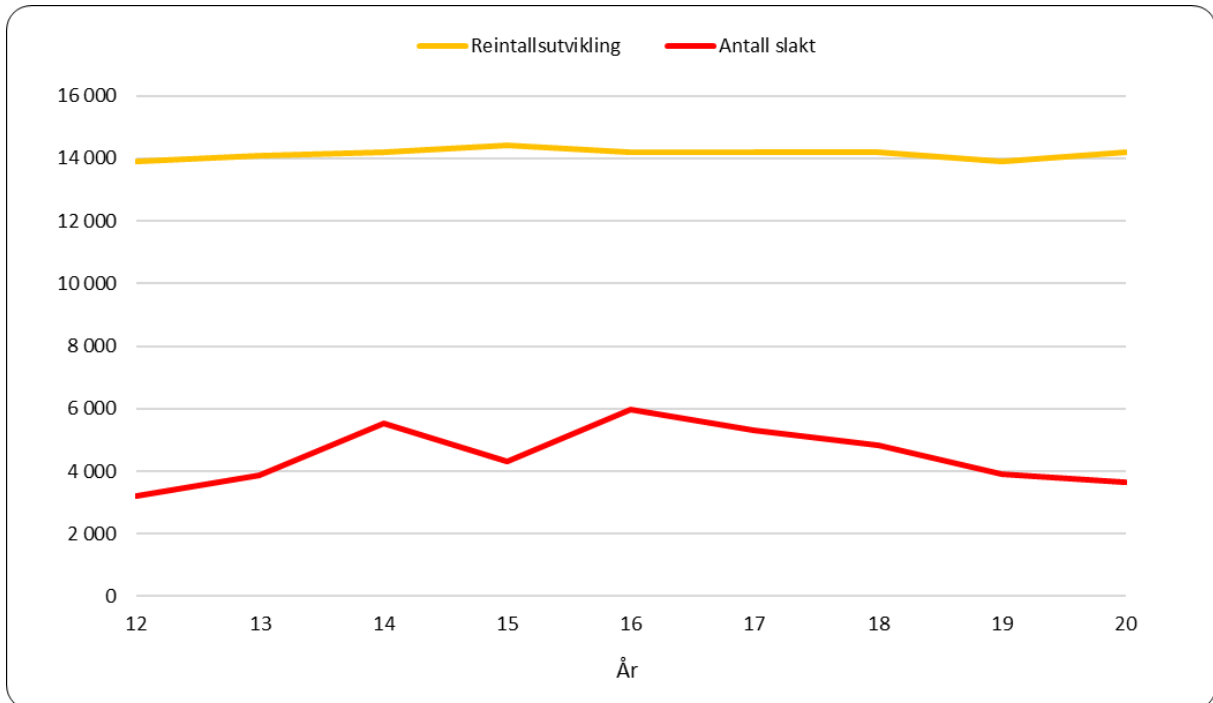
Kostnadsnivået i Nord-Trøndelag var i sammenligningsperioden høyest i 2017. Da hadde kostnadene økt med 28 prosent fra 2011. Fra 2017 til 2020 er kostnadene redusert med 10 prosent. En av grunnene til det økte kostnadsnivået gjennom perioden kan være rovviltsituasjonen. Både dokumentasjonskravene og økte behov for gjeting og tilsyn har økt bruken av motoriserte kjøretøyer betraktelig. Endret områdebruk har også medført større bruk av helikopter i forbindelse med samlinger. Bakgrunns materialet viser at det er postene utsyr (18 prosent), avskrivninger (16 prosent) og kjøretøy/maskiner (14 prosent) som står for den største delen av kostnadene i 2020.

Det er to hovedperioder for slakting i Nord-Trøndelag. Høstslakt skjer like etter brunst i månedsskiftet oktober/november, når slaktevekter, kvalitet og pris er på topp. Vinterslakten tas rundt juletid. Forholdene for den tidligere vinterslakten like før jul har i dette området vært utfordrende i flere år, på grunn av høye temperaturer, lite frost og nedbør i form av regn i november og desember. Det meldes om at i 2020/21 ble en del av dyrene slaktet før brunst og, på grunn av værforhold, etter jul. Det er også slaktet en god del mindre kalv enn vanlig, men et større antall okser.

Mens reindriften lengre nord opplevde beitekrise, var dette ikke tilfellet i Nord-Trøndelag. Det var en del lokal nedising av beitene i fjellet i vintersesongen, men tilgang til daler og skog gjorde at dette ikke ble kritisk. Mye snø på vårparten førte i noen områder til utfordrende

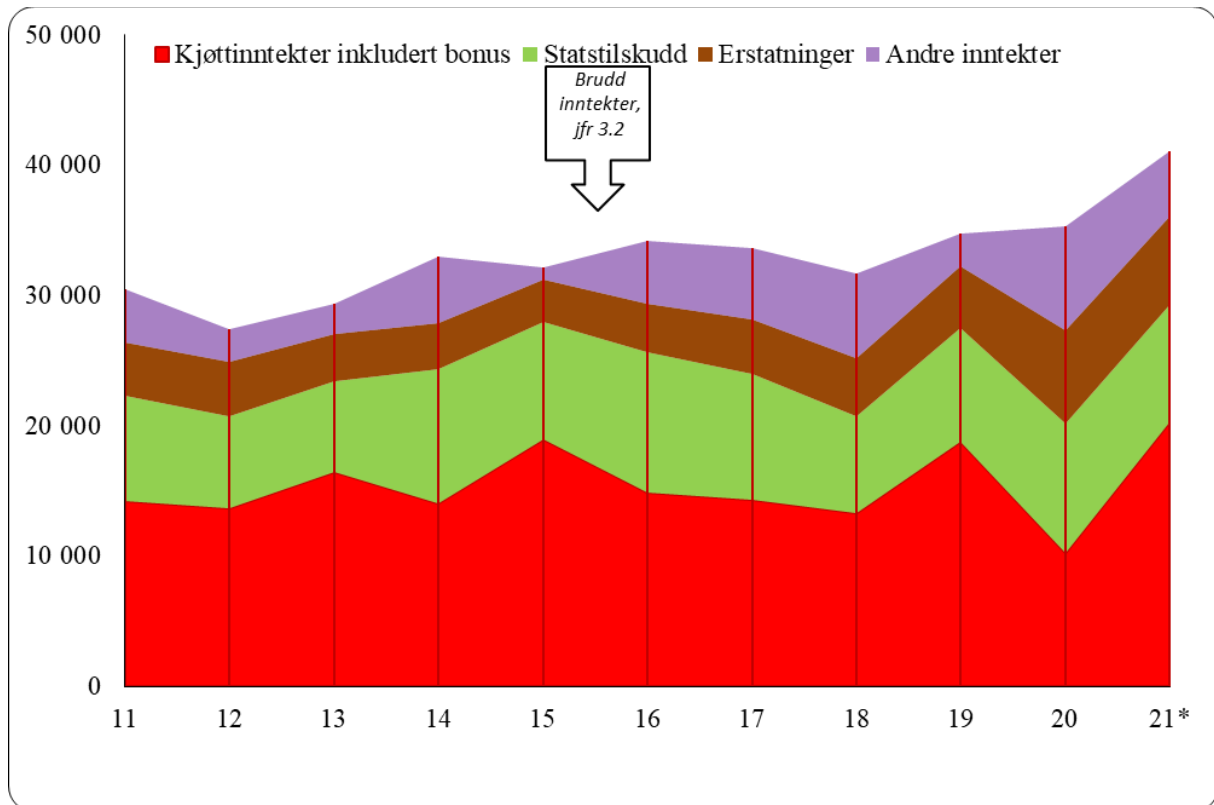
beiteforhold, og en kaldt mai til sein snøsmelting og litt utfordrende forhold under kalvingen. Beiteforhold sommeren og høsten 2020 var gode.

I sammenligningsperioden har reintallet stabilisert seg på rundt 14 000 dyr. Dette er det samme nivået området hadde på 1990-tallet.

Figur 8.1.18 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nord-Trøndelag i perioden 2012-2020

Sør-Trøndelag/Hedmark

Figur 8.1.19 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2021, 2020-kroner)

Utviklingen i Sør-Trøndelag/Hedmark har i stor grad vært preget av stabilitet og forutsigbarhet.

Kjøttinntektene har vært forholdsvis stabile i sammenligningsperioden og har gjennom deler av perioden vært større enn både kostnader, erstatninger og statstilskudd. I 2015 og 2019 var kjøttinntektene på høyeste nivå i sammenligningsperioden. Fra 2019 til 2020 ble denne inntekten redusert med hele 46 prosent. Dette kommer i stor grad som følge av reduksjon i antall slaktedyrr. Værforholdene i området gjorde at mye av slakten ble utsatt til etter nyttår.

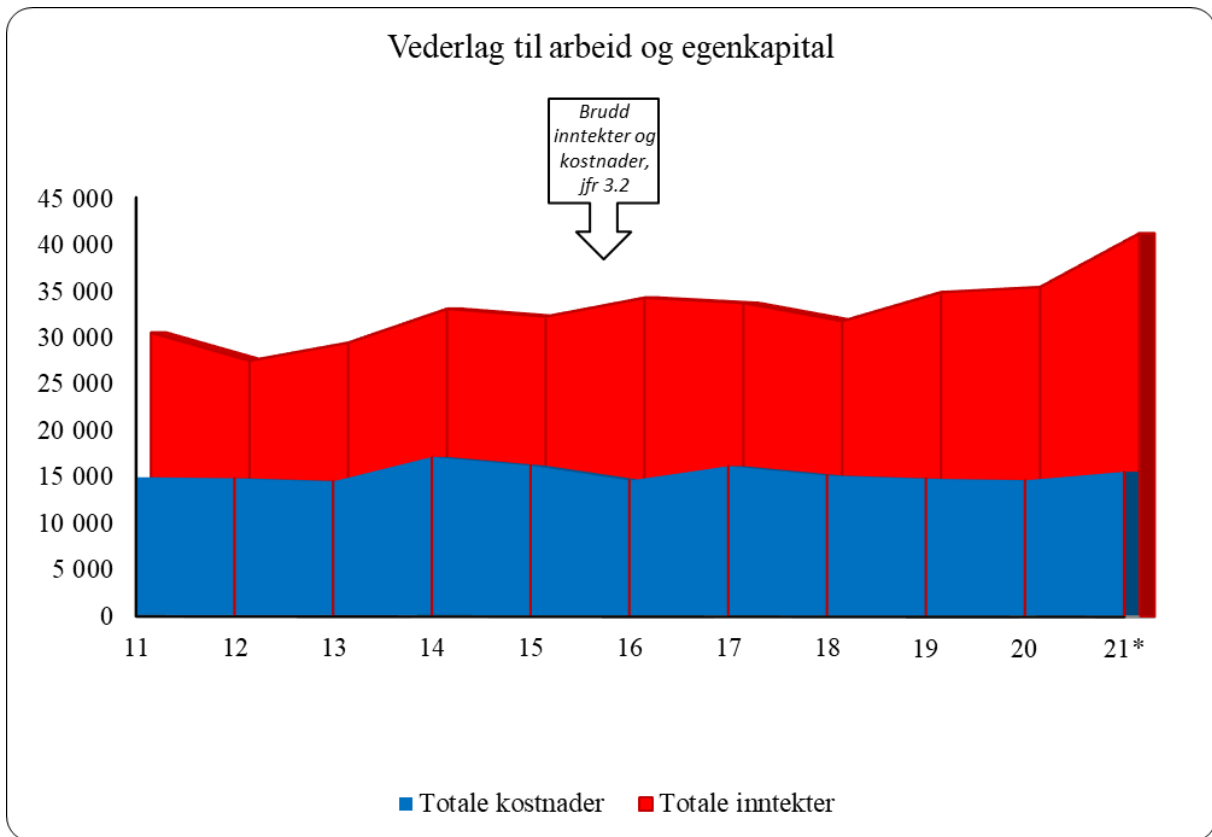
Prisene i Sør-Trøndelag har gjennom hele perioden ligget høyere enn de totale gjennomsnittsprisene for landet sett under ett, og fra 2011 til 2020 er prisen økt med 30 prosent. De gode prisene er i stor grad et resultat av gode slaktevekter og høy kvalitetsklasse på kjøttet.

Gjennomsnittsvektene i Sør-Trøndelag er stabile. Sammen med reinlagene er dette det området som utpeker seg med høyest totalproduksjon per livrein.

Tilskuddsnivået er stabilt. 2016 var året med periodens høyeste tilskuddsutbetalinger.

Erstatningsutbetalingene er stabile og gjelder i all hovedsak erstatninger for rein tatt av rovvilt. I 2015 var utbetalingene på det laveste nivået gjennom hele perioden, men utbetalingene i 2020 er høyest i sammenligningsperioden. Den totale erstatningsandelen for

rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Sør-Trøndelag de fem siste årene (2016-2020) er på 38 prosent. I 2020 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 17 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall er 6 prosent.

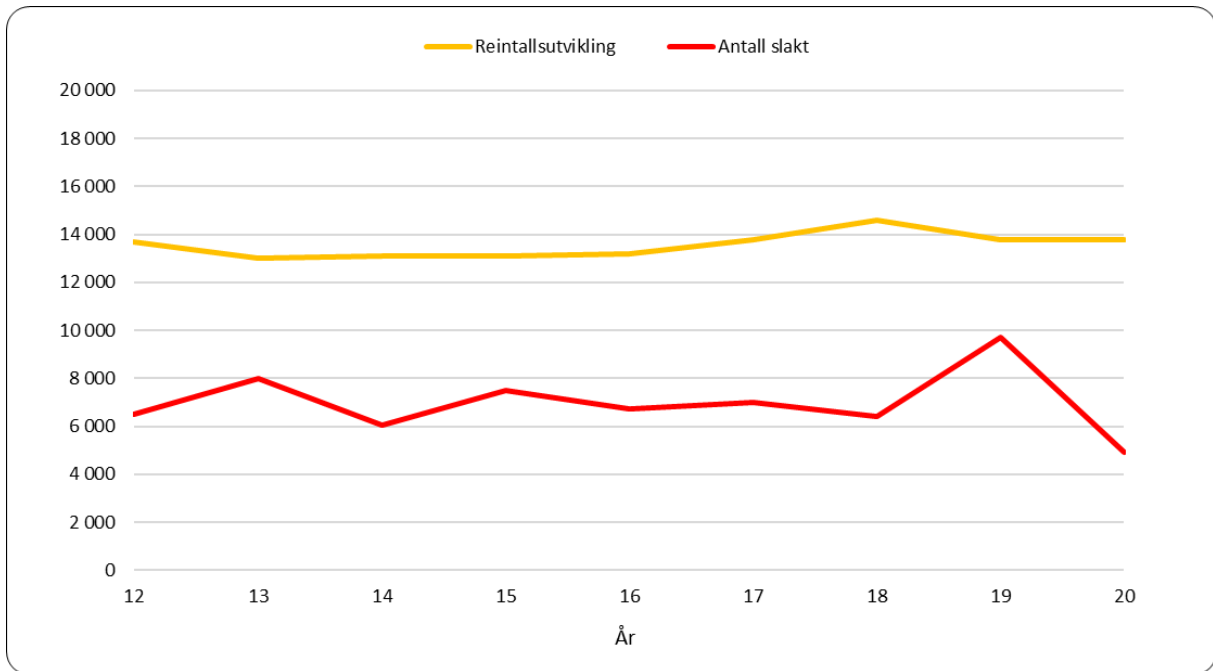

Figur 8.1.20 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2021, 2020 kroner)

Kostnadsnivået har vært stabilt i sammenligningsperioden. I 2020 er kjøretøy og maskiner (21 prosent), utstyr (19 prosent) og avskrivninger (16 prosent) de største postene. Til sammen utgjør de 56 prosent av kostnadene i 2020.

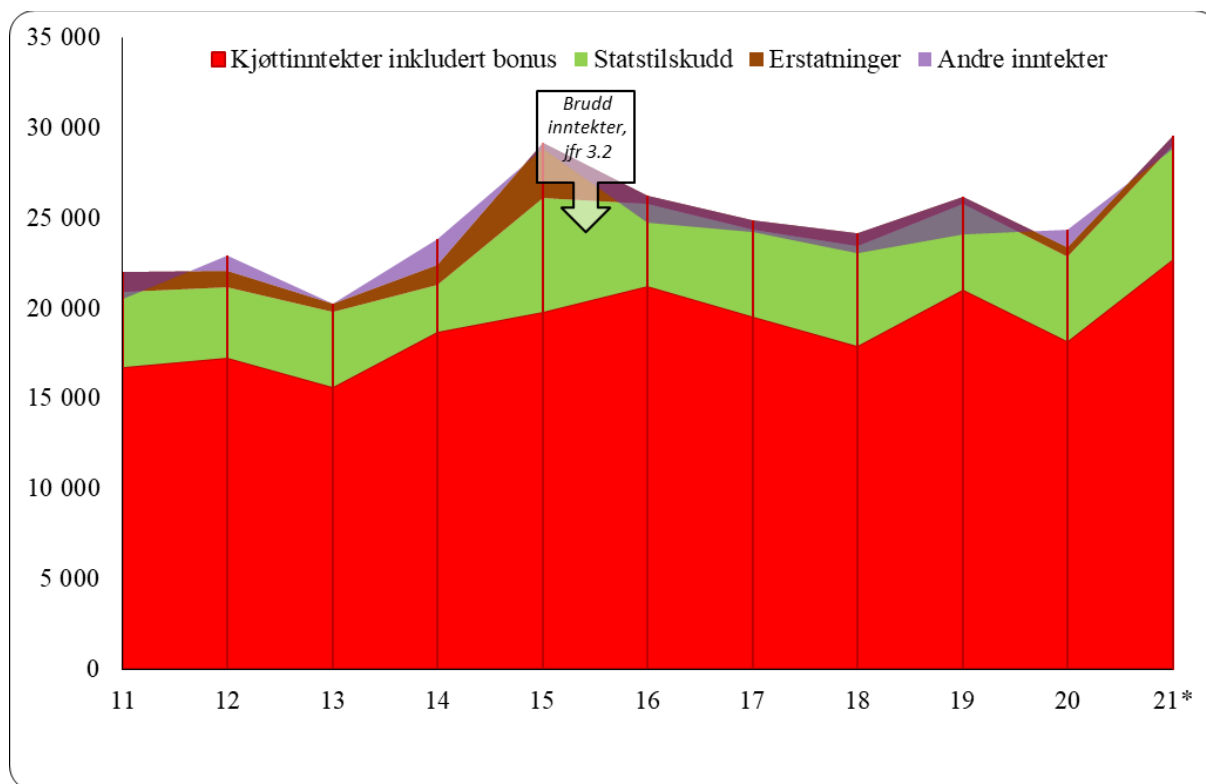
Det ble ikke erklært beitekrise i Sør-Trøndelag reinbeiteområde i 2020, men også her opplevde næringen utfordrende beiteforhold om vinteren. Mye snø på sein vinter/tidlig vår førte til en del nedising av beitene. Mye snø på vårparten og en kald mai førte til sein snøsmelting og utfordrende forhold under kalvingen. Beiteforholdene sommer og høst var gode.

Indikatorer som produksjon per livrein, slakteveker og tap forteller at beiteforholdene i Sør-Trøndelag/Hedmark er stabile. Befaringer og tilbakemelding fra reindriften forteller også om gode beiteforhold og ingen antydning til nedbeiting. Endrede klimaforhold vanskeliggjør tilgangen til beitene vinterstid, noe som medfører en del uro i flokkene, økt ressursbruk, og problematikk rundt rein utenfor lovlig beiteområde. Dette har resultert i et økende konfliktnivå mellom reindrift og landbruk de siste 5-6 år.

Figur 8.1.21 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2012-2020

Reinlag

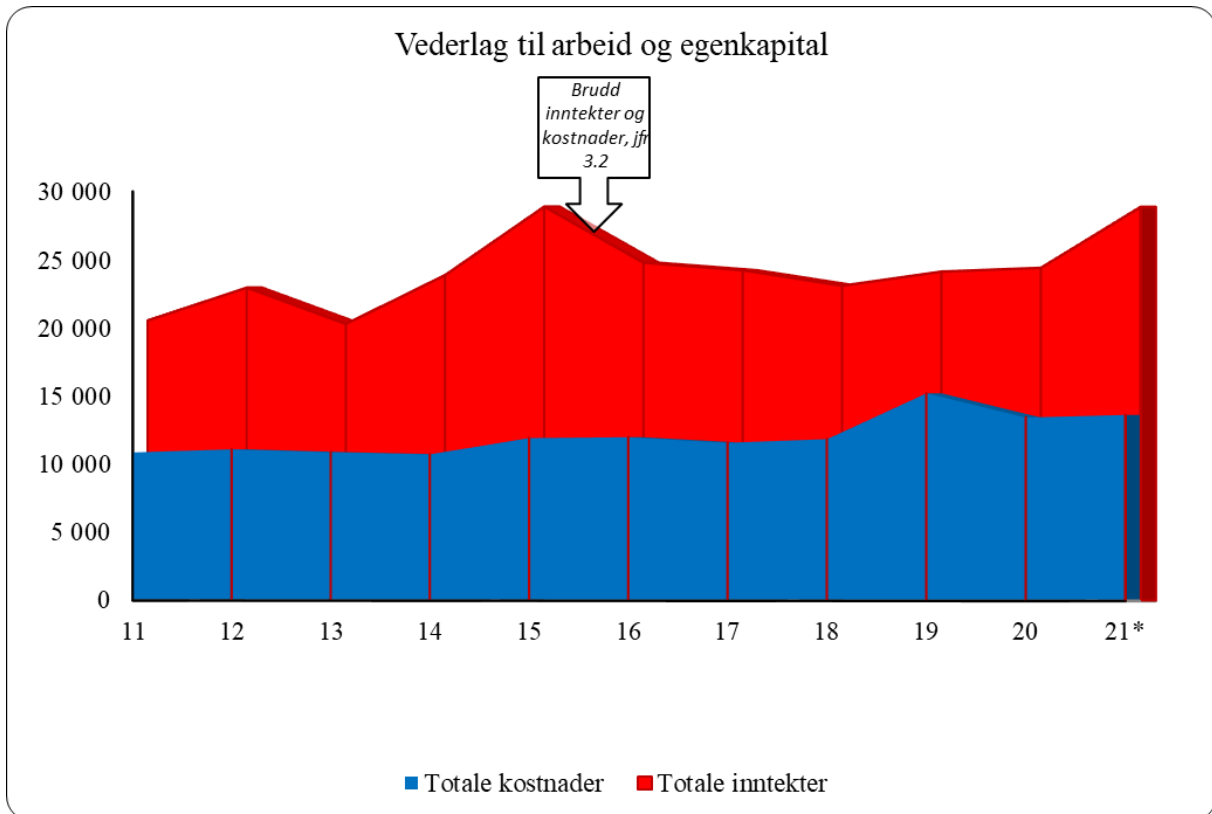

Figur 8.1.22 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap hos reinlagene i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2021, 2020-kroner)

Kjøttinntektene hos reinlagene har gjennom hele perioden vært høyere enn de øvrige hovedpostene, og den økonomiske situasjonen hos reinlagene har dermed vært gjennomgående positiv. Inntektsreduksjonen i 2013 kom som en kombinasjon av lavere gjennomsnittsvekter og lavere slakteuttak. I 2012 hadde området periodens høyeste gjennomsnittlige slaktevekt på 31,2 kg. Gjennomsnittsprisen per kg kjøtt har økt jevnt i sammenligningsperioden.

Tilskuddsnivået har vært noe varierende gjennom perioden. Reinlagene har stabile inntektsoverføringer på de direkte tilskuddene. Det som skaper variasjoner i de totale tilskuddsbeløpene er hvorvidt det foreligger investeringer som utløser tilskudd, samt størrelsen på tilskudd til tiltak mot radioaktiv forurensning. Reinlagene er det området som gjennom årene har mottatt hovedandelen av denne typen tilskudd. Det er særlig kompensasjonen for tidligslakt som har vært dominerende. I 2011 og 2015 hadde også reinlagene forholdsvis store utbetalinger knyttet til tap av rein ved ulykke, noe som gav utslag i en høyere utbetaling på de totale tilskuddene.

Erstatningsnivået hos reinlagene har vært lave, og omfatter kun erstatninger for tap av rein. Dette tilsier at det her mistes få dyr til rovvilt, hvilket gir mer forutsigbare rammer for produksjon av reinkjøtt. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, hos reinlagene de fem siste årene (2016-2020) er på 48 prosent. I 2020 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 3 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall, er 1 prosent.

Figur 8.1.23 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i reinlagene i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2021, 2020 kroner)

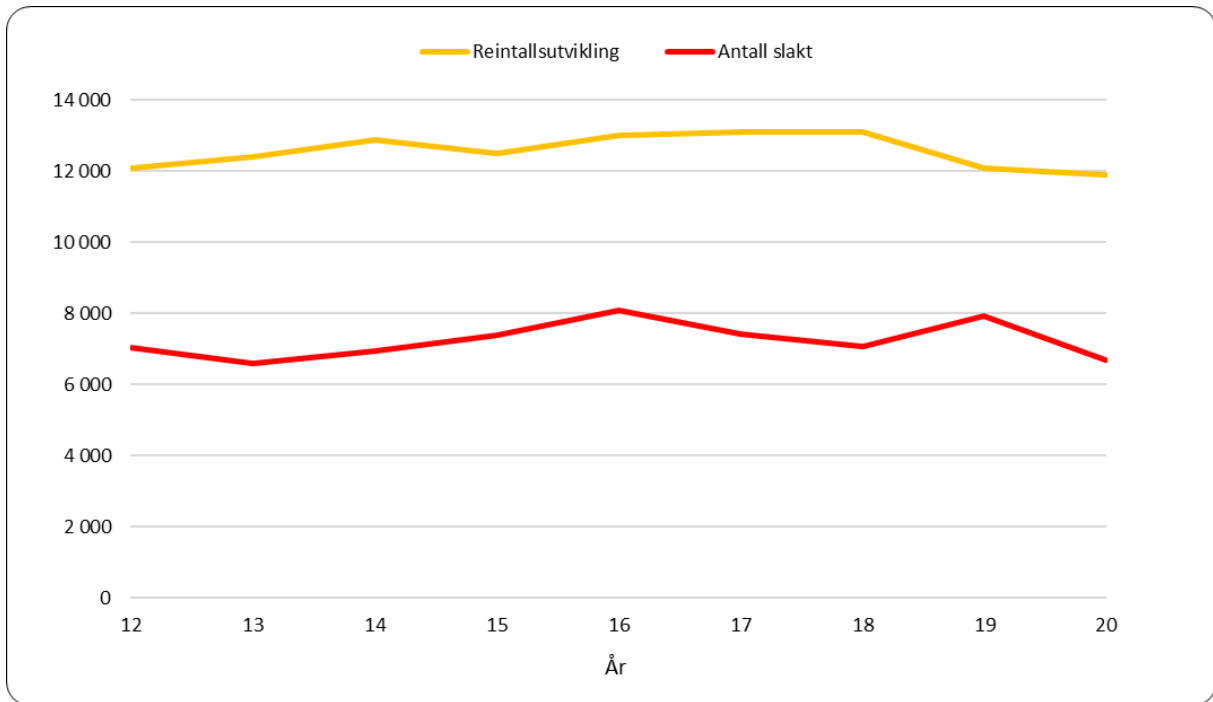
Kostnadene hos reinlagene i sammenligningsperioden har stort sett vært stabile. I 2020 var det utstyr, varekjøp og avskrivninger som sto for den største andelen av kostnadene. Lønnsutgiftene holdes utenfor i Totalregnskapet. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen gir dette særlig utslag for reinlagene, der lønnsutgiftene til gjeterne er en betydelig kostnadspost.

Reinlagene er også det området som utpeker seg med høyest produktivitet blant samtlige områder. Totalproduksjonen per livrein¹ gjennom perioden har ligget mellom 15,5 kg per dyr og 18,8 kg per dyr. Gjennomsnittet for hele reindriften gjennom perioden har ligget mellom 6,0 kg per dyr og 8,3 kg per dyr. Høy totalproduksjon per livrein innebærer ofte god kalvetilgang, lite tap og gode slaktevekter.

Indikatorer som produksjon per livrein, slaktevekter og tap forteller at beiteforholdene er stabile. Tilbakemeldinger fra reindriften forteller om gode beiteforhold og ingen antydning til nedbeiting. I 2020 meldes det om låste beiter grunnet store mengder snø hos et av reinlagene, men reinlaget fikk alternative beiter i et annet område. På våren ble det vanskelige driftsforhold for alle reinlagene på grunn av store snømengder. Det var særlig utfordrende i april og i mai. Kald mai førte til sein snøsmelting og utfordrende forhold under kalvingen

Forutsetningen for reinlagene er konsesjon som igjen forutsetter leieavtaler med grunneiere. Lite forutsigbare og svært dyre leieavtaler er en utfordring for reinlagene.

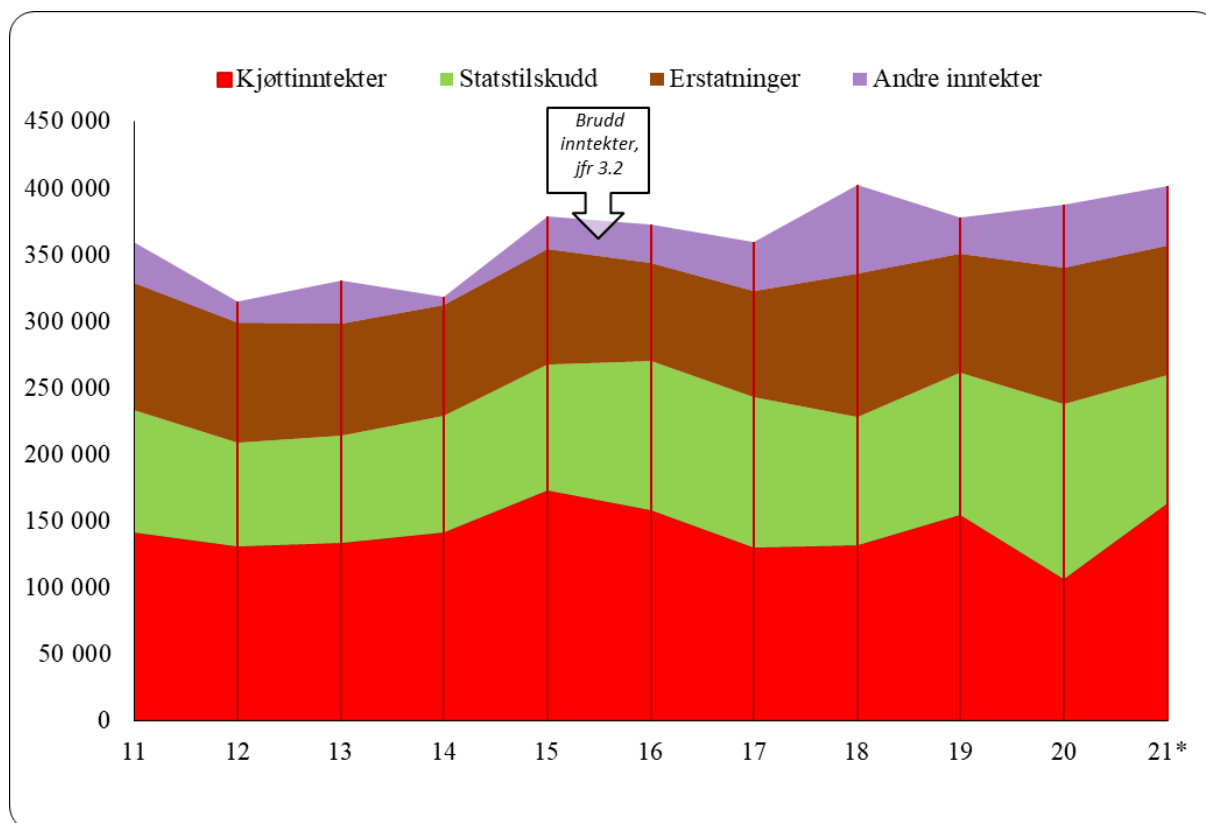
¹ Tall fra Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

Figur 8.1.24 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt hos reinlagene i perioden 2012-2020

8.2 Generelle vurderinger

I dette avsnittet vurderes den økonomiske utviklingen i reindriftsnæringen med utgangspunkt i sentrale poster i totalregnskapet. Figurene 8.2.1 og 8.2.2 danner grunnlaget for vurderingene.

Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2011-2021 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2021, 2020-kroner)

Gjennomsnittsprisen har hatt en positiv utvikling i sammenligningsperioden. Økningen i nettoppris fra 2011 til 2020 er på 79 prosent.

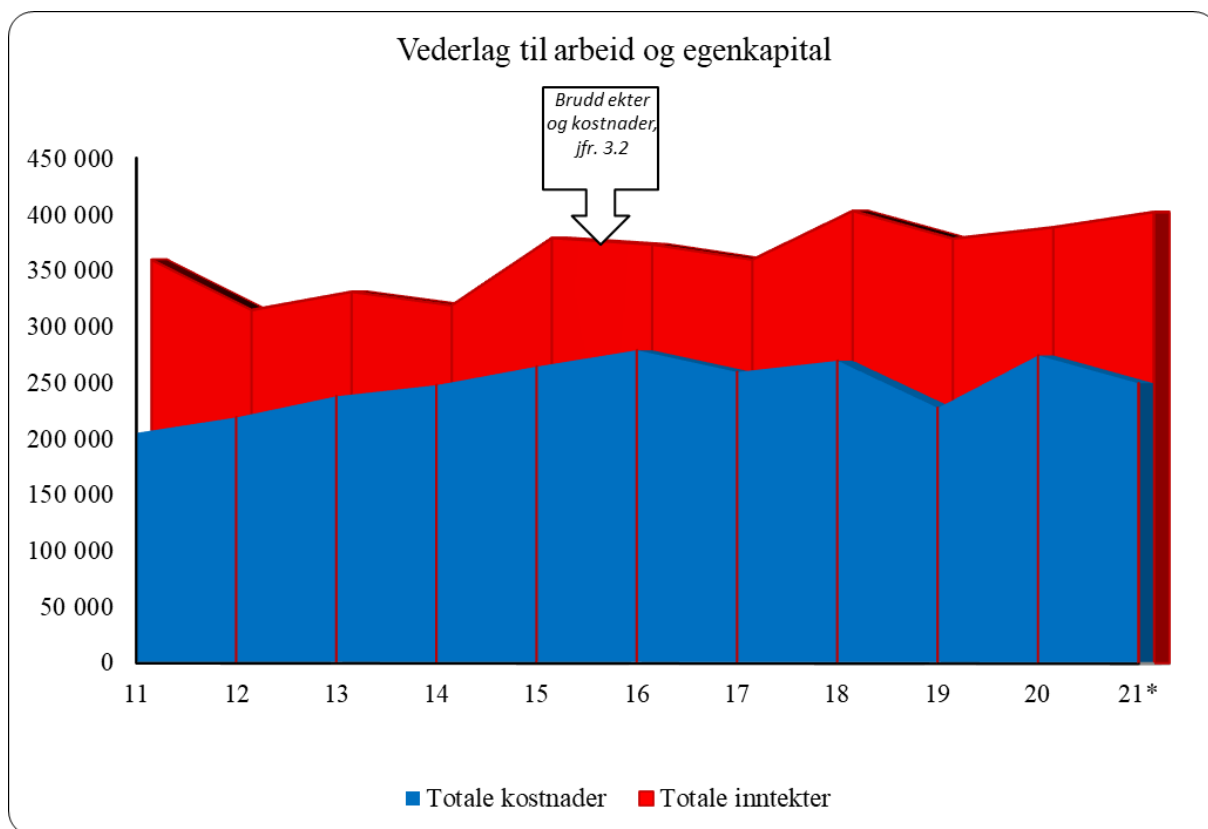
Slaktekvantumet er redusert med 18 prosent fra 2011 til 2020. Gjennomsnittlig slaktevekt har økt fra 22,5 kg i 2011 til 22,7 kg i 2020, dette er den høyeste gjennomsnittlige slaktevekten i sammenligningsperioden.

De totale kjøttinntektene ble redusert med 32 prosent fra 2019 til 2020.

Reduksjonen skyldes blant annet at det vinteren og våren 2020 var beitekrise i de fleste distrikter i Troms og Finnmark og Nordland. I Trøndelag ble det ikke erklært beitekrise, men det var vanskelige beiteforhold i reinbeiteområdet Sør-Trøndelag/Hedmark. Reinlagene i Sør-Norge hadde krevende driftsforhold på våren, særlig i april og mai. Beitekrisen oppstod på grunn av store mengder snø. Det ble dannet lag med hardpakket snø på beitene, samt ising etter veksling mellom mildvær og frost i noen områder. Dette medførte at det var utfordrende for reinen å komme til beitene og i noen distrikter ble beitene helt låst.

Tilskuddsnivået målt i 2020 kroner har vært varierende i perioden, men tendensen har vært økende. Fra 2019 til 2020 økte statstilskuddene med 22 prosent. Økningen kom i hovedsak som følge av økning i ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap.

Erstatningsutbetalingene har økt med 7 prosent i sammenligningsperioden, og det er tap til rovvilt står for den største delen av erstatningsutbetalingene. Andelen erstatninger for tap til rovvilt var på 90 prosent i 2020.

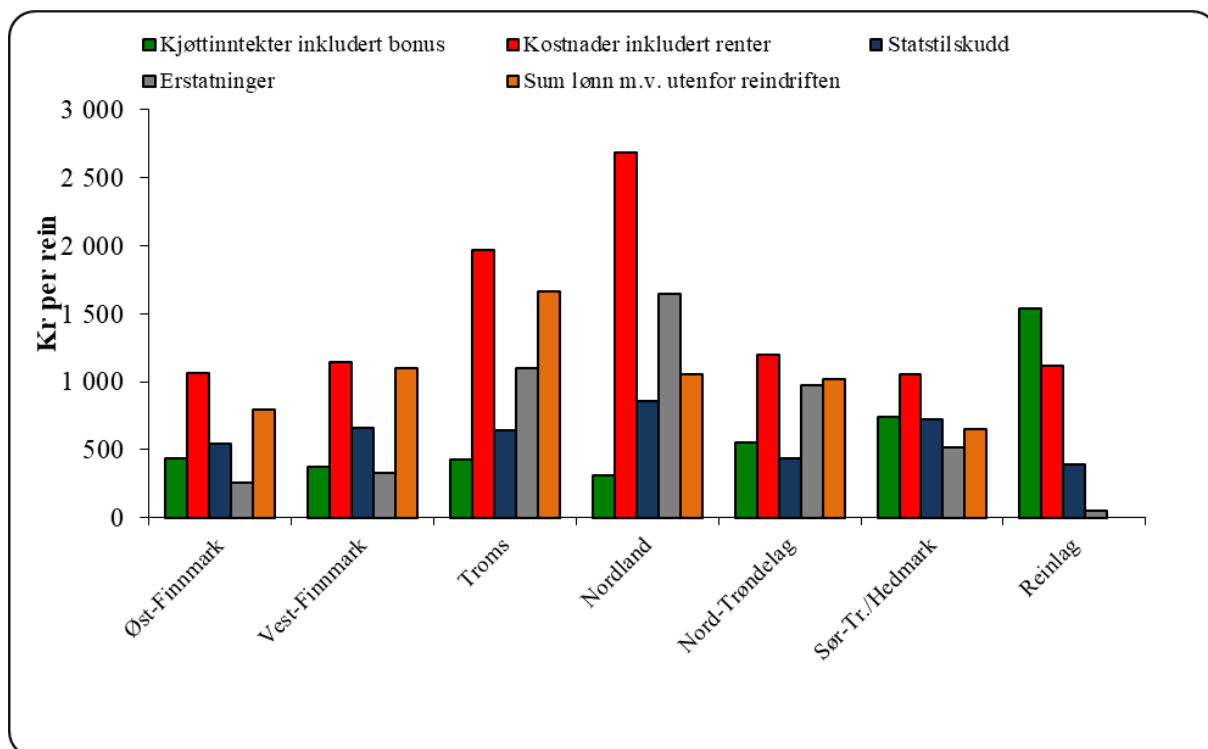

Figur 8.2.2 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2011-2020 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2021, 2020 kroner)

De totale kostnadene har økt jevnt i sammenligningsperioden, og totalt med 35 prosent (2020 kroner). Fra 2019 til 2020 økte kostnadene med 22 prosent, i stor grad som følge av økning i felleskostnadene. Økningen skyldes blant annet økt kjøp av fôr og utbetaling av kriseberedskapsmidler til siidaandelene som følge av beitekrisen i 2020.

Kjøttinntektene har i hele perioden vært lavere enn kostnadene.

Figur 8.2.3 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter i 2020 etter reinbeiteområde og reintall. Som det fremgår av kapittel 7.1, har ”sum lønn m.v. utenfor reindriften” stor betydning for økonomien i næringen. For å gi et inntrykk av hvor stor betydning disse inntektene har, er også sum lønn m.v. tatt med i figuren.

Figur 8.2.3 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og "sum lønn m.v. utenfor næringen" i 2020 etter reintall (kroner per rein)

Det fremgår av figuren at reinlagene har den sunneste økonomien i næringen. Her er kjøttinntektene per rein større enn kostnadene, statstilskuddene og erstatningene per rein.

Erstatningene per rein er høyest i Nordland, og lavest hos reinlagene.

Statstilskuddene per rein er høyest i Nordland, og lavest i Nord-Trøndelag.

Troms og Nordland skiller seg ut som reinbeiteområdene der kostnadene per rein ligger klart høyest. Disse to områdene har også lave kjøttinntekter per rein.

Figuren viser for øvrig at «sum lønn med videre utenfor reindriften» i de samiske reinbeiteområdene er høyest i Nordland og Troms.

Vedlegg

1. Tabeller

Vedleggstabell 1 Kjøttinntekter i 2020 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Ant. slakt ¹	Gjennomsnittsvekt ¹	Tonn	Snittpris	Verdi (1000 kr)
Polmak/ Varanger	8 878	22,45	199	75,05	14 960
Karasjok øst	1 499	24,44	37	84,10	3 081
Karasjok vest	5 536	22,82	126	79,55	10 049
Øst-Finnmark	15 913	22,77	362	77,05	27 917
Kautokeino øst	4 698	22,12	104	82,62	8 587
Kautokeino midt	7 258	21,84	159	72,91	11 559
Kautokeino vest	5 752	17,94	103	62,19	6 416
Vest-Finnmark	17 708	20,65	366	72,35	26 453
Troms	1 637	31,87	52	100,56	5 246
Nordland	1 609	33,41	54	81,13	4 361
Nord-Trøndelag	3 881	25,68	100	78,72	7 845
Sør-Tr./Hedm.	5 189	23,98	124	82,04	10 209
Reinlag	6 705	29,14	195	93,14	18 199
Totalt	52 642	23,81	1 253	79,97	100 231

Vedleggstabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2016-20 (1 000 kroner)

Slakteuttak	2016	2017	2018	2019	2020
Slakteri	82 894	59 033	63 250	77 725	46 095
Privat	6 919	5 864	5 845	6 761	6 547
Totalt antall dyr	89 813	64 897	69 095	84 486	52 642
Gj. sn. vekt ¹	23,23	23,28	22,74	22,60	23,81
Prod. i tonn	2 086	1 511	1 571	1 909	1 253
Pris (kr/kg)	70,20	75,46	78,13	76,94	79,97
Inntekt	146 460	113 989	122 767	146 898	100 231

¹ Inklusive beregnet privat forbruk og omsetning

Vedleggstabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2016-20 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2016	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	12 197	14 740	8 214	13 787	13 010
Karasjok øst	5 688	6 496	3 374	5 621	5 392
Karasjok vest	9 559	9 145	7 341	11 193	8 518
Øst-Finnmark	27 444	30 381	18 930	30 601	26 919
Kautokeino øst	7 160	8 577	6 571	8 115	9 154
Kautokeino midt	11 111	11 397	11 233	11 223	10 535
Kautokeino vest	9 331	8 818	8 859	6 735	9 087
Vest-Finnmark	27 602	28 791	26 663	26 073	28 776
Troms	3 659	3 654	3 434	4 334	4 683
Nordland	3 725	3 858	3 530	4 383	4 591
Nord-Trøndelag	5 770	6 319	6 068	5 927	4 741
Sør-Tr./Hedmark	9 160	8 650	6 804	8 048	9 387
Reinlag	4 141	4 501	4 412	4 579	4 628
Totalt	81 502	86 154	69 841	83 946	83 724

Vedleggstabell 4 Inntektsoverføringer per siidaandel i 2020 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2020		
	Prod. avh.	Andre	Totalt
Polmak/Varanger	302 551	1 012	303 562
Karasjok øst	105 720	6 712	112 432
Karasjok vest	121 684	6 629	128 313
Øst-Finnmark	164 142	5 182	169 324
Kautokeino øst	147 644	55 854	203 498
Kautokeino midt	114 512	13 507	128 019
Kautokeino vest	159 421	17 578	176 999
Vest-Finnmark	136 379	27 050	163 429
Troms	91 817	19 431	111 248
Nordland	114 773	48 796	163 569
Nord-Trøndelag	121 552	1 418	122 970
Sør-Tr./Hedmark	312 894	0	312 894
Sum tilskudd per siidaandel	147 843	17 861	165 704

Vedleggstabell 5 Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1990-2020 (1 000 kroner)

År	Anlegg/ foring/tap	Tidlig slakt	Kostholds- komp.	Nedføring	Totalt
1990	1833	-	3281	-	5 114
1991	2200	-	2515	-	4 715
1992	2 811	-	1 358	-	4 169
1993	2 306	682	1 276	-	4 264
1994	1 017	1 360	1 492	-	3 869
1995	3 352	2 005	1 217	-	6 574
1996	1 702	778	855	-	3 334
1997	867	1 892	866	-	3 625
1998	1 613	1 312	807	-	3 732
1999	1 276	1 560	806	-	3 633
2000	554	1 597	618	30	2 799
2001	498	1 456	775	192	2 921
2002	173	1 234	403	85	1 894
2003	270	1 186	1 021	180	2 657
2004	310	1 013	707	197	2 227
2005	186	1 673	686	-	2 545
2006	-	1 075	156	-	1 231
2008	343	156	132	-	631
2009	412	518	4	1	935
2010	545	273	13	6	837
2011	755	774	4	-	1 532
2012	266	530	3	37	835
2013	337	377	-	-	715
2014	-	57	-	224	281
2015	-	-	-	167	167
2016	-	-	-	-	-
2017	-	-	-	-	-
2018	909	-	-	-	909
2019	-	-	-	-	-
2020	-	-	-	-	-
Total	24 534	21 508	18 994	1 118	66 144

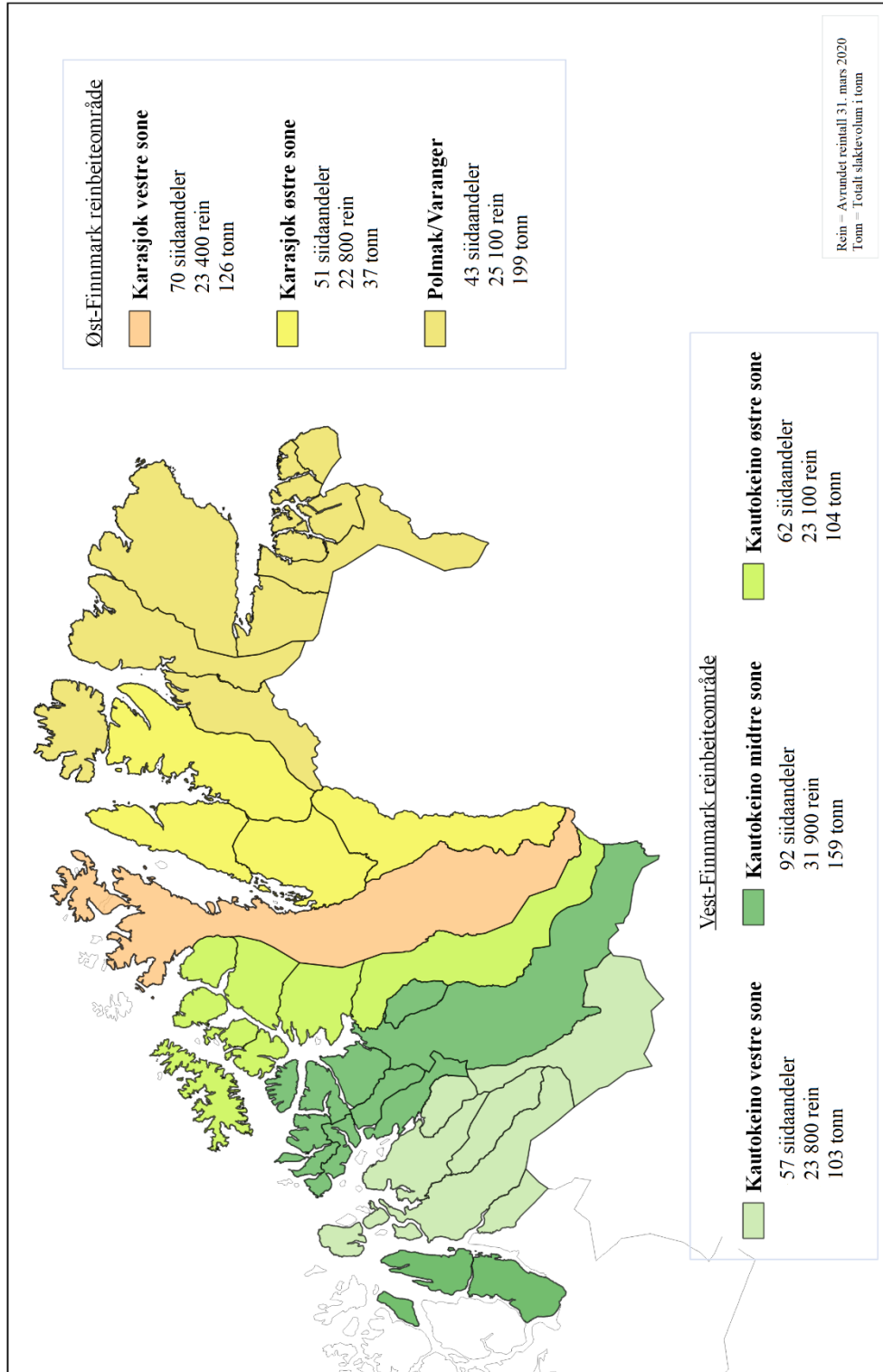
Vedleggstabell 6 Erstatninger for tap av rein 2016-20 (1 000 kroner)

	2016	2017	2018	2019	2020
Miljødirektoratet – tap rovvilt	58 703	66 401	89 092	80 450	92 252
Jernbaneverket – tap tog	680	611	974	2 015	4 135
Forsikringsselskaper – tap bil	1 309	1 489	1 602	1 206	1 758
Reindrifftavtalen – andre store tap	1 090	-	-	-	-
Totalt	61 783	68 501	91 667	83 671	98 145

4. Kart over reinbeiteområdene

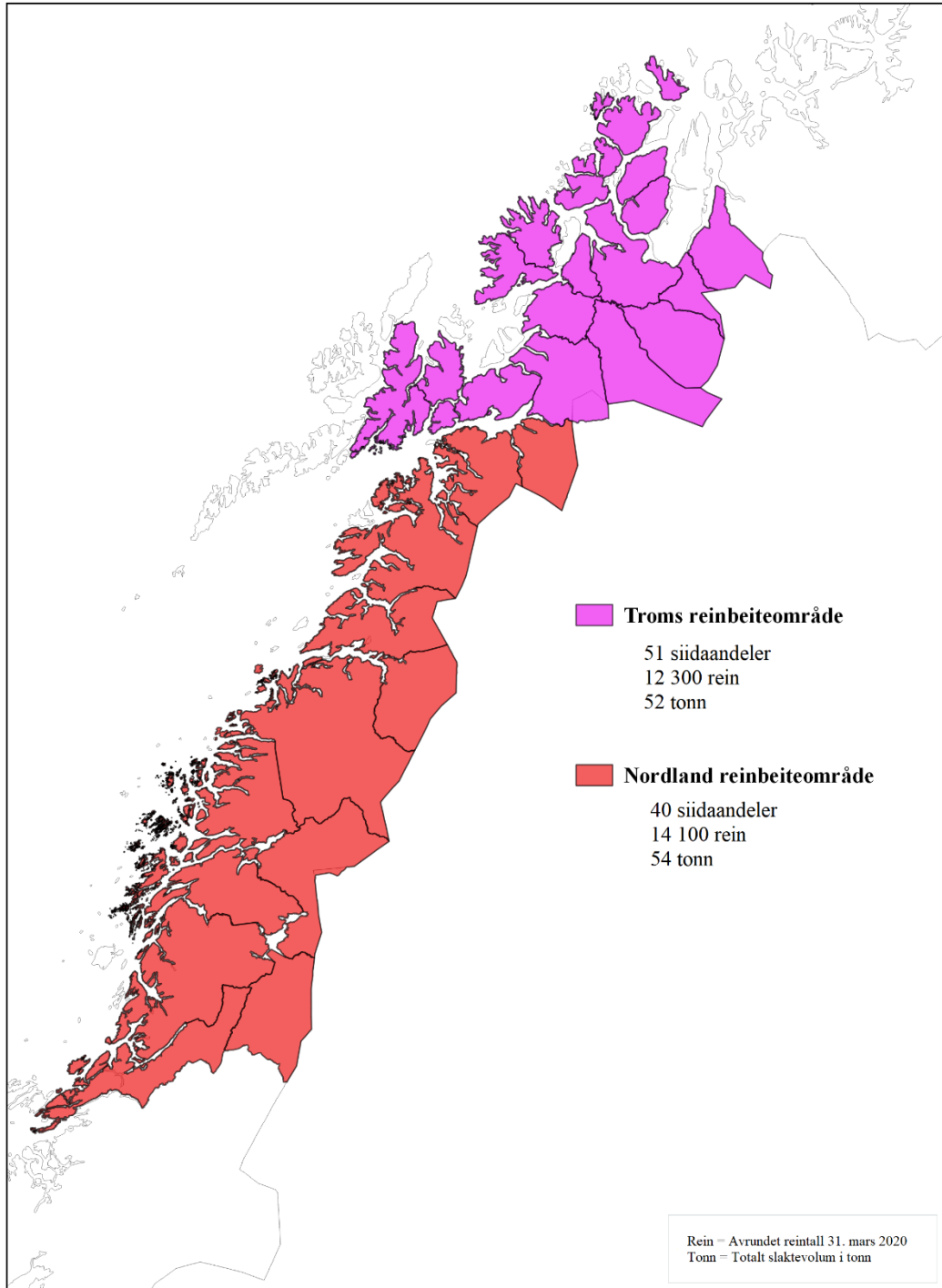

Reindriften i Finnmark

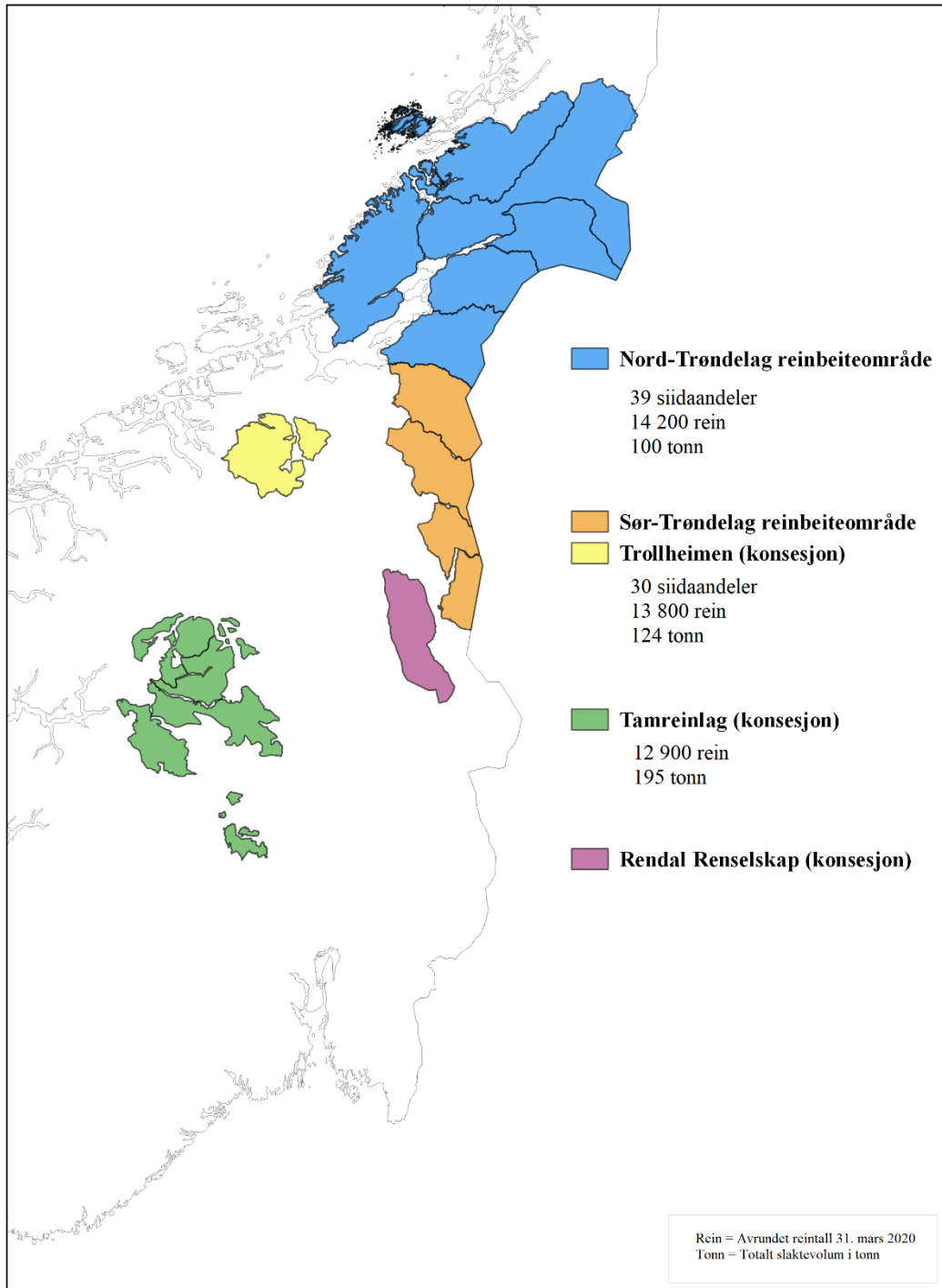
Kartdata: Kartverket og Landbruksdirektoratet

Reindriften i Troms og Nordland

Kartdata: Kartverket og Landbruksdirektoratet

Reindriften i Trøndelag og konsesjonsområder

Kartdata: Kartverket og Landbruksdirektoratet

5. Ordforklaringer

<i>Aktiv siidaandel</i>	Siidaandel som er oppført med rein i utgående beholdning (per 31. mars) i melding om reindrift.
<i>Andre tilskudd</i>	Tilskudd til øvrige reindrifftsanlegg, livdyrlån, gjeterhytter, ekstraordinær satsing på infrastrukturiltak, pramming/transport, tiltak konvensjonsbeiter, utdanningsstipend, avviklingslønn, fagbrevordning i reindriften, feltbarnehage og innløsning av siidaandel.
<i>Binæringsinntekter</i>	Inntekter av duodji, jakt, fiske, bærplukking og annen virksomhet knyttet til reindrift.
<i>Becquerel (Bq)</i>	Måleenhet for radioaktivitet.
<i>Bruttopris</i>	Pris til reineier fra slakteri, før eventuelle slakte-/ og fraktekostnader er trukket fra.
<i>CWD</i>	Chronic Wasting Disease eller Skrantesyke er en prionsykdom hos hjortedyr.
<i>Distriktstilskudd</i>	Direkte tilskudd til reinbeitedistrikter (over reindrifftsavtalen).
<i>Direkte tilskudd</i>	Distriktstilskudd, produksjonspremie, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, ektefelle tillegg og etableringstilskudd, særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel, særskilt driftstilskudd til ungdom.
<i>Driftstilskudd</i>	Særskilt driftstilskudd til siidaandeler der leder er under 30 år (over reindrifftsavtalen).
<i>Driftsår</i>	1. april – 31. mars (reindrifftsåret).
<i>Duodji</i>	Samisk husflid.
<i>Ektefelle tillegg</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler der begge ektefeller utøver aktiv reindrift (over reindrifftsavtalen).
<i>Felles siidaandel</i>	Siidaandel drevet av to ansvarlige ledere i fellesskap (ektefeller/samboere).
<i>Felleskostnader</i>	Felles kostnader som dekkes av reinbeitedistriktet, reindrifftsfondet eller særskilte erstatningsfond.
<i>Gápmasat</i>	Leggskinn.
<i>Hovedavtalen</i>	Avtale som ligger til grunn for de årlige reindrifftsforhandlingene (revidert i 1992/93 – St.prp. nr. 66 (1992-1993)), inngått mellom

	staten ved Landbruksdepartementet og Norske reindriftsamers landsforbund (NRL).
<i>Investeringer</i>	Inngår under direkte tilskudd, og omfatter tilskudd til øvrige reindriftsanlegg, livdyrlån, gjeterhytter og ekstraordinær satsing på infrastrukturiltak.
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandel for slakt av kalv (over reindriftsavtalen).
<i>Kapitalinnsats</i>	Innsats av kapital, for eksempel i form av rein, snøscooter og lignende.
<i>Konsumprisindeks</i>	Statistisk forholdstall for forbruksvarer (viser prisstigningen).
<i>Korrigert reintall</i>	Reintall per 31. mars korrigert i henhold til opplysninger i siidaandelens melding om reindrift påfølgende år.
<i>Kostholdskompensasjon</i>	Tilskudd til kompensasjon for alternativt kosthold som følge av radioaktivitet i matreiner.
<i>Livdyrverdi</i>	Verdi av levende rein (livdyr).
<i>Låste beiter</i>	Beiter som ikke er tilgjengelige på grunn av klimatiske forhold (is og snø).
<i>Lærings og omsorgsbaserte tjenester</i>	Tilleggsnæring hvor det ytes tjeneste for å gi læring, mestring, trivsel og forståelse av samisk kultur. Et eksempel er «ut på vidda».
<i>Melding om reindrift</i>	Melding som siidaandelsleder leverer inn hvert driftsår med oversikt over reintall, tap, slakteuttak, siidaandelens medlemmer, med videre.
<i>Nettoppris</i>	Pris til reinerier fra slakteri, etter at slakte- og eventuelle fraktkostnader er trukket fra.
<i>NRL</i>	Norske Reindriftsamers Landsforbund (næringsorganisasjon for norske reindriftsamere).
<i>Oppgitt rovvilttap</i>	Rovvilttap oppgitt i siidaandelens melding om reindrift.
<i>Populasjon</i>	Alle individer innenfor et visst område.
<i>Produksjonspremie</i>	Tilskudd til siidaandeler og reinlag som beregnes med utgangspunkt i en prosentsats av avgiftspliktig salg av kjøtt og avgiftspliktige inntekter fra reinen.
<i>Produktivitet</i>	Kjøttproduksjon per dyr eller per arealenhet.

<i>Reinbeitedistrikt</i>	Reinbeiteområdet er delt inn i flere reinbeitedistrikter (etter reindrifftsloven §6).
<i>Reinbeiteområde</i>	Største forvaltningsenhet innenfor det samiske reindrifftsområdet (etter reindrifftsloven §5).
<i>Reindrifftsavtalen</i>	Ettårig økonomisk avtale mellom staten (ved Landbruks- og matdepartementet) og NRL.
<i>Reindrifftsfond</i>	Fond som forvaltes og disponeres av distriktsstyret (etter reindrifftsloven §47).
<i>Reinmerke</i>	All rein skal være øremerket ved snitt i ørene med eierens registrerte merke. Merking skal foregå innen 31. oktober det året dyret er født. Alle registrerte reinmerker i Norge finnes i et merkeregister.
<i>Samlet livdyrverdi</i>	Summen av alle livdyrverdier.
<i>Ressursregnskapet</i>	Økologisk regnskap over reindrifftsressursgrunnlag og ressursutnyttelse.
<i>RUF</i>	Reindriffts Utviklingsfond.
<i>Samisk reindrift</i>	Reindrift innenfor reinbeitedistrikt, inkludert Trollheimen i Sør-Trøndelag/Hedmark.
<i>Siida/sijte</i>	Geografisk og sosial betegnelse for en gruppe av reieiere som utøver deler av driften i fellesskap innenfor et bestemt areal.
<i>Siidaandel</i>	En familiegruppe eller enkeltperson som er del av en siida, og som driver reindrift under ledelse av en person eller ektefeller/samboere i fellesskap.
<i>Slakteuttak</i>	Antall slaktedyr eller antall kg slakt.
<i>St.meld. nr. 32 (2016-2017)</i>	Stortingsmeldingen "Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter".
<i>Reinlag</i>	Sammenslutning av andelshavere med konsesjon for reindrift i enkelte sørnorske fjellområder utenfor det samiske reindrifftsområdet (etter reindrifftsloven §8).
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til tidlig slakt (høstslakt) av rein i Finnmark (over reindrifftsavtalen). Avsluttet i 2011.
<i>Tilskudd til siidaandeler og reinlag</i>	Omfatter produksjonspremie, særskilt driftstilskudd til ungdom, særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel,

	kalveslaktetilskudd, etableringstilskudd og ektefelle-/samboertillegg.
<i>Totalkostnader</i>	Summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader og kostnader i reinlag.
<i>Totalkvantum</i>	Summen av kjøttmengde levert slakteri, privat omsetning og privat forbruk.
<i>Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning</i>	Det tidligere <i>Reinprogrammet</i> inngår fra 2015 i <i>Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning</i> . Programmet administreres av Innovasjon Norge.
<i>Vederlag til arbeid og egenkapital</i>	Inntekter minus kostnader. Kostnader til arbeid er ikke tatt med. Godtgjørelse til alt arbeid og egenkapital som er satt inn i siidaandelen.
<i>Vederlag til arbeid og kapital</i>	Inntekter minus kostnader. Kostnader til arbeid og renter på lånt kapital er ikke tatt med.
<i>Årsverk</i>	Normert arbeidsinnsats gjennom året (i reindriften 1.800 timer).

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

POSTADRESSE:
Postboks 1450 Vika, 0116 Oslo

BESØKSADRESSE:
Stortingsgt. 28, 0161 Oslo

TELEFON: 78 60 60 00

E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:
Løkkeveien 111, 9510 Alta

LANDBRUKSDIREKTORATET STEINKJER

BESØKSADRESSE:
Skolegata 22, C-bygget, 7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no